

Dato: 23.10.2020

INNKALLING TIL MØTE I FOLLORÅDET FREDAG 30. OKTOBER

Sted: Enebakk rådhus, kommunestyresalen (fysisk møte)

Tid: Kl. 0900 - 1300

DAGSORDEN:

SAK 39/20	SAK: GODKJENNING AV INNKALLING OG DAGSORDEN
SAK 40/20	SAK: GODKJENNING AV REFERAT (UTKAST) FRA MØTE 4. SEPTEMBER
SAK 41/20	SAK: DRØFTINGS- OG ORIENTERINGSSAKER
SAK 42/20	SAK: OMDANNING AV FOLLORÅDET TIL FOLLOREGIONEN INTERKOMMUNALT POLITISK RÅD
SAK 43/20	SAK: PARTNERSKAPSAVTALE 2020-2024 GENERELL DEL MELLOM FOLLOREGIONEN INTERKOMMUNALT POLITISK RÅD OG VIKEN FYLKESKOMMUNE
SAK 44/20	SAK: FELLES KLAGENEMND FOR INTERKOMMUNALE SELSKAPER I FOLLO
SAK 45/20	SAK: FOLLORÅDETS HANDLINGSPROGRAM 2021-2024
SAK 46/20	SAK: FOLLORÅDETS BUDSJETT FOR 2021
SAK 47/20	SAK: FORPROSJEKT LHBT I FOLLO: KOMMUNER MOBILISERER EN MINORITET - SAMARBEIDSAVTALE
SAK 48/20	SAK: ORIENTERINGER FRA RÅDMANNSKOLLEGIET/LEDELSEN
SAK 49/20	SAK: REFERATSAKER
SAK 50/20	SAK: EVENTUELT

Med hilsen

Hans Kristian Solberg
leder

Kari Marie Swensen
daglig leder

SAKSLISTE:

SAK 39/20	SAK: GODKJENNING AV INNKALLING OG DAGSORDEN
------------------	--

Innkalling og dagsorden er lagt ut på <http://www.follo.no>.

Forslag til vedtak:

Innkalling og dagsorden godkjennes.

SAK 40/20	SAK: GODKJENNING AV REFERAT (UTKAST) FRA MØTE 4. SEPTEMBER
------------------	---

Utkast til referat er lagt ut på <http://www.follo.no>.

Forslag til vedtak:

Referatet godkjennes.

SAK 41/20	SAK: DRØFTINGS- OG ORIENTERINGSSAKER
------------------	---

1. Orientering om endringer i Kongsberg-regionen

Ordfører i Kongsberg/regionrådsleder for Kongsbergregionen, Kari Anne Sand, orienterer om pågående endringer i regionrådet for Kongsbergregionen (på teams).

2. Siste nytt fra Viken fylkeskommune (fast på dagsorden)

3. Status for turisme og reiseliv i Follo – erfaringene med Covid-19 i 2020

Daglig leder i Visit Greater Oslo, Knut Aandal, orienterer.

SAK 42/20	SAK: OMDANNING AV FOLLORÅDET TIL FOLLOREGIONEN INTERKOMMUNALT POLITISK RÅD
------------------	---

Rådmannskollegiet har behandlet saken om Folloregionen interkommunalt politisk råd, jf. vedlagte forslag til felles saksfremlegg til kommunestyrene og utkast til samarbeidsavtale for Folloregionen interkommunalt politisk råd.

Forslag til innstilling:

1. Dagens Folloråd opphører 31.12.2020, jf. «Samarbeidsavtale/vedtekter for organisering og drift av Follorådet» pr. 01.01.2012.
2. Det nye regionale politiske samarbeidet mellom kommunene i Follo organiseres som et interkommunalt politisk råd etter kommunelovens kapittel 18 fra og med 01.01.2021. Rådets navn skal være «Folloregionen interkommunalt politisk råd», til daglig kalt Folloregionen.
3. Kommunestyret vedtar samarbeidsavtalen for Folloregionens interkommunale politiske råd.

SAK 43/20	SAK: PARTNERSKAPSAVTALE 2020-2024 GENERELL DEL MELLOM FOLLOREGIONEN INTERKOMMUNALT POLITISK RÅD OG VIKEN FYLKESKOMMUNE
------------------	---

Viken fylkeskommune har oversendt nytt revidert utkast til partnerskapsavtale 2020-2024, jf. vedlegg, etter innspillsrunden i september (høringsfrist 15.09.). Noen av punktene er endret, se særlig pkt. 4. Follorådets innspill om også å legge kommunale planer til grunn i partnerskapet, er ikke tatt til følge. Avtalen er behandlet i Fylkesutvalget.

Saken legges frem for Follorådet og ses i sammenheng med behandlingen av sak 42/20, se ovenfor, om samarbeidsavtalen for Folloregionen interkommunalt politisk råd. Det bør avklares om forslag til avtale kan behandles i kommunene nå, sammen med saken om Folloregionen interkommunalt politisk råd, eller om partnerskapsavtalens del I (generell) skal behandles sammen med del II spesiell del (for hver region) i 2021.

Forslag til vedtak:

Saken tas til orientering. Forslag til partnerskapsavtale oversendes kommunene for behandling i kommunestyrene.

SAK 44/20	SAK: FELLES KLAGENEMND FOR INTERKOMMUNALE SELSKAPER I FOLLO
------------------	--

Rådmannskollegiet har fått i bestilling å utrede ordning med felles klagenemnd for de interkommunale selskapene i Follo, jf. vedlagte saksfremlegg og forslag til retningslinjer og mandat for en slik nemnd. Saken ble også behandlet på Follorådets møte 3. april i år, jf. sak 14/20.

Daglig leder har mottatt følgende innspill i epost 15. oktober fra adv. Resch-Knudsen: «Formelt sett må representantskapet velge nemnden, men om valgkomiteen foreslår medlemmene, antar jeg at kravet om at den skal være identisk for alle selskapene er ivaretatt? (jeg antar dere har identisk valgkomite for selskapene?)»

Jeg har forsøkt å lage et mandat, men sliter med at sammensetningen av medlemmer må gjenspeile de kommunene som eier det aktuelle selskapet - når nemnden skal være identisk. Om den er faglig sammensatt, vil medlemmene ha nytte av å behandle saker i plenum, men om de er politisk sammensatt (og setter "jobben" ut til fagpersoner i kommunene), vil det være riktig at det kun er deltakerkommunenes representanter som deltar for det enkelte selskap. Mitt personlige forslag vil være å foreslå 3 personer uavhengig av nemndmedlemmenes bosted, men ut fra kompetanse. Nemnden må da ha mulighet til å benytte kompetanse kun i deltakerkommunene til det aktuelle selskapet. Gjennom dette settes det begrensninger på hvem som behandler klagen for det enkelte selskap.»

Forslag til innstilling:

Saken tas til orientering. Follorådet anbefaler at representantskapene for de interkommunale selskapene i Follo vedtar ordningen med felles klagenemnd.

SAK 45/20	SAK: FOLLORÅDETS HANDLINGSPROGRAM 2021-2024
------------------	--

Rådmannskollegiet har behandlet forslag til Follorådets handlingsprogram for 2021-2024, jf. vedlagte saksfremlegg og utkast til handlingsprogram. I tråd med vedtektene for Follorådet skal Follomøtet behandle og vedta handlingsprogrammet.

Forslag til vedtak:

1. Forslag til Follorådets handlingsprogram for 2021 tas til orientering.
2. Det innstilles til Follomøtet den 1. desember om å vedta forslag til handlingsprogram for Follorådet 2021-2024.

SAK 46/20	SAK: FOLLORÅDETS BUDSJETT FOR 2021
------------------	---

Rådmannskollegiet har behandlet forslag til budsjett for 2021 for Follorådet, jf. vedlagte saksfremlegg og forslag til budsjett. I tråd med vedtektene for Follorådet skal Follomøtet behandle og gjøre vedtak i saken.

Forslag til vedtak:

1. Forslag til budsjett for 2021 for Follorådet tas til orientering.
2. Det innstilles til Follomøtet den 1. desember om å vedta forslag til budsjett for 2021.

SAK 47/20	SAK: FORPROSJEKT LHBT I FOLLO: KOMMUNER MOBILISERER EN MOBILITET – SAMARBEIDSAVTALE
------------------	--

Det vises til tidligere møter i Follorådet i 2019 og 2020 med diskusjoner om et felles prosjekt om LHBT+ i Follo-kommunene, sist i møte den 5. juni da Follorådet bevilget kr 100 000 til prosjektet/planarbeidet, jf. sak 24/20.

Det foreligger nå en skisse til forprosjekt som er ment å gi anbefalinger og et beslutningsgrunnlag for hvordan kommunene kan arbeide bedre for sine innbyggere i gruppen LHBT+, og på den måten også bidra til utvikling og fornying i offentlige tjenester, jf. vedlagte prosjektskisse og utkast til avtale mellom Høyskolen Kristiania – Ernst G. Mortensens Stiftelse og Follorådet.

Forslag til vedtak:

Follorådets leder underskriver avtalen med Høyskolen Kristiania – Ernst G. Mortensens Stiftelse, i tråd med de rammene forprosjektet LHBT i Follo trekker opp.

SAK 48/20	SAK: ORIENTERINGER FRA RÅDMANNSKOLLEGIET/LEDELSEN
------------------	--

Fra rådmennene:

- Aktuelle saker i rådmannskollegiet (møte 23. oktober)
-

Fra ledelsen:

- Status godkjenning av selskapsavtaler for interkommunale selskaper i Follo, jf. vedlegg
- Follomøte 1. desember blir på Teams

SAK 49/20	SAK: REFERATSAKER
------------------	--------------------------

1. Årsberetning 2019 Bio4Fuels, jf. vedlegg
2. Brev datert 23. oktober fra Follorådet til Fylkesmannen i Oslo og Viken «Anmodning fra Follorådet – samordning av innkjøp og fordeling av smittevernstyr», jf. vedlegg
3. Utkast til referat fra styremøte i Osloreionen 11. september, jf. vedlegg
4. Notat datert 18.09.2020 til kommunestyret i Nordre Follo kommune: «Fellesuttalelse fra Nordre Follo og Indre Østfold kommune: Grensekryssende jernbane Oslo-Stockholm», jf. vedlegg

SAK 50/20	SAK: EVENTUELT
------------------	-----------------------

REFERAT (UTKAST) FRA MØTE I FOLLORÅDET FREDAG 4. SEPTEMBER KL. 0900 - 1300

Sted: Enebakk rådhus, kommunestyresalen

Til stede:

Hans Kristian Solberg, ordfører Enebakk kommune
Ola Nordal, ordfører Ås kommune
Truls Wickholm, ordfører Nesodden kommune
Hanne Opdan, ordfører Nordre Follo kommune
Tom Anders Ludvigsen, ordfører Vestby kommune
Hans Kristian Raanaas, ordfører Frogn kommune
Trine Christensen, rådmann Ås kommune
Harald K. Hermansen, rådmann Frogn kommune
Kjersti Øiseth, rådmann Enebakk kommune
Wenche Folberg, rådmann Nesodden kommune
Jane Short-Aurlien, konst. rådmann Nordre Follo kommune
Sjur Authen, rådmann Vestby kommune
Kjersti Bærug Hulbak, spesialrådgiver Viken fylkeskommune
Kari Marie Swensen, daglig leder sekretariatet

I tillegg deltok Espen Nedland Hansen, avdelingssjef i Avdeling for samfunnsplanlegging i Viken fylkeskommune, jf. sak 33/20 pkt. 2 og Thor Bjørn Lie og Roar Sand fra Stiftelsen Sofienlund, jf sak 33/20 pkt. 5.

DAGSORDEN:

SAK 31/20	SAK: GODKJENNING AV INNKALLING OG DAGSORDEN
SAK 32/20	SAK: GODKJENNING AV REFERAT (UTKAST) FRA MØTE 5. JUNI
SAK 33/20	SAK: DRØFTINGS- OG ORIENTERINGSSAKER
SAK 34/20	SAK: BÆREKRAFTCAMP FOLLO 2020 – 8. TRINN I FOLLO-SKOLENE - PREMIER
SAK 35/20	SAK: REGIONAL PLANSTRATEGI FOR VIKEN 2020-2024 – HØRINGSINNSPILL FRA FOLLORÅDET
SAK 36/20	SAK: ORIENTERINGER FRA RÅDMANNSKOLLEGIET/LEDELSEN
SAK 37/20	SAK: REFERATSAKER
SAK 38 /20	SAK: EVENTUELT

Hans Kristian Solberg
leder

Kari Marie Swensen
daglig leder

SAKSLISTE:

SAK 31/20	SAK: GODKJENNING AV INNKALLING OG DAGSORDEN
------------------	--

Vedtak:

Innkalling og dagsorden godkjennes.

SAK 32/20	SAK: GODKJENNING AV REFERAT (UTKAST) FRA MØTE 5. JUNI
------------------	--

Forslag til vedtak:

Referatet godkjennes.

SAK 33/20	SAK: DRØFTINGS- OG ORIENTERINGSSAKER
------------------	---

1. Siste nytt fra Viken fylkeskommune (fast på dagsorden)

Kjersti Bærug Hulbak orienterte om hvordan Viken ønsker å samhandle med kommuneregionene og hva som skal ligge til grunn i samarbeidet, som var forskjellig i de tre tidligere fylkene Buskerud, Akershus og Østfold. Geir Vinsand i NIVI Analyse utarbeidet i den forbindelse en rapport/analyse av funksjonelle regioner og regionråd i Viken fylke. Rapporten tok for seg inndelingen av faste kommuneregioner i Viken og regionrådenes rolle som samarbeidsorgan mot fylkeskommunen.

Samarbeidet mellom regionråd og fylkeskommune skjer gjennom partnerskapsavtaler – en generell del I (rammeverk) og en spesifikk del II som gjelder den enkelte region. Her skisseres Vikens forpliktelser.

Viken anser regionrådene som viktig møtearena.

Det ble også gitt en orientering om endringene i Fylkesrådet etter at MDG og Sv gikk ut. Det blir oppnevnt ny politisk representant til Follorådet. (Dette blir fylkesråd Siv Henriette Jacobsen, Ap).

Kommunene i Follo får også midler fra regjeringens krisepakke fase 3 til fordeling til kommunale næringsfond i Viken, jf. brev fra Viken 1. juli.

2. Viken fylkeskommune – presentasjon av regional planstrategi «Veien til et bærekraftig Viken»

Avdelingsdirektør Espen Nedland Hansen orienterte om regional planstrategi, jf. vedlagte presentasjon.

Kommuneregionene er viktig møtearena for Viken fylkeskommune som ikke skal

være medlem i regionrådene og heller ikke bidra med finansiering (kontingent). Det er kommunene som bestemmer hvordan regionrådene skal være, samarbeidsform og bli en hensiktsmessig samarbeidsarena.

Det var enighet om at Follorådet forutsetter at plansystemet skal legge vedtatte kommuneplaner og regionale planer til grunn, og de regionale planene skal bidra til å nå kommunenes vedtatte mål.

3. Partnerskapsavtale 2020-2024 del I mellom Viken fylkeskommune og kommuneregion

Forslaget til partnerskapsavtale del I ble diskutert. Det ble foreslått å ha en prosess om hva Follorådet skal drive med og konkretisere oppgaver, og at det settes av tid på neste møte til en workshop slik Mosseregionen gjorde i august.

Det var enighet om at det fremmes en sak på neste møte om mulig opprettelse av et interkommunalt politisk råd og hvilke oppgaver et slikt råd skal ha.

Ola Nordal foreslo at det gis et innspill til Viken om at det skal stå «kommunale planer og regionale planer» på slutten av punkt 3 i det mottatte avtaleutkastet: «Follorådet forutsetter at plansystemet skal legge vedtatte kommuneplaner og regionale planer til grunn, og de regionale planene skal bidra til å nå kommunenes vedtatte mål.» Dette innspillet er oversendt til Viken fylkeskommune i epost datert 15. september.

4. Regjeringens krisepakke fase 3 – fordeling av kommunale næringsfond Viken 2020

Kommunene i Viken har i brev datert 2. juli fra Viken fylkeskommune mottatt midler til kommunale næringsfond. Rådmannskollegiet har foreslått at 10 % av midlene legges i en felles pott som faggruppen Næringsutvikling i Follo kan benytte til tiltak innen Etablerertjenesten i Follo.

Saken tas til orientering. Det var enighet om at hver kommune avsetter inntil 10 % av de mottatte midlene til en pott for felles tiltak innenfor næringssamarbeidet i Follo og Etablerertjenesten i Follo.

5. Stiftelsen Sofienlund – presentasjon av Sofienlundsenteret på Nesodden

Thor Bjørn Lie fra Stiftelsen Sofienlund orienterte om planene for et nytt tverrfaglig rehabiliteringssenter som planlegges bygget på Nesodden, jf. vedlagte presentasjon.

Saken tas til orientering.

PREMIER

Forslag til innstilling:

1. Follorådet ønsker økt fokus på arbeidet med entreprenørskap i utdanningen og støtter gjennomføring av Bærekraftcamp på 8. trinn høsten 2020.
2. Ordførerne stiller i finalejury hos Vitenparken Campus Ås i desember.
3. Det settes av inntil kr 10 000 over Follorådets budsjett til premier i finalen (1., 2. og 3. plass).

Tom Anders Ludvigsen foreslo at det bevilges kr 20 000 til premier.

Vedtak:

1. Follorådet ønsker økt fokus på arbeidet med entreprenørskap i utdanningen og støtter gjennomføring av Bærekraftcamp på 8. trinn høsten 2020.
2. Ordførerne stiller i finalejury hos Vitenparken Campus Ås i desember.
3. Det settes av inntil kr 20 000 over Follorådets budsjett til premier i finalen (1., 2. og 3. plass).

SAK 35/20

SAK: REGIONAL PLANSTRATEGI FOR VIKEN 2020-2024 - HØRINGSINNSPILL FRA FOLLORÅDET
--

Follorådet har ikke sendt inn formelt høringsinnspill til regional planstrategi for Viken. I forbindelse med tilbakemelding til Viken på utkast til partnerskapsavtale generell del I, er det sendt inn høringsinnspill, jf. sak 33/20 pkt. 3 ovenfor.

SAK 36/20

SAK: ORIENTERINGER FRA RÅDMANNSKOLLEGIET/LEDELSEN
--

Fra rådmennene:

Kjersti Øiseth orienterte om sakene som ble behandlet på møte i rådmannskollegiet 21. august.

Fra ledelsen:

- Studietur i 2021: På grunn av pandemien utsettes studietur inntil videre.

- Follorådet har fått nye nettsider www.follo.no.

SAK 37/20	SAK: REFERATSAKER
------------------	--------------------------

Ingen saker.

SAK 38/20	SAK: EVENTUELT
------------------	-----------------------

- Tom Anders Ludvigsen tok opp spørsmålet om fysioterapi på Follo barne- og ungdomsskole. Vestby kommunestyre vil be om en utredning av modell for kostnadsfordelingen.
- Hans Kristian Solberg opplyste at arbeidsutvalget vil gjennomføre medarbeidersamtale med daglig leder på neste møte.
- Dato for å avholde høstens Follomøte endres fra 24. november til 1. desember.

UTKAST FELLES SAKSFREMLEGG

Til: Kommunestyret i x kommune

SAK – OMDANNING AV FOLLORÅDET TIL FOLLOREGIONEN INTERKOMMUNALT POLITISK RÅD

Rådmannens forslag til vedtak:

1. Dagens Folloråd opphører 31.12.2020, jf. «Samarbeidsavtale/vedtekter for organisering og drift av Follorådet» pr. 01.01.2012.
2. Det nye regionale politiske samarbeidet mellom kommunene i Follo organiseres som et interkommunalt politisk råd etter kommunelovens kapittel 18 fra og med 01.01.2021. Rådets navn skal være «Folloregionen interkommunalt politisk råd», til daglig kalt Folloregionen.
3. Kommunestyret vedtar samarbeidsavtalen for Folloregionens interkommunale politiske råd.

Dokumenter:

1. Follorådets vedtekter pr. 01.01.2012
http://www.follo.no/Documents/Folloraadet/Styringsdokumenter/Samarbeidsavtale_vedtekter_120101.pdf
2. Analyse og Strategi: Prosessnotat – workshop med Follorådet 19.01.2017
3. Analyse og Strategi: Oppsummering resultater etter SWOT-analysen 19.09.2017
4. Analyse og Strategi: Grunnlagsnotat – underlag til strategiprosess i Follorådet 25.10.20
5. Advokat Vibeke Resch-Knudsen: *Ny organisering av Follorådet*. Notat 03.12.2018
6. NIVI-rapport 2019:3 *Kommuneregioner og regionråd i Viken*, av Geir Vinsand og Vegard S. Flatval
7. Utkast til partnerskapsavtale generell del (del I) mellom Viken fk og Folloregionen IPR
8. Utkast til samarbeidsavtale for Folloregionen interkommunalt politisk råd

Saken gjelder:

Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) av 22.06.2018 definerer i § 17-1 regler for interkommunalt samarbeid. Av forarbeidene til loven fremgår det at man i større grad ønsker en formalisering av det interkommunale samarbeidet. Interkommunalt samarbeid kan etter ny kommunelov foregå gjennom interkommunalt politisk råd, kommunalt oppgavefelleskap, vertskommunesamarbeid, interkommunalt selskap, aksjeselskap, samvirkeforetak, en forening eller en annen måte som det er rettslig adgang til. Kommunene må i løpet av valgperioden 2019-2023 innrette aktuelle samarbeidsorganer i samsvar med den nye kommunelovens bestemmelser. I denne sammenhengen dreier dette seg om det politiske samarbeidet. Dagens regionråd for Follo må i henhold til dette omdannes til interkommunalt politisk råd. Kommunelovens kap. 18, §§ 18-1 til 18-4 gir regler for slikt samarbeid gjennom interkommunalt politisk råd. Flere andre regionråd har allerede gjennomført overgangen til interkommunalt politisk råd eller er i prosess for dette, herunder Osloregionen interkommunalt politisk råd.

I tillegg til den nye kommunelovens bestemmelser har Viken fylkeskommune signalisert at det ønskes et formalisert samarbeid med Vikens 51 kommuner gjennom kommuneregioner (regionråd). Viken fylkeskommune ønsker å ta i bruk «Viken-modellen» med partnerskapsavtaler mellom fylkeskommunen og kommuneregionene.

I 2019 utarbeidet NIVI Analyse på oppdrag av Prosjekt Viken 2020 (Fellesnemnda i Viken) en analyse og vurdering av kommuneregioner og regionråd i Viken (NIVI-rapport 2019:3). Viken fylkeskommune er tydelige på at det er opp til kommunene selv å definere kommuneregionene.

I tillegg ble tidligere Oppegård og Ski kommuner slått sammen til Nordre Follo kommune fra 01.01.2020.

Bakgrunn for saken og saksopplysninger:

Follorådet tok allerede i 2016 initiativ til og startet diskusjonen om nye innsatsområder for regionrådet, jf. vedtak i sak 64/16 i møtet den 30. september 2016, om å sette i gang et prosjekt kalt «Nytt Folloråd». Hensikten var å utarbeide ny visjon og mål, definere nye oppgaver og ny politisk og administrativ organisering for det regionale samarbeidet. Prosjektet ble også aktualisert da fordi det regionale næringsamarbeidet måtte reorganiseres og vitaliseres. Flere mente at Follorådet burde bli mer næringslivsrettet og aktivt jobbe for å få flere bedrifter og statlige institusjoner til Follo. Follorådet reiste på studietur til Greater Stavanger og fikk inspirasjon til diskusjonen der. Også Samarbeidsrådet for Nedre Romerike (SNR) endret vedtektene og vedtok ny regional næringsstrategi på denne tiden.

Etter stortingsvalget i 2017 (19.09.2017) gjennomførte Follorådet en workshop for å drøfte organisering og videre utvikling av regionrådssamarbeidet. Det ble utarbeidet en SWOT-analyse og et grunnlagsnotat som innspill til strategiprosessen i Follorådet, jf. vedlagte oppsummering og notat fra Analyse og Strategi.

På Follorådets møte den 7. februar i år ble NIVI-rapporten 2019:3 «Analyse av kommuneregioner og regionrådsstruktur i Viken» diskutert, jf. sak 03/20. Det var enighet om at regionrådet skulle ha følgende oppgaver:

- En møteplass for ordførere og rådmenn og utvikle et politisk og administrativt interessefelleskap i Follo
- Fokus på samferdsel – lobby

- Areal
- Omdømmebygging
- Næringsutvikling og samarbeid med NMBU og Campus Ås
- Reiseliv og turisme i regionen

Disse oppgavene samsvarer med det som kom frem på workshopen i 2017. Det må utvikles mål innenfor ovennevnte hovedtema. Det var også enighet om at Follorådet skulle forbli som i dag med samme antall medlemskommuner (Enebakk, Frogn, Nesodden, Nordre Follo, Ås og Vestby), og at regionrådets grenser skulle forbli uendret. Follorådet, eller en eller flere enkeltkommuner har likevel mulighet for å samarbeide med andre regionråd/kommuner der dette måtte være naturlig.

Den foreliggende saken bygger på drøftingene fra workshopen i 2017 og på senere diskusjoner i Follorådet og omhandler samarbeidets formål og oppgaver, organisering og struktur, økonomi og geografisk avgrensning.

Regionrådssamarbeidet fram til nå

Follorådet ble dannet i 1992 og hadde som oppgave å bidra til å styrke og videreutvikle det regionale samarbeidet mellom kommunene i regionen og fylkeskommunen og andre viktige forvaltningsenheter. Organisasjonsmessig var fylkeskommunen sekretariat for regionrådet. I 1999/2000 ble det regionale samarbeidet i Follo diskutert og endret. Evalueringen etter 8 år var blant annet at kommunene i for liten grad satte dagsorden for samarbeidet, og at samarbeidet opplevdes som tidvis lite målrettet og resultatorientert, samt at ressursene ikke ble brukt på de viktigste oppgavene.

Det ble opprettet et eget sekretariat i Oppegård kommune med egen regionutvikler i 100 % stilling. Follorådet og ordførerne skulle sette dagsorden, og Follorådet skulle konsentrere sin virksomhet om regionale utviklingsoppgaver. En årlig arbeidsplan skulle behandles av det enkelte kommunestyre. Utviklingsoppgavene var: planer stat/fylke/region, sykehusutbygging, rekruttering av fagfolk, miljø, infrastruktur, kollektivtransport, regionale arealplaner, bolig/næring, næringsutvikling.

I 2012 ble det vedtatt mindre endringer i vedtektene. Det tidligere Ordførermøtet endret navn til Follorådet, og det tidligere Follorådet skulle betegnes Follomøtet. Follomøtet skulle bestå av alle formannskapsmedlemmene i de 7 kommunene. Follomøtet skulle vedta årlige handlingsprogram og budsjett. Ledervervet går på omgang 1 år om gangen i kommunenes alfabetiske rekkefølge, jf. dagens gjeldende samarbeidsavtale/vedtekter, som følger vedlagt som vedlegg nr X.

Den overordnede strategien for follosamarbeidet har i lengre tid vært:

- Mer styrke utad på ulike regionale utviklingsområder
- Kvalitets- og effektivitetsforbedringer gjennom interkommunalt samarbeid om samfunnsutvikling, tjenesteproduksjon, forvaltning og administrasjon

På grunnlag av dette har samarbeidsområdene vært:

- Felles strategier overfor stat og omverdenen for øvrig
- Regional planlegging
- Kommunesamarbeid etter behov
- Tjenestesamarbeid
- Utviklingsarbeid

I likhet med andre regioner i Norge står Follo overfor en rekke store utfordringer og omstillingsbehov. De store samfunnstrendene som klimaendringer, teknologi og globalisering vil forandre forutsetningen for hvilket næringsliv som vil lykkes i fremtiden (Analyse og Strategi, 2017). Det vil fortsatt være utfordringer knyttet til å håndtere befolkningsveksten, og det skjer en stadig sterkere integrasjon av bolig- og arbeidsmarked som følge av bedre infrastruktur. Hele hovedstadsregionen, inkludert Follo, vil preges av i hvilken grad dette løses på en god måte. Folloregionen vil måtte ta utgangspunkt i regionens konkurransefortrinn som f. eks forbedret togforbindelse, høy bokvalitet, mangfold av turistattraktiviteter, nærheten til Oslo og utnyttelse av kompetansebasen på NMBU. Nærheten til Oslo og utnyttelse av kompetansen på NMBU og Campus Ås vil være viktige drivere i utviklingen.

Samtidig blir Folloregionen en del av Viken fylke og vil utgjøre ca. 11 % av innbyggerne i det nye storfylket. Etablering av Viken påvirker regionsamarbeidet og Folloregionens betydning. De nye kommunene endrer kartet: Nordre Follo kommune vil bli den 6. største kommunen etter folketall i Viken (basert på folketall pr. 30.09.2017) med 57 960 innbyggere. Indre Østfold kommune (Trøgstad, Spydeberg, Askim, Eidsberg og Hobøl) vil ha 43 950, og Nye Moss (Moss og Rygge) vil ha 48 584 innbyggere. Nye samarbeid kan oppstå etter 2020.

Samarbeidsalliansen Osloregionen og Østlandssamarbeidet beskriver Østlandet som landets største kompetanse- og næringsregion med 245 000 bedrifter og 2,5 millioner innbyggere. Regionen har en stor andel av landets kunnskapsintensive næringer. Spørsmål om hvordan utnytte disse ressursene og mulighetene for nyskaping og ny næringsutvikling analyseres i lys av konteksten av pågående samfunnsendringer (globalisering og teknologisk endring og omstilling til mer bærekraftig verdiskaping og velferd).

Analyse og Strategi uttalte i september 2017 bl a:

«Follo fremstår til sammenligning som en profil-løs og lite kjent region når virksomheter skal finne egnet beliggenhet. Dette er i ferd med å endre seg pga. Follobanen og nytt dobbeltspor til Ski.

Follo mangler en tilfredsstillende felles strategi for å tiltrekke seg større lokaliseringer til regionen. Konkurransen regionene imellom vil antagelig øke ytterligere, og Follo må arbeide målrettet med hvilke typer bedrifter/miljøer man vil tiltrekke seg for å skape en sunn og spennende miks i regionen. Follo skal være et konkurransedyktig valg ved næringsetablering og relokalisering av næring i området rundt Oslofjorden. Asker og Bærum og Nedre Romerike fremstår som mer attraktive enn Follo og får flere bedriftsetableringer enn Follo.

Follorådet bør vurdere å endre rolle og spisse hovedsatsinger slik andre regioner nå har gjort/gjør. Det er utarbeidet strategisk næringsplan for regionen og egen samarbeidsplattform med NMBU, som kan bidra til fremtidige bedriftsetableringer og klynger i regionen. Disse bør oppdateres i tråd med anbefalingene i Smart Spesialisering. Follo må finne sin plass i nytt fylke (Viken) og i Osloregionen.»

Analyse og strategi sin uttalelse følger saken som vedlegg nr. X.

Follorådet har vært organisert med årlige Follomøter der alle formannskapene har møteplikt, jevnlig møter i regionrådet, i arbeidsutvalget og rådmannskollegiet. I tillegg er det etablert velfungerende administrative faggrupper: Areal- og samferdselsgruppen, Klima- og energinettverket, Helsegruppen og Faggruppe næringsutvikling. Sekretariatet har hele tiden vært lokalisert i gamle Oppegård rådhus med 1 fast 100 %-stilling som daglig leder. Ansvaret for ledelsen har gått på omgang mellom kommunene i tråd med gjeldende vedtekter fra 2012.

Vurdering:

Saken med å omdanne Follorådet til et interkommunalt politisk råd skjer med bakgrunn i ytre forhold knyttet til ny kommunelov og ny organisering på kommune- og fylkesnivå. De seks kommunene i Follo erkjenner at regionrådet først og fremst er en viktig møtearena for ordførere og rådmenn for best mulig koordinering av kommuneovergripende tema og problemstillinger. Follo fremstår i dag som en attraktiv region i Hovedstadsområdet med nærhet til Oslo, men Folloregionen bør ha som mål å bidra til å videreutvikle regionen til beste for innbyggerne og for de samarbeidende kommunene, gjennom forpliktende samarbeid og ivareta interessene overfor regionale og nasjonale myndigheter.

Oppgaver for interkommunalt politisk råd

Follorådet har allerede diskutert seg frem til følgende hovedsatsingsområder:

- **Påvirkningsarbeid**
Folloregionen må styrke sitt arbeid med samfunnspåvirkning og lobbyarbeid overfor nasjonale og regionale myndigheter. Det er viktig for regionen å tiltrekke seg større nasjonal oppmerksomhet, og nettverksbygging med sentrale beslutningsmiljøer i Norge er viktig i denne sammenhengen. Det vil være et mål å trekke flere statlige investeringer og lokalisering av statlige arbeidsplasser til Folloregionen, samt infrastruktur. Kontakt og samspill med Follobenken og på Stortinget må utvikles videre.
- **Profilering og omdømmebygging**
Folloregionen trenger en tydelig profil som region og attraktiv lokasjon for innbyggere, boligsøkende, næringsliv og turister. Regionens markedsførings- og kommunikasjonsstrategier må utvikles og samordnes slik at kommunene fremstår som en attraktiv region utad.
- **Lokal og regional næringsutvikling**
Den lokale og regionale strategiske næringsutviklingen skal skje i samarbeid med blant annet NMBU, Campus Ås og næringslivet for øvrig. Tilgangen til et fremragende Campus-miljø er et unikt konkurransefortrinn for Follo. Samarbeidsavtalen med NMBU og forskningsinstitusjonene på Campus Ås vil være sentral og støtte opp under dette arbeidet.

Det må utformes konkrete mål -og handlingsplaner for disse hovedtemaene. Rådmannen foreslår at dette gjøres på et arbeidsverksted blant formannskapene i forbindelse med konstituering av representantskapet i interkommunalt politisk råd, for å gi innspill til et strategidokument for inneværende fireårsperiode. Partnerskapsavtalen – del II - med Viken fylkeskommune vil også være med å fastsette mulige prioriterte satsingsområder.

Folloregionen interkommunalt politisk råd vil i henhold til kommunelovens §18-1 annet ledd ikke kunne treffe enkeltvedtak. Samarbeidet vil være basert på konsensus.

Organisering

Det vil etter rådmannens oppfatning fortsatt være viktig for Follo-kommunene å være del av en regionorganisering. De fleste regionråd er i dag organisert etter kommuneloven § 27, et stort antall er avtalebasert, og kun 10 pst er organisert som IKS etter lov om interkommunale selskaper. Det er ikke fastsatt i dagens løpende samarbeidsavtale/vedtekter for Follorådet, hvilken organisasjonsform samarbeidet har i dag. Advokat Vibeke Resch–Knudsen, som har bistått Follorådet i forbindelse med spørsmålet om ny organisering, har imidlertid vurdert det slik at dette rent faktisk er et samarbeid etter dagens kommunelov § 27. Hun har videre vurdert det slik at dagens organisering ikke er et selvstendig rettssubjekt i dag.

Ny den nye kommuneloven er § 27-samarbeid ikke videreført. Slike samarbeid må senest innen 4 år etter at den nye lovens kapitel 18 trer i kraft, være omdannet til et interkommunalt politisk råd etter § 18-1, som foreslått i denne saken, eller et kommunalt oppgavefelleskap etter § 19-1. (Denne overgangsregelen er inntatt i ny kommunelovs § 31-2). Lovgiver har altså bestemt at dagens ordning må endres, uavhengig av kommunes eget ønske om økt satsning og noe endret strategi.

Interkommunalt politisk råd kan være et rent formalisert samarbeid eller et selvstendig rettssubjekt. Av ny lovs § 18-1 første ledd fremgår det dessuten at rådet kan behandle saker som går på tvers av kommune- og fylkesgrenser. Det fremgår for øvrig av § 18-4 at det skal inngås en samarbeidsavtale mellom deltakerne i rådet. Bestemmelsen har også listet opp krav til innholdet i en slik avtale. Rådmannens vedlagte forslag til ny samarbeidsavtale, er basert på lovgivers krav til en slik avtale, jf. vedlagte forslag til ny samarbeidsavtale, vedlegg nr X.

Follorådet har diskutert endring av samarbeidsform, herunder om samarbeidet skal være et selvstendig rettssubjekt eller ikke. Advokat Vibeke Resch-Knudsen, har i notat av 03.12.2018, inntatt en matrise hvor fordeler og ulemper ved å organisere samarbeidet som et selvstendig rettssubjekt, fremgår på side 4 og 5. Notatet følger vedlagt som vedlegg nr. X.

Av matrisen fremgår det at fordelene ved å organisere samarbeidet som et selvstendig rettssubjekt i hovedtrekk vil være at rådet, utenom vedtagelse av budsjett og godkjenning av regnskap, vil ha frihet til å inngå avtaler og forvalte over sine egne midler uten at det må forankres i deltakerkommunene. Dette skyldes at midlene da vil være rådets egne midler. Ulempene vil i hovedtrekk være at det må foretas en virksomhetsoverdragelse etter arbeidsmiljølovens kap. 16, da det vil være naturlig at personalet ansattes i rådet. Personalet er i dag ansatt i Nordre Follo kommune. Administrative kostander vil dessuten bli synliggjort og sannsynligvis øke gjennom behov for egne lokaler, eget arkiv, egen regnskapsfører m.v. Om enkelte av disse forhold uansett vil endres med etablering av Nordre Follo kommune, og eventuelt i hvilken grad, er i dag uklart.

Etter en samlet vurdering vurderer rådmannen det slik, at det ikke vil være hensiktsmessig å gå over til en samarbeidsform hvor rådet skal være et selvstendig rettssubjekt nå, men fortsette slik som i dag. Herunder er det i tillegg til de ovennevnte ulemper, lagt vekt på at deltakerkommunene vil kunne opprettholde sin beslutningsmyndighet for samarbeide og ha mulighet til å påvirke strategi, arbeidsområder og økonomiske forhold i større grad om det organiseres som et rent formalisert samarbeid, i stedet for et selvstendig rettssubjekt.

Representantskapet er rådets øverste organ jf. ny kommunelov § 18-3. Rådmannen foreslår at Folloregionens interkommunale politiske råd sitt representantskap består av formannskapene i Follo, slik som i dag. Rådet foreslås å bestå av ordførerne. Leder og nestleder velges av representantskapet for 1 år av gangen (eller 2 år?), og ledervervet går på omgang etter kommunenavn i alfabetisk rekkefølge (Enebakk, Frogn, Nesodden, Nordre Follo, Ås og Vestby). De respektive rådmennene deltar i rådets møter. Det er hensiktsmessig at rådmennene (kommunedirektørene) etter ny kommunelov har møte- og talerett også i Representantskapet for rådet. Det samme gjelder daglig leder. Representantskapet bør møtes 1 – 2 ganger pr. år.

De politiske oppnevnte representantene i fylkesråd og fylkesutvalg i Viken fylkeskommune kan delta på møtene i Representantskapet og i Folloregionen interkommunalt politisk råd med møte- og talerett (også forslagsrett? Jf. forslag til partnerskapsavtale del I fra Viken fk). Det foreslås videre at Oslo kommune og Fylkesmannen i Oslo og Viken får observatørstatus, slik som i dag. (Skal andre også gis observatørstatus; f.eks. Mosseregionen og/eller Indre Østfold regionråd?). I tillegg foreslås det at dagens ordning med at stortingsrepresentantene fra Follo inviteres til å delta på Folloregionens møter en gang pr. år, videreføres. Rådet bør møtes 6 – 8 ganger pr. år.

Arbeidsutvalget består av leder og nestleder, samt leder og nestleder i rådmannskollegiet og daglig leder. Arbeidsutvalget forbereder sakene til representantskapet og Folloregionen interkommunalt politisk råd.

Rådmannskollegiet vil være forberedende organ for saker til Interkommunalt politisk råd og bør møtes jevnlig, anslagsvis hver måned. Ledelsen av rådmannskollegiet bør gå på omgang med 1 års (eller 2 år – samme som ledervervet) funksjonstid og følge ledelsen av rådet. Rådmannskollegiet bestemmer selv hvor mange administrative faggrupper som etableres etter hva som til enhver tid anses hensiktsmessig.

Sekretariatet for Folloregionen interkommunalt politisk råd lokaliseres i Nordre Follo kommune som er administrativ ansvarlig kommune med kontorhold for sekretariatet på vegne av medlemskommunene. Nordre Follo kommune har ansettelses, lønns- og personalansvar for ansatte og ivaretar regnskap og revisjon. Det vil ellers være opp til interkommunalt politisk råd å fastsette sekretariatets ansvarsområde, oppgaver og ressursbruk etter behov. Daglig leder rapporterer til leder i rådet og har medarbeidersamtale med arbeidsutvalget minst 1 gang pr. år. Rådmannen i Nordre Follo kommune – som nærmeste administrative leder - deltar også i denne medarbeidersamtalen. Finansieringen av sekretariatsfunksjonen vil skje gjennom kommunenes økonomiske bidrag til det interkommunale politiske rådet.

Organisering av særskilte satsinger

I Follorådets arbeid med organiseringen av det interkommunale arbeidet var det ønske om økt innsats på mer spissede områder. Etter rådmannens oppfatning er det flere modeller som vil kunne være egnet til slike satsinger. Flere regioner har valgt å etablere næringssselskaper som aksjeselskaper. Dette kan vurderes nærmere senere dersom særskilte oppgaver skulle medføre behov for det. Imidlertid vil det være de konkrete oppgavene som skal løses som vil måtte være styrende for hvilken modell som velges.

Finansiering av Folloregionen interkommunale politiske råd

Folloregionen interkommunale politiske råd, må ha visse økonomiske midler til disposisjon for å kunne gjennomføre sine oppgaver. Dette foreslås finansiert gjennom løpende driftstilskudd fra deltakerne, etter et fastsatt årlig budsjett vedtatt i rådet. Vedtagelse av driftsbudsjettet bør ha grunnlag i forslag og innstilling fra deltakernes rådmenn/kommunedirektører.

Rådmannen tilrår for øvrig at dagens ordning med lik fordeling av driftsutgiftene ut fra folketallet pr. 1. januar foregående år, videreføres. Viken fylkeskommune vil eventuelt bidra med midler gjennom partnerskapsavtalen del II spesiell del.

Administrative og økonomiske konsekvenser av videreføring i ny organisasjonsform

Det foreslås å oppløse Follorådet i sin nåværende form pr 31.12.2020 og at samarbeidet videreføres som interkommunalt politisk råd fra og med 01.01.2021. Budsjettmidler, fond og eiendeler overføres fra Follorådet til Folloregionen interkommunalt politisk råd.

I henhold til dagens samarbeidsavtale/vedtekter pkt. 6, opphører Follorådet dersom ¾ flertall av deltakerne bestemmer det. Som tidligere nevnt, fremmes likelydende saker for deltakernes kommunestyre. Det forutsettes således at samtlige av deltakerkommunene vedtar at dagens samarbeid skal opphøre, og videreføres som foreslått i vedlagte

samarbeidsavtale.

Det foreslås at Nordre Follo kommune fortsetter med å ivareta sekretariatets personell, og ha arbeidsgiveransvaret for disse. Dette ansvaret fastsettes i samarbeidsavtalen. Det er naturlig at sekretariatet lokaliseres hos kommunen som har arbeidsgiveransvaret. Avtalen mellom Follorådet og Oppegård kommune om lokalisering av Follokontoret til Oppegård rådhus og avtale om ansettelse av regionutvikler for Follorådet av 01.02.2001, opphører samtidig fra årsskiftet 2020/2021.

Hver deltakende kommune bør ha lik økonomisk eierandel i det interkommunale politiske rådet, jf. Kommunelovens §18-2 om Deltakeransvar. Kostnadene til driften av virksomheten bør finansieres av medlemskommunene **i henhold til folketall**. Den årlige kontingenten fastsettes av representantskapet. Kontingenten skal dekke driften av sekretariatet samt rådets møtevirksomhet. Deltakerkommunene dekker selv utgiftene til møte, reise **og eventuelle studieturer og/eller arbeidsseminarer**, diett m.v. i forbindelse med regionrådsmøter og tilstøtende arbeid. Rammene for omfanget av det interkommunale rådets aktivitet bestemmes i en årlig mål- og handlingsplan som legges frem til drøfting og vedtas av rådet.

Det er en forutsetning at midler innestående på Follorådets konto pr 31.12.2020 overføres til Folloregionen interkommunale politiske råd, samt at øvrige forpliktelser overtas av det nye rådet per 01.01.2021.

De økonomiske konsekvensene vil bli nærmere avklart i forbindelse med innkalling til konstituerende møte i representantskapet der kontingentens størrelse og kommunenes forholdsmessige andel basert på folketall er klarlagt.

Samarbeidsavtale og formell prosess

I tråd med kommunelovens § 18-4 skal det opprettes en skriftlig samarbeidsavtale mellom alle deltakende parter når det opprettes et interkommunale politisk råd. Samarbeidsavtalen må vedtas av kommunestyrene. I følge kommunelovens skal samarbeidsavtalen fastsette

- a) rådets navn
- b) om rådet er et eget rettssubjekt
- c) hvor mange medlemmer den enkelte deltakeren skal ha i representantskapet
- d) hvilke saker rådet skal kunne behandle
- e) hvilken myndighet som er lagt til rådet
- f) den enkelte deltakerens eierandel i rådet og ansvarsandel for rådets forpliktelser hvis ansvarsandelen avviker fra eierandelen
- g) hvordan deltakerne kan tre ut av rådet
- h) hvordan rådet skal oppløses, blant annet hvem som skal ha ansvaret for oppbevaringen av rådets arkiver etter at rådet er oppløst.

Det er i tråd med lovens krav og drøftingene i denne saken utarbeidet forslag til samarbeidsavtale. Denne følger som eget vedlegg til saken.

Proessen videre vil være at Follorådet behandler foreliggende sak med forslag til samarbeidsavtale og oversender dette til kommunene til formell behandling. På bakgrunn av kommunenes behandling og vedtak vil det deretter kunne innkalles til konstituerende representantskap for Folloregionen interkommunale politiske råd.

Forholdet til FNs bærekraftsmål

Saken berører de fleste av FNs bærekraftsmål, og ikke minst mål nr., 17 om «Samarbeid for å nå målene». Dette konkretiseres nærmere i strategisk dokument og årlig handlingsprogram.

Vedlegg: Utkast til samarbeidsavtale

23.10.2020
KMSW

SAMARBEIDSAVTALE/VEDTEKTER FOR ORGANISERING OG DRIFT AV FOLLORÅDET PR. 01.01.2012

Erstatter vedtekter pr. 01.01.2005.

1. Deltakere i Follorådet

Follorådet er et regionalt samarbeidsorgan for kommunene Enebakk, Frogn, Nesodden, Oppegård, Ski, Vestby, Ås og Akershus fylkeskommune.

2. Follorådets strategi

Overordnet strategi for follosamarbeidet er:

- mer styrke utad på ulike regionale utviklingsområder
- kvalitets- og effektivitetsforbedringer gjennom interkommunalt samarbeid om samfunnsutvikling, tjenesteproduksjon, forvaltning og administrasjon

3. Follorådets samarbeidsområder

Som ledd i oppfyllelsen av strategien, jfr. pkt. 2, skal Follorådet ha fokus på overordnede samarbeidsområder:

- Felles strategier overfor stat og omverdenen for øvrig
- Regional planlegging
- Kommunesamarbeid etter behov
- Tjenestesamarbeid
- Utviklingsarbeid

4. Follorådets organer

4.1 Follomøtet

4.1.1 Follomøtet er follosamarbeidets øverste organ.

4.1.2 Follomøtet består av formannskapet fra hver follokommune og fylkesutvalget i Akershus fylkeskommune. Det er møteplikt. Rådmannen i den enkelte deltakende kommune, eller en av ham/henne valgt medarbeider, og leder av Follorådets sekretariat, har møte- og

talerett i Follomøtet. Oslo kommune og Fylkesmannen i Oslo og Akershus har observatørstatus med tale- og forslagsrett.

4.1.3 Follomøtets leder og nestleder velges av og blant ordførerne i follokommunene for 1 år, etter kommunenavn i alfabetisk rekkefølge. Den valgte leder/nestleder er også leder og nestleder for Follorådet i samme periode. Den valgte nestlederen vil bli leder påfølgende år.

4.1.4 Etter innstilling fra Follorådet og med en dagsorden som Follorådet har godkjent, innkaller Follorådets leder Follomøtet til møte – minst 1 gang hvert år eller oftere om man finner dette ønskelig. I møtet drøftes sentrale utfordringer for folloreionen og for øvrig andre saker knyttet til de formål og oppgaver som er angitt i pkt. 2 og 3. Follomøtet fastsetter årlige handlingsplaner og budsjett for det regionale samarbeidet.

4.2 Follorådet

4.2.1 Follorådet består av ordførerne og rådmennene i follokommunene og i Akershus fylkeskommune. Disse møtes vanligvis 1 gang pr. måned og behandler aktuelle saker. Ved forfall kan de politiske representantene bare la seg representere ved sine faste stedfortredere.

4.2.2. Hver deltaker har én stemme som forvaltes av ordføreren eller dennes møtende vararepresentant. Rådmennene, eller en av ham/henne valgt medarbeider, og leder av Follorådets sekretariat har møte- og talerett i Follorådet. Oslo kommune og Fylkesmannen i Oslo og Akershus har observatørstatus med tale- og forslagsrett.

4.2.3 Follorådet er det sentrale premissgivende og utøvende organet i samarbeidet. Follorådet avgir innstilling i saker som forelegges Follomøtet og vedtar årsmelding og regnskap. Disse forelegges den enkelte deltaker som melding. Se også pkt. 5.

4.2.4 I den grad Follorådet finner det tjenlig, kan midlertidige faggrupper (ad hoc-utvalg) med medlemmer fra deltakerkommunene og/eller eksterne fagfolk etableres for ønsket saksutredning.

4.2.5 Stortingsrepresentantene fra Follo skal minst 1 gang pr. år inviteres til dialog med Follorådet.

4.3 Arbeidsutvalg

Leder og nestleder i Follorådet samt deres respektive rådmenn og daglig leder utgjør et arbeidsutvalg. Sammen med leder av Follorådets sekretariat forbereder de sakene for Follorådet og Follomøtet.

4.4 Rådmannskollegiet

Rådmennene i de deltakende kommunene utgjør Rådmannskollegiet. Rådmannskollegiet ledes av rådmannen i den kommunen som har lederskapet i Follorådet. Han/hun skal påse at de saker som kollegiet legger frem for Follorådets organer, er forsvarlig utredet, og at vedtak blir iverksatt.

4.5 Sekretariatet for Follorådet

Sekretariatet ivaretar nødvendige sekretariatsfunksjoner for Follorådets organer. Sekretariatsleder rapporterer til leder av Follorådet. Denne har instruksjonsmyndighet overfor sekretariatsleder.

Sekretariatsleder skal påse at iverksetting av handlingsprogram og øvrige vedtak utføres i samsvar med gjeldende bestemmelser og i henhold til vedtak, samt retningslinjer og pålegg som fattes av Follorådet og Follomøtet. Sekretariatsleder skal for øvrig ivareta plan- og budsjettansvaret for Follorådet og dets underorganer, og har anvisningsmyndighet på Follorådets vegne.

5. Økonomi

5.1 Finansiering

Follorådets virksomhet finansieres gjennom løpende driftstilskudd fra deltakerne (se pkt. 1), gjennom prosjekttilskudd og eksterne kilder. Det ordinære driftsbudsjettet dekkes med 20 % fra Akershus fylkeskommune, mens det resterende fordeles på kommunene etter folketallet pr. 01.01. året før det enkelte budsjettår.

5.2 Budsjett og regnskap

Follorådets budsjett skal følge de kommunale budsjettforskrifter. Regnskapet skal føres av sekretariatets vertskommune og revideres etter gjeldende forskrifter.

6. Oppløsning

Follorådet opphører dersom $\frac{3}{4}$ flertall av deltakerne bestemmer det. Ved eventuell oppløsning fordeles materielle verdier og fordringer som rådet måtte ha, mellom deltakerne i forhold til deres andel av budsjettet siste hele budsjettår forut for oppløsningen.

Dersom en kommune ønsker å trekke seg ut, må dette meldes skriftlig til Follorådet minst 1 år før uttrede kan finne sted. Det økonomiske oppgjøret overfor den uttrede kommune/fylkeskommune forholdes som angitt i pkt. 6, 1. avsnitt.

PROSESSNOTAT:

Workshop med Follorådet
19. september 2017

KUNDE
Follorådet

KONTAKTPERSON
Kari Marie Swensen

TEMA

SWOT og Frontloading – Workshop med Follorådet
19.09.2017

SELSKAP

Analyse & Strategi og Multiconsult AS

FORFATTERE

Hilde Warp, Bernt Sverre Mehammer og Viky Singh

DATO

1. oktober 2017

INNHALDSFORTEGNELSE

1	Innledning	4
2	SWOT- og trendanalyse	6
2.1	<i>Oppsummering</i>	<i>13</i>
3	Frontloading	9

1 INNLEDNING

I dette notatet oppsummeres resultatene fra gjennomført gruppearbeid på workshop med Follorådet 19. september 2017. Gjeldende strategi er fra tidlig på 2000-tallet, og mye har skjedd siden den gang. Kommunereformen med ny Nordre Follo kommune og avtalen med NMBU, NIBIO, VI, Nofima, Vitenparken, Follorådet, Ås kommune og de andre kommunene om Samarbeidsplattformen om næringsutvikling i Follo har gjort at tiden er moden for å starte opp prosessen for å formulere en ny strategi og nytt mandat for Follorådet.

Hensikten med workshopen har vært å gi en tydelig retning for den videre strategiprosessen, med vekt på å identifisere hva som er de viktigste muligheter og utfordringer regionen må møte for å lykkes i fremtiden. Dette bør være en viktig felles plattform for den videre prosessen.

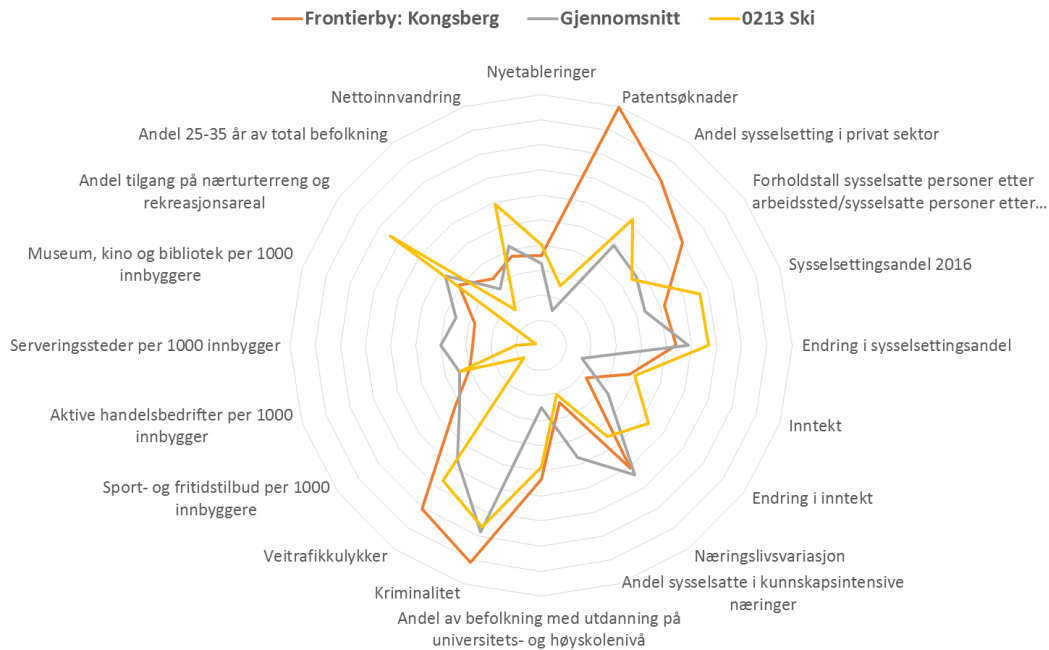
Utviklingen av en regional strategi bygger på en forståelse av hvilke egenskaper som skaper fremtidens attraktive byregioner. For en region som er en del av hovedstadsregionen i Norge, vil verdiskaping være sentralt. Produktiviteten i Norge er i verdenstoppen som følge av inntekter fra oljesektoren og mange riktige valg. Overgangen til en mindre oljebasert økonomi gjør det krevende å forsvare en slik posisjon, og eldrebølgen forsterker denne utfordringen.

På sikt må man også ta inn over seg utfordringene som følge av de store samfunnstrendene som treffer Norge og verden. Klimaendringer, teknologi og globalisering vil forandre forutsetningene for hvilket næringsliv som vil lykkes i fremtiden. Globalisering vil føre til at en større andel av bedriftene vil være en del av en global konkurranse. Det gjør det vanskeligere å lykkes, mens potensialet for gevinst blir vesentlig større. Digitalisering og kunstig intelligens vil sannsynligvis gi en raskere takt på hvilke oppgaver maskiner kan overta. Det frigjør ressurser, men skaper også overgangsproblemer fordi de som mister jobben ikke alltid har kompetansen som etterspørres i nye arbeidsplasser. Klimaendringene vil gjøre oljesektoren mindre lønnsom, men også skape nye markeder, for eksempel knyttet til kompetansen på sirkulær økonomi på NMBU.

Strategiprosessen for Folloregionen må ta innover seg mulighetene og utfordringene dette skaper. Dette er landets økonomiske hovedutfordring, og hele Osloregionen, inkludert Follo, vil preges av i hvilken grad vi klarer å møte dette på en god måte.

For Folloregionen vil en sentral del av svaret være å legge til rette for at fremtidsrettede bedrifter vil ønske å etablere seg i regionen. Dette er viktig både for å sikre at regionen får en bærekraftig demografisk profil, men også for å gjøre sin del av jobben med å tilpasse Norge til livet etter oljen. Nærheten til Oslo og utnyttelse av kompetansebasen på NMBU er sentrale deler av dette. Hvordan man gjør dette avhenger av regionens kvaliteter, men noen av fellesfaktorene i forskningslitteraturen er tetthet av økonomisk aktivitet, verdiskapingskultur, kompetanse og gode stedskvaliteter.

Som en introduksjon til det videre arbeidet ble det presentert hvordan Ski og Drøbak ble vurdert i Analyse & Strategis byindeks. Nedenfor er detaljerte resultater for Ski tatt inn.

Figur 1 Skis prestasjon på Analyse & Strategis byindeks

Dette var utgangspunktet for workshopen. Som grunnlag for utarbeidelse av strategi for regionen og Follorådet, bidro rådets medlemmer i første del til å

- vurdere regionens styrker og svakheter i dag
- vurdere regionens muligheter og trusler i fremtiden med tanke på endringene som følge av globalisering, digitalisering, klimaendringer og eldrebølge
- identifisere hvilke av disse som er viktigst for regionens fremtid

I workshopens andre del har vi lagt vekt på å få fram hva som er de viktigste spørsmålene som må besvares i den videre strategiprosessen, gjennom bruk av en såkalt frontloading.

Følgende deltok på workshopen:

Navn	Stilling	Kommune
Nina Sandberg	Ordfører	Nesodden
Tuva Moflag	Ordfører	Ski
Tom Anders Ludvigsen	Ordfører	Vestby
Thomas Sjøvold	Ordfører	Oppegård
Hanne Opdan	Kommende ordfører	Ski
Hans Kristian Solberg	Varaordfører	Enebakk
Haktor Slåke	Ordfører	Frogn
Ola Nordal	Ordfører	Ås
Sjur Authen	Rådmann	Vestby
Per Kierulf	Ass. fylkesdirektør	Akershus fylkeskommune
Lars Henrik Bøhler	Rådmann	Oppegård
Trine Christensen	Rådmann	Ås
Jane Short Aurlien	Konstituert rådmann	Ski
Wenche Folberg	Rådmann	Nesodden
Kari Marie Swensen	Daglig leder	Follorådet

I det følgende er innspillene i prosessen oppsummert i to deler henholdsvis for SWOT, utfordringer og muligheter og frontloading.

2 SWOT- OG TRENDANALYSE

SWOT- og trendanalysen identifiserer Folloregionens interne kvaliteter i dag samt muligheter og utfordringer i fremtiden i et rammeverk av hvordan omverden og store samfunnstrender vil virke inn på Follo utvikling. Oversikten danner grunnlaget for tydeliggjøring av regionens fortrinn og prioriteringer i prosessen med ny strategi og oppgaver.

Gruppeoppgaven var tredelt:

- SWOT av dagens situasjon
- Muligheter og utfordringer frem i tid med utgangspunkt i internasjonale megatrender knyttet til *demografi, klima, teknologi og globalisering*
- Prioritering av muligheter/utfordringer som har størst betydning for strategiarbeidet fremover

Alle momentene som ble notert for hver øvelse er dokumentert, og rådataene er sortert, bearbeidet og oppsummert i temaer og temasetninger som er fremstilt i tabellene som følger.

SWOT av dagens situasjon

Deltakerne ble bedt om å notere ned alle styrker (S), svakheter (W), muligheter (O) og trusler (T) på gule lapper med fokus på regionen som helhet (og ikke den enkelte kommune) med etterfølgende presentasjon og diskusjon i plenum. Følgende styrker, svakheter, muligheter og trusler ble trukket frem:

Styrker	Svakheter	Muligheter	Trusler
Ledende utdannings- og forskningsmiljø ved NMBU	Kommunal rivalisering og svak forankring av tankegangen om én region/ett Follo	Tettere kobling mellom kunnskapsmiljøet på NMBU og næringslivet i regionen	Eldrebølge og befolkningsvekst krever f.eks. ny utbygging og infrastruktur
Strategisk beliggenhet tett på Oslo	Mindre bokommuner i skyggen av Oslo gir svekket attraktivitet og status	Påvirke Stortingsbenken til å jobbe for det som er viktig for Follo i konkurranse med regioner rundt	Sterke regioner rundt kan gjøre Follo til en lettvekt i den regionale konkurransen
God infrastruktur og kommunikasjon bl.a. til Oslo (les Follobanen)	Manglende evne til å tiltrekke og holde på arbeidsplasser	Nærhet til sjø og land og sentral plassering i forbindelsen mellom regioner i sør og nord	Statlig overstyring og hindringer
Gode bo- og oppvekstmiljø	Uforløst næringspotensial, inkludert næringskoblingen til NMBU	Styrke merkevaren/omdømmet til Follo og stå samlet som region	Lite samhandling og uenighet hemmer tanken om "ett Follo"
Bred base for rekruttering av kompetent og høyt utdannet arbeidskraft	Dårlig infrastruktur og togtilbud i deler av regionen	Trekke til seg flere (statlige) arbeidsplasser fra Oslo	
	Ineffektiv arealbruk	Tiltrekke flere barnefamilier	

Muligheter og utfordringer

Oppgaven ble gjort frem i tid med utgangspunkt i trendrammeverket som ble presentert i innledningen av workshopen (i tillegg til eventuelt andre muligheter/utfordringer). Trendene ble beskrevet som følger:

- Demografi - Befolkningen i verden så vel som Norge har vokst sterkt de siste hundreårene og forventes å fortsette å vokse, særlig i byene. I de kommende tiårene vil eldrebølgen skylle over oss for alvor, og andelen yrkesaktive vil synke. Hvordan skal Follo tiltrekke seg unge, nyutdannede?
- Teknologi - Automatisering og digitalisering påvirker sysselsetting, endrer arbeidslivet og skaper nye forretningsmodeller. Det gir økt informasjonstilgang og frigjør ressurser, men stiller også sterkere krav til kompetanse og fleksibilitet. Hvordan sikre at Follo sine innbyggere har egenskapene som fremtidens næringsliv etterspør, og unngå at folk støtes ut av arbeidslivet?
- Globalisering – Internett endrer stadig nye bransjer og bringer flere bedrifter over i verdensmesterskapet der det er vanskeligere å lykkes, men der gevinsten er langt større. For Follo vil fokus være på hvordan kompetansen på NMBU kan benyttes til å skape spennende bedrifter.
- Klima - Tendenser til våtere, varmere og villere vær gir utfordringer for forebygging og beredskap, men også store endringer i markedene. Fornybar energi, klimatilpasning og sirkulær økonomi vil bli viktigere for verdiskapingen.

Deltakerne noterte ned og sorterte frem muligheter og utfordringer i fremtiden først i et demografiperspektiv, så globaliseringsperspektiv, så klima osv. Følgende muligheter og utfordringer ble trukket frem:

Sammenstilte muligheter og utfordringer			
Demografi	Teknologi	Globalisering	Klima
Aktivere, dra nytte av og tilrettelegge for eldre i nærings- og organisasjonsliv	Effektivisere offentlige tjenester, frigjøre tid og yte bedre tjenester	NMBU gir tilgang til internasjonal kompetanse og nettverk	NMBU har løsningene for å håndtere klimatrusselen
Teknologi som mulighet, for eksempel velferdsteknologi	Teknologi gir nye muligheter enten det er landbruksrobotikk eller bioteknologi	NMBU og bedrifter gir mulighet for å ta lederskap innen bioøkonomi	Klima gir mulighet for nye næringer og bedrifter bl.a. fornybar energi
Samarbeid om offentlige tjenester gitt korte avstander mellom kommunene	Mulighet for nye næringer og innovasjon, f.eks. innen bioøkonomi	Globalisering gir tilgang på arbeidskraft, kunnskap, teknologi, kapital og større markeder	Politisk vilje til å håndtere klimaendringene
Varierte bomiljø for å tiltrekke seg flere unge og barnefamilier	Teknologi overflødiggjør ansatte, noe som truer med å skaffe nok arbeid til alle	Beliggenhet gjør at "alt" går gjennom Follo i den globaliserte verden	Har man tatt konsekvensene av villere klima godt nok inn i by- og arealplanleggingen?
Homogene bomiljø og døde lokalsamfunn fører by- og stedsutvikling i gal retning	Endringer i arbeidslivet og uforutsigbarhet krever hurtig omstilling og ny kompetanse	Globalisering betyr nye smaker og kulturer	Økt fare for flom og ras og press på matjord
Konsekvenser av eldrebølgen: økt trykk på pleie og omsorg og mangel på helsepersonell		Hvordan skaffe nok arbeidsplasser, særlig for ufaglærte	
Konsekvenser av eldrebølgen: færre i arbeid og press på kommuneøkonomien		Konkurransen om de beste hodene krever gode bo- og servicetilbud for å tiltrekke folk	
Økte investeringsbehov knyttet til nye omsorgsbygg, barnehager etc.		Utfordringer med fremmedgjøring og innvandring	
Muligheter			
Utfordringer			

Prioriterte muligheter og utfordringer

Til slutt ble muligheter og utfordringer som oppfattes å ha størst betydning for regionen sortert frem. Gruppene valgte ut tre muligheter og tre utfordringer som ble ansett som mest presserende i det videre strategiarbeid. Øvelsen ble etterfulgt av presentasjon og oppsummerende diskusjon av resultatene. Tabellen under gjengir resultatet:

	Prioriterte muligheter	Prioriterte utfordringer
Gruppe 1	Nærhet til Oslo = generell vekst	Kommuneøkonomi
	NMBU	Håndtere forventninger til innbyggerne (alle aldre)
		Takle befolkningsvekst i Follo
		Samle oss om å bygge én region
Gruppe 2	Skape arbeidsplasser og løse miljøutfordringer globalt sammen med NMBU	Konkurransen vs. samarbeid i Follo
	Felles areal- og transportplan for Follo	Kommuneøkonomi
	Gjennomslagskraft: Merkevarerbygging og politisk påvirkning	Drivkraft i andre regioner
Gruppe 3	Nærheten til Oslo	Ingen Folloidentitet
	Kompetanse: høy i befolkning og næringsliv, NMBU	Konkurransen fra regioner rundt (Moss, Asker og Bærum, Glomma og Skedsmo)
	Infrastruktur	

Det vises for øvrig til vedlagte Excel-ark for rådata og faktorene som er lagt inn under SWOT-analysen og mulighetene og utfordringene som presentert i de tre tabellene over. I vedlegget er dataene bearbeidet inn i underpunkter med overordnede temaer.

3 FRONTLOADING

Hensikten med frontloading er å få frem flest mulig spørsmål som bør besvares i Follorådets videre strategiarbeid. I gruppeoppgaven ble deltakerne bedt om å notere alle mulige spørsmål og kategorisere dem etter hvor mye det haster å få svar på dem og hvor stor betydning spørsmålet har for å få gjennomført prosjektet på en god måte. Alle lappene ble i etterkant av workshopen skrevet ned og dokumentert og så sortert i overordnede temaspørsmål.

Det er de sorterte spørsmålene, med temaspørsmålene som overskrift, som gjengis i tabellene under. I kolonnen kommentar er det gitt oppsummerende spørsmål eller kommentarer som er felles for flere av enkeltspørsmålene.

Resultatene fra frontloadingen er som følger:

Tema 1: Hva er Follorådets mandat?

Spørsmål	Kommentar	Ansvar	Frist
Hvilke oppgaver skal Follorådet ha?	Hvilke oppgaver skal Follorådet ha?		
Hva skal vi jobbe med?			
Hvordan sørge for at vi prioriterer oppgaver/ områder som gir synlige resultater?	Hvordan skal oppgavene prioriteres?		
Hva er det viktigste å samarbeide om?			
Skal vi bruke tid på utvikling eller drift? Næringsutvikling vs høringsuttalelser			
Hva skal være forutsetninger for samarbeidet?	Hvordan sikre felles forståelse av hva Follorådet skal arbeide med?		
Er 6 (7) kommuner enige om hva vi skal bruke regionrådet til?			
Hvilke interkommunale løsninger skal vi ha?	Hvordan er ansvarsdelingen mellom Follorådet og IKS/ andre tilsvarende samarbeid/ organ?		
Hva er forholdet mellom IKS og Follorådet?			
Rådmannssamarbeid versus Folloråd - hva er hva?			
Follorådet opp mot Follomøtet?			
Bør Folloregionen ha egen transportplan?			

Tema 2: Hva er hensikten med Follorådet?

Spørsmål	Kommentar	Ansvar	Frist
Hvorfor skal vi ha Follorådet?	Hvorfor skal Follorådet fortsatt eksistere?		
Hensikten med Follorådet?			
Visjon?			
Mål?			
Er 6 (7) kommuner enige om hva vi skal bruke regionrådet til?			

Tema 3: Hvordan skal videre arbeid organiseres?

Spørsmål	Kommentar	Ansvar	Frist
Hvordan organiserer vi Follo(regionen)rådet?			
Hvem skal lede prosessen?	Hvordan skal prosessen/ Follorådet ledes videre?		
Bør lederskapet bytte sjeldnere?			
Hvem skal være med?	Hvem er deltakere og hvem er interessenter i videre prosess?		
Hvem deltar i prosessen? Forankring?			
Hvem skal involveres i prosessen?			
Hvem er stakeholders?			
Hvor mye ressurser skal man benytte i fellesskap?	Hvilke ressurser (tid og kompetanse) skal de ulike stille med?		
Hvor lang tid skal vi bruke på prosessen?			
Bør vi bytte navn?	Hva skal samarbeidsplattformen/ rådet hete?		
Skal vi hete Follorådet? Folloregionen?			
Hvordan synliggjøre samarbeidet? (Kommunikasjonsstrategi)			

Tema 4: Hvordan skal videre arbeid finansieres?

Spørsmål	Kommentar	Ansvar	Frist
Ønsker alle 7 (6) kommunene fortsatt å bidra i et Folloråd?			
Vil det bli prioritert i "ressurskampen"?			
Hvor mye ressurser skal man benytte i fellesskap?			
Er vi villig til å bruke mer penger på dette arbeidet?			

Tema 5: Hvordan kan vi forankre Follorådets arbeid bedre i hver enkelt kommune?

Spørsmål	Kommentar	Ansvar	Frist
Hvordan kan vi best forankre Follorådets arbeid politisk?	Hvordan forankres både videre strategiprosess og videre arbeid i Follorådet politisk – både blant posisjon og opposisjon?		
Bredere politisk forankring i kommunene?			
Hvordan skal politisk forankring være?			
Hvordan skal vi sikre forankring hos opposisjon?			
Hvem deltar i prosessen? Forankring?			
Ønsker alle 7 (6) kommunene fortsatt å bidra i et Folloråd?			
Hva skal til for at Nordre Follo synes fellesskapet med de andre 5 er viktig?			
Hvordan synliggjøre samarbeidet? (Kommunikasjonsstrategi)			

Tema 6: Hvordan kan Follorådet bidra til å spille hverandre gode?

Spørsmål	Kommentar	Ansvar	Frist
Hva er våre felles interesser?			
Hva er det viktigste å samarbeide om?			
Hvordan velge å stå sammen om de gode prosjektene?	Prioritere prosjekter og stå sammen om eks. lokalisering av statlige arbeidsplasser		
I hvilken grad kan vi utfylle hverandre (ikke konkurrere)?	Kartlegging av konkurransesituasjonen kommunene imellom		
Hva er barrierer/ konkurransesituasjonen oss imellom/ andre?			
Hvordan samarbeide om felles læring? (Lære av andre?)			
Hvordan ivareta ulikhetene i Follo?	Hvordan bruke de ulike egenskapene ved de ulike kommunene til Folloregionens fordel?		
Hvordan utnytte/ benytte ulikhetene i den enkelte Follokommune?			

Tema 7: Hva kan vi lære av andre regionråd?

Spørsmål	Kommentar	Ansvar	Frist
Hva gjør de som lykkes?			
Hvordan bli Stavangerregionen?			
Hva gjør andre regionråd?			
Hvilke formelle forankringer har regionråd? Lov og hjemler?			
Hva er ulempene ved å ikke ha et regionsamarbeid som er formalisert?			
Hvordan bygge nettverk og kompetanse?			

Tema 8: Hvordan skal Follorådet samarbeide med/ involvere næringslivet?

Spørsmål	Kommentar	Ansvar	Frist
Hvordan samarbeide med næringslivet?			
Hvordan tilrettelegge for at næringslivet involverer seg?			
Hvordan ansvarliggjøre næringslivet?			
Hvordan bygge nettverk og kompetanse?			

Tema 9: Hvordan skal Folloregionen profileres?

Spørsmål	Kommentar	Ansvar	Frist
Hva skal kjennetegne vår region?	Hva er kjennetegnene som gjør regionen attraktiv for næringsutvikling frem i tid?		
Hvordan skal vi gjøre regionen attraktiv for nyetablering?			
Hvordan kan Folloregionen gjøre seg attraktiv?			
Hvordan "få ut" potensialet som ligger i NMBU?			
Hvordan synliggjøre samarbeidet? (Kommunikasjonsstrategi)			

Tema 10: Hvordan sikre politisk påvirkning/ lobbe overfor Stortinget/ departementet?

Spørsmål	Kommentar	Ansvar	Frist
Hvordan utnytte ulikt politisk ståsted?			
Hvordan bygge nettverk og kompetanse?			

Tema 11: Hva betyr kommunereformen for Follorådet?

Spørsmål	Kommentar	Ansvar	Frist
Hva betyr kommunereformen for arbeidet/ samarbeidet i Follorådet?			
Skal vi bli en funksjonell byregion?			

4 OPPSUMMERING

Resultatet fra SWOT-/trendanalysen og frontloadingen skal til sammen gi en tydelig retning for videre strategiprosess for Follorådet.

4.1 FRONTLOADING

I tabellen som oppsummerer spørsmålene fra frontloadingen er det satt inn en kolonne for ansvar og en kolonne for frist. Vi har ikke satt inn hvem som er ansvarlig for å besvare spørsmålene og når spørsmålene må besvares. Dette bør gjøres av Follorådet i fellesskap. Det anbefales at ansvaret for å besvare hvert enkelt spørsmål tildeles én person, men ulike personer kan være ansvarlig for å svare ut ulike spørsmål. Det bør også settes en tidsfrist for når spørsmålene skal være besvart. Dette kan være en gitt dato, en uke, en måned, et halvår etc. Fristen avhenger av når man tror man har nok informasjon til å kunne besvare spørsmålet, og må sees i sammenheng med planlagt fremdrift for strategiprosessen.

Tabellene kan brukes som et arbeidsverktøy for det videre strategiarbeidet. Tabellene kan enkelt oppdateres løpende med de svar som kommer inn, og man kan eventuelt også ta inn nye spørsmål etter hvert som arbeidet skrider frem. Om tabellen brukes aktivt i Follorådets videre arbeid anbefaler vi at ansvaret for å oppdatere og rullere spørsmålslisten defineres og tildeles en enkeltperson/ en gitt rolle i Follorådet (f.eks. leder av rådet eller leder av strategiarbeidet om dette er en annen person).

4.2 SWOT-/TRENDANALYSE

SWOT-/trendanalysen gir både en oversikt over bredden i de strategiske utfordringene og mulighetene Follo står overfor og en prioritering av de viktigste av disse. Det er bred enighet blant medlemmene i rådet om at

nærheten til Oslo og kompetansemiljøet på NMBU er regionens sterkeste kort. Begge deler vil forsterkes betydelig i årene som kommer. Follobanen vil gjøre Ski til en del av det integrerte arbeidsmarkedet som strekker seg fra Oslo til Drammen i sørvest og Lillestrøm i nord. Flyttingen av Veterinærhøgskolen og Veterinærinstituttet styrker NMBU som kompetansebase med spesialisering på områder som bioøkonomi og sirkulær økonomi vil bli mer verdifulle i fremtiden. Det vil gjøre det mer sannsynlig at Follo i fremtiden bli attraktivt som lokaliseringssted for fremtidsrettede bedrifter, særlig innenfor områder der NMBU er sterke.

Eldrebolgen med utfordringer for kommuneøkonomien og sterk konkurranse fra regionene rundt om arbeidsplasser og arbeidstakere er tydelige hovedutfordringer. Det forsterkes av manglende felles kraft i Follo som følge av rivalisering og svak forankring av tanken om «ett Follo». Lite ressurser og utydelig mandat for Follorådet er en del av dette som bør vektlegges i strategiprosessen. Nærheten til hovedstaden skaper også utfordringer for utvikling av regional identitet og næringsliv i Follo.

Konklusjonene fra en halvdags workshop er foreløpige og bør gjøres til gjenstand for videre bearbeiding i strategiprosessen. De gir allikevel en tydelig retning for den videre prosessen. Vi anbefaler at man med utgangspunkt i de prioriterte utfordringene og mulighetene utarbeider et underlagsmateriale til strategiprosessen i et kortfattet notat. Det kan for eksempel brukes som grunnlag for videre diskusjoner i Follorådet eller til Follomøtet 30. november.

Rådata fra Gruppe 3

	Demografi	Teknologi
Muligheter	Få flere yngre innbyggere / Flinkere til å tiltrekke flere barnefamilier og yngre arbeidstakere	Nye næringer
	Teknologi (II)	Digitalisering
	Flere arbeidsplasser	Trenger ny kompetanse
	Digitalisering	
	Modernisering	
	Samarbeid om tjenester	
Trusler	Ikke klart å få nok unge innbyggere	Store utgifter for samfunnet uforutsigbart
	Rekruttere ansatte i helse og omsorg	Tilrettelegge for fremtidens kompetanse og arbeidsplasser
	Færre i jobb	Konsekvensene vi ikke ser: -kompetanse -hurtig omstilling
	Trykk på PLO	
	Lavere skatteinntekt	
	Mangel på folk til å dekke behov	
	Økonomi/attraktivitet	
	Økning i eldre / Færre i jobb / (II)	

(II)=antall ganger nevnt

Globalisering	Klima
Beliggenhet	Ny teknologi
Kompetanse (II) / generell kompetanse i befolkningen	Nye næringer
Nærhet	
Større marked	
Bioøkonomi lederskap	
NMBU	
Nye landsmenn	
Ha de beste kommunale veiene+gode bomiljø	
Konkurrere om arbeidskraft / Kløkkurranse	Utfasing av olje og gass
Regionen må ha samme fokus i dag fragmentert	Store utgifter for samfunnet uforutsigbart
	Planleggingsendringer
	Endringskompetanse

GRUNNLAGSNOTAT:

Underlag til strategi-
prosess i Follorådet

KUNDE
Follorådet

KONTAKTPERSON
Kari Marie Swensen

TEMA

Strategiprosess og SWOT-analyse

SELSKAP

Analyse & Strategi

FORFATTERE

Bernt Sverre Mehammer og Viky Singh

DATO

25. oktober 2017

INNHALDSFORTEGNELSE

1	Innledning	4
2	Næringsutvikling: konkurransefortrinn og utfordringer	4
3	Mulighet: Forsterke NMBU og utnytte dette bedre	7
3.1	<i>Kunnskapsoverføring og kommersialisering</i>	<i>8</i>
3.2	<i>Implikasjoner for strategi</i>	<i>10</i>
4	Mulighet: Nærheten til Oslo	11
5	Trussel: demografi og kommuneøkonomi	12
6	Trussel: Kommunal rivalisering og manglende Follo-identitet	14
7	Kilder	15
8	Vedlegg	16

1 INNLEDNING

Strategiprosess for Follorådet ble startet med en workshop 19.september 2017. Der ble det gjennomført en SWOT- og trendanalyse som vurderte Follo's styrker og svakheter, muligheter og trusler i lys av store samfunnstrender som demografi, globalisering, klima og teknologi. Prosessen ble konkludert med en foreløpig identifisering av de viktigste utfordringene regionen står overfor.

Hensikten er å sørge for at strategiprosessen tar utgangspunkt i mulighetene med størst potensial for regionen og de største truslene Follo må møte. Dette er utfordringer som er felles for regionen, og som har stor betydning for innbyggerne og kommunene. De største mulighetene er knyttet til lokalisering nær Oslo og potensialet knyttet til NMBU i det grønne skiftet. Truslene peker i retning av økt press på kommuneøkonomi som følge av den demografiske utviklingen og sterkere regional konkurranse om arbeidsplasser og kompetanse.

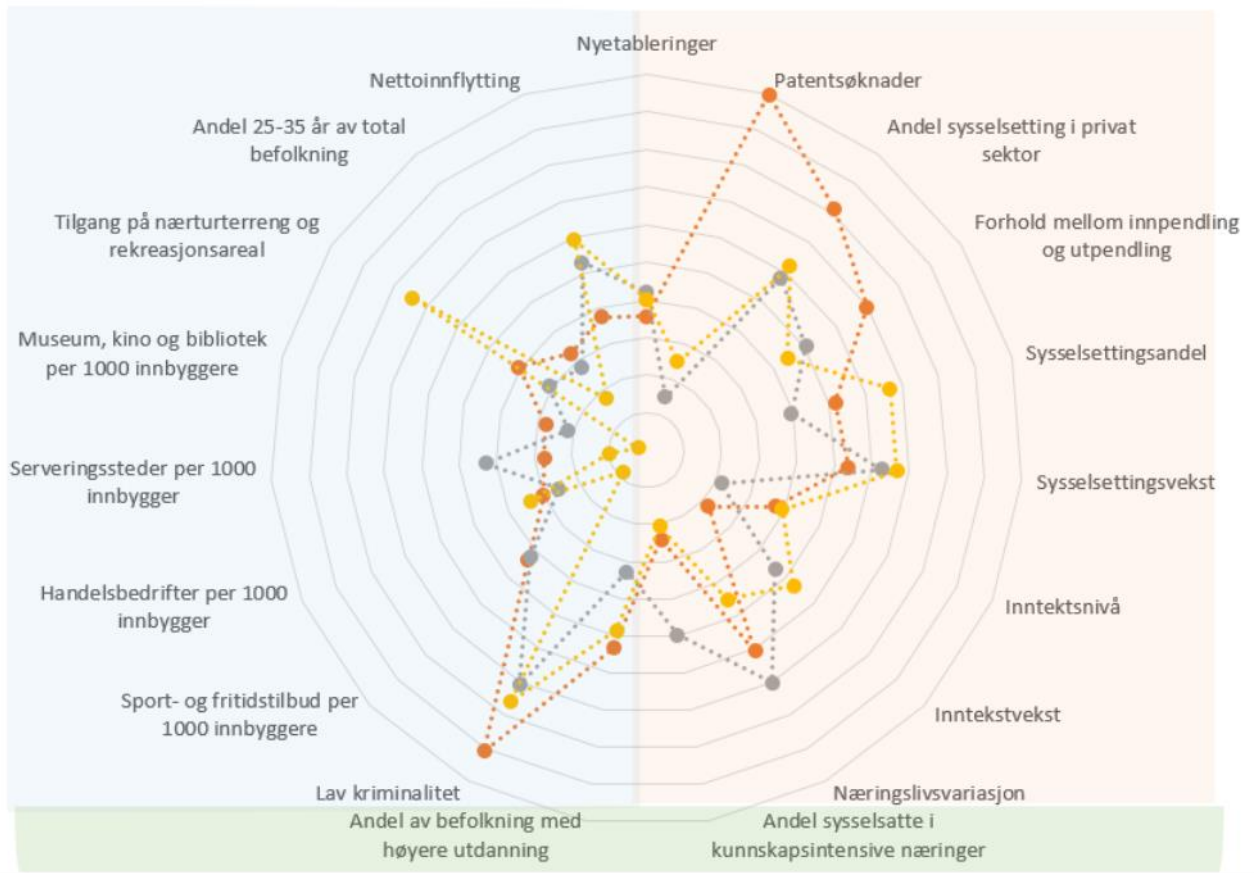
Dette notatet gir et kunnskapsgrunnlag for de identifiserte utfordringene for å bidra til en konstruktiv strategiprosess der Follorådets medlemmer har et solid grunnlag for å sette fokus på de viktigste spørsmålene. I tillegg til å redegjøre for faktagrunnlag bak hovedutfordringene, prioriterer notatet å formulere spørsmål disse utfordringene reiser. Notatet er utformet som underlagsmateriale til en strategisk prosess, og er derfor i hovedsak på et overordnet nivå.

2 NÆRINGSUTVIKLING: KONKURRANSEFORTRINN OG UTFORDRINGER

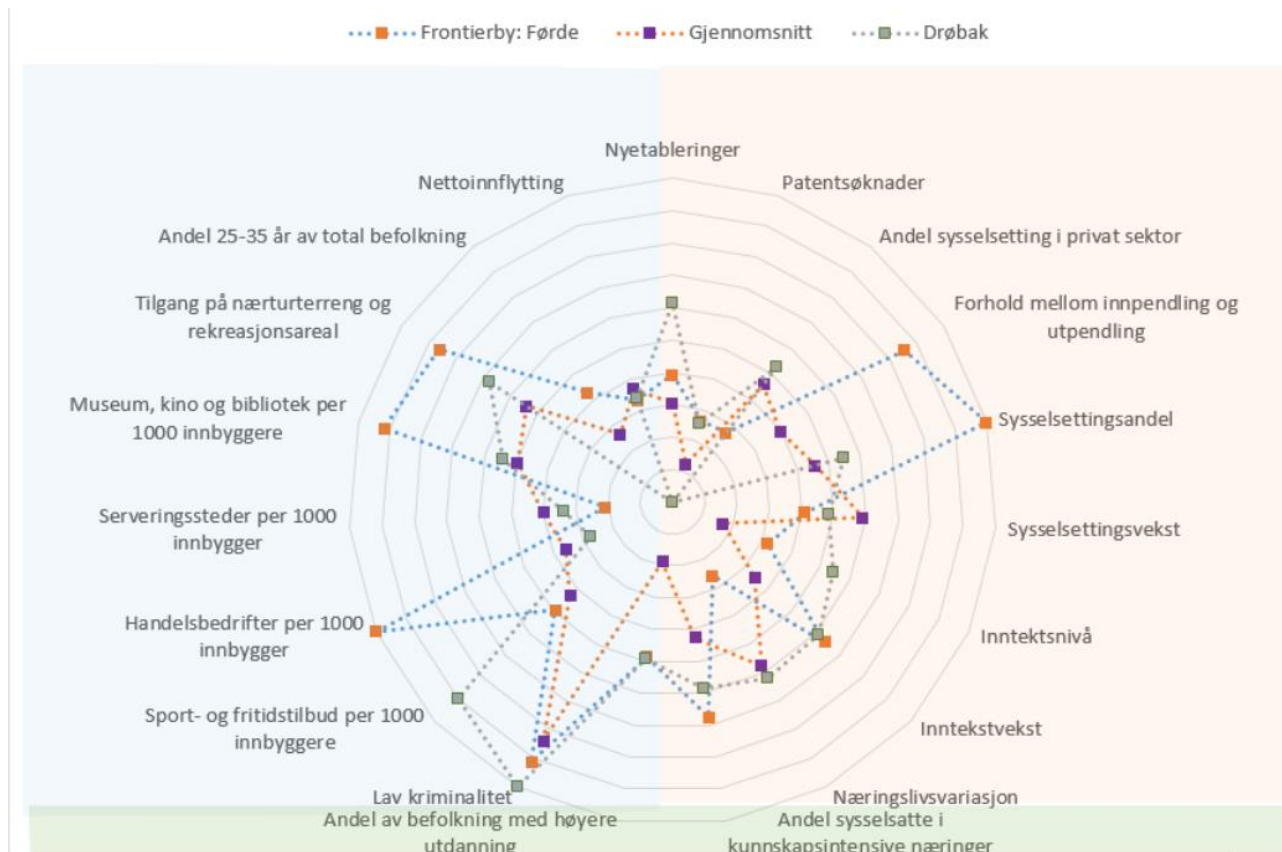
Analyse & Strategis byindeks vurderer byers potensial for langsiktig bærekraft gjennom hvor attraktive de er som næringslokasjon. Indeksverdien er en rent kvantitativ vurdering, og vurderer hvordan regionens to bykommuner presterer på ulike delindikatorer som måler verdiskapningsevne, stedskvaliteter og kompetanse.

Dette er et utgangspunkt for en mer helhetlig vurdering av byers attraktivitet.

●●● Frontierby: Kongsberg   ●●● Gjennomsnitt   ●●● Ski

Kompetanse   Verdiskapning   Liveability

Drøbak klassifiseres som «liten by» (under 20,000 innbyggere) og rangeres som den nest beste byen (N=28) i sin kategori. Bykommunen har mange gode egenskaper, og scorer blant de beste på kompetanse. Det er ikke overraskende i kraft av en stor andel befolkning med høyere utdanning. Byen scorer dessuten godt over gjennomsnittet på verdiskapningsindikatorer. Antallet nyetableringer og patentsøknader er høyt sett i forhold til innbyggertallet, noe som antakelig trekkes opp av NIVA sin forskningsstasjon på Solbergstrand. Byen har til tross for nærheten til Oslo en lavere nettoinnflytting enn snittet, samt et lite utviklet serverings- og handelstilbud i forhold til innbyggertallet. Drøbaks hovedutfordring er en lav andel unge og ubalansert demografi. I alt tegnes et bilde som tyder på at det må jobbes med å styrke stedskvalitetene og øke befolkingsmangfoldet. Det vil gi bedre grobunn for bærekraftig vekst og komplementere de sterke egenskapene byen allerede besitter.

Ski klassifiseres som en mellomstor by (mellom 20,000-50,000 innbyggere) i norsk målestokk og er det regionale tyngdepunktet i Follo. Hovedbildet for Ski er relativt likt som for Drøbak. Byen er attraktiv sammenlignet med andre byer (N=27) for å ha en høyt utdannet og produktiv befolkning, bred sysselsetting og høy grad av innflytting. I likhet med Drøbak sliter imidlertid også Ski hovedsakelig med en lav andel unge og svake bykvaliteter i forhold til innbyggertallet. Resultatet for Follo-byene reflekterer rollen som utpendlingskommuner som konsekvens av et attraktivt arbeidsmarked i Oslo-området.

3 MULIGHET: FORSTERKE NMBU OG UTNYTTE DETTE BEDRE

Den største og viktigste rollen NMBU har i regionen er utdanning av kompetente kandidater til næringsliv og offentlig sektor. Det er imidlertid et mål for Follo å stimulere til innovasjon gjennom økt samarbeid med næringsliv der bioøkonomi og sirkulær økonomi er satsningsområder hvor Follo har konkurransefortrinn. Målet er forankret i Follo sin overordnede næringsstrategi, Samarbeidsplattform for næringsutvikling. Det er et underskudd på høykompetansearbeidsplasser i Follo idag. Ved å ta utgangspunkt i det eksisterende kunnskapsmiljøet på Ås og bygge på konkurransefortrinnene vil det øke sannsynligheten for at Follo i fremtiden blir attraktivt som lokalisingssted for kunnskapsorienterte bedrifter, særlig innenfor satsningsområdene der NMBU er sterke.

Et viktig utgangspunkt for å vurdere hvilken rolle NMBU kan ha innen regional utvikling og innovasjon er hvilken forskningsaktivitet som faktisk foregår og hvilke ressurser de har til disposisjon. Tabellen under gir en nærmere oversikt over utgifter til FoU i utdanningssektoren og antallet FOU-ansatte.

Tabell 1: FoU-utgifter (i 1000 kr) og FoU-personale (årsverk) ved universiteter og høyskoler i 2015

Lærested	Totale FoU-utgifter	Relativ andel totalt	Forskere/faglig personale
Universitetet i Bergen	1925,1	10,2 %	1192,7
Universitetet i Oslo	3692,1	19,7 %	2212,3
NTNU	3135,7	16,7 %	1985,3
Universitetet i Tromsø	1463,1	7,8 %	907,6
NMBU	1098,7	5,8 %	457,6
Universitetet i Stavanger	480,5	2,5 %	334,2
Universitetet i Agder	339,5	1,8 %	204,1
Universitetet i Nordland	251,2	1,3 %	142,7
Statlige høyskoler	1998,8	10,6 %	1405,9

Kilde: NIFU.no

Forskere og faglig personale ved NMBU utgjorde 457 årsverk. Teknisk-administrativt personale er ikke inkludert.

De tre største universitetene står for nesten halvparten av de samlede utgiftene til FoU. NMBU har en samlet FoU aktivitet i 2015 på ca. 1,1 milliarder og dette utgjorde omtrent 6% av samlet FoU-aktivitet i sektoren. En stor andel av utgiftene må ses i forbindelse med fusjoneringen med Veterinærhøgskolen og tilhørende byggeprosjekter.

Tallene antyder hvilke forventninger man kan ha til den rollen NMBU skal spille i Follo sin utvikling, og spesielt med hensyn til hva man kan forvente av kommersialiseringer. De største og eldste universitetene (UiO, NTNU, UiB, UiT) har større forskningsressurser i dag enn NMBU. Det forsterkes av at de har betydelig større fagmiljøer. Samtidig oppfattes NMBU som et spesialisert universitet med en tydelig nasjonal rolle. Flyttingen av

Fakta om NMBU

Antall studenter 2016: 5105

Organisering for kommersialisering:

Aktør	Rolle
NMBU (Technology Transfer Office)	TTO
Kjeller Innovasjon	Samarbeidspartner
Kompetansesenteret for innovasjon	Innovasjon aktiviteter
Inkubator År	Inkubator

Deltakelse i klynger:
Arena Heidner (nasjonal bioøkonomiklynge), NCE

Intellectual property rights politikk: Ny i 2014

Veterinærhøgskolen og Veterinærinstituttet og overgangen fra fossilbasert økonomi til bioøkonomi styrker potensialet.

3.1 KUNNSKAPSOVERFØRING OG KOMMERSIALISERING

Det finnes flere kanaler for kunnskapsoverføring og samarbeid mellom kunnskapsmiljøer og næringsliv slik som formidling og opplæringsaktiviteter, men det er primært kommersialiseringsaktiviteter som er relevant i en regional strategi. Denne variabelen omfatter utvikling/testing av nye produkter/prototyper, inngåtte lisensieringskontrakter, patentsøknader og/eller nye bedrifter etablert (Thune et al. 2014). Høyere utdanningsinstitusjoner har rapportert inn data på kommersialisering til DBH (Database for Statistikk om Høgre Utdanning). I tabell 2 det gitt en oversikt over innrapporterte aktiviteter de siste tre årene fra NMBU samt andre universiteter for sammenligningens skyld

Tabell 2: Statistikk fra DBH for innrapporterte kommersialiseringer i perioden 2014-2016 for norske universiteter

Lærersted	2014				2015				2016			
	Mottatte ideer	Patent-søknader	Lisenser	Ny bedrift	Mottatte ideer	Patent-søknader	Lisenser	Ny bedrift	Mottatte ideer	Patent-søknader	Lisenser	Ny bedrift
Nord universitet									2			
NMBU	26	2	2	1	54	1	2	3	54	3	5	2
NTNU	134	61	11	18	164	50	21	21	159	80	26	6
UiA	9	1	1	3	4				8			
UiB	95	16	11	5	136	20	23	10	98	19	6	11
UiO	109	83	30	6	340	87	62	12	254	84	78	7
UiS	63	12	3	4	80	20	8		104	9	6	4
UiT	43	13	4		35	4	7	1	11	2	3	1

Tabellen viser en markant økning i antall mottatte forretningsideer fra 2014 til 2015 ved NMBU. Antallet patentsøknader, nye bedrifter og lisensieringskontrakter har også økt – dog marginalt. Sammenlignet med de gamle universitetene er nivået fortsatt lavt, noe som forklares av fagmiljøenes størrelse. Kommersialiseringer vil sannsynligvis tilta fremover med etableringen og styrkingen av Inkubator Ås. Men litteraturen peker på at omfanget av FoU-miljøers deltakelse i kommersielle aktiviteter generelt har holdt seg jevnt lavt de siste ti årene, til tross for stor politisk satsning. I de tilfeller kommersialisering realiseres i norsk sammenheng er det primært innen naturvitenskapelige og teknologiske fagområder (Thune et al. 2014).

Data fra Skattefunn-ordningen gir bildet fra bedriftssiden over grunnlaget for NMBUs næringslivssamarbeid. Dette er en skattefradragsordning som ble etablert for å stimulere til økt FoU i næringslivet. Omfanget på ordningen gir grunnlag for et godt bilde av i hvilken grad og på hvilken måte NMBU oppfattes som aktuell FoU-partner for næringslivet.

Tabell 3: De 15 FoU-institusjonene med flest samarbeidsrelasjoner med Skattefunn-bedrifter.

Institusjon	Antall relasjoner
SINTEF	1052
NTNU	395
NOFIMA	281
NMBU	162
UiO	119
Institutt for energiteknikk	100
IRIS	99
Veritas	97
NIBIO	93
UiT	91
HIBV	77
CMI	67
Havforskningsinstituttet	62
UiT	61
NORNER	60

Tabell 4: Andel av næringslivets FoU-relasjoner som går til FoU-institusjoner i samme fylke, og andel av FoU-institusjonenes relasjoner til bedrifter i samme fylke.

a) Bedriftenes relasjoner lokalt	Andel	b) FoU-institusjonenes relasjoner lokalt	Andel
Sør-Trøndelag	74	Nordland	73
Troms	56	Rogaland	66
Oppland	46	Agder	64
Hordaland	39	Nord-Trøndelag	54
Rogaland	36	Hordaland	52
Oslo	34	Vestfold	50
Telemark	33	Oppland	49
Nordland	33	Møre og Romsdal	43
Agder	31	Sogn og Fjordane	42
Akershus	25	Telemark	39
Østfold	18	Troms	34
Vestfold	17	Oslo	33
Møre og Romsdal	16	Buskerud	32
Buskerud	16	Hedmark	32
Nord-Trøndelag	10	Østfold	29
Sogn og Fjordane	9	Sør-Trøndelag	25
Hedmark	8	Akershus	16

Kilde: Norges Forskningsråd (2016)

Tabell 3 gir en oversikt over hvordan Skattefunn-bedrifters samarbeidsrelasjoner fordeler seg på ulike forskningsutførende sektorer. Blant universitetene er det bare NTNU (395) som har flere utviklingsprosjekter med Skattefunn-bedrifter enn NMBU (162). Blant instituttene peker Nofima som har deler av virksomheten samlokalisert med NMBU, seg ut som den viktigste samarbeidspartneren etter SINTEF med totalt 281 prosjekter. NIBIO har også tett næringstilknytning med 93 samarbeidsrelasjoner. Det bekrefter at kompetansemiljøet på Ås spiller en viktig rolle som bindeledd mellom forskning og næringsliv. Kontakt med næringslivet er en viktig kvalitet ved NMBU, særlig sett i forhold til størrelse.

Derimot virker det regionale innovasjonssystemet rundt NMBU å være svak. Tabell 4 viser at andelen av bedrifters relasjoner som går til kompetansemiljøer i eget fylke er 25 prosent for Akershus. For NTNU/Sintef i Sør-Trøndelag er andelen er 74 prosent, noe som viser at det lokale næringslivet er langt tettere tilknyttet FoU-miljøene der. FoU-miljøene i Akershus har også et klart mindretall av sine samarbeidsrelasjoner med bedrifter i fylket (16 prosent lokalt). Det er naturlig å se dette i sammenheng med NMBU sin forhistorie og spesialiserte rolle som nasjonalt kunnskapssenter på sitt område. Likevel er det en tendens til at kunnskapen på Ås kommer mest til nytte utenfor Follo som i Oslo, Hamar og internasjonalt.

Ås-miljøet sin svake lokale posisjon reflekteres i at regionen har få bedrifter som kan nyttiggjøre seg av kompetansen og innovasjonskapasiteten som fins i området. Helse, marin, landbruk og industri er pekt ut som sektorene med særskilt relevans for bioøkonomi (BioVerdi, 2014). I vedlegg 1 er det gitt en oversikt over et knippe selskaper innenfor dette segmentet i Follo. Av regionale selskaper har blant annet Orkla samarbeidet med NMBU om nye typer emballasjer. Til nå har det likevel vært mest naturlig å snakke om et nasjonalt nedslagsfelt for Ås blant annet gjennom Arena-nettverket for bioøkonomi. I tillegg er en generell utfordring for biosektoren at kapital går til andre næringer.

3.2 IMPLIKASJONER FOR STRATEGI

NMBUs rolle som nasjonal og internasjonal forskningsaktør trenger ikke å være i konflikt med rollen som potensiell regional økonomisk motor. «Nasjonale» aktiviteter kan naturligvis ta tid fra forskere og faglig ansatte som kunne vært brukt på aktiviteter som mer direkte kunne bidratt til regional utvikling. Samtidig er NMBUs rolle som nasjonalt ledende nødvendig for at fagmiljøet skal være på et høyt faglig nivå. Dette gir Folloregionen strategisk styrke som er sentral for en regional næringspolitikk.

Bioøkonomien domineres imidlertid av få store aktører lokalisert ulike steder i landet slik som Tine, Nortura, PCI Biotech, Geno og Borregaard. På kort sikt er det ikke realistisk at store etablerte bedrifter vil flytte sin produksjon til Follo. Fokus bør rettes mot nyetableringer basert på kompetansemiljøene på Campus Ås, styrking av etablerte bedrifter innenfor bioøkonomi og spin offs fra disse. Slik kan den bioøkonomiske klyngen i Follo utvides, og på lenger sikt bør det være et mål å tiltrekke seg særlig FoU-avdelingene til etablerte bedrifter. En vellykket strategi på dette området vil bli selvforsterkende.

NMBU har satt i gang en rekke formelle tiltak (jf. faktaboks) og ser ut til å være aktive overfor næringslivet. Forskning på universiteters rolle i regionale innovasjonssystemer beskriver visse forutsetninger for suksessrikt forhold mellom universiteter og regionalt næringsliv, i tillegg til de rent formelle tiltakene og faglig eksellens (Winden et al., 2014). Erfaringer fra blant annet Cambridge viser at personlig engasjement og pådrivere har vært viktig, noe som kan manifestere seg i antallet patenter og knoppskytinger. Personer som kjemper for sine produkter og ideer henger tett sammen med en kultur for entreprenørskap og verdiskapning. En annen forutsetning er rammebetingelsene for tiltrekking av næringsvirksomhet. Satsning på risikovillig kapital, skattenivå, tomtepris osv. har vært faktorer som myndigheter har måttet legge til rette for.

Universitetsbyers og regionens attraktivitet er et tredje fundament for gode regionale vekstvilkår. Infrastrukturen i regionene/byene med universiteter som har lyktes, er god med både utbredt togtilbud, flyplass og hovedfartsårer i nærheten. I tillegg kommer museer, teatre og andre kulturelle innretninger samt internasjonale skoler og felles (engelsk) språk. Til sammen er disse plussfaktorer for å tiltrekke grundere og bedrifter til regionen. På den annen side har økt attraktivitet også ledet til stigende boligpriser.

Her må rollen til NMBU ses i sammenheng med utviklingen av Ski som det regionale tyngdepunktet. Ski har potensial innen handel, service og tjenesteyting. Byen har komplementerende næringsprofil til Ås. Til sammen har Ski og Ås større potensial til å tiltrekke en kritisk masse av kompetanse og næringsliv.

I følge Regional plan for areal og transport, bør Ski og Ås legge til rette for økt vekst med ny Follobane. Dersom potentialet skal utløses krever det bedre kollektivforbindelse mellom Ås og Ski, slik at også Ås blir en del av arbeidsmarkedet i Oslo.

Spørsmål til strategiprosessen: Det forutsettes at kommunene som utgjør Folloregionen ønsker å legge en strategi som bidrar til at det etableres en bioøkonomisk klynge rundt NMBU. Følgende innholdsspørsmål bør besvares i en slik strategiprosess:

- Hvordan kan arealpolitikken brukes for å legge til rette for en bioøkonomisk klynge rundt Campus Ås?
- Hvordan kan transportpolitikken brukes for å legge til rette for en bioøkonomisk klynge rundt Campus Ås? Hva kan kommunene i Follo sørge for på egenhånd, og hvor er de avhengige av å påvirke Akershus fylkeskommune, Ruter og statlige jernbaneaktører?
- Hvilken rolle bør «Nye Follo» spille i strategiprosessen og i realiseringen av strategien?
- Hvordan skal NMBU og de øvrige aktørene på Campus Ås spille i strategiprosessen og i realisering av strategien?
- Er det ønskelig og realistisk at kommuner utenfor Follo bidrar til å virkeliggjøre en slik strategi?
- Hvilket ressurser er Folloregionen villig til å bruke for å realisere en strategi for å skape en bioøkonomisk klynge rundt Campus Ås?
- Hvilke virkemidler utenfor areal- og transportfeltet kan brukes til å gjøre regionen mer attraktiv for kompetansebedrifter og deres ansatte?

4 MULIGHET: NÆRHETEN TIL OSLO

Indeksprestasjonene til Ski og Drøbak viser tydelig at Follo er en region som preges av nærheten til Oslo. Tilgangen til godt betalte kompetansearbeidsplasser i Oslos arbeidsmarked preger inntektsnivå, sysselsetting og pendlemønster, men fører også at det lokale tilbudet til befolkningen er dårligere enn i byer av tilsvarende størrelse. Nærheten til Oslo gir Follo en rekke muligheter, men også noen trusler. Utnyttelse av denne plasseringen bør være viktig i strategiprosessen.

Når Follobanen etter planen åpnes i 2021 vil reisetiden mellom Ski og Oslo halveres fra 22 minutter til 11 minutter. I «Rutemodell 2027» er det foreslått 10 minutters frekvens som grunnrute for lokaltoget og hurtigtoget mellom Ski og Oslo. Togtilbudet vil gi byen omtrent samme nærhet til Oslo sentrum som det Lillestrøm har i dag. Ski blir med dette en enda mer integrert del av arbeidsmarkedet i Oslo, og vil bli mer attraktivt både som bosted og som etableringssted for næring.

For Ås sin del, som per i dag har ett tog i timen, er det foreslått 30 minutters frekvens som grunnrute i tillegg til ett ekstra tog i timen i rush. Det forventes også at busstilbudet mot jernbanebyene økes når nytt togtilbud er på plass. Slik blir store deler av Follo preget av Follobanen. I tillegg vil studentmassen og antall ansatte øke når flyttingen av Veternærinstituttet og Veternærhøgskolen ferdigstilles. Totalt er det forventet omtrent 2250 arbeidsplasser ved Campus Ås. En økning i transportkapasiteten på Follobanen vil gå hånd i hånd med vekst i Ski og Ås.

I tillegg gir det Follo mulighet til å etablere seg som et logistikknøye. Økt vekst i Oslo kan bidra til at etterspørselen etter helhetlige logistikk- og transportløsninger øker, og kan potensielt tilkomme logistikkorienterte områder som Vestby høyere vekst.

Lokaltoget er viktig, men kollektivforbindelser som knytter NMBU, Ski og sentrumsområder tettere sammen er avgjørende for å ta ut agglomerasjonseffekter. Også øvrige deler av regionen må knyttes bedre opp mot campus via bussnettverket. I KVVU Oslo-Navet er det påpekt at en forlengelse av lokaltoget fra Ski til Ås bør vurderes på sikt.

Produktiviteten i et område er henger sammen med tettheten av økonomisk aktivitet i et område. Dette er blant annet dokumentert i Produktivitetskomisjonens første rapport (NOU 2015:1, kap. 7). I et større arbeidsmarked er det lettere å få tak i den arbeidskraften man trenger, og det er lettere for dem med spesialisert kompetanse å finne en arbeidsgiver som er villig til å betale ekstra for dette. I tillegg vil bedre fungerende markeder og bedre forhold for utveksling av kompetanse og idéer, gjøre det lettere å utvikle mer lønnsomme bedrifter.

Tettheten i et område avhenger av antall sysselsatte per arealenhet i den aktuelle byen, og av avstanden til andre områder med høy tetthet. Når Follobanen halverer avstanden mellom Ski og Oslo, vil derfor tettheten i Ski øke sterkt. Det legger grunnlag for sterkere økning i produktiviteten i Ski, Ås og Vestby enn i andre områder.

I strategiprosessen er det viktig å finne ut hvordan denne effekten kan utnyttes best mulig. Blant spørsmålene som bør stilles er:

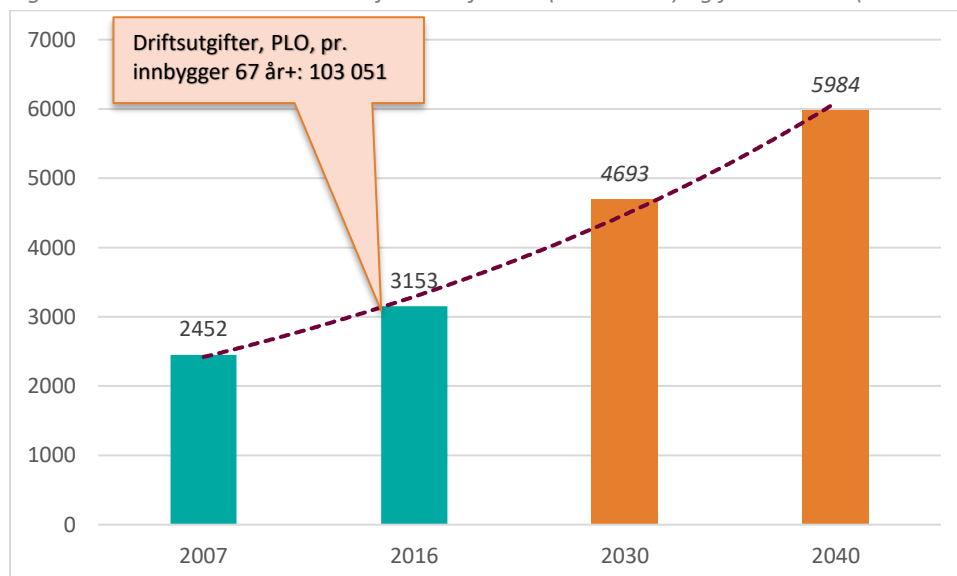
- Hvilke arealer i regionen vil være mest attraktive for bedrifter?
- Hvilke arealer er mest attraktive for bedrifter som ønsker tett kontakt med kompetansmiljøene på NMBU?
- Hvilke arealer i regionen er mest attraktive for bedrifter i logistikkbransjen?
- De mest attraktive arealene er et knapt gode. Hvordan skal man sørge for at disse arealene blir utnyttet best mulig?
- Hvordan planlegger man boliger som gir gode hverdagsliv for folk som jobber i fremtidens bioøkonomiklynge i Ski og for dem som jobber i Oslo?

5 TRUSSEL: DEMOGRAFI OG KOMMUNEØKONOMI

SWOT-analysen for Follo avdekket et tydelig behov for å håndtere de demografiske utfordringene tilknyttet en økning i antall eldre (67+ år) innbyggere. De fleste Follo-kommunene er i dag godt rustet til å ivareta de viktigste tjenesteleveransene til sine innbyggere mye takket være tverrkommunalt samarbeid. Utfordringen dreier seg imidlertid om Follo's mulighet til å fortsette å levere gode velferdstjenester innenfor helse- og omsorgstjenester og rekruttere nok helsepersonell i fremtiden. Det er rapportert en demografisk utvikling som gir fire ganger flere eldre over 80 år samtidig som andelen yrkesaktive går ned (Fylkesmannen i Oslo og Akershus, 2016). Det gir krevende utfordringer og stor usikkerhet rundt kommuneøkonomien på sikt.

Figur 2 viser faktisk og forventet vekst i antall mottakere av pleie- og omsorgstjenester (PLO-tjenester) i hjemmet og på institusjon i Follo samlet basert på dagens dekningsgrader innen aldersgruppen 67 år og over samt SSBs mest sannsynlige framskrivning av aldersgruppen (alternativ MMMM) i Follo-kommunene.

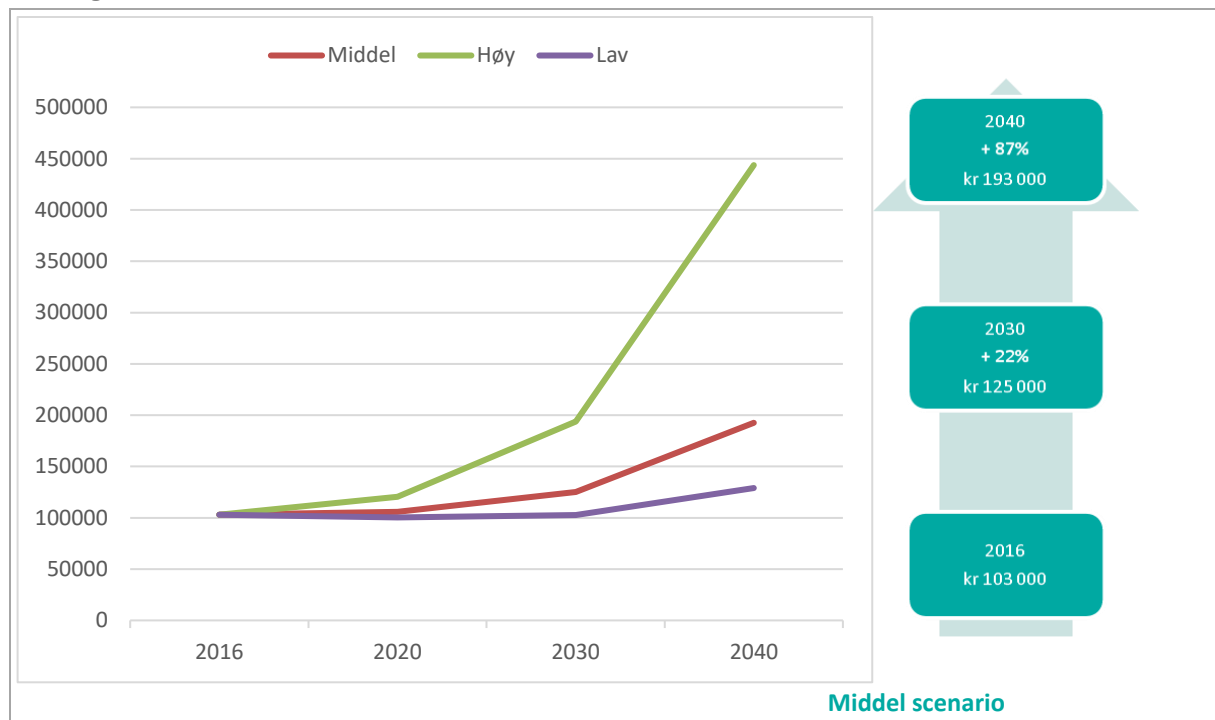
Figur 1: Antall mottakere av PLO-tjenester faktisk (2007-2016) og framskrevet (2030-2040)

Kilde: SSB. Framskrivninger av Analyse & Strategi. Inkluderer personer på alders- og sykehjem samt mottakere av hjemmetjenester. Ekskludert brukere av «andre tjenester».

Antall mottakere av PLO-tjenester har steget med omtrent 30 prosent over de siste 10 årene. Trenden vil forsterke seg ytterligere når eldrebølgen treffer for fullt. Med dagens dekningsgrader innen PLO-sektoren kan det ventes en økning på nesten 50 prosent frem mot 2030 (en økning på 1540 brukere) og en økning på 90 prosent til 2040 (2831 flere brukere), dersom alt annet holdes konstant. Oppstillingene under viser estimerte netto driftskostnader innen PLO pr. innbygger over 67 år for Follo-kommunene i tre ulike referansebaner (middel, lav og høy) basert på dagens ordning. Estimaten er konservative anslag basert på snittøkning i kostnader blant Follokommunene de siste ti årene og generell prisvekst.

Figur 2: Tre estimerte utviklingsscenarioer over driftskostnader pr innbygger over 67 år innen PLO-sektoren i Follo-regionen

Kilde: SSB. Framskrivninger og beregninger av Analyse & Strategi.

Det er riktignok en del usikkerhet beheftet til om sammenhengen mellom befolkningsutvikling, alder og pleiebehov for eldre forblir den samme i fremtiden. Estimaten har ikke tatt i betraktning viktige drivkrefter for bruk av velferdstjenester i Norge fremover slik som medisinsk-teknologisk utvikling, helsetilstanden til fremtidens eldre (eldre holder seg stadig friskere), familiemønstre osv (SSB, 2011). Beregningene må sees i lys av slik usikkerhet, men illustrerer likevel en potensielt kraftig økning i kostnader og tjenestebehov tilknyttet PLO.

Tjenestebehovene vil melde seg uansett hvor kommunenegrensene går og er ikke unikt for Follo. I tillegg til tyngdekraften fra økningen i antallet eldre er en lav andel unge i regionen en stor utfordring (jf. byindeksen). Det gjør dessuten at reserven av «varme hender» innen PLO-sektoren krymper, samtidig som andelen skattebetalere i befolkningen går ned. For bærekraften i kommuneøkonomien er dette svært uheldig.

I strategiprosessen må man finne ut hvordan denne utviklingen skal møtes. Implikasjonene handler om minst to spørsmål:

- Hvordan bygge en region der de eldre i størst mulig grad klarer seg uten hjelp fra det offentlige? Er det mulig å tenke nytt rundt boformer, boligstruktur og velferdsteknologi for å skape bedre løsninger for de eldre og kommunene?
- Hvordan skal regionen få en bærekraftig demografi der det er tilstrekkelig mange unge til å finansiere og bemanne omsorgstjenestene? (Henger tett sammen med avsnitt 4.)

6 TRUSSEL: KOMMUNAL RIVALISERING OG MANGLENDE FOLLO-IDENTITET

I SWOT-analysen for Folloregionen ble svak regionidentitet og forankring av tanken om «ett Follo» identifisert. Et samlet Follo vil kunne gi større innflytelse, både overfor staten, fylkeskommunen og viktige private aktører, og for å unngå en mulig tyngdeforskyvning mot Nedre Romerike og Vestregionen. Intern rivalisering mellom kommunene gjør koordinert opptreden vanskeligere.

Innad i og mellom regioner kan det oppstå konkurranselignende situasjoner om å være mest attraktiv overfor innbyggere og etableringer mellom kommuner og regioner, for eksempel for regioner med felles bo- og arbeidsområder med Oslo. Men man må heller ikke glemme at det er en betydelig grad av felles interesser mellom disse regionene. For eksempel er hele hovedstadsregionen avhengig av at Oslo lykkes.

I konkurransen om bedrifter, samferdselsinvesteringer og andre attraktive elementer, er det viktig at Follo har en klar strategi for hvordan regionen står samlet og de enkelte kommunene kan fremme sine interesser. Det henger sammen med en forståelse for kommunenes ulikhet som grunnlag for å velge hvem som skal prioriteres i ulike sammenhenger, balansert mot en forståelse av nødvendigheten av at alle skal føle at de får sitt. Men dette handler også om å ha et regionråd med ressursmessig grunnlag som står i samsvar med regionens strategiske ambisjoner. For at regionen skal kunne tale som «ett Follo» og ha større påvirkningskraft vis-a-vis sentrale myndigheter og skape grunnlag for nye arbeidsplasser, må regionrådet sannsynligvis tilføres større ressurser.

Manglende samordning medfører at potensielle innflyttere og bedrifter stilles ovenfor flere valgmuligheter, noe som fører til at kommuner spilles ut mot hverandre eller at Follo taper mot regioner som klarer å samordne sine ressurser inn mot en mer kraftfull kampanje. Globalisering gjør det krevende å beholde produktivitet og levestandard som er verdensledende. I et slikt lys er det naturlig å spørre seg om Follo er den naturlige geografiske avgrensningen for regionrådet, eller om regionen vil ha bedre forutsetninger i en struktur med ny stor region for å utnytte en samlet vekstkraft.

Alternativer er samarbeid med Nedre Romerike, Mossregionen eller Vestregionen, som gir ulike muligheter for Follo. Det er sammenheng mellom regional utvikling og næringsutvikling. En større region vil ha sterkere muskler til å utvikling og markedsføring, men det vil være vanskeligere å bli enige om strategiske valg. Det vil uansett være viktig å styrke regionen i konkurransen om den fremste kompetansen og høykompetansebedriftene. Det er derfor viktig at Follo velger strategisk retning for utviklingen, og velger mål i en større internasjonal kontekst. Da må noen av følgende spørsmål besvares:

- Oppgaver: Er det mulig å realisere potensialet i Follo på nærings siden uten at flere oppgaver løses på regionalt nivå?
- Resurser: Hvordan prioriterer Follo-kommunene Folløsamarbeidet? Er det ønskelig med sterkere muskler i et felles organ?
- Styring: Bør ordningen med at Follorådet styres av ordførerne med støtte fra rådmennene, videreføres?
- Geografi: Bør dagens geografiske avgrensning av rådet revurderes – som følge av endring på fylkesnivå og/eller som følge av underliggende behov?
- Hvis det er ønskelig å revurdere geografisk avgrensning – hvordan skal man i tilfelle vurdere hvilken retning det er aktuelt å utvide?

7 KILDER

Bioverdi. (2014). Slik kan bioøkonomien bli den nye oljen. Retrieved from http://www.oslotech.no/globalassets/dokumenter/bioverdi-rapport-final_litenfil.pdf

Fylkesmannen i Oslo og Akershus. (2016). Kommunereformen i Oslo og Akershus. Retrieved from https://www.fylkesmannen.no/Documents/Dokument_FMOA/Kommunalstyring/Kommunereformen/Fylkesmannens_faglige_tilradning.pdf

NOU 2015:1 (2015). Produktivitet – grunnlag for vekst og velferd, Produktivitetskommisjonen

SSB. (2011). Mindre del av utgiftene går til eldre - SSB. Retrieved from <https://www.ssb.no/offentlig-sektor/artikler-og-publikasjoner/mindre-del-av-utgiftene-gaar-til-eldre>

Thune, T., Aamodt, P. O., & Gulbrandsen, M. (2014). Noder i kunnskapsnettverket. Retrieved from <https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/280142/NIFUrapport2014-23.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Winden, W. van., Braun, E., Otgaar, A. H. J., & Witte, J.-J. (2014). *Urban innovation systems : what makes them tick?*

8 VEDLEGG

Vedlegg 1: Selskaper etter omsetning og mer enn 2 ansatte i Follo relatert til bioøkonomisektoren, basert på NACE-koder i Brønnysundregisteret.

Selskap	Omsetning (2015)	Kommune	Type næring
Orkla Foods Norge AS	4919654	Oppegård	Produksjon av kjøtt- og fjørfevarer
Synnøve Finden AS	1440670	Oppegård	Produksjon av meierivarer
Kemetyl Norge AS	406560	Oppegård	Produksjon av kjemiske produkter ikke nevnt annet sted
Schrader Gartneri AS	48804	Nesodden	Dyrking av grønnsaker, meloner, rot- og knollvekster
Faun Pharma AS	47439	Vestby	Produksjon av kjemiske produkter ikke nevnt annet sted
Aventics AS	35521	Ås	Produksjon av komponenter til hydraulisk og pneumatisk utstyr
Brynsløkken AS	24897	Frogn	Produksjon av kjemiske produkter ikke nevnt annet sted
Ås Produksjonslab AS	21403	Ås	Produksjon av farmasøytiske råvarer
Multiplast AS	14323	Ski	Produksjon av halvfabrikater av plast
Kvakestad Planteskole AS	11533	Ski	Planteformering
AS Eivind Brosstad Såpe- og Tec Chem Fabrikk	9787	Ski	Produksjon av såpe og vaskemidler, rense- og polermidler
Hydraulic Support AS	8002	Ski	Produksjon av komponenter til hydraulisk og pneumatisk utstyr
Norwegian Antibodies AS	7520	Ås	Produksjon av farmasøytiske råvarer
Glenne Gård AS	5023	Ski	Dyrking av ettårige vekster ellers
Thema AS	4922	Ski	Bearbeiding og konservering av frukt og grønnsaker ellers
Bjerke Blomst AS	4819	Frogn	Dyrking av grønnsaker, meloner, rot- og knollvekster
Nykan AS	4391	Vestby	Produksjon av saltfisk, tørrfisk og klippfisk
Eco Water AS	2788	Ås	Produksjon av byggevarer av plast
Son Miljøhestesenter AS	2633	Vestby	Oppdrett av hester og andre dyr av hestefamilien
Polarol AS	2570	Frogn	Produksjon av rå fiskeoljer og fett
Blomstertak AS	2555	Ås	Dyrking av flerårige vekster ellers
Home Control AS	2079	Ås	Produksjon av annet elektrisk utstyr
Ski Ramme-Dekor AS	1520	Ski	Produksjon av andre trevarer og varer av kork, strå og flettematerialer
Norder i Viken AS	979	Vestby	Melkeproduksjon på storfe

NOTAT

Til: Follorådet v/daglig leder Kari Marie Swensen

Sak: Ny organisering av Follorådet

Dato: 24.09.2018

Dagens organisering av Follorådet

Regionråd er en uformell betegnelse på et formalisert organ som nabokommuner på frivillig basis oppretter for å håndtere saker av felles interesse. Follorådet er et regionråd som har juridisk forankring og er organisert som et interkommunalt samarbeid etter dagens kommunelov (kml.) § 27. Denne organisasjonsformen er lite lovregulert. Den baserer seg kun på at en etablerer et styre til løsning av felles oppgaver. For Follorådet er dette "styre" Follomøte. Det er samarbeidets vedtekter som gir rammene for organisering, herunder det øverste organets (styrets) forpliktelser. Et interkommunalt samarbeid etter § 27 kan i utgangspunktet ikke tildeles myndighet til å treffe vedtak som innebærer offentlig myndighetsutøvelse, dvs. fatte enkeltvedtak eller utferdige forskrifter,¹ med mindre dette knytter seg direkte til driften og organiseringen av samarbeidet. Loven regulerer ikke hvorvidt samarbeid etter kml. § 27 er selvstendig rettssubjekt eller ikke. Dette må avgjøres konkret for det enkelte samarbeid. Follorådet anses ikke å være et selvstendig rettssubjekt i dag, noe som blant annet innebærer at Follorådet ikke kan ansette medarbeidere eller inngå avtaler uten at dette gjøres på vegne av en vertskommune eller en deltaker i Follorådet.

Enten selvstendig rettssubjekt eller rene samarbeid

Et interkommunalt samarbeid kan organiseres som et rent samarbeid eller som et selvstendig rettssubjekt. Ved organisering etter kml. § 27 kan det som nevnt være uklart om det konkrete samarbeidet er et selvstendig rettssubjekt eller et rent samarbeid. I valg av de to mulighetene, er det viktig å finne en løsning som er tilpasset de intensjonene deltakerne har med dette konkrete samarbeidet. Selvstendige rettssubjekt må registreres i Brønnøysundregistrene med eget organisasjonsnummer, mens det er frivillig for samarbeid å gjøre dette. De vil da bli registrert som "organisasjonsledd", "annen juridisk person" eller annet. Hverken Samarbeidsrådet for Nedre Romerike (SNR) eller Øvre Romerike Utvikling (ØRU) er selvstendig rettssubjekt, men de er likevel registrert i Brønnøysundregistrene med egne organisasjonsnummer. Dette kan være av budsjettmessige hensyn, ut fra at de er en del av én kommunes budsjett.

Om samarbeid etter dagens kml. § 27 er selvstendig rettssubjekt, må vurderes konkret i det enkelte tilfelle, med mindre det står i samarbeidets vedtekter at samarbeidet er et selvstendig rettssubjekt. Høyesterett synes i en dom fra 1997 å stille få vilkår for at et samarbeid er å anse som et selvstendig

---

¹ Se forvaltingsloven § 2.

rettssubjekt.² Noen av kjennetegnene på et selvstendig rettssubjekt er at disse kan inngå kontrakter med andre under eget navn, kan tilsette ansatte uten samtykke fra deltakerne og at selskapets organ kan treffe vedtak med alminnelig flertall. Et selskap disponerer egne midler, fastsatte egne budsjett, har regnskaps- og revisjonsplikt og har egne ressurser til å dekke forpliktelsene. Det er likevel ikke slik at alt dette må være oppfylt for at et samarbeid skal være ansett som et selvstendig rettssubjekt. Juridisk er det viktig å vite om regionrådet er et rent interkommunalt samarbeid eller et selvstendig rettssubjekt. Blant annet for at de som inngår avtaler med regionrådet kan vite om regionrådet opererer innenfor angitte fullmakter. Gjennom søk i Brønnøysundregistrene kan det raskt avklares hvorvidt samarbeidet sorterer under én kommune eller er et selvstendig rettssubjekt.

Eget organisasjonsnummer

At organisasjonen har et eget organisasjonsnummer kan ha budsjettmessige konsekvenser, men juridisk skiller det mellom det å være underlagt et annet organ eller å være et selvstendig rettssubjekt, som kan få rettigheter og pådra seg forpliktelser. Som selvstendig rettssubjekt er det ulike måter å organisere seg på. Innenfor dagens kommunelov er det mulig å organisere seg etter § 27. Dette er en organisasjonsform som er lite regulert og som tidligere nevnt, vil rammene for selskapet stort sett være nedfelt i vedtektene. IKS-loven er laget spesielt for interkommunale selskaper gjennom at deltakerne kun kan være kommuner, fylkeskommuner og andre IKS. Deltakerne i IKS har ubegrenset ansvar for selskapets forpliktelser, så om kommuner ønsker å delta i økonomisk virksomhet, vil aksjeselskap og samvirkeforetak være tilpassede organisasjonsformer. Dette fordi deltakeren i disse to selskapsformene har begrenset ansvar for selskapets forpliktelser og selskapene kan gå konkurs.

Habilitet

Man sier at kommunalt eide selskaper er indirekte politisk styrt. Dette fordi kommunene styrer selskapene gjennom eierorganet. I IKS styrer eierne gjennom sin deltakelse i representantskapet. Her må hver av deltakerne være representert med minst et medlem. I aksjeselskap har deltakerne rett til å møte med fullmakt på generalforsamlingen og stemme innenfor sin eierandel. I disse organene representerer deltakerne sin egen kommune.

I et selskapsstyre representerer deltakerne kun seg selv og er personlig ansvarlig for sine handlinger eller mangel på handlinger. Det er styret samlet som forvalter selskapet innenfor de rammene eierne har satt opp i selskapets formål og gjennom de vedtak som fattes i representantskapet eller på generalforsamlingen. For å være ryddig i rollene, har forvaltningsloven regler om inhabilitet for folkevalgte, eller kommunalt ansatte om de samtidig er styremedlem i et selskap eid av kommunen. Etter forvaltningsloven § 6 første ledd bokstav e, vil for eksempel et styremedlem som også er medlem av kommunestyre, være inhabil når kommunestyre behandler saker som angår det aktuelle selskapet. Her legges det ingen vurdering til grunn, vedkommende er absolutt inhabil.

---

² Se i Rt. 1997 s. 623.

For styremedlemmer i et interkommunalt selskap etter kml. § 27, vil reglene om absolutt inhabilitet også gjelde. For et styremedlem i et rent samarbeid, må man eventuelt vurdere om det er foreligger særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til vedkommendes upartiskhet.³

Ny kommunelov med organisasjonsform skreddersydd for regionråd

En ny kommunelov ble vedtatt 22. juni i år. Her er ikke kml. § 27 samarbeid videreført. Det vil si at Follorådet må vurdere sin organisasjonsform som følge av den nye loven. I stedet for § 27 samarbeid/selskap hjemler den nye loven to nye former for interkommunalt samarbeid. Det skilles mellom produksjonssamarbeid, hvor det samarbeides om en oppgave eller tjeneste for å oppnå bedre kvalitet og effektivitet på den aktuelle oppgaven eller tjenesten (*kommunalt oppgavefelleskap*), og *interkommunalt politisk råd*. Interkommunale politiske råd er ment å omfavne dagens regionråd som politiske samarbeidsorgan som behandler generelle samfunnsspørsmål på tvers av kommunegrensene i den regionen rådet representerer.

Etter den nye kommuneloven er ikke § 27 samarbeid eller selskap lenger en mulig organisering av interkommunalt samarbeid. Loven har gitt slike samarbeid 4 år fra lovens ikrafttredelse på å omdannes til enten kommunalt oppgavefelleskap eller interkommunalt politisk råd.⁴ En slik omdanning utløser ikke noen offentligrettslige plikter og det skal ikke betales tinglysningsgebyr, dokumentavgift eller liknende. I stede for omdanning kan man velge og omorganisere Follorådet til et IKS. En slik omorganisering vil utløse tinglysningsgebyr, dokumentavgift osv. fordi dette da blir en endring av organisasjonsform for regionrådet, i motsetning til en tilpasning til den nye loven. Loven har ikke trådt i kraft p.t, men i følge Kommunal- og moderniseringsdepartementet er det all mulig grunn til å tro at reglene om interkommunale politiske råd (lovens kapittel 18) vil tre i kraft 1. juli 2019. Det er ventet en resolusjon i løpet av høsten 2018, hvor dette eventuelt vil bli bekreftet. Interkommunale politiske råd har ingen myndighet direkte etter loven (legalkompetanse). Deres myndighet beror på hvilke saker deltakerne gir rådet i oppdrag å behandle og hvilken vedtaksmyndighet deltakerne positivt gir rådet i samarbeidsavtalen.

Interkommunale politiske råd kan være rene samarbeid eller selvstendige rettssubjekt. Dette må gå frem av samarbeidsavtalen som skal inneholde rammene for rådet.

Kommunelovutvalget var av den oppfatning at regionråd bør reguleres i kommuneloven for å klargjøre at dette er et folkevalgt organ og at kommunelovens regler om møteoffentlighet, saksbehandling mv. også gjelder for møter i det interkommunale politiske rådets organ(er). Blant annet av hensyn til åpenhet og demokratisk deltakelse. De øvrige kapitlene i kommuneloven gjelder derfor for interkommunale politiske råd, så langt de passer.

---

³ Se fvl. § 6, 2 ledd.

⁴ Se ny kommunelov § 31-2.

Offentlig myndighetsutøvelse

Organisasjonsmodellen interkommunalt politisk råd passer ikke for tjenesteproduserende organ og de er avskåret fra offentlig myndighetsutøvelse utover å treffe slike vedtak om interne forhold i rådet. Dette vil kun ha betydning der rådet er et selvstendig rettssubjekt (selskap) og har ansatt en administrasjon, noe som er frivillig. Uavhengig av dette vil rådet kunne forvalte tilskuddsmidler.

Ytterligere organer i interkommunale politiske råd

Det er kun et lovfestet organ i interkommunale politiske råd; representantskapet. Representantskapet er et folkevalgt organ og alle deltakerkommunene må være representert i representantskapet. Representantskapet kan opprette andre underordnede organ til styring av rådet, som da også vil være folkevalgte organ. Representantskapet vil ha instruksjonsrett overfor disse organene, og vil kunne omgjøre vedtak disse organene treffer.

Næringsutvikling og næringssselskap

Folloregionen vil være en pådriver for å synliggjøre regionens attraktivitet for næringsdrivende, myndigheter og øvrige målgrupper, slik at Follo fremstår som tydeligere, sterkere og mer synlig. I denne forbindelse er det også ønskelig å spisse det regionale arbeidet innenfor hovedsatsingsområdene samfunnspåvirkning, profilering, omdømmebygging og næringsutvikling i samarbeid med blant annet NMBU, Campus Ås og næringslivet for øvrig.

Interkommunale politiske råd er politiske samarbeidsorgan som behandler generelle samfunnsspørsmål på tvers av kommunegrensene i den regionen rådet representerer. Organisasjonsformen passer da ikke om Folloregionen har ønske om mer næringsrettede aktiviteter i samarbeid med private aktører i fremtiden. Om dette skulle være aktuelt, vil det kunne være mulig å etablere et næringssselskap hvor denne delen av Folloregionens virksomhet utøves, og da organisert som et aksjeselskap. Her vil det være mulig å konkurrere med private aktører og eventuelt få inn private på eiersiden.

Organisering av Folloregionen

I sak 27/18: Folloregionen – Nye hovedsatsningsområder og organisering, ble det 31. august 2018 fattet vedtak om at regionrådet i Follo skal organiseres som et interkommunalt selskap med eget organisasjonsnummer.

Mulige organisasjonsformer for Follorådet, i henhold til vedtaket i sak 27/18 vil da være:

- Interkommunalt politisk råd etter kommuneloven kapittel 18. (etter 1.7.2019)
- Interkommunalt selskap etter lov om interkommunale selskaper (IKS)
- Samvirkeforetak (SA)
- Aksjeselskap (AS)

Ut fra at Follorådet ikke er en tjenesteproduserende virksomhet med et økonomisk formål, vil organisasjonsformene samvirkeforetak og aksjeselskap ikke passe for den virksomhet Folloregionen

skal utføre. I dag vil den rette organisasjonsformen for interkommunalt samarbeid som selvstendig rettssubjekt være interkommunalt selskap etter IKS-loven. Når ny kommunelov kap. 18 trer i kraft i juli 2019, vil interkommunalt politisk råd være tilpasset den form for virksomhet Follorådet bedriver. Det er altså fullt mulig å bestemme at Follorådet skal være et selskap med eget organisasjonsnummer, også innenfor rammene av interkommunalt politisk råd.

I stedet for omdanning til interkommunalt politisk råd, kan en velge og omorganisere samarbeidet til et IKS. IKS-loven regulerer interkommunale selskaper hvor deltakerne har ubegrenset ansvar. Selskapene kan ikke gå konkurs og tjenesteområdene som organiseres som IKS bør derfor ikke være i direkte konkurranse med private, fordi dette kan oppfattes som konkurransevridende. Det er i dag ikke noen begrensninger av hvilke tjenester/områder kommuner kan organisere som IKS. Det vises i den sammenheng til rapporten "Like konkurransevilkår for offentlige og private aktører" som blant annet har påpekt at IKS-loven, slik den er i dag, åpner opp for økonomiske fordeler i strid med EØS-avtalen. Rapporten har vært på høring med høringsfrist 2.5.2018. Svarene er nå til vurdering i Nærings- og fiskeridepartementet og det er fullt mulig at IKS-loven må endres som resultat av dette. I denne sammenheng nevnes at det ble fremmet et forslag i november 2014 om å innføre begrenset ansvar for deltakerne i IKS-er, i motsetning til ubegrenset ansvar slik det er i dag. Det var massiv motstand mot dette forslaget i høringssvarene den gang, og forslaget ble lagt til side i påvente av arbeidet med ny kommunelov og den ovennevnte rapporten.⁵

De fleste regionråd i Norge er i dag organisert etter kommuneloven § 27, enten som samarbeid eller selskap. Gjennom vedtakelsen av en ny organisasjonsform, skreddersydd for dagens regionråd, er det klart hvilken fremtidig organisasjonsform lovgiver ønsker for dagens regionråd, nemlig interkommunalt politisk råd.

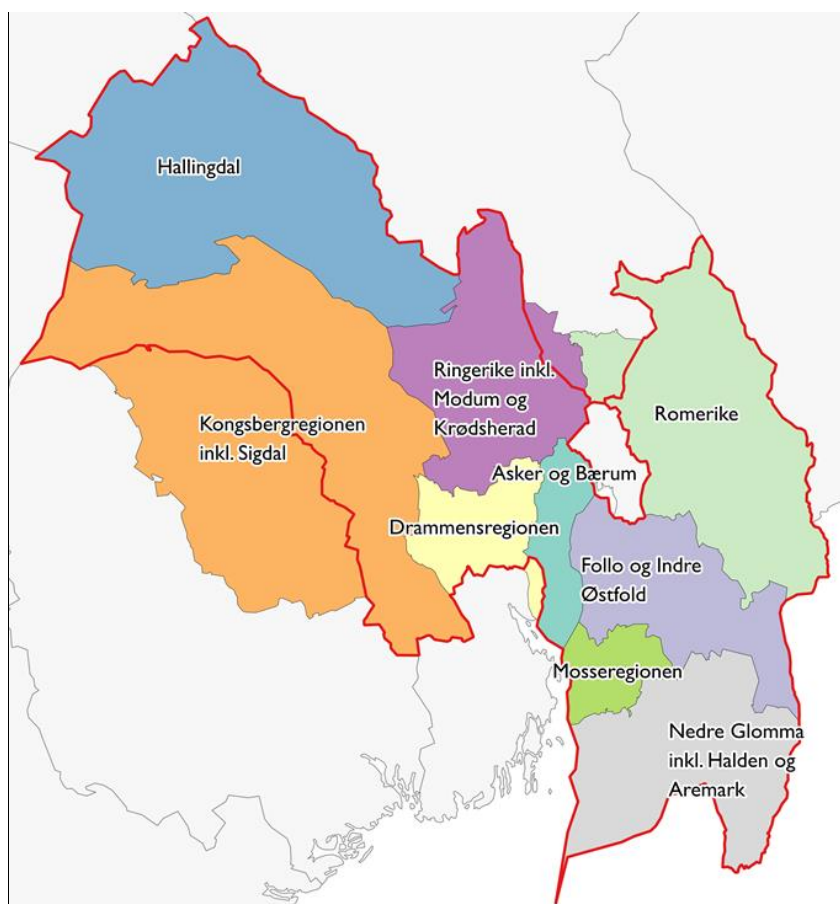
⁵ Se høringsnotat om endringer i lov om interkommunale selskaper, 5. november 2014.

NIVI Rapport 2019:3

Kommuneregioner og regionråd i Viken

Utarbeidet på oppdrag av Prosjekt Viken 2020

Av Geir Vinsand i samarbeid med Vegard Salte Flatval

FORORD

Denne rapporten inneholder en analyse av funksjonelle regioner og regionråd i Viken fylke, som etableres fra 1.1.2020. Prosjektet har sin bakgrunn i at fellesnemnda for Viken fylkeskommune har vedtatt prosess for utarbeidelse av regional planstrategi for det nye fylket. Planprosessen stiller krav til mer kunnskap om fremtidig inndeling av Viken i faste kommuneregioner og regionrådenes rolle som samarbeidsorgan mot fylkeskommunen.

Prosjektet er gjennomført i samarbeid med en prosjektgruppe hos oppdragsgiver bestående av Espen Nedland Hansen, prosjektleder for A7 plan og styring og spesialrådgiver Jon Moxnes Steineke, begge ansatt i Prosjekt Viken 2020. Geir Vinsand i NIVI Analyse har vært prosjektleder og Vegard Salte Flatval fra Samfunnsøkonomisk Analyse (SØA) har deltatt i alle faser av prosjektet.

Oslo, 29. mai 2019

INNHOOLD

HOVEDPUNKTER	4
1 BAKGRUNN OG PROBLEMSTILLINGER.....	7
1.1 Bakgrunn og formål med oppdraget	7
1.2 Problemstillinger og analyser	8
1.3 Informasjonsinnhenting	9
1.4 Erfaringer fra gjennomføringen	11
2 GENERELT OM VIKEN FYLKE.....	13
2.1 Bakgrunn og mål med det nye fylket.....	13
2.2 Bosettingsmønster og tettsteder	14
2.3 Befolkning og næringsmessige tyngdepunkter.....	16
2.4 Kjennetegn ved Viken fylkeskommune.....	17
2.5 Kommunestruktur i Viken	18
2.6 Statlige inndelinger	20
3 OVERSIKT OVER DAGENS SAMARBEIDSORGANER	22
3.1 Ulike typer samarbeidsorganer	22
3.2 Regionale samarbeidsorganer	26
3.3 Forekomst av regionråd	27
3.4 Osloregionen	27
3.5 Østlandssamarbeidet	28
3.6 Samarbeid om bypakker og byvekstavtaler	29
3.7 Oslopakke 3	29
3.8 Buskerudbypakken.....	30
3.9 Bypakke Nedre Glomma	31
3.10 Byvekstavtale Oslo og Akershus	31
3.11 Hovedstadsråd	31
4 ANALYSE AV FUNKSJONELLE INNDELINGER	34
4.1 Regionbegrepet	34
4.2 Gjeldende bo- og arbeidsmarkedsinndeling	34
4.3 TØIs høringsforslag	35
4.4 NIVI og SØAs vurderinger.....	37
4.5 Dagens regionrådsinndeling i Viken.....	39
4.6 Regional planstruktur.....	43
4.7 Samsvarsanalyser.....	45
5 ANALYSE AV REGIONRÅDENE I VIKEN	47
5.1 Definisjon av regionråd	47
5.2 Nasjonale trender	47
5.3 Regulering i ny kommunelov	48
5.4 Dagens regionråd i Viken	49
5.5 Regionrådenes formål	50
5.6 Politisk organisering	51
5.7 Administrativ organisering	53
5.8 Finansiering	54
5.9 Nærmere om Buskerudmodellen	56
5.10 Partnerskapsavtalen i Oppland.....	59
6 KOMMUNENES PREFERANSER.....	61
6.1 Målgrupper og informasjonsgrunnlag	61
6.2 Felles synspunkter og vurderinger	61

6.3	Asker og Bærum sammen.....	62
6.4	Ny regional posisjon for Drammensregionen.....	63
6.5	Sømløs Kongsbergregion.....	65
6.6	Hallingdal er bra for Viken.....	65
6.7	Veivalg for Midt-Buskerud.....	66
6.8	Offensive Ringerike.....	67
6.9	Fortsatt regionråd på Hadeland?.....	68
6.10	Nytt politisk råd for Gardermoregionen.....	68
6.11	Nedre Romerike klar for regional dialog.....	68
6.12	Uavklart i Follo.....	69
6.13	Midlertidig ubalanse i Indre Østfold.....	69
6.14	Veivalg for Mosseregionen.....	69
6.15	Nedre Glomma og Halden står sammen.....	70
7	SYNSPUNKTER FRA STATLIGE AKTØRER.....	72
7.1	Målgrupper og tilnærming.....	72
7.2	Tilpasning til Viken?.....	72
7.3	Fylkesmannens kommunedialog.....	74
7.4	NAV i Øst-Viken og Vest-Viken.....	74
7.5	Kommunedialog i Husbanken.....	77
8	AVSLUTTENDE ANALYSER OG TILRÅDNING.....	78
8.1	Sterke kommuneregioner gir muligheter.....	78
8.2	Langsiktig utviklingsretning rundt Oslo.....	79
8.3	Samhandlingstrapp og prinsipielle vurderinger.....	81
8.4	Tilråkning om fremtidig samarbeidsstruktur.....	82
8.5	Andre tilrådninger.....	84

Vedlegg 1: Informasjonsbrev til kommuner og regionråd i Viken datert 17.03.2019

Vedlegg 2: Utpendling fra kommuner i Viken. Prosent og antall personer. 2018.

Hovedpunkter

I rapporten er det redegjort for viktige kjennetegn ved dagens forvaltningsorganisering innenfor det som blir Viken fylke fra 2020. Viken vil med 1,2 millioner innbyggere være landets klart største fylke målt i folketall. Viken vil ha 51 kommuner fra 2020 og være det fylket i landet som har flest kommuner. Viken vil også romme landets største fylkeskommune, med over 10.000 ansatte.

Dagens offentlige forvaltning innenfor Viken preges av mange forvaltningsenheter og et stort omfang på interkommunale og regionale samarbeidsordninger. Dagens kommuner og fylkeskommuner avviker fra funksjonelle inndelinger i felles bo- og arbeidsmarkedsområder. Den lokale og regionale planstruktur er i hovedsak tilpasset gjeldende kommuneinndeling og fylkesinndeling, med eksempler på grenseoverskridende samarbeid om areal- og transportplanlegging og bypakker.

I utredningen er det gjennomført nærmere analyser av 13 regionråd innenfor det som blir Viken fylke. Dagens regionråd har følgende strukturelle kjennetegn:

- Viken har i dag flest regionråd av alle fylker, flere enn både Innlandet (10), Vestland (8) og Troms og Finnmark (7)
- Viken har i dag fem regionråd med over 100.000 innbyggere. I hele landet finnes 12 slike store regionråd.
- De minste regionrådene i Viken er Midt-Buskerud og Hallingdal, begge med ca. 20.000 innbyggere. Disse er også blant de minste i landssammenheng.
- Viken vil ha to store regionråd i utstrekning, som også er store i landssammenheng. Kongsbergregionen med 8062 kvadratkilometer ligger som nr.15 og Hallingdal med 5830 kvadratkilometer ligger som nr.20.

Regionrådstrukturen i Viken har flere andre særtrekk. To av regionrådene krysser fylkesgrensen (Kongsbergregionen og Hadeland). Jevnaker kommune er i dag med i to regionråd (Ringerike og Hadeland). Fire kommuner deltar ikke i regionråd (Bærum, Asker, Røyken og Hurum).

Analysene tilsier at dagens regionråd er gjennomgående små organisasjoner med få ansatte og liten selvstendig økonomi. Regionrådenes samlede administrasjon inkludert sekretariat og prosjektstillinger for 13 regionråd utgjør for tiden 22,7 årsverk. Kongsbergregionen er Vikens største regionråd med 9,2 årsverk og et budsjett på 24 mill. kr.

Mange av dagens regionråd vil bli omorganisert som følge av pågående kommunesammenslutninger og tilpasning til nye regler om interkommunale politiske råd i ny kommunelov.

En viktig observasjon knytter seg til regionrådenes funksjonalitet i forhold til felles bo- og arbeidsmarkedsområder. Inndelingen i kommuneregioner er de fleste steder godt i samsvar med den funksjonelle inndelingen og hva som kan være naturlig å betrakte som funksjonelle samfunnsutviklingsområder.

Bildet for regionale statlige inndelinger preges av gjennomgående dårlig sammenfall med fylkesinndelingen. Her pågår et arbeid som vil medføre harmonisering for noen av de statlige etatene.

I kartleggingen av kommunenes preferanser er det gitt tydelige tilbakemeldinger om ønsket samarbeidsstruktur i forhold til Viken fylkeskommune fra følgende kommuneregioner:

- Asker og Bærum, som ønsker å opptre sammen
- Drammensregionen med nye Drammen kommune, Lier og Øvre Eiker

- Kongsbergregionen med Kongsberg, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal, sammen med Notodden, Hjørdal og Tinn
- Hallingdal med kommunene Hol, Ål, Hemsedal, Gol, Nes og Flå
- Ringerike med kommunene Ringerike, Hole og Jevnaker
- Gardermoregionen med kommunene Ullensaker, Nannestad, Gjerdrum, Eidsvoll, Nes og Hurdal
- Nedre Romerike med kommunene nye Lillestrøm, nye Aurskog-Høland, Lørenskog, Rælingen og Nittedal
- Nedre Glomma og Haldenregionen med kommunene Fredrikstad, Sarpsborg, Rakkestad, Hvaler, Halden og Aremark

Fra følgende regionråd er det gitt tilbakemelding om at det kreves mer tid til avklaringer i lys av pågående utredninger og omstillinger:

- Midt-Buskerud med kommunene Modum, Sigdal og Krødsherad
- Hadeland med kommunene Jevnaker, Lunner og Gran
- Follo med kommunene nye Nordre Follo, Ås, Frogn, Nesodden, Enebakk og Vestby
- Indre Østfold med kommunene nye Indre Østfold, Skiptvet og Marker
- Mossregionen med nye Moss kommune, Våler og Råde

På selvstendig grunnlag gir utrederne følgende faglige tilrådning om fremtidig samarbeidsstruktur:

- Regionrådet i Midt-Buskerud framstår ikke som et bærekraftig og funksjonelt kommunesamarbeid i møte med den nye forvaltningsstrukturen i Viken. NIVI/SØA anbefaler en deling ved at Sigdal kommune slutter seg til Kongsbergregionen, mens Modum og Krødsherad slutter seg til Ringerike som regionalt tyngdepunkt og fremtidig integrasjonsakse.
- Hadeland regionråd vil være vanskelig å videreføre som et interkommunalt og grenseoverskridende politisk råd i lys av endret retningsvalg, skifte av fylkestilhørighet og ulike integrasjonsretninger for Jevnaker og Lunner.
- Det anbefales en samordnet dialog med begge de to regionrådene på Romerike inkl. Lunner kommune, særlig av hensyn til dialog om areal og transport og hensynet til symmetri i samarbeidsmønsteret rundt Oslo.
- Det anbefales samordnet dialog mot Follorådet og Indre Østfold Regionråd, begrunnet i behov for samordnet areal og transportplanlegging, korte reiseavstander og økende integrasjon mot Oslo.
- Nye Moss kommune og Mossregionen har en viss egentyngde og kan gjøre gode retningsvalg både mot Follo og mot Nedre Glomma og Halden.

Hvis utredernes tilrådning følges, kan framtidig samarbeidsstruktur i Viken bestå av følgende ni kommuneregioner:

1. Asker og Bærum med 220.000 innbyggere
2. Drammensregionen med 146.000 innbyggere
3. Kongsbergregionen med 58.000 innbyggere
4. Ringerike med 60.000 innbyggere
5. Hallingdal med 21.000 innbyggere
6. Romerike med 303.000 innbyggere
7. Follo og Indre Østfold med 194.000 innbyggere
8. Mossregionen med 62.000 innbyggere
9. Nedre Glomma og Halden med 183.000 innbyggere

Andre tilrådninger som følger av utredningen kan oppsummeres i følgende punkter:

- Viken fylkeskommune bør ta initiativ til et videre arbeid om langsiktige utviklingsretninger rundt Oslo i nær dialog med kommunene
- Flere kommuner og regionråd etterspør en klargjøring av mål og prinsipper for fremtidig samhandling mellom kommunene og den nye fylkeskommunen, herunder hvilke roller og oppgaver det er ønskelig å legge til interkommunale politiske råd
- Behovet for avtalebasert dialog i form av en partnerskapsavtale vil variere og bør tilpasses lokale utfordringer og behov
- Viken fylkeskommune bør vurdere å etablere de anbefalte kommuneregionene som faste planregioner for utvikling av kunnskapsgrunnlag og regionalt plansystem tilpasset FNs bærekraftsmål. Regionale fortrinnsanalyser bør gjennomføres for alle kommuneregioner, som grunnlag for regionalpolitisk dialog om utfordringer og løsninger.
- Det kommunale plansystemet bør tilpasses behovet for planlegging av funksjonelle byregioner og felles bo- og arbeidsmarkedsområder. Det er behov for samordning av kommuneplaner i flerkommunale byråder. I Hallingdal kan et regionalt utviklingskontor kombineres med et regionalt plankontor og en regionplan for Hallingdal.
- Fylkesmannen for Oslo og Viken og andre kommuneorienterte statsetater bør samordne sin kommunedialog i forhold til kommunene. Gjennomført dialog tyder på at kommunene anser regionrådene og de faste kommuneregionene som gode arenaer for samordnet kommunedialog om statlig politikk og løpende reformer.
- Gjennomført dialog tyder på bekymring og usikkerhet blant store og sentrale kommuner knyttet til en fortsatt fragmentert organisering av sentrale beredskapssetater i Viken. Det pekes bl.a. på mulige svakheter i fylkesmannens organisering og manglende sammenfall mellom politiet og andre sentrale beredskapsaktører. Det etterlyses en helhetlig analyse med vekt på lokale og regionale løsninger som kan sikre en organisering i tråd med gjeldende beredskapsprinsipper.

1 Bakgrunn og problemstillinger

1.1 Bakgrunn og formål med oppdraget

Prosjektet har sin bakgrunn i at Akershus, Buskerud og Østfold fylkeskommuner blir slått sammen til Viken fylkeskommune fra 1.1.2020. Fellesnemnda for Viken fylkeskommune vedtok 15. juni 2018 en prosess for utarbeidelse av regional planstrategi. Som del av kunnskapsgrunnlaget for planprosessen stilles det krav om innsikt i hva som er naturlige bo- og næringsregioner i det nye fylket.

Målet med utredningen er ifølge oppdragsgiver to-delt:

- Det skal gjennomføres en faglig analyse av mulig framtidig innretning av kommuneregioner/regionrådsstruktur i Viken, bl.a. sett i lys av pågående kommunesammenslutninger
- Utredningen skal munne ut i en faglig anbefaling av en mest mulig hensiktsmessig innretning av kommuneregionene, sett i lys av:
  - Naturlige bo- og næringsregioner i Viken
  - Kartlegging av kommunenes ønsker og ambisjoner om organisering av kommuneregioner
  - Innspill fra andre regionale aktører, blant annet regional stat

Oppdragsgiver opplyser at det 15. november 2018 ble gjennomført et første dialogmøte med samfunnsaktører i Viken, hvor alle regionrådene var invitert. Under møtet ble det vektlagt at kommunene forventer at regionrådene brukes aktivt som dialogarena overfor Viken fylkeskommune. Det kom også forskjellige synspunkter på hvordan regionrådene bør innrettes og fungere mht. grad av formalisme, representasjon, rollen som dialogpartner og beslutningsmyndighet. Oppdragsgiver presiserer på denne bakgrunn at analysen skal inneholde en vurdering og anbefaling av arbeidsform og innretning for regionrådene.

Oppdragsgiver presiserer også følgende:

- Anbefalingen må være innenfor rammene som settes for organisering av regionråd i ny kommunelov jf. ny lovregulering av «Interkommunalt politisk råd»
- Leverandøren må sette seg inn i pågående arbeid med oppdatert inndeling av Norge i funksjonelle bo- og arbeidsmarkedsregioner, som utføres av TØI på oppdrag fra KMD
- Fellesnemnda har gitt følgende føring for framtidig innretning av kommuneregioner i Viken: En samarbeidsstruktur lik det Buskerud fylkeskommune har etablert med sine kommuner skal videreutvikles og tilpasses til Viken (sak 18/86 i fellesnemnda 5.11.2018).

Viken fylkeskommune skal vedta regional planstrategi innen utgangen av 2020. Den regionale planstrategien skal utarbeides i nær dialog med Viken-samfunnet og fellesnemnda har besluttet at FNs bærekraftsmål (FN17) legges som premiss for arbeidet. Viken fylkeskommune skal vedta regional planstrategi innen utgangen av 2020 jf. tidsplan for pågående arbeid med planstrategien nedenfor. Ifølge oppdragsgiver har en analyse av fremtidige kommuneregioner følgende hensikt:

- Bidra til å organisere statistikk i kunnskapsgrunnlaget på best mulig måte
- Gjøre kunnskapsgrunnlaget mest mulig verdifullt for regional planlegging med FN17 som førende premiss
- Danne grunnlag for kommunale planstrategier og lokalt utviklingsarbeid
- Danne grunnlag for videre diskusjon om inndeling av kommuneregionene i Viken

- Gi innspill til hvordan dialog mellom Viken fylkeskommune og kommuneregionene kan foregå

Under-gruppe	Resultatmål	Hovedleveranse	Prioritet	Frist
A7.1a	Utforme regional planstrategi	Tidlig samfunnsdialog, dialogprosess med regionale aktører	1	18 Q3
A7.1b	Utforme regional planstrategi	Utforme medvirkningsprosess i planstrategiprosessen	1	19 Q2
A7.1c	Utforme regional planstrategi for Viken	Utarbeidet kunnskapsgrunnlag	1	19 Q3
A7.1d	Utforme regional planstrategi for Viken	Innhold i leveransen er bl.a.: Utformet overordnede mål for Viken-samfunnet, identifisert planbehov for Vikensamfunnet, ivareta høringer og offentlig ettersyn, sluttbehandling av regional planstrategi (disse oppgavene må påbegynnes, men ikke ferdigstilles før 01.01.2020, prosessen overleveres for ferdigstilling av Viken fylkeskommune i 2020)	1	19 Q4
A7.2	Etablere plan- og styringssystem	Utforming av midlertidig plan og styringssystem for Viken fylkeskommune	2	19 Q4

Tabell 1.1 Fremdriftsplan for utvikling av plan- og styringssystemer. Kilde: Mandat for A7 Plan og styringssystemer vedtatt av fellesnemnda 04.09.2018.

1.2 Problemstillinger og analyser

NIVI og SØA har i sin tilnærming konkretisert to problemstillinger:

1. Analyse av mulige fremtidige kommuneregioner og regionråd i Viken, sett i lys av pågående kommunesammenslutninger
2. Faglig anbefaling av framtidig løsning, herunder geografisk inndeling, organisering av regionråd og arbeidsform/dialogform mot fylkeskommunen

Problemstillingene er belyst gjennom følgende seks kartlegginger og analyser:

1. En innledende beskrivelse og analyse av administrative grunnstruktur i Viken og Osloregionen dvs. inndeling i kommuner, fylker og regional statsforvaltning, inkludert oversikt over viktige samarbeidsorganer
2. En kartlegging og analyse av funksjonelle regioner, herunder:
  - a. Etablerte kommuneregioner (regionrådsområder) som er politisk bestemte samarbeidsregioner og som normalt har samarbeid om regionalpolitikk og tjenesteproduksjon som formål
  - b. Felles bo- og arbeidsmarkedsregioner som er definert ut fra senterstørrelse, reiseavstander og pendling mellom bosted og arbeidssted
  - c. Viktige planregioner knyttet til f.eks. regional plan for samordnet areal og transport og planer for byregionutvikling

3. En institusjonell analyse av regionråd, herunder dels hvordan de er organisert og samhandler med fylkeskommunene og andre aktører i dag, dels et mulighetsrom for fremtidig organisering
4. En kartlegging og analyse av kommunenes planer og preferanser mht. samarbeid i regionråd og dialog mot fylkeskommunen og andre sentrale aktører
5. En kartlegging og analyse av andre hovedaktørers behov for kommunedialog og preferanser mht. inndeling og dialog mot kommunene
6. En sammenfattende analyse som grunnlag for tilrådning om fremtidige kommuneregioner i Viken

1.3 Informasjonsinnhenting

Beskrivelser av administrativ grunnstruktur i Viken er gjort ut fra tilgjengelig statistikk og sentrale dokumenter som beskriver regionreformen og kommunereformen. Overordnede kjennetegn ved Viken fylkeskommune og kommunestrukturen i Viken fra 2020 er kort beskrevet med utvalgte nøkkeltall. Det er videre gitt en oversikt over dagens regionråd og andre viktige regionale samarbeidsorganer i Viken. Statlige inndelinger er beskrevet ut fra nylig gjennomførte kartlegginger og analyser av Difi og NIVI Analyse. I rapporten er det pekt på noen kjennetegn ved utfordringsbildet i lys av den administrative grunnstrukturen i Viken fylke.

Analysen av funksjonelle regioner tar utgangspunkt i regionbegrepet og definisjonen av ulike typer regioninndelinger. Felles bo- og arbeidsmarkedsregioner beskrives med utgangspunkt i gjeldende inndeling som bygger på kriterier og analyser gjennomført av NIBR 2013¹.

NIVI/SØA har vært i kontakt med KMD og TØI for å gjøre seg kjent med den pågående revisjon av kriterier og oppdatering med BA-inndelingen med nye data. Forslag til ny inndeling av BA-regioner i Viken er vurdert nærmere med utgangspunkt i foreliggende høringsutkast. NIVI/SØA har gjort egne vurderinger av kriterier og skissert et forslag til BA-inndeling i Viken som avviker fra TØIs høringsutkast.

Dagens regionale planstruktur og planregioner i Viken er beskrevet med vekt på gjeldende planer innenfor overordnet arealpolitikk og samferdsel, herunder regionale planer for areal og transport og bypakker/byvekstavtaler. Gjeldende fylkeskommunale planer er kort beskrevet etter innspill fra oppdragsgiver.

Det er gjennomført analyser av strukturelle og institusjonelle kjennetegn ved alle dagens regionråd innenfor Viken. Analysene tar utgangspunkt i definisjon av regionråd og foreliggende nasjonal kartlegging fra 2018. Likheter og forskjeller er studert ut fra nærmere kriterier som definerer størrelse og kjennetegn ved dagens organisering. Samhandling med fylkeskommunen er beskrevet og det er gitt en nærmere skrivelse av samarbeidsstrukturen og partnerskapsavtalen i Buskerud (Buskerudmodellen). Nøkkeldata om dagens regionråd innenfor Viken bygger på informasjon som i hovedsak er innhentet fra det enkelte regionråd. Gjennomgang av dagens vedtekter og foreliggende rapporter og årsmeldinger utgjør viktige kilder.

I prosjektet ble det i samråd med oppdragsgiver vurdert ulike metodiske tilnærminger til kartleggingen av kommunenes planer og preferanser:

1. En breddeundersøkelse rettet mot politisk og evt. administrativt nivå i alle Viken-kommunene
2. En mindre survey f.eks. rettet mot alle formannskapsmedlemmer eller valgte medlemmer til regionrådenes styringsorganer

---

¹ Inndelinger i senterstruktur, sentralitet og BA-regioner. NIBR-rapport 2013:1.

3. En smalere nøkkelinformantundersøkelse målrettet mot den valgte ledelse/styre i regionrådene og regionrådenes administrasjon (daglige ledere), evt. supplert med intervjuer med et utvalg plansjefer og rådmenn på kommunenivå

Etter drøftelser med oppdragsgiver ble det bestemt at informasjonsinnhenting fra kommunene og regionrådene skulle baseres på tilbud om dialogmøter til alle regionrådene i kombinasjon med dybdeintervjuer med nøkkelpersoner. Det ble antatt at det faglige utbyttet ville bli størst gjennom dialogmøter med muligheter for direkte tilbakemeldinger fra politisk og administrativ ledelse i regionrådene. Det skyldes problemstillingenes karakter som ikke så lett lar seg omsette til et spørreskjema. Det skyldes også at flere av kommunene og regionrådene er under omstilling som kan bety at deltakelse, organisering og roller foreløpig ikke er avklart.

I valg av metodisk tilnærming ble det også vektlagt at tilbud om dialogmøter ville bidra til god forankring av prosjektet ute i kommunene. Det ble også vektlagt at det vil naturlig med en bredere kommunevis høring av fylkeskommunens dialogmodell etter at Viken fylkeskommune er etablert og det foreligger utkast til regional planstrategi og andre nøkkeldokumenter.

NIVI/SØA har gjennomført dialogmøter med samtlige regionråd innenfor Viken, med unntak for Regionrådet i Midt-Buskerud hvor det er gjennomført intervju med leder av sekretariatet. Regionrådet i Midt-Buskerud er i en litt spesiell situasjon i lys av at det pågår en ekstern analyse av veivalg og alternative løsninger for dagens regionråd. NIVI/SØA har vært i kontakt med Telemarksforskning som gjennomfører analysen med frist for rapportering 1. juni 2019.

Det er også gjennomført møter med administrativ ledelse i Bærum og Asker. NIVI har også deltatt på et dialogmøte med ordførere og rådmenn fra 15 kommuner i Vestregionen som ble nedlagt fra 1.1.2019. Nedleggningen av Vestregionen hadde sin bakgrunn i behov for fornyelse av kommunenes samarbeidsarenaer som følge av kommune- og regionreformen.

Det er også gjennomført samtaler med KS ved regiondirektørene for hhv. Akershus og Østfold og Buskerud, samt Telemark og Vestfold. Samtalene dreide seg i hovedsak om hvordan KS vil tilpasse seg Viken og det fremkom også synspunkter på regionrådenes roller og stilling.

Innenfor den regionale statsforvaltning er det gjennomført møter og samtaler med hhv. Fylkesmannen i Oslo og Viken, NAV og Husbanken, med tillegg av kontakt også med en del andre statsetater. NIVI/SØA har også vært i kontakt med prosjektleder for Difis analyser og kartlegginger.

I beskrivelse av Buskerudsmodellen har NIVI/SØA fått hjelp fra administrativ ledelse i Buskerud fylkeskommune. Daglig leder i Regionrådet for Hadeland har bistått ved beskrivelse av partnerskapsavtalen i Oppland.

Oversikt over gjennomførte møter og intervjuer med eksterne bidragsytere fremgår av tabellen nedenfor.

Dato	Sted	Målgruppe	Form	Tilbakemelding
03.apr	Vikersund	Regionrådsledere og koordinatorene i Buskerud fylkeskommune	Presentasjon og dialog	Hovedspørsmål distribuert
04.apr	Golsfjellet	Regionrådet i Hallingdal og Rådmannsgruppen	Presentasjon og dialog	Løpende kontakt sekretær, strategisk plan og rapport om utviklingskontor i Hallingdal behandlet på Hallingtinget 3.mai
05.apr	Telefon/ mail	Nye Drammen kommune	Dialog	Skriftlig dokument om nye Drammens regionale posisjon foreligger
10.apr	Sarpsborg	Regionrådet for Nedre Glomma	Presentasjon og dialog	Innspill fra regionrådet, samordnet med Halden/Aremark, løpende faglig kontakt
10.apr	Oslo	Møte med FMVIO ved Fylkesmann Valgerd Svarstad Haugland	Presentasjon om regional stat, besøksmøte/intervju	Andre ledere involvert, tekst godkjent
11.apr	Telefon	Daglig leder i Midt-Buskerud	Samtale/intervju	Parallell ekstern vurdering av regionrådet, kontakt med Telemarkforskning
10.apr	Telefon	KS regiondirektør for hhv. BTV og Østfold og Akerhus	Samtale om omstilling i KS og regionråd	
12.apr	Ås	Follorådet, Indre Østfold, Mosseregionen	Presentasjon og dialog	Felles regionrådsmøte, trenger tid
16.apr	Bærum	Rådmann	Telefonsamtale og skriftlig dialog	Oppfølgende politisk dialog på møte i Vestregionen
23.apr	Asker	Rådmann	Møte og skriftlig dialog	Oppfølgende politisk dialog på møte i Vestregionen
26.apr	Gjerdrum	Styremøte Gardermoregionen	Presentasjon og dialog	Faktainnspill, ingen ytterligere merknader
26.apr	Kongsberg	Rådmannsgruppen i Kongsbergregionen	Presentasjon og dialog	Dialog om nytt strategidokument og diverse innspill til utredningen
29.apr	Jevnaker	Ringeriksregionen og Hadeland, ordførere, rådmenn m.fl.	Presentasjon og dialog	Posisjonsdokument for Ringerike behandlet av regionrådet
30.apr	Fet	Styremøte Samarbeidsrådet for Nedre Romerike og rådmannsutvalg	Presentasjon og dialog	Faktainnspill, ingen ytterligere merknader
07.mai	Oslo	Prosjektleder i NAV, Vegard Rydningen	Møte og løpende dialog	Kontakt med regiondirektørene i Øst-Viken og Vest-Viken, samordnet tekst godkjent
07.mai	Drammen	Husbankdirektør Osmund Kaldheim	Samtale/intervju	Tekst godkjent
09.mai	Hurum	Representanter fra 15 kommuner i Vestregionen	Presentasjon og dialog	Stormøte
20.mai	Telefon mail	Daglig leder Regionrådet for Hadeland	Dialog og faglig innspill	Beskrivelser av regionrådet og partnerskapsavtale med Oppland fylkeskommune
21.mai	Drammen	Ordførere og rådmenn i Drammensregionen	Presentasjon og dialog	Korrigert posisjonsnotat etter høring, eget posisjonsnotat for Øvre Eiker

Tabell 1.2 Oversikt over dialogmøter og intervjuer

1.4 Erfaringer fra gjennomføringen

Gjennomføringen av prosjektet har vært preget av stramme tidsrammer og omfattende møteaktivitet samtidig som det har vært jobbet med planlagte faglige analyser. Som forventet er mange av dagens regionråd sterkt preget av pågående omstillinger, både kommunesammenslutninger, skifte av fylke for enkeltkommuner og andre endringer i regionrådenes organisering bl.a. som følge av endret regulering av «interkommunalt politisk råd» i ny kommunelov.

Det kommende kommunevalget vil samtidig medføre endringer i kommunenes og regionrådenes politiske ledelse. Det framheves som en medvirkende årsak til at det for flere har vært vanskelig å ta stilling til behov for dialog mot den nye fylkeskommunen. Flere informanter peker også på at den fremtidige kontakt med fylkeskommunen vil avhenge av innhold i planstrategi, framtidig planstruktur i Viken fylkeskommune og ikke minst hvilke arenaer staten tar initiativ til gjennom kommende byvekstavtaler og endringer i øvrig statlig kommunedialog.

Etter gjennomførte kommunesammenslutninger fra 1.1.2020 vil det bli betydelige endringer i antall kommuner som samarbeider i flere av regionrådene. For Indre Østfold, Follo og Mosseregionen kan det skje strukturelle endringer, men det er foreløpig ikke bestemt hva som kan komme til erstatning for dagens regionråd.

På Romerike har det ganske nylig skjedd omorganiseringer av Gardermoregionen og Samarbeidsrådet for Nedre Romerike. I Midtre Buskerud pågår som nevnt en egen utredning av aktuelle veivalg.

På Ringerike og Hadeland har det oppstått en spesiell situasjon som følge av at Jevnaker og Lunner bytter fylke fra Oppland til Viken med virkning fra 1.1.2020. Jevnaker er i dag medlem i begge regionrådene og Hadeland Regionråd vil fra 2020 bestå av to kommuner i Viken (Jevnaker og Lunner) og én fra Oppland (Gran).

Mulige veivalg og tilpasninger for Hadeland som grenseregion er nærmere kommentert i rapporten. Det samme gjelder Kongsbergregionen som også har medlemskommuner fra nabofylket dvs. Notodden, Hjartdal og Tinn i Vestfold og Telemark.

Også for flere statlige etater er det foreløpig usikkert om og evt. hvordan etatene vil tilpasse seg Viken fylke. En nærmere oversikt over faglige anbefalinger og status for pågående arbeid med evt. tilpasning til Viken og planer for fremtidig kommunedialog er gitt i et eget kapittel i rapporten.

Det skal understrekes at innsamlet informasjon fra dialogmøtene og øvrige tilbakemeldinger i de fleste tilfeller ikke har vært gjenstand for vanlig saksbehandling og vedtaksprosedyrer i representative organer. I rapporten har vi så langt som mulig forsøkt å beskrive innspillenes karakter og hvem som har vurdert hovedspørsmålene i prosjektet. Utredernes egne tolkninger og anbefalinger følger i et eget kapittel.

Ønsker tilbakemelding

- 1. Hva er behovet for politisk og faglig samordning mot Viken fylkeskommune?**
  - Viktigste regionale planer og strategier
  - Gode grep som bør videreføres
- 2. Bør kommunedialogen ta utgangspunkt i dagens kommuneregioner fra 2020?**
  - Hva kan være en naturlig samarbeidsregion på litt lenger sikt?
  - Finnes andre viktige arenaer for samarbeid?
- 3. Hvilke roller bør regionrådet ivareta?**
  - Differensierte roller og virkemiddelbruk?
  - Hvilke roller kan utløse regionale fortrinn?
- 4. Hvordan bør dialogen formaliseres?**
  - Partnerskapsavtale etter modell av Buskerud?
- 5. Behov for nye løsninger?**
  - Nye modeller for samarbeid om samfunnsutvikling?
  - Ny arbeidsform ved utvikling av regional planstrategi for Viken?
  - Nye virkemidler for å sikre regional balanse?

Figur 1.1 Hovedspørsmål formidlet på gjennomførte møter i regionrådene

2 Generelt om Viken fylke

2.1 Bakgrunn og mål med det nye fylket

Som en del av den nasjonale reformen for nye folkevalgte regioner vedtok Stortinget at fylkeskommunene Akershus, Buskerud og Østfold skulle slås sammen til Viken fylkeskommune fra 1. januar 2020. Målet med regionreformen er som følger²:

- Legge til rette for positiv samfunnsutvikling i alle deler av landet, ut fra regionale fortrinn, forutsetninger og prioriteringer
- Legge til rette for samordnet oppgaveløsning, samordning av sektorer og prioriteringer, og for sektorovergrepene initiativer
- Bidra til forenkling og tydeliggjøring av ansvarsdelingen innenfor samfunnsutvikling
- Større fylkeskommuner som har bedre mulighet til å være likeverdige partnere i samarbeid med statlige aktører, og som bedre vil kunne fremme innbyggernes og næringslivets interesser overfor nasjonale myndigheter
- Større fylkeskommuner med større kapasitet og kompetanse i oppgaveløsningen, og som gir stordriftsfordelinger og frigjøring av ressurser til tjenesteproduksjon

Regionreformen innebærer endringer i både fylkesinndelingen og fylkeskommunenes oppgaver. Stortinget vedtok 8. juni 2017 at vi skal ha elleve fylker fra 1.1.2020 dvs. 10 ordinære fylkeskommuner med tillegg av Oslo kommune som ivaretar både kommunale og fylkeskommunale oppgaver.

Regjeringen har foreslått nye oppgaver som skal styrke fylkeskommunene som regionale samfunnsutviklere³. Regjeringen vil gi fylkeskommunene større ansvar innenfor bl.a. samferdsel, næringsutvikling, landbruk, forskning, folkehelse, kompetanse og kultur. Dette er områder der fylkeskommunene allerede har oppgaver og kompetanse. Regjeringen forutsetter at tildelingen av nye oppgaver til fylkeskommunene skal skje etter generalistkommuneprinsippet, som betyr at alle fylkeskommuner skal ha ansvaret for de samme oppgavene.

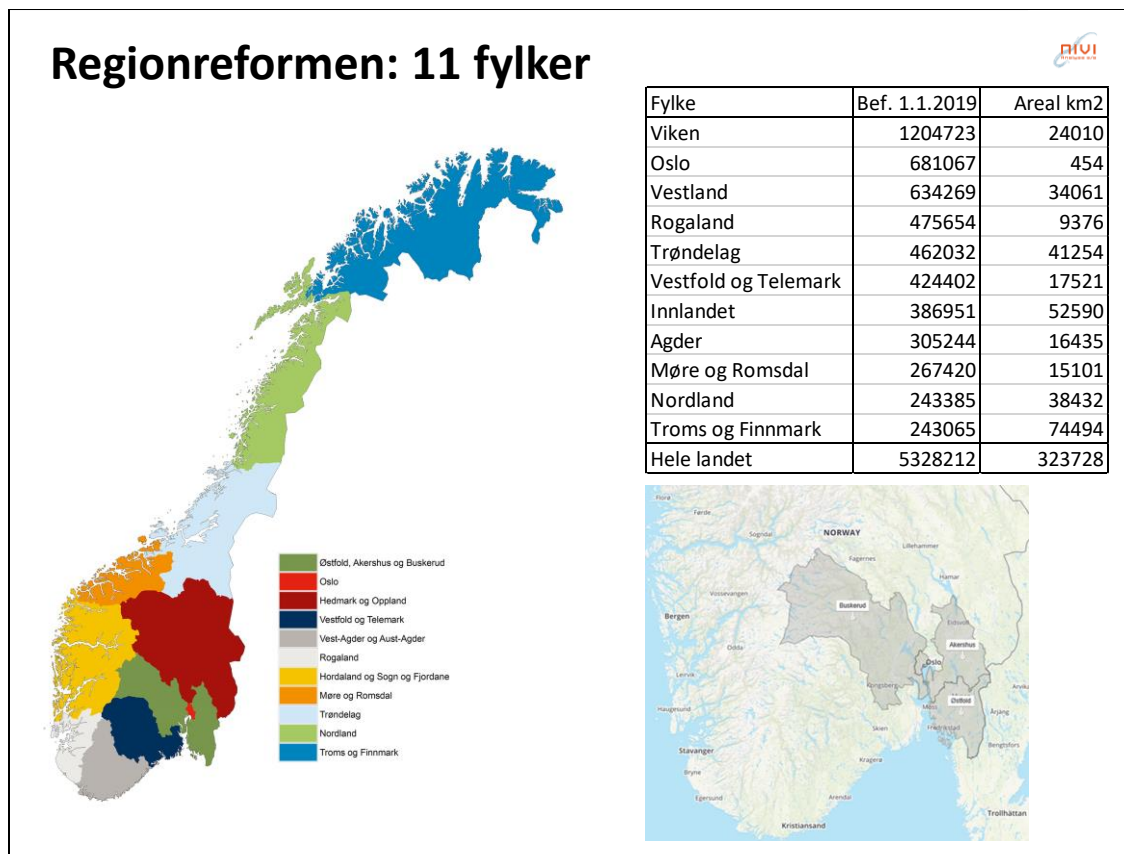
Kjennetegn ved de nye fylkene framgår av kart og tabell nedenfor. Regionreformen medfører at gjennomsnittlig innbyggertall øker fra 280.000 til 484.000, med spredning fra 243.000 i det minste fylket (Troms og Finnmark) til over 1,2 millioner i det største (Viken fylke). Gjennomsnittlig areal øker fra 17.000 til 29.000 kvadratkilometer, med svært stor forskjell fra det minste fylket i utstrekning (Oslo) til det største (Troms og Finnmark).

Viken kjennetegnes ved at det er nesten dobbelt så stort i folketall som det nest største fylket. Viken er omtrent tre ganger så stort i folketall som nabofylkene Innlandet og Vestfold og Telemark. Viken er ikke spesiell stor i geografisk utstrekning, men har en spesiell geografisk struktur ved at fylket går på tvers av Oslofjorden. Når Jevnaker og Lunner kommune overføres fra Oppland fylke, vil Viken fylke omslutte Oslo, som ikke er en del av regionen. Til forskjell fra alle andre fylker vil Viken ikke utgjøre en sentrert funksjonell region med utgangspunkt i det største regionale senteret. Grensene for Viken er også spesielle i lys av gjeldende regioninndeling for en rekke statlige etater.

---

² Kilde: KMDs hjemmesider

³ Meld. St. 6 (2018–2019) Oppgaver til nye regioner

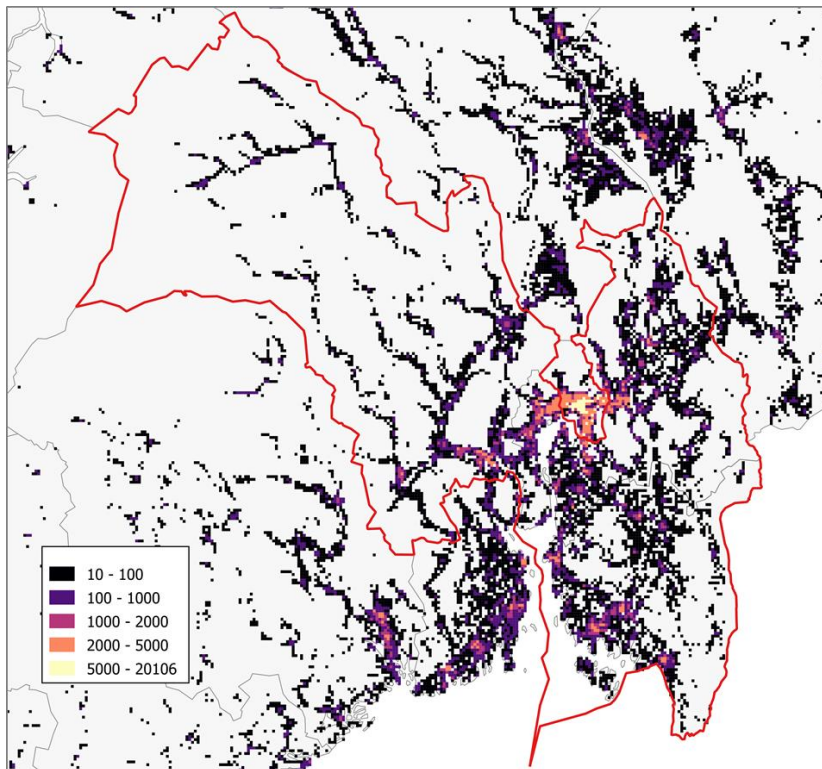
Figur 2.1 Nye fylker fra 1.1.2020

2.2 Bosettingsmønster og tettsteder

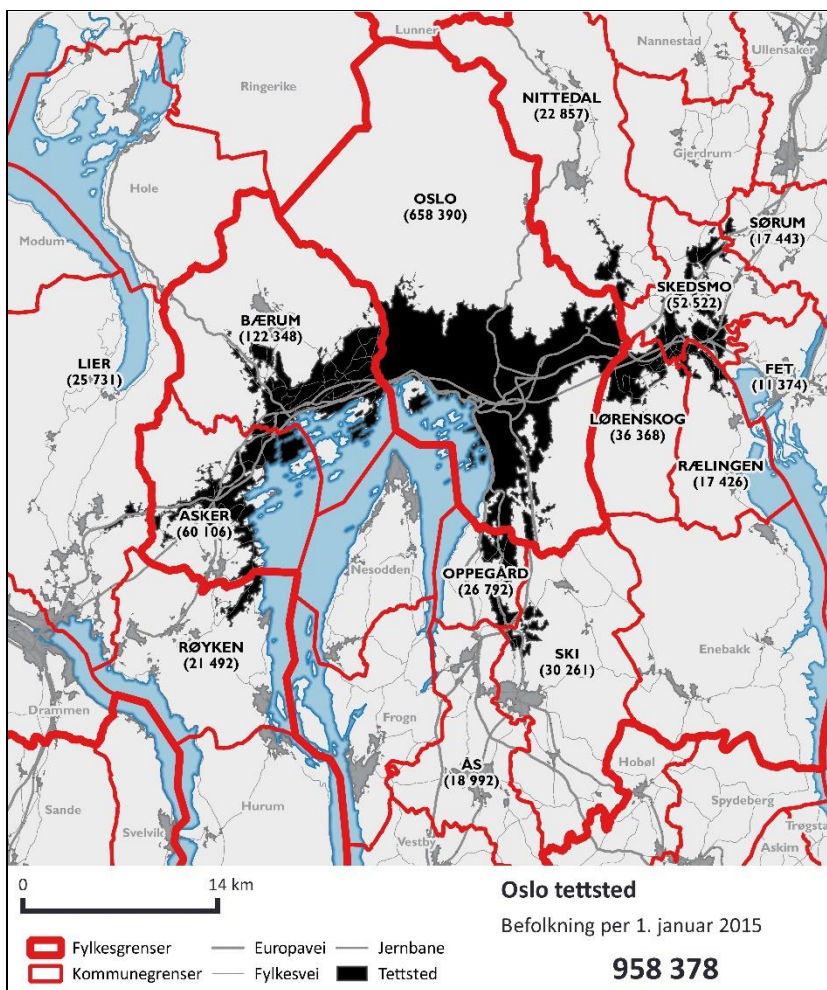
Fylkene som inngår i Viken er sammen med Oslo landets mest urbane landsdel. I 2018 bodde 91,6 prosent av innbyggerne i tettsteder. Bosettingsmønsteret er sterkt preget av Oslo tettsted som er landets klart største både i areal og antall innbyggere. Oslo tettsted har nøyaktig 1 million innbyggere og strekker seg inn i 12 kommuner i tre forskjellige fylker (Buskerud, Akershus og Oslo).

Vikens største tettsteder utenom Oslo er i første rekke Drammen tettsted med 117.510 innbyggere og dernest Fredrikstad/Sarpsborg tettsted med 112.467 innbyggere. Blant Viken 10 største tettsteder har alle over 14.000 innbyggere, jf. figur nedenfor.

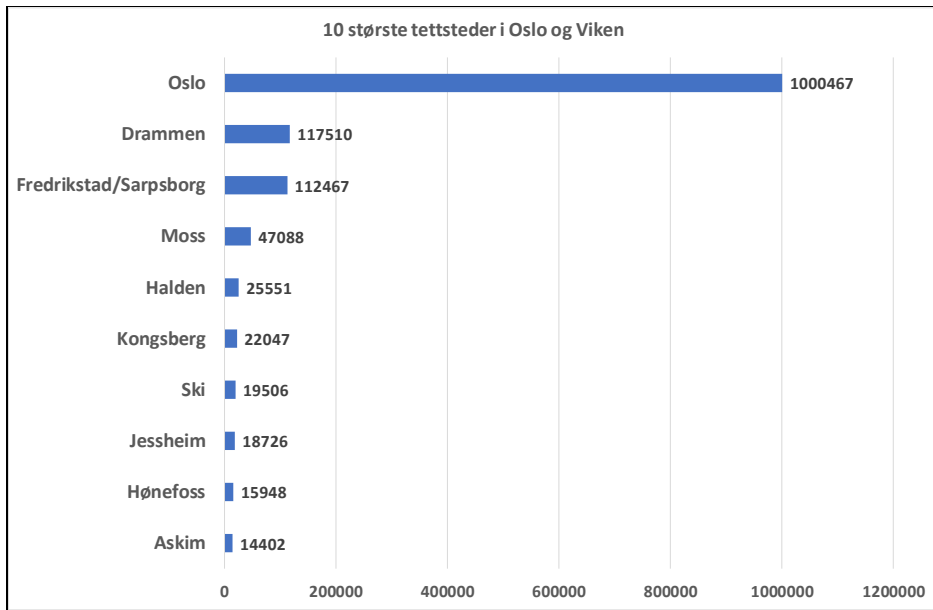
Det er også et typisk trekk at alle de tre største byregionene i Viken er flerkommunale, ikke bare i form av areal- og pendlingsmessig regiontranghet, men ved at sentraltettstedene er delt på flere kommuner. Oslo tettsted er som nevnt delt på 12 kommuner og 3 fylker. Drammen tettsted er delt på seks kommuner, hhv. Drammen, Lier, Nedre Eiker, Øvre Eiker, Sande og Røyken. Fredrikstad/Sarpsborg er delt på to kommuner og er en av våre tre største tvillingbyer, ved siden av Skien/Porsgrunn og Stavanger/Sandnes.

Figur 2.2 Befolkningstetthet i 1x1 km ruter 2017. Kilde: SSB

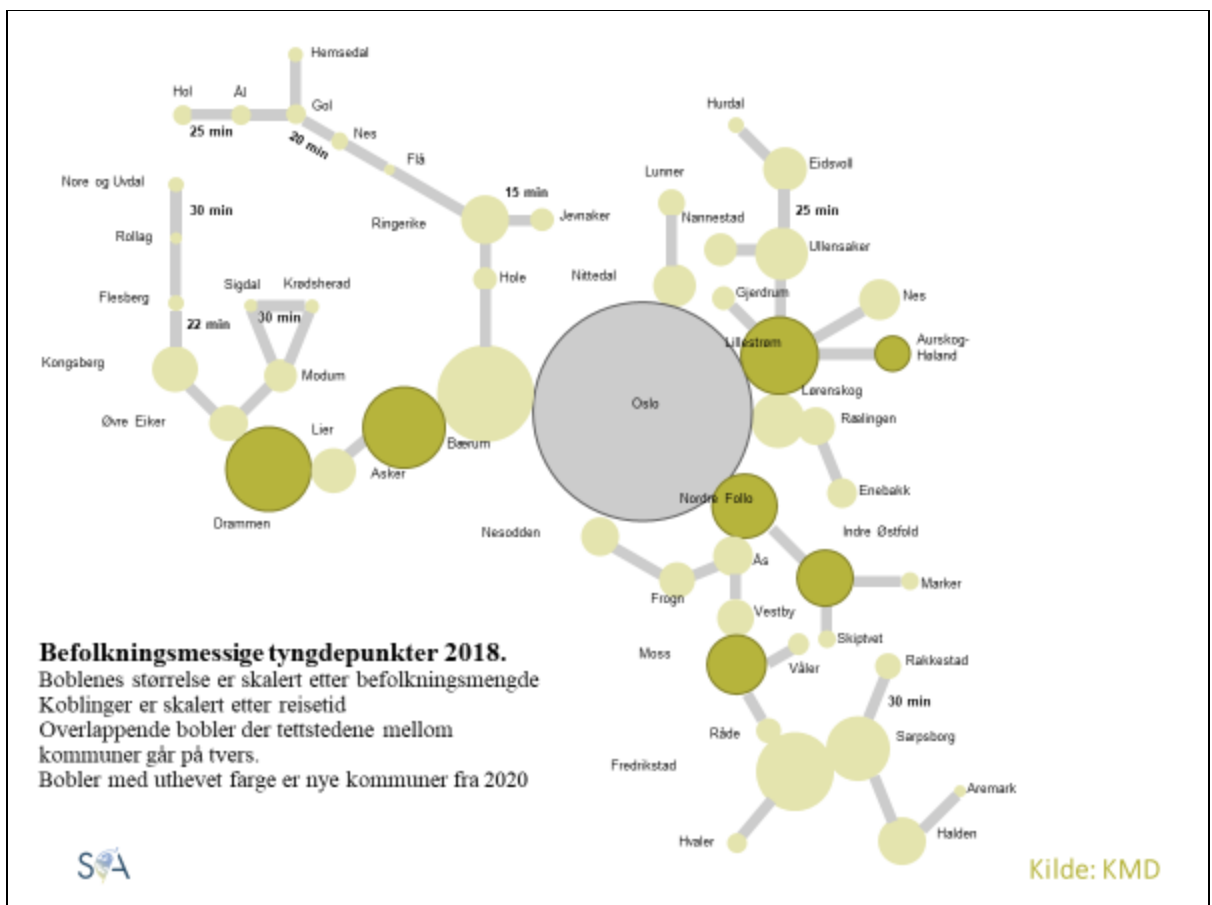
Figur 2.3 Utbredelse av Oslo tettsted. Kilde: KMD nullpunkt

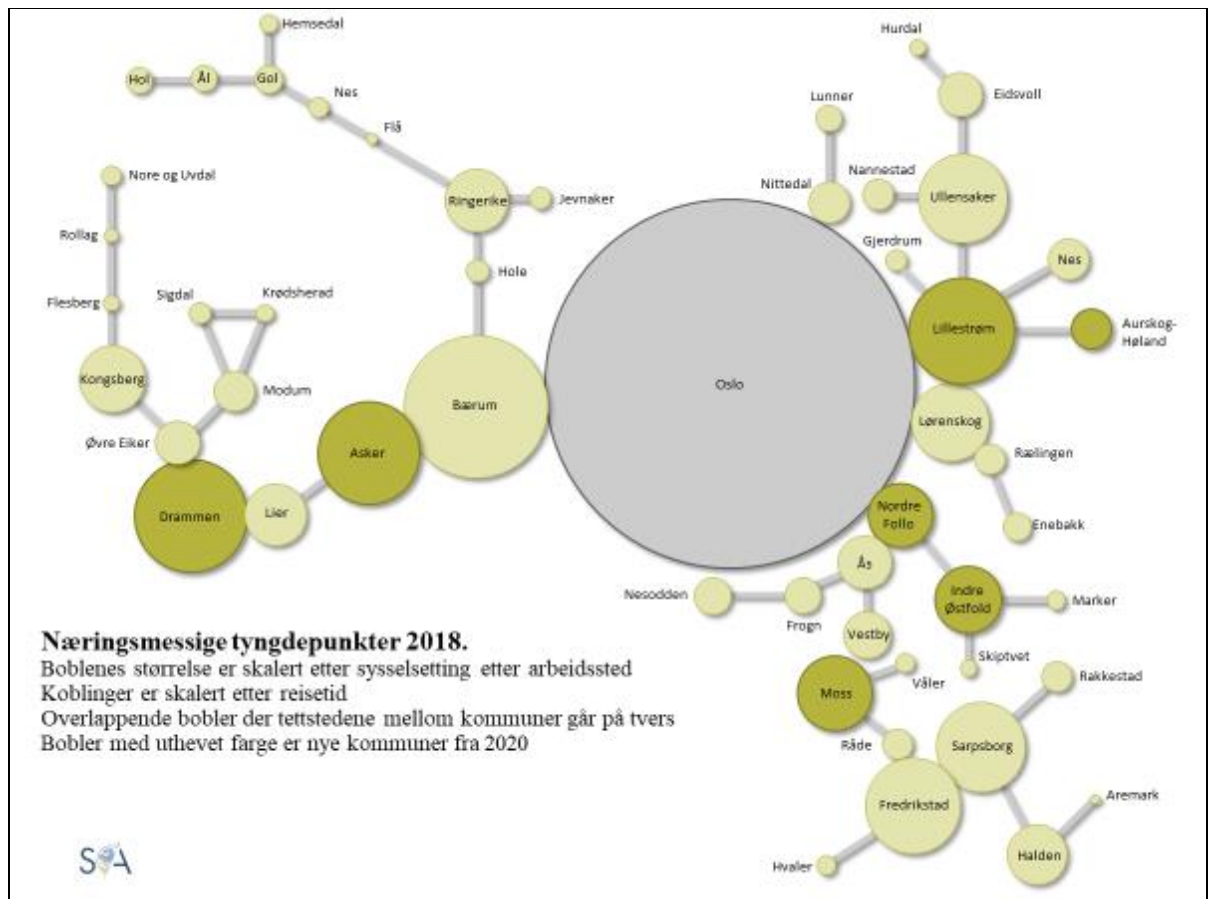
Figur 2.4 Folketall i de 10 største tettstedene i Viken og Oslo pr 1.1.2018. Kilde: SSB

2.3 Befolkning og næringsmessige tyngdepunkter

Figurene nedenfor viser relativ størrelse og fordeling av befolkningsmessige og næringsmessige tyngdepunkter i Viken. Som det framgår er fordelingen av både befolkning og næringsliv sterkt dominert av Oslo, samtidig som Viken kjennetegnes av flere store byregioner mange sterke næringsmessige tyngdepunkter.

Figur 2.5 Befolkningsmessige tyngdepunkter i Viken og Oslo 2018. Kilde: KMD

Figur 2.6 Næringsmessige tyngdepunkter i Viken og Oslo 2018. Kilde: KMD

2.4 Kjennetegn ved Viken fylkeskommune

Viken vil være landets klart største fylkeskommune med et stort politisk styringsorgan, mange tusen ansatte og et betydelig ansvar for både regional tjenesteproduksjon og samfunnsutvikling. En fellesnemnd for Viken er konstituert for å lede arbeidet med etableringen av den nye fylkeskommunen. Fellesnemnda består av 34 fylkespolitikere, hvorav 9 medlemmer er fra Buskerud, 9 medlemmer fra Østfold og 16 medlemmer fra Akershus.

Følgende nøkkeltall beskriver viktige kjennetegn ved den nye fylkeskommunen:

- Viken vil ha et fylkesting med 87 direkte valgte fylkestingsrepresentanter. Det skal etableres seks komitéer i fylkestinget, hver med 13 medlemmer.
- Fylkestingsvalget i 2019 skal holdes som om det nye fylket allerede er etablert. De politiske partiene i Akershus, Buskerud og Østfold stiller felles lister. Det er levert listeforslag for 18 ulike partier.
- Det er bestemt at stortingsvalget i 2021 skal gjennomføres med de 19 valgdistriktene (fylkene) vi har i dag. Det er satt ned et valglovutvalg som skal se på inndelingen av valgdistrikter etter 2021.
- Viken vil ha parlamentarisk styringsform som betyr at et politisk valgt fylkesråd overtar fylkesutvalgets oppgaver og fylkesrådmannens rolle som leder av administrasjonen. Fylkesrådet vil bestå av fylkesrådsleder og seks fylkesråder.
- Viken fylkeskommune vil ha i overkant av 10.000 ansatte
- Det er bestemt at Viken skal ha sitt hovedkontor på Leif Tronstads plass i Sandvika, like ved togstasjonen. Viken vil også ha kontor i Nedre Glomma.

- Samlet vil det være 75 videregående skoler i Viken med til sammen 42.000 elever i videregående opplæring. 58 av de videregående skolene med 40.000 elever vil være drevet i fylkeskommunal regi.
- Det blir over 5.339 km med fylkesvei i Viken. Fordelingen målt i km vei er ganske lik mellom dagens fylker.
- Kollektivselskapene Brakar og Østfold kollektivtrafikk eies av henholdsvis Buskerud og Østfold fylkeskommuner. Ruter eies av Akershus fylkeskommune (40 prosent) og Oslo kommune (60 prosent). Samordning av kollektivtrafikkselskapene med sikte på sømløse ruter og felles takstsystem er en viktig sak i det nye fylket.
- Viken vil være landets nest største hyttefylke, like etter Innlandet, med over 80.000 fritidsboliger
- Viken vil være et stort landbruksfylke med landets beste matjord og svært gode forutsetninger for å produsere mat effektivt. I Viken vil det være 6400 jordbruksbedrifter, hvorav mange store driftsenheter. Mye av landets kornproduksjon vil foregå i Viken.

Viken viser vei

Bærekraft * Utvikling * Kompetanse

Dette er målsetningene for Viken fylkeskommune:

Bærekraft: *Viken fylkeskommune skal jobbe for en livskraftig region. Vi skal fremme en balansert og bærekraftig utvikling i by og bygd. FNs bærekraftsmål ligger til grunn for våre valg.*

Utvikling: *Viken fylkeskommune skal motvirke sosiale forskjeller. Vi skal ta vare på og styrke menneskene, mangfoldet, naturen, arbeidslivet og demokratiet. Vi skal utvikle og bruke ressursene på best mulig måte og være attraktive for innbyggere og næringsliv. Vi skal styrke og utnytte våre regionale muligheter og unike fortrinn.»*

Kompetanse: *Viken fylkeskommune skal være en attraktiv arbeidsgiver med en sterk digitaliserings- og innovasjonskultur. Vi skal gi kvalitetsutdanning som samsvarer med behovene i samfunnet. For å fremme verdiskaping og sysselsetting skal vi bidra til at regionens unike kompetansemiljøer samordnes og styrkes.»*

Figur 2.7 Vedtatt visjon for Viken fylkeskommune. Kilde: Prosjekt Viken 2020

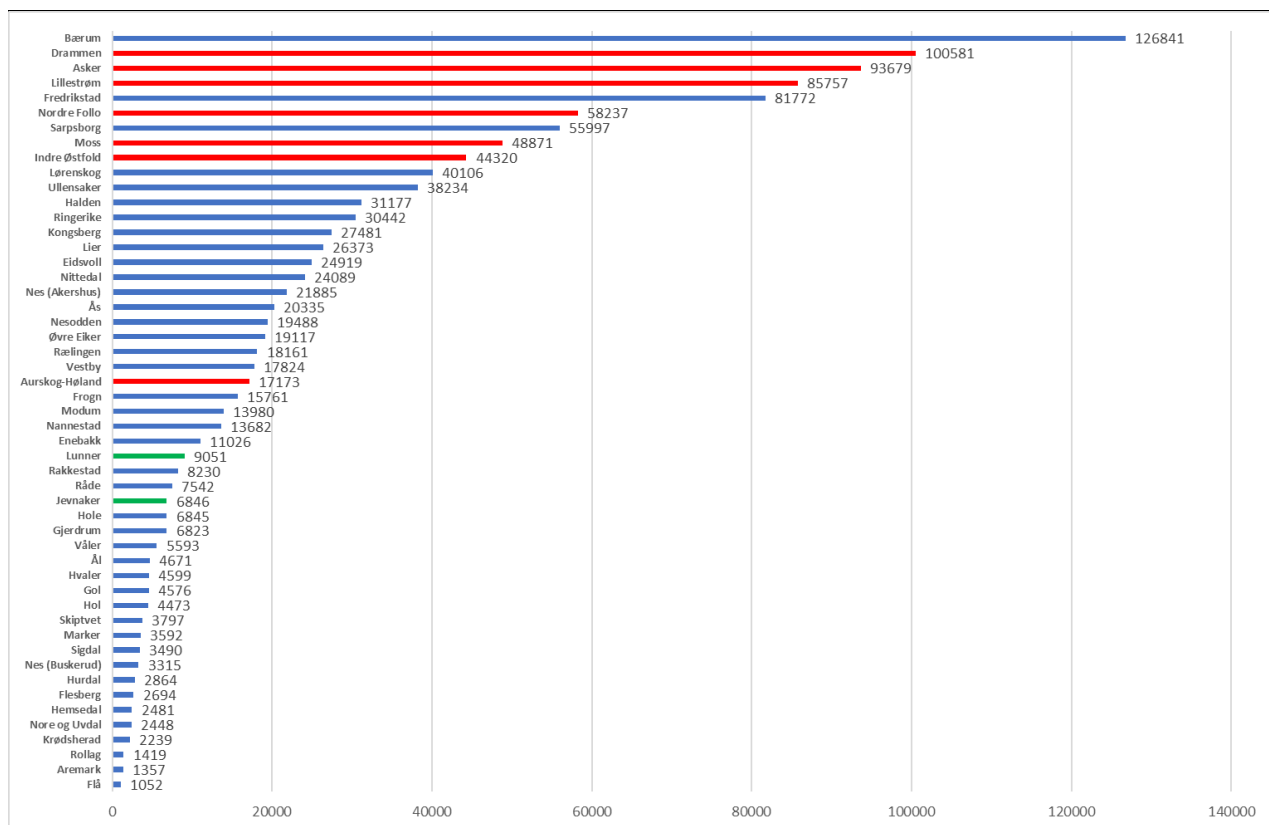
2.5 Kommunestruktur i Viken

Innenfor det som blir Viken fylke finnes det i dag 61 kommuner. Som følge av syv pågående kommunesammenslutninger og fylkesbytte for tre kommuner (Svelvik, Jevnaker og Lunner) blir det 51 kommuner i Viken fra 1.1.2020.

Innenfor Viken pågår følgende syv kommunesammenslutninger:

1. Drammen, Nedre Eiker og Svelvik sluttes sammen til Drammen kommune. Nye Drammen kommune vil ha rundt 100.000 innbyggere og blir nest største kommune i Viken, etter Bærum.
2. Asker, Røyken og Hurum sluttes sammen til Asker kommune. Nye Asker kommune vil ha ca. 94.000 innbyggere og blir Vikens 3. største kommune.
3. Skedsmo, Fet og Sørum sluttes sammen til Lillestrøm kommune som vil ha ca. 86.000 innbyggere. Lillestrøm kommune blir Vikens fjerde største kommune.

4. Oppegård og Ski slttes sammen til Nordre Follo kommune som vil ha ca. 58.000 innbyggere
5. Moss og Rygge slttes sammen til Moss kommune som vil ha ca. 49.000 innbyggere
6. Askim, Eidsberg, Spydeberg, Hobøl og Trøgstad slttes sammen til Indre Østfold kommune som vil ha ca. 44.000 innbyggere
7. Aurskog-Høland og Rømskog slttes sammen til Aurskog-Høland kommune som vil ha ca. 17.000 innbyggere

Figur 2.8 Kommuner i Viken fra 1.1.2020. Innbyggertall pr. 1.1.2019. Nye kommuner merket rødt. Kommuner som overføres fra Oppland fylke merket grønt.

Etter kommune- og regionreformen vil Viken som nevnt bestå av 51 kommuner. Forskjellene i kommunenes innbyggertall vil være betydelig, fra vel 1.000 innbyggere i den minste kommunen Flå til nærmere 130.000 i Bærum kommune.

Kommunestrukturen i Viken vil være mer polarisert enn den var i de gamle fylkene. Viken vil ha åtte kommuner med under 3.000 innbyggere og syv kommuner med over 50.000 innbyggere. I de åtte minste kommunene vil det bo vel 16.000 innbyggere som utgjør 1,3 prosent av folketallet i Viken. I de syv største kommunene vil det bo over 600.000 innbyggere som utgjør halvparten av innbyggerne i Viken, jf. tabell nedenfor.

Noen andre viktige nøkkeltall illustrere at Viken fylke vil være dominert av store kommuner:

- 88,7 prosent av innbyggerne i Viken vil bo i 25 kommuner som alle vil ha over 15.000 innbyggere. Veiledende minstegrense for innbyggertall i kommunereformen for å sikre kompetanse og kapasitet i forhold til kommunenes oppgaver var 15-20.000 innbyggere.
- 11,3 prosent av innbyggerne vil bo i 26 kommuner med under 15.000 innbyggere

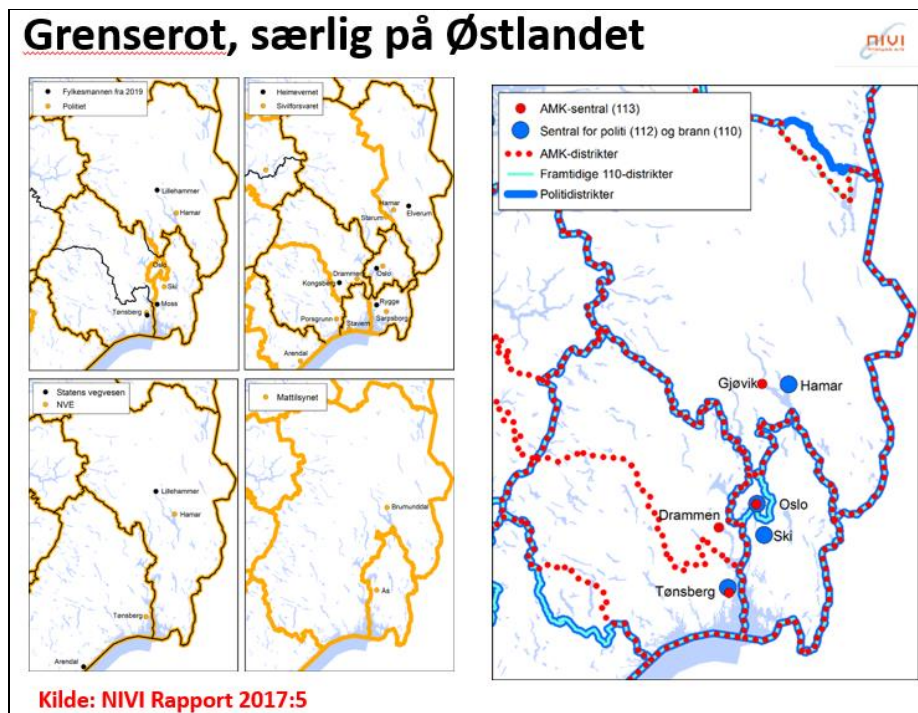
Størrelsesklasser	Antall kommuner	Prosent	Antall innbyggere	Prosent
Under 3000	8	15,7	16554	1,3
3000-4999	8	15,7	32513	2,6
5000-14999	10	19,6	89618	7,3
15000-49999	18	35,3	485756	39,6
50000 og over	7	13,7	602864	49,1
Viken fylke	51	100,0	1227305	100,0

Tabell 2.1 Kommunestrukturen i Viken fra 2020. Folketall pr. 1.1.2019.

2.6 Statlige inndelinger

Organiseringen av den statlige virksomhet utgjør en viktig del av den samlede forvaltningsstruktur innenfor Viken fylke. Statens organisering er viktig for fylkeskommunens planfunksjon og regionale utviklingsrolle. Statens organisering er også viktig for den statlige styringsdialogen mot kommunene, herunder samordning mellom de ulike statsetatene. Etablering av kommuneregioner i Viken for å ivareta dialog og samhandling med fylkeskommunen kan også være relevant i forhold til de statlige etatenes kommunedialog. I kap. 7 er det redegjort nærmere for planer om tilpasning til Viken og behov for fremtidig kommunedialog viktige statlige etater.

Gjennom flere kartlegginger og analyser er Viken⁴ beskrevet som særlig berørt av mange kryssende administrative inndelinger. Med noen unntak har alle viktige regionale statsetater valgt en annen regional inndeling enn det som blir Viken fylke fra 2020. Mange kryssende administrative inndelinger berører viktige beredskapssetater som Fylkesmannen, Politiet og Sivilforsvaret, statlige infrastrukturetater som Statens vegvesen og Bane Nor og viktige kommuneorienterte etater som NAV, Husbanken og Bufetat.

Figur 2.9 Regional inndeling for viktige statlige beredskapssetater. Kilde: NIVI

⁴ Difi-rapport 2018:10 En analyse av inndelingen av regional stat jf. egne delrapporter om betydning for kommunerettet samordning, regional planlegging og utvikling, samfunnsikkerhet og beredskap

Bekreftes av Difi: Viken oppleves utfordrende fra 2020

25 regionale statlige virksomheter og Viken

Regionstruktur vil gå på tvers av Viken	Etat med flere etatsregioner i Viken der enkelte går på tvers av Vikens grenser	Etat med flere etatsregioner innenfor Vikens yttergrenser	Viken inngår samlet i en større region	Identisk med Viken (mer eller mindre...)
Imdi	Politiet	NAV	Fiskeridirektoratet	Kartverket
HV			Kystverket	Fylkesmannen
Arbeidstilsynet			Helseforetak	Innovasjon Norge?
Buf-etat			Statsped	Sivilforsvaret?
NVE			Sjøfartsdirektoratet	
Husbanken				
Kriminalomsorgen				
Mattilsynet				
SVV				
Bane Nør				
Udi				
Toll				
Bispedømmer				
Lagdømmer				

Over 50 etatsregioner inngår i Viken

Tabell 2.10 Regionstruktur for ulike statsetater. Kilde: Difi

3 Oversikt over dagens samarbeidsorganer

3.1 Ulike typer samarbeidsorganer

Innenfor Viken fylke finnes et stort antall interkommunale ordninger og felles arenaer på tvers av kommune- og fylkesgrenser. Mange samarbeidsordninger går på tvers av forvaltningsnivåene og de kan ha ulik form og formalisering, alt i fra interkommunale selskaper til vertskommuneordninger, ulike typer interkommunale styrever, fagnettverk og partnerskap.

I dette prosjektet er det ikke foretatt noen detaljert kartlegging av interkommunale organer. Nedenfor følger en typologi avhengig av hvem som deltar i samarbeidet. Ut fra kartlegginger og kjennskap til dagens forvaltning er det gitt en kort vurdering av samarbeidets omfang. Det vises til kap. 6 for nærmere analyse av kommunenes samarbeidsbehov i lys av pågående reformer og sentrale utfordringer.

Omfang av interkommunalt samarbeid er av interesse i dette prosjektet fordi evt. nye roller for regionrådene kan bety at enda mer politisk styring og maktutøvelse skjer utenfor kommunestyrene og fylkestingene, som er direkte folkevalgte organer. Utgangspunktet er at all offentlig myndighet og lovpålagte oppgaver er lagt til enten kommuner, fylkeskommuner eller statlige organer. De er våre primære demokratiske organer og tanken er at de skal være funksjonelle for sine oppgaver. Generalistkommuneprinsippet innebærer at alle kommuner og alle fylkeskommuner skal kunne ivareta samme type oppgaver. Idealet er direkte demokratisk styring og mest mulig egenregi for de lovpålagte oppgavene. Interkommunal organisering er i lovgivningen ment som et supplement til den ordinære kommunale og fylkeskommunale forvaltning.

I kommune- og regionreformen har vekst i interkommunal virksomhet og hensynet til direkte demokratisk styring vært viktige begrunnelser for større enheter. Frykten er dels at de lovpålagte oppgavene i stigende grad kan bli løst utenfor den demokratiske grunnstrukturen, dels at interkommunale organer kan oppfattes som et eget forvaltningsnivå som reduserer oversiktighet og effektivitet i offentlig sektor. Det vises til kap. 8 for en nærmere vurdering av mulige konsekvenser av sterkere interkommunale politiske råd.

Det kan skilles mellom følgende typer «interkommunale» samarbeidsorganer:

1. Samarbeidsordninger mellom kommuner, som kan være av to typer:

- Formelle interkommunale ordninger dvs. ordninger med en organisatorisk overbygning. I hovedsak er disse etablert med hjemmel i kommuneloven, lov om interkommunale selskaper og aksjeloven, i noen tilfeller også andre lover (samvirke, stiftelser, foreninger, frie avtalebaserte ordninger). NIVI Analyse har over flere år drevet systematisk kartlegging av omfanget av formelle interkommunale ordninger. Kartleggingene fra over 120 kommuner i fire fylker viser at samarbeidet kan være svært omfattende, varierende fra rundt 20 til nærmere 60 formelle samarbeidsordninger pr kommune. Mye av samarbeidet preges av fragmentering i mange enkeltstående ordninger, ofte med ulik organisering og deltakelse. Mye av samarbeidet er også svakt tilrettelagt for politisk styring og det har vist seg vanskelig å koordinere et omfattende samarbeid gjennom sektorpolitiske nemnder og regionråd. Det er også et viktig funn at dagens interkommunale samarbeid bare i begrenset grad berører lovpålagte kjerneoppgaver. Kommunestrukturen er dermed ofte avgjørende for hvilken kapasitet og kompetanse en kommune har innenfor viktige lovpålagte områder som f.eks. planfunksjon eller skoleadministrasjon. Figuren nedenfor viser deltakerfrekvens i

interkommunalt samarbeid for ulike kommunale oppgaver med bakgrunn i data fra KMDs rådmannsundersøkelse i 2016⁵.

- Uformelle ordninger og andre typer arenaer uten en fast organisatorisk overbygning. Det kan f.eks. være fagnettverk og løpende prosjekter av ulik karakter. I en kartlegging av fagnettverk blant ansatte i ni kommuner i Romsdal i 2011⁶ ble det identifisert 57 forskjellige regionale fagnettverk. En samlet kartlegging av nettverk, prosjekter og andre interkommunale arenaer foreligger ikke, men ville med sikkerhet vist at mye av fag- og kompetanseutviklingen foregår i det interkommunale rom utenfor kommunen.
- 2. Samarbeidsordninger mellom fylkeskommuner, som også kan være av to typer:**
- Formelle interfylkeskommunale ordninger, opprettet med hjemmel i f.eks. kommuneloven, lov om interkommunale selskaper eller aksjeloven
  - Uformelle samarbeidsordninger og arenaer uten en fast organisatorisk overbygning.
- 3. Samarbeidsordninger mellom kommuner og fylkeskommuner**
- Formelle ordninger i form av f.eks. felles aksjeselskap eller regionråd der både kommuner og fylkeskommuner kan være formelle eiere
  - Andre typer samarbeid i form av partnerskap, nettverk, styringsgrupper og løpende prosjekter mellom kommuner og fylkeskommuner, der fylkeskommunen i noen tilfeller kan ivareta rollen som finansør for aktivitet i kommunene
- 4. Brede partnerskap på kommune- og fylkesnivå dvs. samarbeidsordninger der også statlige etater, organisasjoner eller private aktører kan delta**
- Formelle partnerskap initiert av staten for å prioritere og forvalte store offentlige bevilgninger. Det forekommer særlig innenfor samferdsel gjennom partnerskap for forvaltning av bypakker og byvekstavtaler.
  - Andre typer partnerskap initiert av kommunene og/eller fylkeskommunene for å mobilisere lokale ressurser, f.eks. partnerskap for folkehelse

NIVI/SØA er ikke kjent med dokumentasjon som gir en helhetlig oversikt over regionale samarbeidsordninger og partnerskap under punktene 2-4 ovenfor. En viktig kilde til nærmere informasjon kan være ulike plandokumenter, eierskapsmeldinger og årsmeldinger fra fylkeskommunene.

Gjennom prosjektarbeidet har vi blitt kjent med en sammenstilling av fylkeskommunens deltakelse i regionale partnerskap og samarbeidsorganer med formål å bidra til regional utvikling i Akershus fylkeskommune. Sammenstillingen ble utarbeidet av en intern arbeidsgruppe i avdeling for plan, næring og miljø og revidert siste gang i 2012.

Notatet⁷ gir et interessant bilde og viser at fylkeskommunen kan delta på mange ulike arenaer for å utøve den regionale utviklingsrollen. Regionale partnerskap beskrives som en egen, regionalstrategisk samarbeidsform som kan omfatte mange ulike former for samarbeid. Partnerskap beskrives som en dialogbasert styringsform og et bindende samarbeid mellom uavhengige aktører i et framforhandlet interessefellesskap. Det blir vektlagt at partnerskap skal åpne for læring, refleksjon og styring, samtidig som partnerskapet også kan være et forpliktende samarbeid der deltakerne er kollektivt ansvar for ressursbruken. Det blir samtidig vektlagt at

---

⁵NIVI Rapport 2016:3 Status for interkommunalt samarbeid. Delrapport under KMDs nullpunktsanalyse av kommunereformen.

⁶NIVI Rapport 2011:1 Kommunestruktur og interkommunalt samarbeid i Romsdal

⁷ Regionale samarbeids- og partnerskapsarenaer. Notat fra intern arbeidsgruppe i Akershus fylkeskommune. Revidert 2012.

det kan være glidende overganger mellom samarbeidsformer som nettverk, fellesprosjekter og partnerskap. De regionale partnerskapene er mer enn rene møteplasser og kan ha følgende oppgaver:

- Å kanalisere tilskuddsmidler til kommuner
- Å kanalisere stimuleringsmidler til frivillige aktører, institusjoner
- Å fordele statlige/nasjonale virkemidler regionalt
- Gjensidig utveksling av informasjon eller erfaringer

I notatet fra 2012 fremheves følgende regionale partnerskapsarenaer som sentrale for Akershus fylkeskommune:

- Interreg A-programmenes regionalt prioriterende partnerskap (internasjonalt samarbeid)
- Styrings- og koordineringsgruppene for Oslopakke 3 (samferdsel)
- De fire regionrådene (samhandling med kommunene om lokal og regional planlegging)
- Arbeidsgruppen for RIP - regionalt innovasjonsprogram (regional innovasjon og næringsutvikling)
- Avtalen med fylkets 22 kommuner om partnerskap for folkehelse i Akershus (kultur, frivillighet og folkehelse)

Notatet viser forøvrig at fylkeskommunen samlet sett deltok i 58 ulike regionale partnerskap og samarbeidsorganer, når alle representantskap, styrer og nettverk regnes med. Det viser med tydelighet at også fylkeskommunene jobber i et dynamisk fellesskap med sine omgivelser.

Nedenfor følger en kort beskrivelse av dagens regionale samarbeidsorganer i Viken, med vekt på de antatt viktigste arenaene.

Oppgave	Under 5.000 innbyggere	5-15.000 innbyggere	Over 15.000 innbyggere	Alle kommuner
Renovasjon	95	93	84	93
Revisjon	88	90	73	86
Legevakt	86	81	78	83
Ø-hjelpstilbud	67	64	46	63
Interkommunal PP-tjeneste	84	53	19	63
Innkjøp	65	68	51	63
Reiseliv, felles destinasjonsselskap, markedsføring, turistkontor	60	63	65	62
Felles brannvesen	59	58	73	61
Helheltig IKT-samarbeid inkl. felles driftsorg.	65	64	35	59
Felles kemner/skatteinnskriving	61	53	65	59
Felles barneverntjeneste	75	46	16	56
Felles landbrukskontor	34	41	43	37
Miljørettet helsevern	29	47	32	35
Kommunale forurensningsoppgaver ekskl. IUA	32	32	43	34
Kvalitetsutvikling i grunnskolen	39	34	22	34
Strategisk næringsplan	31	32	43	33
Jordmortjeneste	49	14	8	32
Felles samarbeidsavtale NAV	37	22	5	27
Regionalt næringsfond	25	27	19	25
Havnesamarbeid	15	34	41	25
Lokalmedisinsk senter	29	22	16	25
Voksenopplæring	19	37	16	24
Tilrettelegging for friluftsliv	19	19	30	21
Felles kommunelege	20	25	16	21
Naturforvaltning inkl. jakt, fiske og viltforvaltning	16	22	22	19
Vannforsyning, vannverk	6	27	35	17
Felles kulturskole inkl. deltjenester	16	19	14	17
Interkommunal arealplan, kystsoneplan e.l.	14	14	27	16
Lønnsfunksjon	16	12	14	15
Regnskap	14	17	16	15
Avløp, avløpsamarbeid	3	20	30	13
Felles næringskontor/næringssjef	10	14	16	12
Oppmålingstjeneste	15	10	3	12
Kommunale beredskapsoppgaver, ROS, planverk	12	12	8	11
Rusplanlegging, rusomsorg	16	7	0	11
Klima- og energiplanlegging	9	12	8	10
Psykisk helsearbeid inkl. psykologitjeneste	14	8	3	10
Bibliotektilbud inkl. felles biblioteksjef	10	10	5	9
Grunnskoleopplæring, gjesteelever	9	7	11	9
Matrikkelføring	9	10	3	8
Samfunnsplanlegging inkl. samfunnsdel, planstrategi, planprogram	7	5	8	7
Folkehelseplan inkl. koordinator	6	7	8	7
Byggesaksforvaltning	7	7	3	6
Flyktningetjeneste, bosetting og integrering	6	7	5	6
Felles plankontor, planadministrasjon	5	5	5	5
Arealplanlegging inkl. reguleringsplaner	5	5	5	5
Helhetlig økonomisamarbeid, felles økonomiavdeling	6	2	5	5
Skolehelsetjeneste	4	3	0	3
Barnehagetilbud	3	2	5	3
Helsesøstertjeneste	3	0	0	1

Tabell 3.1 Andel av kommunene som deltar i formalisert interkommunalt samarbeid. Fordeling etter kommunestørrelse. Prosent. N=206. Kilde: KMDs rådmannsundersøkelse 2016.

3.2 Regionale samarbeidsorganer

Det regionale samarbeidet i Viken omfatter en rekke organer og nettverk på kryss og tvers av kommuner og fylker. Oversikt over et utvalg antatt viktige regionale organer med relevans for kommuneregioner følger stikkordsmessig nedenfor. Deretter følger en kort beskrivelse av forekomst av regionråd i Viken, samt det regionale samarbeidet i Osloregionen, Østlandssamarbeidet og storbyssamarbeidet innenfor samferdsel (bypakker og byvekstavtaler).

Innenfor Viken finner vi følgende viktige regionale samarbeidsorganer:

- 13 regionråd, inkludert Regionrådet for Hadeland
- Osloregionen
- Østlandssamarbeidet
- Storbyssamarbeid innenfor samferdsel, herunder
  - Oslopakke 3
  - Byvekstavtale Oslo og Akershus inkl. hovedstadsråd (under vurdering)
  - Buskerudbysamarbeidet
  - Bypakke Nedre Glomma
- Andre samarbeidsorganer mellom Oslo og Akershus og evt. andre fylker
  - Ruter AS. Felles administrasjonsselskap for kollektivtrafikken i Oslo og Akershus eid av Oslo kommune (60%) og Akershus fylkeskommune (40%).
  - Næringslivsrådet Oslo Akershus
  - Regionalt innovasjonsprogram (RIP Oslo og Akershus)
  - Regionale forskningsfond Hovedstaden (Oslo og Akershus)
  - Regionale forskningsfond Oslofjordfondet (Buskerud, Vestfold, Telemark, Østfold)
  - Innovasjon Norge, regionkontor Oslo Viken (dekker Oslo og de tre fylkene i Viken)
- Storkommunesamarbeid
  - KS Storbynettverk, som er et politisk ledet samarbeid mellom de 7 største bykommunene i landet, pr dato Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger, Kristiansand, Tromsø og Bærum
  - ASSS-samarbeidet (Aggregerte Styringsdata for Samarbeidende Storkommuner), som omfatter de 10 største kommunene i landet og KS
- Andre typer interessepolitisk samarbeid
  - Samferdselsallianser som Stor-Oslo Nord som er en sammenslutning som jobber for utbedring og oppgradering av RV4 og Gjøvikbanen. Omfatter 8 kommuner, Nittedal, Lunner, Gran, Jevnaker, Søndre Land, Østre Toten, Vestre Toten, Gjøvik
  - Fjellregionnettverket, som er et politisk nettverk for fjellområdene i Sør- og Midt-Norge. Nettverket er organisert med likhetstrekk som et regionråd. I nettverket deltar fire fylkeskommuner, fem regionråd og flere enkeltkommuner. Fra det som blir Viken fylke deltar Buskerud fylkeskommune, Hallingdal regionråd og kommunene Krødsherad, Rollag og Nore og Uvdal.
  - Samarbeidsorganer innenfor utmarksforvaltning og naturforvaltning, inkludert nasjonalpark- og verneområdestyrer
  - Vassdragskommuner som deltar i Landssamanslutninga av Vasskraftkommunar (LVK), som har 175 medlemskommuner over hele landet. Kommunene i Hallingdal, Midt-Buskerud og Numedal er medlemmer i LVK.
  - Næringspolitiske nettverkssamarbeid f.eks. mellom vertskommuner for næringsklyngen Energy Valley (tidligere Subsea Valley), som strekker seg fra Kongsberg, via Hokksund, Drammen, Tranby, Asker, Sandvika og til Fornebu. Energi Valley en energiklynge med 200 medlemsbedrifter og har NCE-status (Norwegian Centre og Expertice)

- I tillegg finnes mange andre typer sektorbaserte og saksorienterte interessefellesskap, alt fra nettverk mellom kystkommuner til jernbane- og grenbanekommuner.
- Internasjonale samarbeidsorganer
  - Interreg-A, -B og -C programmer for hhv. grenseoverskridende samarbeid mot Sverige, berede regionsamarbeid i Norden og Europeisk samarbeid
  - Osloregionens Europakontor
  - Østlandssamarbeidets internasjonale samarbeid

3.3 Forekomst av regionråd

Innenfor det som blir Viken fylke finnes i dag følgende 13 regionråd, eller regionrådsliknende organer:

- Drammensregionen (regionrådsliknende med bakgrunn i svak formalisering og liten operativ aktivitet)
- Regionrådet for Kongsbergregionen
- Rådet for Ringeriksregionen
- Regionrådet for Hadeland
- Regionrådet i Midt-Buskerud
- Regionrådet for Hallingdal
- Samarbeidsrådet for Nedre Romerike
- Gardermoregionen
- Follorådet
- Nedre Glomma regionråd
- Regionrådet for Mosseregionen
- Indre Østfold Regionråd
- Regionrådet for Halden og Aremark

Det vises til kap. 5 for nærmere beskrivelser og analyser av regionrådene. Gjennom de siste årene har det skjedd endringer særlig i vestområdet, hvor Vestregionen ble nedlagt 1.1.2019 og Drammensregionen er omorganisert i flere omganger. Vestregionen ble etablert i 1992 og var fram til nedleggelsen et formelt regionsamarbeid mellom 15 kommuner, Buskerud fylkeskommune og Akershus fylkeskommune. Samarbeidsområdene var bl.a. regional utvikling, helse og kultur. Bakgrunnen for nedleggelsen var ønske om tilpasning til mer funksjonelle samarbeidsformer med utgangspunkt i ny kommune- og regionstruktur.

Rådet for Drammensregionen ble nedlagt i 2012. Rådet var et regionråd mellom Hurum, Røyken, Lier, Drammen, Nedre Eiker, Øvre Eiker, Sande og Svelvik. Nedleggelsen innebar en deling der fem av kommunene dannet D5-regionen rundt Drammen, mens Lier, Røyken og Hurum dannet Region Vestviken. I 2016 ble Region Vestviken nedlagt. Røyken og Hurum vedtok kommunesammenslutning med Asker. D5-regionen ble utvidet med Lier og Drammensregionen gikk over til et lite formalisert samarbeid, i praksis en møteplass for ordførerne og en felles koordinering av kommunene i forhold til eierinteresser og søknader om regionale utviklingsmidler fra fylkeskommunen og skjønnsmidler fra Fylkesmannen. Drammensregionen har inngått partnerskapsavtale med Buskerud fylkeskommune, men oppfyller i dag ikke kriteriene for å være et operativ regionråd på linje med andre regionråd i Viken.

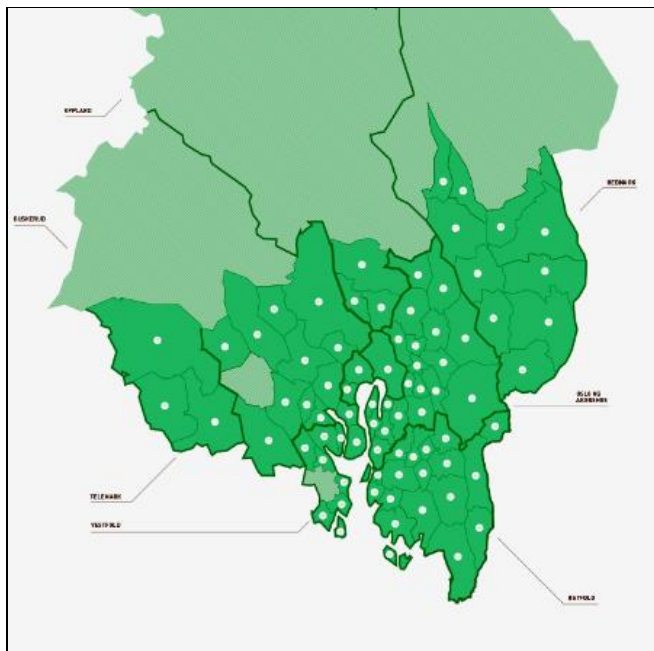
3.4 Osloregionen

Osloregionen ble etablert i 2004. Pr. 01.01.2019 består alliansen av 83 kommuner og fem fylkeskommuner i hovedstadsområdet. Samarbeidsalliansens mål er å styrke Osloregionen som

en konkurransedyktig og bærekraftig region i Europa. Visjonen skal underbygges med flerkjernet utvikling basert på ulike regionale fortrinn og muligheter i sterke byer og byklynger kombinert med samordnet areal- og transportløsninger for å ivare klima og miljø. Samarbeidet dreier seg først og fremst om areal- og transport, klima, kompetanse, verdiskapning og profilering. Osloalliansen ledes av et samarbeidsråd og et styre som er politisk sammensatt. I samarbeidsrådet deltar alle medlemmene med én stemme hver. Styret består av én representant valgt fra Oslo kommune, én fra hver av fylkeskommunene og én fra hvert av regionrådene i Osloregionen. Sekretariatet har tre heltidsansatte.

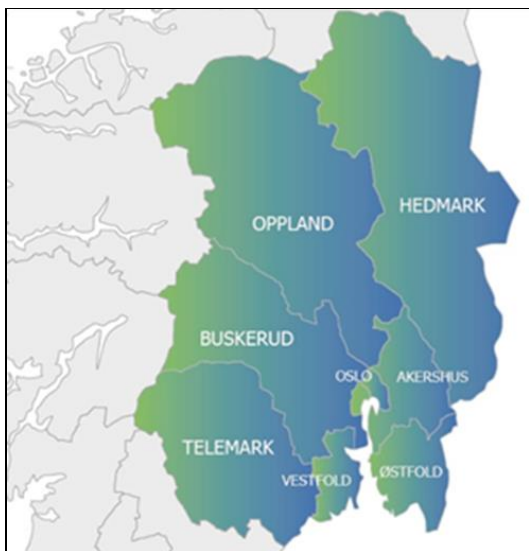
Osloregionen har nylig besluttet å ta opp Gjøvikregionen som nytt medlem i Osloregionen fra 1.1.2019. Osloregionen er det eneste kommuneorienterte fellesorgan som dekker hele den funksjonelle hovedstadsregionen med deltakelse fra alle sentrale kommuneregioner og fylkeskommuner.

Figur 3.1 Utbredelse av Osloregionen med fem fylkeskommuner og 83 kommuner. Kilde: osloregionen.no

3.5 Østlandssamarbeidet

Østlandssamarbeidet ble etablert i 1993 og er et frivillig nettverkssamarbeid mellom følgende åtte fylkeskommuner på Østlandet: Akershus, Buskerud, Hedmark, Oppland, Oslo, Telemark, Vestfold og Østfold. Formålet er to-delt, dels felles påvirkning av eksterne beslutningsorganer, dels utnytte stordriftsfordeler og jobbe mer rasjonelt gjennom felles prosjekt- og utviklingsarbeider. Sentrale fagområder er samferdsel, internasjonalt samarbeid, opplæring, kompetanse, verdiskapning, regional utvikling og kultur. Østlandssamarbeidets høyeste organ er Kontaktutvalget der hver fylkeskommune er representert med tre medlemmer. Sekretariatet for Østlandssamarbeidet har tre fast ansatte tilknyttet Akershus fylkeskommune.

Figur 3.2 Fylkeskommuner som deltar i Østlandssamarbeidet.
Kilde: www.ostsam.no

3.6 Samarbeid om bypakker og byvekstavtaler

Helhetlige bymiljøavtaler ble først presentert i Nasjonal transportplan for 2014–2023⁸ for å styrke samordningen mellom forvaltningsnivåene i areal- og transportpolitikken for byområdene. Disse langsiktige politiske intensjonsavtalene mellom staten, fylkeskommunen og berørte bykommuner ble innført som det viktigste verktøyet for å nå nullvekstmålet for persontransport med bil i de største byområdene. Løsningene som velges, skal bidra til bedre framkommelighet samlet sett og spesielt ved å tilrettelegge for attraktive alternativer til privatbil.

Nullvekst i persontransport med bil er allerede tatt inn som mål for flere bypakker. Innenfor Viken finnes følgende tre bypakker med tillegg av en ny byvekstavtale som er under utvikling:

- Oslopakke 3
- Buskerudbypakken
- Bypakke Nedre Glomma
- Byvekstavtale Oslo og Akershus

Hovedinnhold i gjeldende bypakker og det pågående arbeid med byvekstavtale for Oslo og Akershus, herunder etablering av et mulig Hovedstadsråd, er nærmere beskrevet nedenfor.

3.7 Oslopakke 3

Oslopakke 3 er i dag en overordnet plan for utbygging og finansiering av veier og kollektivtrafikk i Oslo og Akershus. Det meste som bygges av veier og bane i Oslo og Akershus finansieres gjennom Oslopakke 3 - med bompenger og bevilgninger fra staten, Oslo kommune og Akershus fylkeskommune. I tillegg kommer de statlige jernbaneinvesteringene i regionen. Målet er å utvikle et sikkert, miljøvennlig, effektivt og tilgjengelig transportsystem for en region i kraftig vekst.

Oslopakke 3 ble iverksatt fra 2008 og bygger på Oslopakke 2 fra slutten av 1990-tallet og Oslopakke 1 som startet opp rundt 1990, da Oslo og Akershus ble enige med staten om 50/50

⁸ Meld. St. 26 (2012–2013)

fordeling av kostnadene og bomring for innkreving av trafikantbetaling. Tidshorisonten er 2008-2032 og Statens vegvesen oppgir på sin hjemmeside at pakken har en samlet kostnadsramme på 108 milliarder kr for tiltak som er gjennomført siden 2008, og som er planlagt gjennomført fram til og med 2032.

Oslopakke 3-arbeidet ledes av en politisk styringsgruppe med deltakelse fra vegdirektøren (leder), samferdselsbyråden i Oslo, fylkesordføreren i Akershus og jernbanedirektøren. Det daglige samarbeidet skjer i en administrativ gruppe med medlemmer fra de berørte etatene. Styringsgruppen har et fast sekretariat med for tiden 2 årsverk lokalisert til Statens vegvesen.

Fra 1. juni 2019 blir bompengene i Oslo fordelt på tre bomringer: En Indre ring på utsiden av Ring 2 i Oslo, Osloringen som er dagens bomring i Oslo og en ny ring ved bygrensen mot Follo og Romerike, som får bommer på lik linje med det som i dag er på bygrensen mot Bærum.

Figur 3.3 Nytt bompengesystem i Oslo fra 1.6.2019. Kilde: Statens vegvesen

3.8 Buskerudbypakken

Buskerudbysamarbeidet ble etablert i 2010 og består av ni offentlige partnere som jobber for å løse felles utfordringer innen transport, miljø og arealutvikling. Samarbeidet omfatter kommunene Lier, Drammen, Nedre Eiker, Øvre Eiker og Kongsberg kommune. Øvrige avtalepartnere er Buskerud fylkeskommune, Fylkesmannen i Buskerud, Statens vegvesen og Jernbanedirektoratet. Målet er at personbiltrafikken skal ha 0-vekst i avtaleperioden. Veksten i persontrafikken skal skje med kollektivtransport, sykling og gåing.

Partnerne i Buskerudbyen har laget en felles areal- og transportplan. Oppfølging av planen skjer gjennom kommuneplanene, gjennom partnersnes areal- og transportplanlegging og felles transporttiltak i Buskerudbypakke 1 og Buskerudbypakke 2. Areal- og transportplanen ble stadfestet som regional plan i fylkestinget i februar 2013, etter først å ha blitt vedtatt i de fem kommunene.

Buskerudbypakke 1 har hittil fått 800 millioner kroner i statlige belønningsmidler for å styrke kollektivtilbudet, minske bilbruken og gjøre det enklere å sykle og gå i de fem kommunene.

Samarbeidet i Buskerudbyen er planlagt videreført i Buskerudbypakke 2. Samferdselsdepartementet har bestemt at en transportpakke for Buskerudbyen skal avgrenses til å gjelde tiltak i bybåndet fra Lier til Hokksund m.a.o. ikke Kongsberg kommune. Innføring av bompenger er en forutsetning for at staten skal bidra med penger til riksveiprosjekter, og nødvendig for at kommunene og fylkeskommunen skal ha nok finansieringskraft. Buskerudbyområdet er det eneste store byområdet i Norge som ennå ikke har bompenger. For tiden er Buskerudbypakke 2 tilbake til by- og kommunestyrene og fylkestinget for ny behandling. Det har i den siste tiden oppstått usikkerhet om lokal tilslutning til bompengefinansiering.

3.9 Bypakke Nedre Glomma

Bypakke Nedre Glomma ble etablert i 2011 og er et samarbeid mellom Fredrikstad kommune, Sarpsborg kommune, Østfold fylkeskommune, Jernbanedirektoratet og Statens vegvesen. Samarbeidet omfatter en målrettet satsing på kollektivtransport, sykkel og gange med sikte på et bærekraftig transportsystem. Tiltakene i Bypakke Nedre Glomma er anslått å koste 10-12 milliarder kroner. Tiltakene finansieres av staten, fylkeskommunen, kommunene og brukerne av veien (bompenger). Så langt har Stortinget godkjent fase 1 av Bypakke Nedre Glomma med ramme på ca. 1,2 milliarder kroner. Omlag 50 prosent av dette vil bli finansiert med bompenger. I tillegg til bompengeavtalene, vil Nedre Glomma kunne oppnå egne statlige tilskudd til tiltak som fører til at personbiltrafikken ikke øker (belønningsmidler/bymiljøavtaler).

Bypakke Nedre Glomma styres av en styringsgruppe med tre representanter fra hver av de to kommunene og Østfold fylkeskommune, med tillegg av én representant fra hhv. Statens vegvesen og Jernbanedirektoratet. Representanter fra Rådmannsutvalget er også representert i styringsgruppen.

3.10 Byvekstavtale Oslo og Akershus

Våren 2018 inviterte Samferdselsdepartementet Oslo kommune, Akershus fylkeskommune og kommunene Bærum, Skedsmo og Oppegård til forhandlinger om en byvekstavtale for Oslo og Akershus. Byvekstavtalen vil erstatte tidligere bymiljøavtale for perioden 2017-2023, inkludert arealdelen av denne konkretisert i en egen byutviklingsavtale. Byvekstavtalen er også tenkt å omfatte Oslopakke 3.

Byvekstavtalen skal sikre et godt rammeverk for løpende samarbeid om samordnet areal og transportutvikling i hovedstadsområdet med utgangspunkt i Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus. Fra 2020 vil de nye kommunene Nordre Follo og Lillestrøm være part i avtalene. Forhandlingene om byvekstavtalen pågår.

3.11 Hovedstadsråd

Oslo skal etter regionreformen fortsatt være selvstendig kommune og fylkeskommune. I en egen utredning fra KMD⁹ er det sett på mulige samarbeidsformer i hovedstadsområdet for å få til et effektivt samarbeid om areal- og transportløsninger, herunder hvordan kommunene i bybåndet kan involveres på en bedre måte enn i dag. Utredningsarbeidet har vært ledet av Kommunal- og moderniseringsdepartementet i samarbeid med Samferdselsdepartementet. Akershus fylkeskommune og kommunene Oslo, Bærum, Skedsmo og Oppegård, har deltatt i arbeidet.

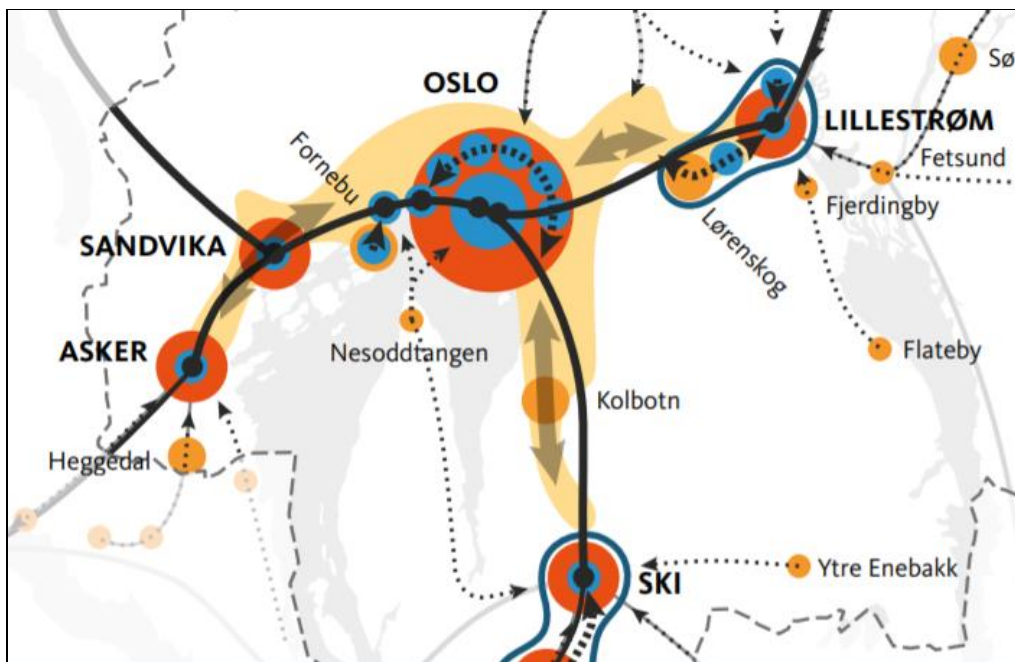
⁹ Utredning om fremtidig organisering av samarbeidet om areal og transport i hovedstadsområdet. Utredning KMD datert 30.04.2018.

I utredningen er det vurdert to alternative modeller til dagens modell (0-alternativet):

- Etablering av en byvekstavtale uten etablering av et hovedstadsråd
- Etablering av en byvekstavtale kombinert med etablering av et separat hovedstadsråd

Modellene er drøftet med tanke på oppgaver, ansvar og effektivitet i arbeidet med areal og transport, organisasjonsform og beslutningssystem, samt involvering av kommunene. Forholdet til Oslopakke 3 og Samarbeidsrådet for oppfølging av Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus har blitt vurdert. Den løsningen som foreslås kombinerer elementer fra alle de tre modellene og kan beskrives punktvis som følger:

- De elementene som fungerer godt i dagens modell videreføres. Det gjelder de fleste av de etablerte samarbeidsarenaene, for eksempel Ruter-samarbeidet.
- For å styrke samordningen mellom forvaltningsnivåene i areal- og transportpolitikken etableres det en byvekstavtale for hovedstadsområdet hvor kommunene Bærum, Oppegård (Nordre Follo), Skedsmo (Lillestrøm) og Oslo, samt Akershus (Viken) fylkeskommune, inviteres til å delta sammen med staten i den politiske styringsgruppen.
- Dersom styringsgruppen finner det hensiktsmessig, kan det inngås underavtaler med andre kommuner, som er direkte berørte av nye prosjekter i byvekstavtalen.
- Dagens bymiljøavtale og byutviklingsavtale erstattes av den nye byvekstavtalen. Oslopakke 3 vil også være en del av den nye byvekstavtalen.
- Eventuelle endringer i styringen av Oslopakke 3 må diskuteres og avklares nærmere etter at byvekstavtalen er etablert.
- Samarbeidsrådet for oppfølging av regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus kan videreutvikles til et hovedstadsråd, som involverer de største kommunene i bybåndet. Hvilke oppgaver et slikt hovedstadsråd skal ha og hvilke kommuner som skal delta, må avklares nærmere. Utviklingen og formatet på et slikt råd vil det være planeierne, Oslo kommune og Akershus fylkeskommune, som har ansvar for. Staten inviteres til møter i Samarbeidsrådet/hovedstadsrådet i relevante saker.

Figur 3.4 Bybåndet i hovedstadsområdet. Kilde: Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus

For de nye byvekstavtalene som skal inngås er det besluttet en revidert modell for organisering av avtalene i forhandlings- og oppfølgingsfasen. Forhandlingene organiseres med en politisk

styringsgruppe og en administrativ forhandlingsgruppe. Den politiske styringsgruppen ledes av Samferdselsdepartementet. Kommunal- og moderniseringsdepartementet deltar sammen med fylkesordfører og berørte byråder eller ordførere. Denne gruppen involveres ved særlig behov. Den administrative forhandlingsgruppen ledes av vegdirektøren med deltakelse fra jernbanedirektøren, fylkesmannen og administrativ ledelse i fylkeskommune og berørte kommuner. Etter at denne modellen er etablert, vil den politiske styringsgruppen være ansvarlig for den overordnede oppfølgingen av byvekstavtalen. Den løpende oppfølgingen skjer i en administrativ koordineringsgruppe, som tilsvarer den administrative forhandlingsgruppen.

4 Analyse av funksjonelle inndelinger

4.1 Regionbegrepet

I dagligtale brukes begrepet region i mange forskjellige sammenhenger. En region er et avgrenset geografisk område som har visse fellestrekk som gjør at den skiller seg fra andre geografiske områder. I faglig sammenheng skilles det ifølge NIBR¹⁰ mellom tre regiontyper:

- **Funksjonelle regioner**, som skiller seg ut med utgangspunkt i en viss funksjon. Funksjonen kan være knyttet til naturgeografien, som f.eks. en elvs geografiske nedslagsfelt. Det mest vanlige er at funksjonelle regioner knyttes til samfunnsgeografien og da særlig i form av felles bo- og arbeidsmarkedsregioner (BA-regioner) eller felles bo-, arbeids- og serviceregioner (BAS-regioner). Den funksjonelle regionen blir i disse tilfellene bestemt av graden av avhengighet og interaksjon mellom en by og byens omland. Funksjonen som gjør at regionen skiller seg ut kan også være f.eks. omfattende interkommunalt samarbeid mellom kommuner (regionrådsområde/fast samarbeidsregion) eller et geografiske område som er definert som en planregion.
- **Homogene regioner**, som skiller seg fra hverandre ut fra bestemte former eller hovedtrekk som er felles. Likhetstrekkene som definerer regionen kan f.eks. være fjellkommuner, landbrukskommuner, kystkommuner eller industrikommuner.
- **Perseptuelle regioner**, som avspeiler oppfatninger blant innbyggere og næringsliv om hvem som hører sammen. Regionen kan være basert på funksjonell og målbar avhengighet mellom en gruppe kommuner, men også andre faktorer som bidrar til en felles regional tilhørighet og identitet.

I det følgende redegjøres det for gjeldende bo- og arbeidsmarkedsinndeling (BA-regioner) på det sentrale Østlandet. Inndelingen i BA-regioner er antakelig den mest grunnleggende og mest brukte funksjonelle inndelingen i både offentlig og privat sektor. For tiden pågår en revisjon av gjeldende inndeling fra 2013 som gjennomføres av forskere ved Transportøkonomisk institutt på oppdrag fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

I kapitlet er også dagens regionrådsinndeling og regionale planregioner nærmere beskrevet.

4.2 Gjeldende bo- og arbeidsmarkedsinndeling

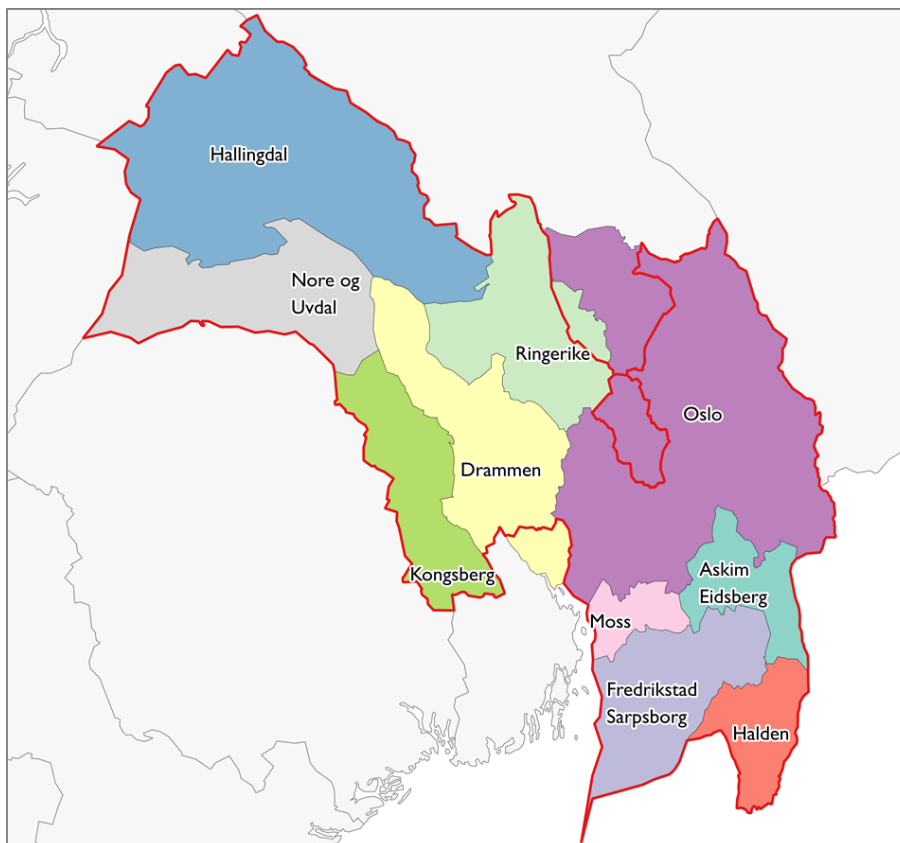
Ifølge gjeldende inndeling av bo- og arbeidsmarkedsregioner fra 2013 er det sentrale Østlandet delt inn i 10-BA-regioner, jf. kart nedenfor. Inndelingen bygger på analyser av NIBR fra 2013, der de viktigste kriteriene var som følger:

- Inndelingen tok utgangspunkt i tettstedenes størrelse og kommunenes sentralitet for å etablere senterkommuner
- Pendling og reisetid til senterkommunen var de to andre kriteriene
- Kommunens utpendling til definert senterkommune var hovedkriteriet
- 10 prosent utpendling ble brukt som grense for pendlingsnivå
- Reisetid ble brukt til å definere en yttergrense for regionenes utstrekning
- Såkalte restkommuner med lite daglig arbeidspendling og lange reiseavstander ble definert som egne BA-regioner

Kriteriene medførte en inndeling med 161 BA-regioner for hele landet. 65 av BA-regionene består av kun én kommune, hvorav en i Viken (Nore og Uvdal).

---

¹⁰ NIBR-rapport 2013:1 – kapittel 1

Figur 4.1 Gjeldende inndeling i bo- og arbeidsmarkedsregioner

4.3 TØIs høringsforslag

På oppdrag fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) fornyer Transportøkonomisk institutt (TØI) metoden for utarbeidingen av bo- og arbeidsmarkedsregioner i Norge. Formålet med oppdraget er ifølge foreliggende høringsutkast¹¹ å imøtekomme behovet for en funksjonell analyseenhet mellom kommune- og fylkesnivå som kan benyttes i ulike regionale analyser, for eksempel ved beregning av satsene for differensiert arbeidsgiveravgift.

I oppdateringen er det gjort flere endringer i metoden i forhold til den forrige inndelingen fra 2013. Endringene går i korthet ut på følgende:

- Kommunenes sentralitet brukes ikke lenger som eget kriterium i metoden. Forrige metode tok utgangspunkt i tettstedene for å etablere BA-regioner, mens den nåværende metoden benytter pendlingsmønsteret for å etablere senterkommunen.
- I den nye metoden brukes pendling begge veier mellom to kommuner som integrasjonsindikator, mens forrige metode bare så på pendling inn mot senterkommunene.
- Antall sysselsatte er byttet ut med arbeidsaktuell befolkning ved beregning av pendlingsandeler. Pendlingstallene er dermed forskjellig fra tidligere som følge av beregningstekniske endringer.
- Det er ikke stilt krav om at alle kommunene med bosetning i samme tettsted skal være del av samme BA-region

¹¹ Inndeling i BA-regioner 2020. Transportøkonomisk institutt 2019.

- Det er ikke inkludert kommuner i regioner ved hjelp av kjedependling («dominopendling»), det vil si at en kommune inkluderes fordi den har innpendling til en annen kommune som er innpendlingskommune til en senterkommune

Den nye inndelingen framkommer gjennom følgende 12 steg:

1. De kommunene med større innpendling fra andre kommuner enn utpendling fra egen kommune, og innpendlingen utgjør minst 8 prosent av arbeidsaktuell befolkning i bokommunen, defineres som senterkommuner.
2. Kommuner som ikke er senterkommuner legges til en senterkommune i en BA-region hvis utpendlingen til senterkommunen er minst 8 prosent og reisetiden ikke overstiger 75 minutter. Er utpendlingen over 8 prosent til flere senterkommuner legges kommunen til den senterkommunen der utpendlingen er størst.
3. Hvis en senterkommune «mister» sitt innpendlingsomland ved at de kommunene som definerte senterkommunen gjennom innpendling forsvinner på grunn av større innpendling til annen senterkommune endres status for senterkommunen til restkommune.
4. En restkommune legges til en BA-region hvis innpendlingsandelen fra pluss utpendlingsandelen til en senterkommune overstiger 8 prosent og reisetiden ikke overstiger 75 minutter.
5. En restkommune legges til en annen restkommune hvis innpendlingsandelen fra pluss utpendlingsandelen mellom kommunene overstiger 8 prosent og reisetiden ikke overstiger 75 minutter. Disse danner en BA-region uten senterkommune.
6. Restkommuner med under 45 minutters reisetid til senterkommunen(e) legges til hvis summen av innpendlingen fra og utpendlingen til senterkommunen er minst 6 prosent.
7. Restkommuner med under 45 minutters reisetid til annen restkommune danner BA-region med denne hvis summen av innpendlingen fra og utpendlingen til senterkommunen er minst 6 prosent. BA-regionen vil da være uten senterkommune.
8. Restkommuner med under 30 minutters reisetid til senterkommunen(e) legges til BA-regionen.
9. Restkommuner med under 30 minutters reisetid til annen restkommune danner BA-region med denne. BA-regionen vil da være uten senterkommune.
10. Restkommuner der summen av innpendling fra og utpendling til senterkommunen overstiger 8 prosent, inkluderes i BA-region hvis reiseveien ikke overskrider 90 minutter og en kan avdekke alternative transportmuligheter utover veibasert transport (som reisetidene er basert på).
11. Restkommuner som danner en øy i en BA-region eller medfører at en BA-region ikke er sammenhengende legges til BA-regionen.
12. Restkommuner som ikke er en del av en BA-region danner egne BA-regioner.

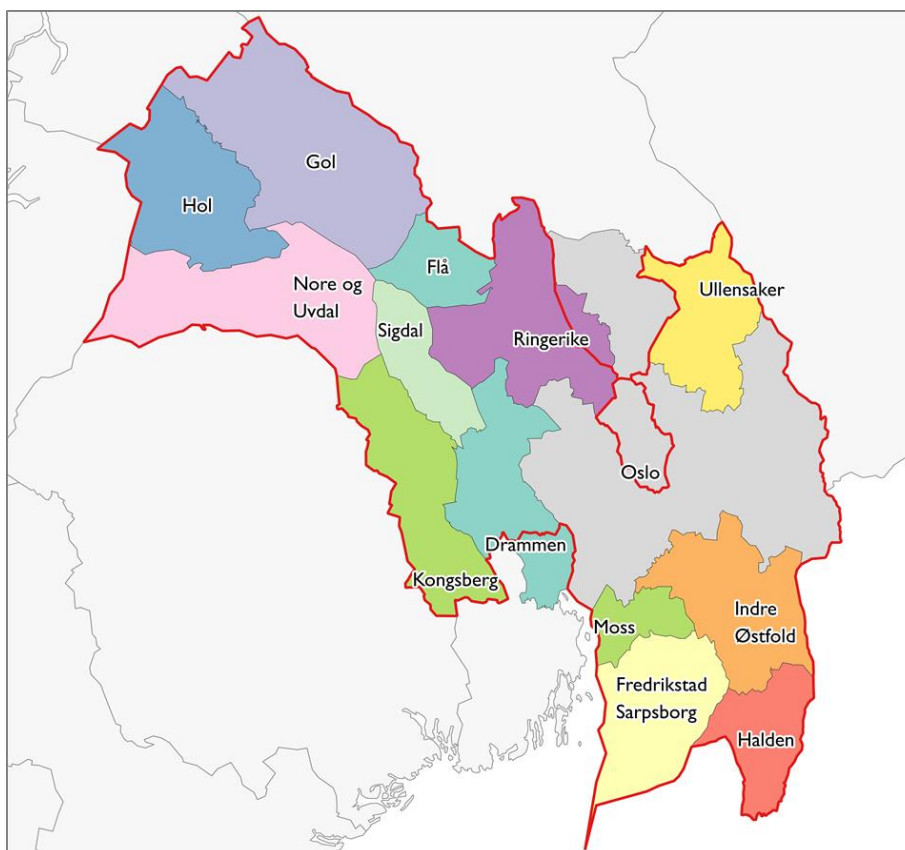
Den nye metoden får bl.a. følgende konsekvenser for BA-inndeling i Viken:

- Antall BA-regioner øker fra 10 til 14, noe som er overraskende ut fra forestillinger om at samfunnsutviklingen har medført avstandskrymping, mer arbeidspendling og økende geografisk integrasjon
- Hallingdal deles opp i tre BA-regioner, noe som er nytt i forhold til alle tidligere inndelinger
- Sigdal kommune skilles ut som egen BA-region, noe kommunen aldri har vært
- Nore og Uvdal er beholdt sin status som egen BA-region, som i tidligere inndelinger
- Lier kommune er lagt til Oslo BA-region, som også er nytt i forhold til tidligere. I den siste tettstedsstatistikken fra SSB fra 1.1.2018 oppgis at Lier har 12.228 innbyggere i Drammen tettsted og 2.106 personer i Oslo tettsted. Pendlingsmønsteret for Lier er Osloorientert, men ikke dramatisk endret i forhold til 2013-inndelingen. Pendlingen til Drammen kommune og til Oslo kommune er omtrent like stor.

- Fire av seks kommuner i Gardermoregionen (Ullensaker, Nannestad, Eidsvoll og Hurdal) er skilt ut som en egen BA-region. Det er ikke funnet grunnlag for tilsvarende utskilling av andre subregioner rundt Oslo.
- Rakkestad kommune har blitt en del av Indre Østfold BA-region. Kommunen var tidligere en del av Fredrikstad/Sarpsborgregionen.

For hele landet gir den nye metoden 159 BA-regioner, som er to færre enn i 2013. Antall BA-regioner som består av kun én kommune har vokst fra 65 i den forrige inndelingen til 83 i den nye.

Det er grunn til å presisere at de avvikene som her er beskrevet ikke skyldes at forskerne ved TØI har utvist skjønn ved plassering av enkeltkommuner. I høringsrapporten fra TØI understrekes at den nye inndelingen utelukkende er en konsekvens av nye kriterier og objektive data om pendling og reisetid.

Figur 4.2 Utkast til ny inndeling i BA-regioner 2020. TØI

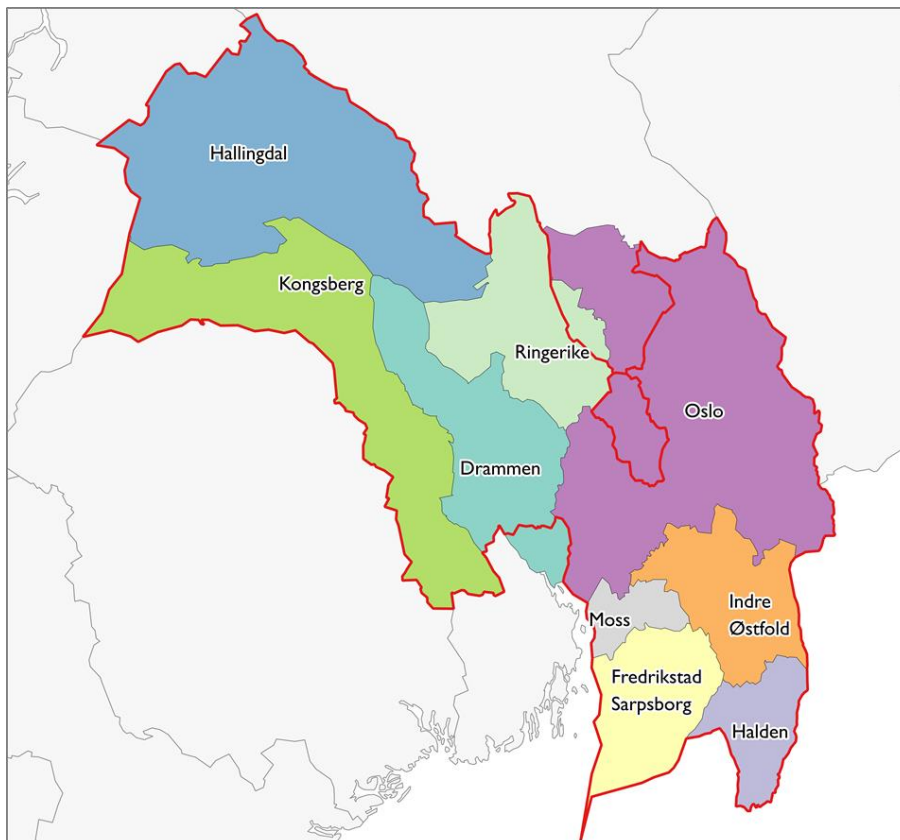
4.4 NIVI og SØAs vurderinger

NIVI/SØA er likevel i tvil om den valgte metoden er godt nok forankret i forvaltningens behov og brukernes oppfatninger av hva som er en relevant BA-inndeling. Ut fra dialog med en rekke kommuner og statlige etater i det kommende Viken fylke, oppleves den foreslåtte inndelingen som mer komplisert og vanskeligere å forstå i forhold til innarbeidet begrepsbruk. Den nye inndelingen gir ingen forenkling av statistiske regioninndelinger der SSB og andre fagmiljøer opererer med mange forskjellige regiontyper mellom kommune- og fylkesnivå.

NIVI/SØA mener det er naturlig at en ny BA-inndeling tar utgangspunkt i senterstruktur og kommunenes sentralitet. Vi mener det bør stilles minstekrav til størrelsen på arbeidsmarkedet og antall bosatte i en BA-region. Enkeltstående små kommuner uten regionalt senter bør ikke betraktes som frittstående BA-regioner. Andre og mer inkluderende kriterier for håndtering av

restkommuner bør drøftes. Vi ser også behov for klargjøring av kriterier for inndeling av store BA-regioner i subregioner, hvilket først og fremst er aktuelt for Oslo BA-region.

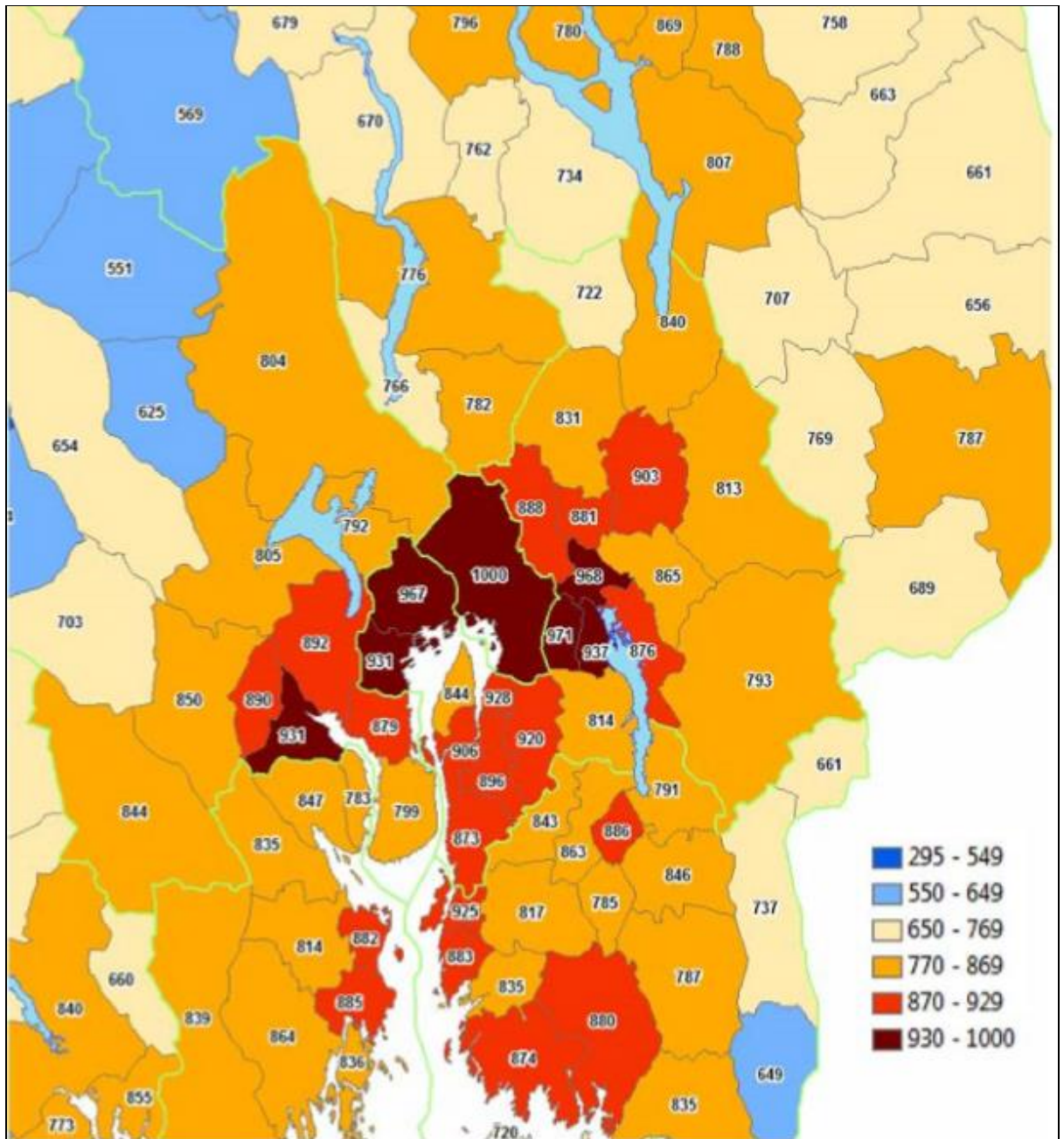
For å illustrere en relevant retning for fornyelse av BA-inndelingen har NIVI/SØA oppdatert 2013-inndelingen med nye pendlingsdata, jf. kartillustrasjon nedenfor. Senterstrukturen er den samme som i 2013 og er ikke oppdatert i forhold til ny sentralitetsindeks. Nore og Uvdal som var den eneste restkommunen er lagt til Kongsbergregionen. I den skisserte inndelingen er det dermed ingen restkommuner. Oslo BA-region består av 28 kommuner og illustrerer behovet for en vurdering av aktuelle kriterier for inndeling av storbyregioner i underregioner.

Figur 4.3 BA-regioner etter oppdatering med nye pendlingsdata og inkludering av restkommuner. Samme senterstruktur som i NIBR 2013.

SSB har som nevnt nylig utarbeidet en ny sentralitetsindeks¹² der alle kommuner er rangert etter befolkningens tilgang til arbeidsplasser og tilgang på ulike typer tjenester. Den nye indeksen gir et oppdatert og mer presist bilde av senterstruktur og bosettingsmønster i Norge, jf. inndeling av kommunene på det sentrale Østlandet nedenfor.

¹² Ny sentralitetsindeks for kommunene. SSB Notat 2017/40.

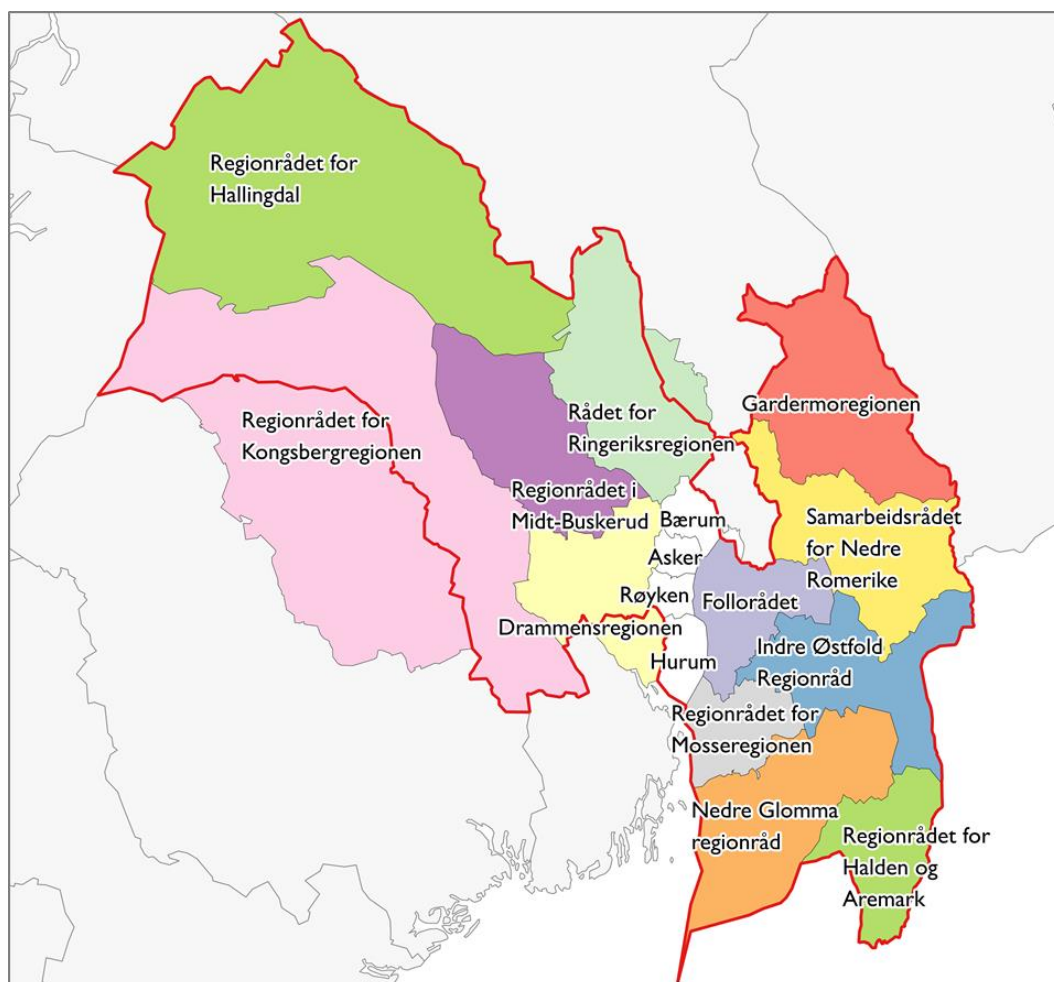
Figur 4.4 Kommuner rundt Oslo etter sentralitetsindeks og sentralitetsnivå. Verdier for 1.1.2017 med kommunegrenser per 1.1.2018. Kilde: SSB

4.5 Dagens regionrådsinndeling i Viken

Innenfor de tre fylkene som danner Viken fylke fra 2020 finnes i dag 12 regionråd og fire kommuner (Bærum, Asker, Røyken, Hurum) som ikke er medlemmer i regionråd. Nedenfor følger kart og tabeller som beskriver strukturelle kjennetegn ved dagens regionrådsinndeling. Tar vi hensyn til at Jevnaker og Lunner skal overføres til Viken, kan det maksimalt bli 13 regionråd fra 2020, forutsatt at Hadeland videreføres som regionråd mellom Jevnaker, Lunner og Gran.

Fra de statistiske analysene kan det oppsummeres noen viktige kjennetegn ved dagens regionrådsinndeling i Viken:

- Viken har i dag flest regionråd av alle fylker, flere enn både Innlandet (10), Vestland (8) og Troms og Finnmark (7). Regionrådsstrukturen er imidlertid i endring i flere av fylkene, inkl. Viken.
- Viken har i dag fem regionråd med over 100.000 innbyggere. I hele landet finnes 12 regionråd med over 100.000 innbyggere, hvorav fem ligger i Viken. Samarbeidsrådet for Nedre Romerike representerer 185.000 innbyggere og er landets nest største regionråd målt i folketall. Drammensregionen ligger som nr.4 og Nedre Glomma som nr.6.
- De minste regionrådene i Viken er Midt-Buskerud Hallingdal, begge med ca. 20.000 innbyggere. Disse er også små i landssammenheng, hhv. nr.55 og 56 målt i folketall av landets 66 regionråd.
- Målt i areal er de fleste av regionrådene i Viken blant landets minste. Når Regionrådet Vest legges ned som følge av kommunesammenslutning (nye Øygarden kommune), blir regionrådene for hhv. Mosseregionen, Follo og Halden og Aremark landets tre minste i areal.
- Viken vil ha to store regionråd i utstrekning, som også er store i landssammenheng. Kongsbergregionen med 8062 kvadratkilometer ligger som nr.15 og Hallingdal med 5830 kvadratkilometer ligger som nr.20.
- Regionrådsstrukturen har flere andre viktige særtrekk bl.a. ved at to av regionrådene er grensekryssende i forhold til nabofylkene. Det gjelder Kongsbergregionen og Ringerike/Hadeland.

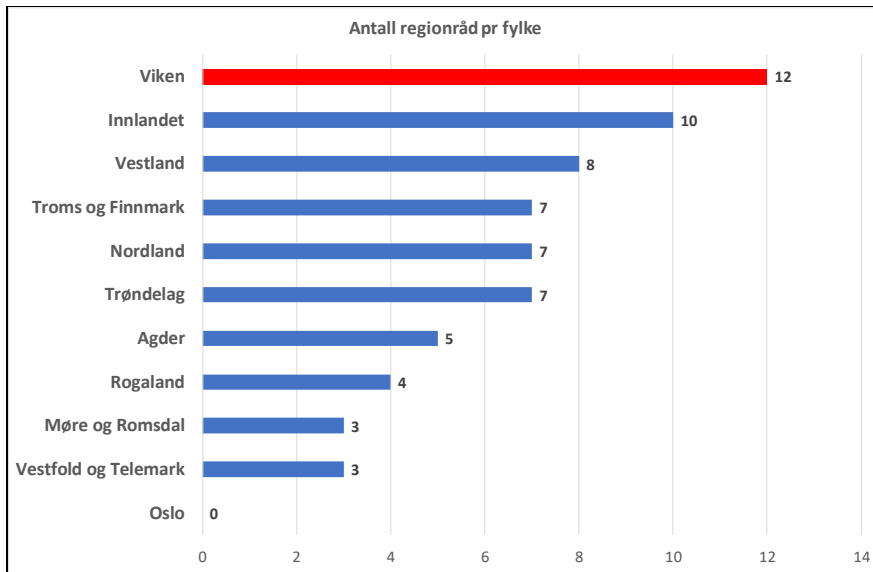
Figur 4.5 Dagens regionrådsinndeling i Viken

Nr	Regionråd	Innbyggere 1.1.2019	Areal km ²	Kommuner 2019
1	Samarbeidsrådet for Nedre Romerike	184613	1751	Skedsmo, Fet, Sørums, Lørenskog, Rælingen, Nittedal, Aurskog-Høland
2	Drammensregionen	155975	1255	Drammen, Nedre Eiker, Svelvik, Lier, Øvre Eiker, Sande
3	Nedre Glomma regionråd	150598	1224	Fredrikstad, Sarpsborg, Hvaler, Rakkestad
4	Follorrådet	142671	820	Ski, Oppegård, Ås, Frogn, Vestby, Nesodden, Enebakk
5	Gardermoregionen	108407	2055	Ullensaker, Nannestad, Eidsvoll, Hurdal, Nes, Gjerdrum
6	Regionrådet for Mosseregionen	62006	514	Moss, Rygge, Våler, Råde
7	Regionrådet for Kongsbergregionen	54076	8062	Kongsberg, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal, Notodden, Hjartdal, Tinn
8	Indre Østfold Regionråd	52382	1488	Askim, Eidsberg, Hobøl, Spydeberg, Trøgstad, Skiptvedt, Marker, Rømskog
9	Rådet for Ringeriksregionen	44133	1974	Ringerike, Hole, Jevnaker
10	Regionrådet for Halden og Aremark	32534	961	Halden, Aremark
11	Regionrådet for Hadeland	29539	1275	Jevnaker, Lunner, Gran
12	Regionrådet for Hallingdal	20568	5830	Ål, Gol, Hemsedal, Hol, Nes, Flå
13	Regionrådet i Midt-Buskerud	19709	1734	Modum, Krødsherad, Sigdal
	Sum	1057211	28943	

Tabell 4.1 Strukturelle kjennetegn ved dagens regionrådsinndeling

Nr	Kommune	Innbyggere 1.1.2019	Areal km ²	Særtrekk
1	Jevnaker	6846	226	Oppland fylke, medlem i både Rådet for Ringeriksregionen og Hadeland regionråd
2	Lunner	9051	292	Oppland fylke og medlem i Hadeland regionråd
3	Svelvik	6685	58	Vestfold og Telemark fylke og blir en del av nye Drammen fra 1.1.2020
4	Sande	9904	178	Vestfold og Telemark fylke og blir en del av nye Holmestrand fra 1.1.2020
5	Notodden	12682	919	Vestfold og Telemark fylke, medlem i Regionrådet for Kongsbergregionen
6	Tinn	5780	2045	Vestfold og Telemark fylke, medlem i Regionrådet for Kongsbergregionen
7	Hjartdal	1572	792	Vestfold og Telemark fylke, medlem i Regionrådet for Kongsbergregionen
8	Bærum	126841	192	Ikke medlem i regionråd
9	Asker	61523	101	Ikke medlem i regionråd, del av nye Asker fra 1.1.2020
10	Røyken	22635	113	Ikke medlem i regionråd, del av nye Asker fra 1.1.2020
11	Hurum	9521	163	Ikke medlem i regionråd, del av nye Asker fra 1.1.2020
12	Rømskog	673	183	Del av Aurskog-Høland kommune og Nedre Romerike fra 1.1.2020

Tabell 4.2 Særtrekk ved dagens regionråd i Viken

Figur 4.6 Antall regionråd pr fylke med ny fylkesinndeling. Hadeland inngår i Innlandet.

Nr	Regionråd	Folketall 1.1.2019	Nr	Regionråd	Folketall 1.1.2019
1	Trondheimsregionen	293416	34	Sør-Troms Regionråd	36399
2	Samarbeidsrådet for Nedre Romerike	184613	35	Indre Helgeland Regionråd	35871
3	Region Kristiansand	165458	36	Samarbeidsforum i Sunnfjord (SIS)	33811
4	Drammensregionen	155975	37	Inn-Trøndelagsregionen	33443
5	Sunnmøre Regionråd IKS	153053	38	Sogn Regionråd	32919
6	Nedre Glomma regionråd	150598	39	Regionrådet for Halden og Aremark	32534
7	Jærrådet	146108	40	Vesterålen Regionråd	32522
8	Follorådet	142671	41	Midt-Troms Regionråd	30464
9	Grenlandssamarbeidet	121773	42	Regionrådet for Hadeland	29539
10	Haugaland Vekst Regionråd	118407	43	Nordfjordreådet	29023
11	Midt-Trøndelag Regionråd	116644	44	Helgeland Regionråd	28258
12	Gardermoreregionen	108407	45	Øst-Finnmark Regionråd	27720
13	Regionrådet for Hamarregionen	94211	46	Ofoten Regionråd	25671
14	Østre Agder Regionråd	93188	47	Lindesnesregionen	25628
15	Tromsø-områdets Regionråd	84526	48	Fosen regionråd	25470
16	Salten Regionråd	83308	49	Ryfylke IKS	24988
17	Regionrådet for Gjøvikregionen	71302	50	Lofotrådet	24646
18	Samarbeidsrådet for Sunnhordland IKS	64853	51	Regionråd Dalane	24155
19	Romsdal Regionråd	62771	52	Regionrådet i Trøndelag sør	23357
20	Regionrådet for Mosseregionen	62006	53	Hardangerrådet IKS	22529
21	ORKidé-Nordmøre Regionråd	58132	54	Regionrådet for Fjellregionen	22475
22	Regionrådet for Kongsbergregionen	54076	55	Regionrådet for Hallingdal	20568
23	Indre Østfold Regionråd	52382	56	Regionrådet i Midt-Buskerud	19709
24	Regionrådet for Kongsvingerregionen	48700	57	Regionrådet for Nord-Gudbrandsdal	18499
25	Regionrådet Norhordland	45072	58	Regionstyret i Valdres	17657
26	Rådet for Ringeriksregionen	44133	59	Midt-Telemarkrådet	17461
27	Orkdalsregionen	42932	60	Nord-Troms Regionråd	15813
28	Vest-Finnmark Regionråd	42548	61	Vest-Telemarkrådet	14050
29	Regionrådet for Sør-Østerdal	39655	62	Regionrådet for Midt-Gudbrandsdal	13294
30	Regionrådet for Lillehammerregionen	39254	63	Sør Helgeland Regionråd	13109
31	Regionrådet Vest	38117	64	HAFS Regionråd	7994
32	Namdal Regionråd	37807	65	Setesdal Regionråd	6939
33	Listerrådet	36940	66	Ávjovárre Urfolksregion	5597

Tabell 4.3 Dagens regionråd rangert etter folketall pr 1.1.2019. Hele landet.

Nr	Regionråd	Areal km ²	Nr	Regionråd	Areal km ²
1	Øst-Finnmark Regionråd	18751	34	Nordfjorderrådet	3472
2	Ávjavárre Urfoiksregion	15160	35	Østre Agder Regionråd	3436
3	Vest-Finnmark Regionråd	14721	36	Fosen regionråd	3226
4	Namdal Regionråd	13021	37	Sør Helgeland Regionråd	3209
5	Regionrådet for Fjellregionen	12609	38	Regionrådet for Gjøvikregionen	3168
6	Midt-Trøndelag Regionråd	12089	39	Regionrådet for Midt-Gudbrandsdal	3131
7	Salten Regionråd	11968	40	Region Kristiansand	3088
8	Regionrådet for Sør-Østerdal	10651	41	Vesterålen Regionråd	3039
9	Regionrådet for Nord-Gudbrandsdal	9904	42	Samarbeidsrådet for Sunnhordland IKS	2977
10	Sogn Regionråd	9590	43	Samarbeidsforum i Sunnfjord (SIS)	2901
11	Nord-Troms Regionråd	9367	44	Grenlandssamarbeidet	2829
12	Indre Helgeland Regionråd	9182	45	Sør-Troms Regionråd	2767
13	Midt-Troms Regionråd	8634	46	Regionrådet for Hamarregionen	2724
14	Regionrådet i Trøndelag sør	8249	47	Regionrådet Norhordland	2566
15	Regionrådet for Kongsbergregionen	8062	48	Regionrådet for Lillehammerregionen	2309
16	Vest-Telemarkrådet	7698	49	Lindesnesregionen	2073
17	Hardangerradet IKS	6303	50	Gardermoreregionen	2055
18	Trondheimsregionen	6059	51	Rådet for Ringeriksregionen	1974
19	ORKidé-Nordmøre Regionråd	5907	52	Regionråd Dalane	1786
20	Regionrådet for Hallingdal	5830	53	Samarbeidsrådet for Nedre Romerike	1751
21	Sunnmøre Regionråd IKS	5608	54	Regionrådet i Midt-Buskerud	1734
22	Regionstyret i Valdres	5406	55	Indre Østfold Regionråd	1488
23	Tromsø-områdets Regionråd	5110	56	Jærrådet	1476
24	Ofoten Regionråd	4991	57	Regionrådet for Hadeland	1275
25	Inn-Trøndelagsregionen	4876	58	Drammensregionen	1255
26	Helgeland Regionråd	4859	59	HAFS Regionråd	1230
27	Haugaland Vekst Regionråd	4666	60	Lofotrådet	1230
28	Setesdal Regionråd	4594	61	Nedre Glomma regionråd	1224
29	Regionrådet for Kongsvingerregionen	4579	62	Midt-Telemarkrådet	1014
30	Orkdalsregionen	4479	63	Regionrådet for Halden og Aremark	961
31	Ryfylke IKS	4370	64	Follorådet	820
32	Listerrådet	4177	65	Regionrådet for Mosseregionen	514
33	Romsdal Regionråd	3939	66	Regionrådet Vest	315

Tabell 4.4 Dagens regionråd rangert etter areal. Hele landet.

4.6 Regional planstruktur

Innenfor Viken er det i dag mange aktører som har en rolle i den regionale planleggingen. Her rettes oppmerksomheten mot fylkeskommunenes regionale planstruktur. Viken er i gang med å utvikle et fremtidsrettet plan- og styringssystem, herunder integrere styringssystem og bærekraftsmål inn i regional planstrategi.

Det regionale plansystem i dagens tre fylker framgår av oversiktene nedenfor. I dag finnes 37 forskjellige regionale planer i regi av de tre fylkeskommunene. Østfold er det eneste fylke som har en fylkesplan, mens øvrige planer er regionale temaplaner. En nærmere gjennomgang av dagens planstruktur der vi også tar hensyn til samarbeid om bypakker og byvekstavtaler viser følgende:

- Østfold er det eneste fylke som har videreført fylkesplan som en helhetlig regional plan
- Temaplanene er stor grad lokalt og regionalt tilpasset og er forskjellig mellom de tre fylkene. Alle tre fylkene har imidlertid regionale planer innenfor samme temaområder som areal og transport og kulturminne.
- De fleste temaplaner er tilpasset funksjonelle regioner i form av fylkesoverskridende vannregioner, fjellområder og delregioner innenfor fylkene, som Romerike, kystsonerkommuner og havnekommuner
- Areal- og transportplanlegging er et gjennomgående plantema i alle fylkeskommunene og mange av kommunene. Forpliktende areal- og transportplanlegging er et hovedtema i bypakker og pågående forhandlinger om byvekstavtaler, der statlige etater,

fylkeskommunen og berørte kommuner er avtaleparter. Utenfor det formelle plansystem er også Osloregionen og Østlandssamarbeidet engasjert i areal- og transportplanlegging.

- Kommunenes involvering som formelle avtaleparter i dagens bypakker er begrenset til noen utvalgte kommuner i berørte byregioner:
  - Oslo kommune i Oslopakke 3
  - Drammen, Lier, Nedre Eiker og Øvre Eiker i Buskerudbysamarbeidet, inkludert også Kongsberg kommune i den første bypakken
  - Kommunene Fredrikstad og Sarpsborg i Bypakke Nedre Glomma
  - Kommunene Bærum, Oppegård (Nordre Follo), Skedsmo (Lillestrøm) og Oslo er invitert til å delta i den politiske styringsgruppen i pågående forhandlinger om byvekstavtale for hovedstadsområdet. Utvidelse med andre kommuner innenfor bybåndet kan være aktuelt.

Nr	Tittel på virkemiddel (HP=Handlingsprogram)	Avgrensning/målgrupper
	Fylkesplaner	
1	Fylkesplan for Østfold (med regionale planbestemmelser)	Kun Østfold
	Regionale temaplaner	
2	Regional transportplan (+HP 2017-2020)	Østfoldsamfunnet og stat (SVV, Bane Nor)
3	Regional plan for klima og energi (+HP under rullering)	Østfoldsamfunnet
4	Regional plan for næringsutvikling, forskning og innovasjon i Østfold 2017-2021	Østfoldsamfunnet
5	Regional kompetanseplan for Østfold mot 2050 (2015-2019)	Østfoldsamfunnet
6	Fylkesdelplan barn og unge	Østfoldsamfunnet
7	Regional plan for folkehelse (+HP)	Østfoldsamfunnet
8	Regionalplan fysisk aktivitet (+HP under rullering)	Østfoldsamfunnet
9	Kulturminneplan for Østfold (+HP)	Østfoldsamfunnet
10	Regionalplan kultur (+HP under rullering)	Østfoldsamfunnet
11	Regional kystzoneplan (+HP 2015-2019)	Kystkommuner
12	Regional plan vindkraft	Kommuner, utbyggere, NVE
13	Plan for vannforvaltning Haldenvassdraget (+HP 2018-2021)	Kun Østfold
14	Regional plan for vannforvaltning i vannregion Glomma (+HP 2018)	Samordnet med Akershus. Rullerer. HP.
15	Midl. retningslinjer for deponering av masser	Kommuner, utbyggere og grunneiere

Tabell 4.5 Regionale planer i Østfold fylkeskommune

Nr	Tittel på virkemiddel (HP=Handlingsprogram)	Avgrensning/målgrupper
	Regionale temaplaner	
1	Regional plan for areal&transport i Oslo og Akershus med HP 2015-2018	Omfattende, flerårige felles tiltak Oslo og Akershus + kommuner
2	Regional plan for handel, service og senterstruktur med. HP 2019-2022 og regional planbestemmelse.	Regionale planbestemmelser og -retningslinjer
3	Regional plan for innovasjon & nyskaping i Oslo og Akershus med HP 2019	Næring, offentlig, privat, regionale organisasjoner, NFR, IN, Siva
4	Regional plan for kompetanse (under arbeid)	Alle grupper. Ny felles reg. plan i Viken?
5	Regional plan for klima og energi med HP 2019-2022	Handlingsplan 2019-2022 vedtatt 2018
6	Regional plan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet med HP 2017-2020	Offentlig/privat. Handlingsplan vedtatt 2016
7	Regional plan for kulturminner og kulturmiljøer	Strategier, retn.linjer, HP under revisjon 2018-2019
8	Regional plan for vannforvaltning Glomma med HP 2018-2021	Samordnet med Østfold. Rullerer. Handlingsplan.
9	Regional plan for masseforvaltning med HP 2017-2020	Næring, offentlig, privat. Regionale planretn.linjer

Tabell 4.6 Regionale planer i Akershus fylkeskommune

Nr	Tittel på virkemiddel (HP=Handlingsprogram)	Avgrensning/målgrupper
	Regionale temaplaner	
1	Areal- og transportplan for Buskerudbyen 2013-2023 (+HP)	Lier, Drammen, Nedre Eiker, Øvre Eiker, Kongsberg
2	Regional plan for areal og transport i Buskerud 2018-2035 (+HP)	
3	Regional plan for næringsutvikling og verdiskaping (+HP rullering)	Offentlig, næringsliv, akademia, organisasjoner
4	Regional plan for kunnskapssamfunnet (+HP rullering)	Offentlig, næringsliv, akademia, organisasjoner
5	Regional plan for kulturminnevern, Kulturminnekompasset (+HP)	Offentlig, organisasjoner, næringsliv
7	Regional plan for vannforvaltning i vannregion Vest-Viken 2016-2021 (+HP)	Vannregion definert i forskrift, Bfk er vannregionmyndighet
8	Regional plan for vannforvaltning i vannregion Glomma 2016-2021 (+HP 2018)	Ringerike, Hole, Lier, Røyken, Hurum
9	Regional plan for vassforvaltning i vassregion Sogn og Fjordane 2016-2021 (+HP)	Ål, Hol, Hemsedal
10	Regional plan for Hardangervidda 2011-2025 (+HP)	Interfylkeskommunal. Nore og Uvdal, Rollag, Hol
11	Regional plan for Nordfjella 2014-2025 (+HP)	Interfylkeskommunal. Hol, Ål, Hemsedal
12	Regional plan for Norefjell - Reinsjøfjell (planarbeid pågår)	Nore og Uvdal, Nes, Flå, Krødsherad, Sigdal
13	Regional plan for Ringeriksregionen (plan skal igangsettes)	Ringerike, Hole og Jevnaker
14	Fylkesdelplan for avkjørsler og byggegrenser langs riksvegnettet i Buskerud, del 1 og del 2	
14	Regional plan for lokalisering av tømmerhavn (plan skal igangsettes)	Drammensfjorden/Oslofjorden

Tabell 4.7 Regionale planer i Buskerud fylkeskommune

4.7 Samsvarsanalyser

I faglige vurderinger av den grunnleggende forvaltningsstruktur er det anbefalt at både kommuner og fylkeskommuner bør tilpasses felles- bo og arbeidsmarkedsområder. Ekspertutvalget for kommunereformen anbefalte to dimensjonerende kriterier for den norske generalistkommunen, dels en veiledende minstestørrelse på 15-20.000 innbyggere for å sikre faglig bærekraft og dels at kommuneinndelingen bør tilpasses funksjonelle samfunnsutviklingsområder, bl.a. av hensyn til effektiv areal- og samfunnsplanlegging. Tilsvarende tenkning om geografisk funksjonelle regioner med utgangspunkt i landets hovedbyer gjorde seg gjeldende i forarbeidene til regionreformen.

Ut fra oversiktene ovenfor kan det trekkes flere viktige konklusjoner om graden av samsvar mellom grunnleggende forvaltningsstruktur og funksjonelle inndelinger i Viken:

- Kommuneinndelingen er sterkt polarisert og bryter grunnleggende med kommunereformens mål og prinsipper om både minstestørrelser og geografisk funksjonelle kommuner. Fragmenterte byregioner i form av oppdeling av sentraltettsteder og sammenhørende byregioner vil fortsatt være hovedregelen, til tross for syv pågående kommunesammenslutninger.
- Viken som fylke omfatter ikke Oslo kommune og framstår som et polysentrisk omkringingliggende byregionfylke uten politisk og administrativ forankring i den største byen. Viken fylke preges også av grenseoverskridende kommuneregioner mot Innlandet og Vestfold og Telemark.
- Den statlige organiseringen på regionalt nivå preges av mange kryssende administrative inndelinger som avviker fra fylkesinndelingen. Staten har også ansvar for en oppdelt statlig kontorstruktur på kommunenivå som i liten grad sammenfaller med felles bo- og arbeidsmarkedsområder. Sektorfaglige hensyn og ikke territorielle samordningshensyn har vært avgjørende for den statlige forvaltningens oppbygging.

Med utgangspunkt i en slik administrativ grunnstruktur vil mange viktige samfunnsmessige utfordringer være grensekryssende. Det betyr i praksis at en rekke nasjonale og regionale hovedutfordringer må finne sin løsning i en samarbeidsstruktur på lokalt og regionalt nivå. Alternativet kan være en utvikling mot mindre velfungerende byregioner, med dårligere tjenester og stigende ineffektivitet i den offentlige forvaltningen.

I foreliggende utredning er det ikke foretatt noen evaluering av dagens lokale og regionale samarbeidsstruktur i Viken. Ut fra beskrivelsen av det pågående samarbeid, kan det likevel pekes på flere viktige kjennetegn ved dagens samarbeidsstruktur:

- Den formelle og juridisk bindende planstrukturen på kommunenivå følger av kommuneinndelingen og kan betraktes som fragmentert og dysfunksjonell fordi det i dag ikke finnes bindende kommuneplaner for sammenhørende bysamfunn og geografisk funksjonelle områder.
- Syv større kommuner bidrar til bedre geografisk funksjonalitet, men fortsatt vil alle de sentrale byområdene i Viken være flerkommunale. Manglende funksjonalitet i kommuneplanleggingen vil fortsatt stille store krav til regional plansamordning og løpende statlig kontroll og tilsyn med kommuneplaner.
- Dagens regionrådsinndeling er godt i samsvar med gjeldende inndeling i bo- og arbeidsmarkedsinndeling, herunder etablerte subregioner i Akershus (Oslo BA-region). Dagens regionrådsområder er derfor interessante arenaer for regionalt samarbeid om samfunnsutvikling og offentlige velferdstjenester.
- Dagens planområder for areal og transport har en funksjonell begrunnelse, men er i varierende grad dekkende for helhetlige sammenhengende bystrukturer. Definerte planområder er forankret i dagens fylkeskommuner, statlig pålagt samarbeid mellom Oslo og Akershus og planområder som er etablert som et resultat av statlig initiert samarbeid om bymiljøavtaler og bypakker.
- Dagens regionale plansystem preges av mange regionale planer, mange involverte planmyndigheter og et omfattende system for løpende koordinering og samordning av den løpende areal- og samfunnsplanleggingen. Kommunenes deltakelse og regionale påvirkningskraft i regionale planprosesser varierer. Store og sentrale kommuner berøres i ulik grad av statlig styring og statlige virkemidler som følger med bypakker og byvekstavtaler.
- Kommune- og regionreformen skaper muligheter for å bygge opp et mer sammenhengende og helhetlig plansystem for sammenhørende byregioner og øvrige kommuneregioner i Viken.

5 Analyse av regionrådene i Viken

5.1 Definisjon av regionråd

NIVI Analyse har gjennomført nasjonale kartlegginger av regionråd i 2007 og 2018¹³. Følgende definisjon er lagt til grunn: Regionråd kan i korthet defineres som et generelt samarbeidsorgan mellom kommuner som har som formål å ivareta kommunenes felles utfordringer og interesser overfor omverden. Et regionråd er et vedtektsfestet organ. Det er ledet av et politisk styre og det må være i operativ virksomhet. Et regionråd er som regel et initierende og koordinerende organ, men kan også ivareta andre roller, inkludert produksjonsoppgaver på vegne av medlemskommunene.

I tidligere kartlegginger er følgende kriterier lagt til grunn:

- Samarbeidsorganet må være et politisk samarbeidsorgan mellom kommuner der minst ordførerne deltar med stemmerett i det politiske styringsorganet. Det godtas deltakelse fra andre aktører som rådmenn, tillitsvalgte og representanter for næringslivet eller fylkeskommunen. Samarbeidsorganer hvor flere fylkeskommuner deltar og/eller som i hovedsak driver strategisk-politisk interessearbeid, vil normalt ikke bli definert som et regionråd.
- Samarbeidsorganet må være formalisert med egne vedtekter eller skriftlig samarbeidsavtale. Etter en nærmere vurdering i forhold til øvrige kriterier godtas også likelydende vedtak i deltakende samarbeidskommuner som det formelle grunnlaget for samarbeidsorganet.
- Samarbeidsorganet må ha mange typer saker som arbeidsfelt dvs. ikke være et sektororgan. Det er her lagt vekt på hva som er det formelle og viktigste formålet med organet. At for eksempel samarbeidsorganer med næringspolitikk som hovedformål i praksis kan brukes til koordinering av andre typer saker mellom kommuner, er normalt ikke nok til å bli definert som et regionråd.
- Samarbeidsorganet må være i operativ funksjon dvs. avholdt møter eller behandlet saker i løpet av det siste året.

5.2 Nasjonale trender

I den siste nasjonale kartleggingen konkluderes det med at regionrådenes viktigste begrunnelse knyttes sterkere til den regionale utviklingsrollen. Kartleggingen tyder på at mange av regionrådene har vært gjennom en tiårsperiode preget av demokratisering, profesjonalisering og formalisering. Demokratiseringen kommer til uttrykk ved at mange av regionrådene har fått flere faste deltakere fra kommunestyrene. Profesjonaliseringen kommer til uttrykk ved at flere regionråd har fast administrasjon og et større regionalt fagmiljø å spille på. Det registreres også at mange regionråd har vært gjennom en omstillingsfase hvor vedtekter og regulering av regionrådenes virksomhet er endret.

Det registreres samtidig store variasjoner i regionrådenes stilling i ulike deler av landet. Pågående kommunesammenslutninger er en del av bildet som gjør at aktiviteten i regionrådet kan variere.

I rapporten fra 2018 pekes det på følgende trender:

---

¹³ NIVI Rapport 2018:3 Regionråd i Norge

- De fleste regionråd videreføres som generalistorganer for samarbeid om både tjenesteproduksjon og samfunnsutvikling
- Den regionale utviklingsrollen gis høyere prioritet og ser ut til å ha vært avgjørende for nyetablering av flere regionråd. Moderne regionråd framstår som nært koplet til areal- og transportplanlegging, strategisk næringsplan, interkommunalt næringsapparat, samordning av planprosesser og avtalebasert opptreden i forhold til fylkeskommunen og/eller statlige aktører.
- Det observeres en trend mot intern todeling av regionrådenes roller. Politikerne og den politiske organiseringen orienterer seg mot rollen som samfunnsutvikler, mens rådmennene og kommuneadministrasjonene får et tyngre ansvar for å utvikle samarbeidet om administrasjon og tjenester.
- Noen regionråd står utenfor denne typen dynamiske prosesser knyttet til regionale utviklingsoppgaver og nye former for samarbeid om tjenesteproduksjon. I deler av landet observeres en regional dagsorden preget av lokal konkurranse og uenighet om roller, ofte kombinert med at kommunene opplever mangel på kapasitet og kompetanse til å ivareta utviklingsoppgaver. En del av bildet kan også være at de regionale aktørene opptrer lite samordnet overfor kommunene og deres viktigste samarbeidsarenaer. Resultatet er store regionale ulikheter i innovasjonsressurser og virkemidler for innovasjon og omstilling i kommunene.
- Forholdet mellom regionrådene og fylkeskommunen preges av høyst ulike relasjoner og forskjellig organisering i ulike deler av landet. Forholdet til fylkesmannen preges av dialog om prosjektfinansiering.
- Det antas at kommunelovens §27 er hjemmelsgrunnlag for en stor andel av regionrådene. Antall regionråd som er organisert som interkommunalt selskap (IKS) ligger stabilt på rundt 10 prosent, knyttet til de samme områder av landet hvor dette har vært en tradisjon (Helgeland, Hordaland, Haugalandet).

5.3 Regulering i ny kommunelov

I ny kommunelov, som iverksettes etter kommunevalget i 2019, angis i §17-1 hvilke former interkommunalt samarbeid skal foregå i:

- Interkommunalt politisk råd
- Kommunalt oppgavefellesskap
- Vertskommunesamarbeid
- Interkommunalt selskap
- Aksjeselskap
- Samvirkeforetak
- På annen måte som det er rettslig adgang til

Ny kommunelov innebærer at regionråd som har vært regulert etter kommunelovens §27 i gjeldende kommunelov må reguleres i tråd med nye bestemmelser. Interkommunalt politisk råd er tilrettelagt for den politiske delen av regionrådet, mens kommunalt oppgavefellesskap er beregnet for den felles oppgaveløsningen (produksjonsoppgavene) som evt. kan være organisert som en del av dagens regionråd. For regionråd som i dag er organisert som §27-organer er det gitt en overgangsperiode på fire år for å komme i tråd med de nye bestemmelsene i ny kommunelov. Ny kommunelov påvirker ikke reguleringen av regionråd som i dag er organisert som interkommunale selskaper. Disse kan fortsette som før.

Hvis det er uklart om regionrådet rettslig sett er et §27-organ eller et fritt avtalebasert samarbeid som kan være en lovlig samarbeidsform, må det gjøres en konkret vurdering av oppgaver og myndighet i samarbeidet. For å unngå gråsoner bør antakelig alle regionråd som ikke er

organisert som interkommunalt selskap tilpasse seg bestemmelsene i ny kommunelov så snart som mulig.

Flere av landets regionråd er i ferd med å tilpasse seg ny kommunelov. I Viken er Gardermoregionen først ute med revisjon av sine vedtekter. Organisering som interkommunalt politisk råd etter kapittel 18 i ny kommunelov innebærer bl.a. følgende:

- To eller flere kommuner eller fylkeskommuner kan sammen opprette et interkommunalt politisk råd
- Rådet kan behandle saker som går på tvers av kommune- og fylkesgrenser
- Rådet kan ikke gis myndighet til å treffe enkeltvedtak. Rådet kan likevel gis myndighet til å treffe slike vedtak om interne forhold i samarbeidet og til å forvalte tilskuddsordninger.
- Rådets navn må inneholde ordene interkommunalt politisk råd
- Den enkelte deltaker har ubegrenset økonomisk ansvar for sin andel av rådets forpliktelser
- Rådet må organiseres med representantskap som øverste organ. Deltakerne i rådet skal være representert med minst ett medlem i representantskapet. Medlemmene skal velges blant kommunestyrets eller fylkestingets medlemmer. Representantskapet kan selv opprette andre organer til styring av rådet.
- Det skal inngås en skriftlig samarbeidsavtale mellom alle deltakerne i rådet. Minimumskrav til avtalen er gitt i loven. Samarbeidsavtalen skal bl.a. fastsette om rådet er et eget rettssubjekt, medlemmer i representantskapet, hvilken type saker rådet skal kunne behandle, hvilken myndighet som er lagt til rådet og hvordan rådet skal oppløses.

5.4 Dagens regionråd i Viken

I tidligere kartlegginger har det vært skilt mellom ulike regionrådsmodeller avhengig av regionrådenes formål og den politiske og administrative organiseringen, der særlig følgende organisatoriske kjennetegn kan variere:

- Sammensetningen av regionrådet, herunder antall politikere pr kommune, deltakelse fra rådmennene og evt. andre representanter fra fylkeskommunen, fylkesmannen, næringslivet eller andre
- Fordeling av stemmerett og møte- og talerett mellom deltakerne
- Forekomst av flere styringsorganer som representantskap eller ting med bredere deltakelse, samt styre/arbeidsutvalg for å lede det løpende samarbeidet i regionrådet
- Forekomst av rådmannsgruppe og rådmennenes rolle f.eks. ved saksforberedelse og oppfølging av felles prosjekter og samarbeidsordninger
- Forekomst av fast sekretariat for regionrådet, arbeidsgiver og dimensjonering av sekretariatet, samt forekomst av andre prosjektrelaterte stillinger som del av regionrådets virksomhet
- Finansieringsform og kostnadsfordeling, herunder evt. fast finansiering fra fylkeskommunen og/eller fylkesmannen

Nedenfor beskrives dagens regionråd i Viken med vekt på nøkkelinformasjon om den politiske og administrative organiseringen, herunder forholdet til fylkeskommunen. Partnerskapsavtalen i Buskerud og tilsvarende avtale i Oppland er beskrevet i eget punkt.

Regionrådenes formål og organisering vil flere steder bli sterkt berørt av den kommende tilpasningen til ny kommunelov. Det gjelder i særlig grad regionråd hvor samarbeidet har omfattet både interessepolitisk samarbeid og driftsoppgaver eller tjenesteproduksjon.

5.5 Regionrådenes formål

Flere av dagens regionråd har formålsparagrafer som understreker at regionrådet er et generalistorgan for samarbeid om både regionale utviklingsoppgaver og tradisjonelt interkommunalt samarbeid om administrasjon og tjenester. Formålet med Kongsbergregionen kan tjene som eksempel, der §2 i vedtektene lyder:

Regionrådet skal:

- *Være et samarbeids- og interesseorgan for de deltagende kommunene*
- *Arbeide for utvikling av regionen gjennom større grad av forpliktende samarbeid*
- *Ivareta interessene til regionen overfor fylket, stat og andre organer på regions-, fylkes- og rikspan*
- *Profilere regionen som et attraktivt boområde, arbeidsmarked og opplevelsesregion*
- *Arbeide for samordning og effektivisering av den kommunale tjenesteproduksjonen i regionen*
- *Utarbeide forslag til strategier for utvikling av regionen der regionen skaper verdier i samspillet teknologi – natur – kultur.*

Nedre Glomma regionråd har nylig revidert sine vedtekter som vektlegger samarbeid som fremmer regionens interesser (vedtatt 26.01.2018):

1.2 Regionrådets formål er å initiere, utvikle og støtte samarbeidstiltak som fremmer regionens interesser og styrker regionens posisjon som en bærekraftig og konkurransedyktig region.

Gardermoreregionen har vedtekter (i utkast form) som er utformet i tråd med ny kommunelov. Formålet med Gardermoreregionens politiske råd uttrykkes som følger:

- *styrke Gardermoreregionens omdømme og være kommunenes felles redskap for bærekraftig regional vekst, gode livsvilkår, samordnet tjenesteyting og effektivisering*
- *etablere en felles forståelse for utfordringene i regionen og å søke løsninger som utnytter de positive virkningene av den strategiske beliggenhet, nærhet til hovedflyplassen og annen sentral infrastruktur*
- *gjennomføre en langsiktig og helhetlig planlegging for å bevare og videreutvikle regionens fortrinn*
- *styrke etablering og utvikling av næringsliv, universitet/høyskole, offentlige/statlige institusjoner og frivillig sektor gjennom felles initiativer og prosjekter*
- *tilrettelegge og samordne tilbudet av offentlige tjenester for å gjøre regionen til et attraktivt og godt område å bo og leve i*

I vedtektene for Gardermoreregionen angis følgende innsatsområder for samarbeidet:

- *Interessepolitikk: Styrke områder slik som samferdsel, arealbruk, næringsutvikling, høyere utdanning og statlige arbeidsplasser.*
- *Regional utvikling: Utnytte muligheter som den strategiske beliggenhet gir for utvikling av næring og lokalsamfunn.*
- *Livsvilkår: Utvikle tjenester til innbyggerne, bedre levekår, styrke kultur og bygge felles identitet.*
- *Interkommunalt samarbeid: Utvikle og styrke samarbeid til beste for innbyggerne*
- *Omdømmebygging: Synliggjøre Gardermoreregionen gjennom profilering og utvikling av digitale plattformer.*

Også på Nedre Romerike har samarbeidsrådet nylig revidert sine vedtekter (31.05.2016). Her vektlegges bl.a. samordnet areal og transport blant satsingsområdene:

§ 2 Formål

Samarbeidsrådet skal være deltakerkommunens felles drøftings- og samordningsorgan og skal ivareta, styrke og utvikle felles interesser på regionalt og nasjonalt nivå.

Hovedsatsningsområder skal være:

- Samordnet areal og transport
  - o å bidra til at det sikres tilstrekkelige midler til planlegging, utbedring og vedlikehold av samferdselsprosjekter i regionen,
- Utvikling av næringsmiljøer av regional og nasjonal betydning
- Tilrettelegger av møteplasser og arenaer for erfaringsutveksling på regionnivå.

Samarbeidsrådet kan også være en arena for drøfting og samhandling om kommunereformen.

Samarbeidsrådet skal ikke utøve offentlig myndighet på vegne av deltakerkommunene, eller drive med tilskuddsforvaltning.

5.6 Politisk organisering

Gjennomgang av regionrådenes vedtekter viser at dagens regionråd er organisert som følger:

- De fleste er organisert med to politiske styringsorganer, regionråd og representantskap/ting. I noen tilfeller erstatter en årskonferanse eller en regionkonferanse en bredere politisk arena.
- Regionrådet består alltid av ordførerne, som regel med tillegg av 1-2 andre politikere pr kommune
- Rådmennene og/eller rådmannsutvalg har alltid møte- og talerett i regionrådet. I noen tilfeller er rådmennene også faste medlemmer av regionrådet (Follo og Indre Østfold).
- Fylkeskommunen er ulikt representert i regionrådene i de ulike fylkene. Fylkeskommunens representasjon er også i varierende grad vedtektsfestet.
- I Buskerud er fylkeskommunen representert i alle regionrådene som avtalepart i partnerskapsavtalen med to politiske representanter og en administrativ regionkontakt. Buskerud fylkeskommune deltar vanligvis ikke i regionrådets ordinære vedtektsfestede organer, med unntak for i Midt-Buskerud og Ringeriksregionen.
- I Akershus er fylkesordfører fast medlem av regionrådene, i ett tilfelle også fylkesrådmannen (Follorådet).
- I Østfold har fylkeskommunen kun møte- og talerett etter behov.
- Oppland fylkeskommune oppnevner to fylkestingspolitikere som ordinære medlemmer i Regionrådet for Hadeland

Forøvrig noteres følgende:

- Ved avstemninger er vanlig praksis at hver kommune har én stemme
- De fleste regionråd har et arbeidsutvalg som kan bestå av leder, nestleder og representant fra rådmannsgruppen
- Faggrupper eller sektorfaglige utvalg kan oppnevnes etter behov
- Funksjonstiden for ledelsen i regionrådet er som regel 2 år, men kan variere fra 1-4 år
- Møtefrekvens i regionrådet er som regel rundt 6 møter i året, men kan være vedtektsfestet til minst fire møter pr år (Nedre Romerike), vanligvis hver annen måned (Kongsbergregionen), vanligvis månedlige møter (Follorådet) eller bestemmes løpende etter behov.

Regionråd	Medlemmer i regionrådet (interkom.politisk råd)	Møte- og talerett i regionrådet	Styre/Arbeidsutvalg	Representantskap/ting
Drammensregionen	Møteplass for ordførere og rådmenn	Ikke relevant	Nei	Nei
Regionrådet for Kongsbergregionen	Ordførerne	Rådmennene (utvalg), regional koordinator		Representantskap bestående av formannskapene, minst én årskonferanse, sentrale aktører kan være representert.
Regionrådet i Midt-Buskerud	Ordførerne	To valgte repr fra Buskerud fk, Rådmannsforum og administrativ fylkeskontakt		Felles formannskapsmøter 2 ganger pr år
Regionrådet for Hallingdal	Ordførerne	Administrasjonssjefer	Kan oppnevne arbeidsutvalg etter behov	Hallingtinget, 5 repr fra hver kommune, møter minst 2 ganger pr år, adm.sjefer tale- og forslagsrett, andre innkalles etter behov
Rådet for Ringeriksregionen	Ordførerne, regionkoordinator	Rådmennene, regionkoordinator, adm fylkeskontakt		Ringerikstinget, formannskapene, to politiske repr fra hver av Buskerud fk og Oppland fk, regionkoordinator
Regionrådet for Hadeland	Ordfører og to politikere pr kommune, to politikere fra Oppland fk	Rådmennene, adm repr fra Oppland fk, Fylkesmannen		Felles formannskapsmøte (Hadelandsting), deltakelse fra administrasjon og næringsliv
Gardermoregionen	Styre med ordførerne og fylkesordfører	Rådmenn (utvalg), fylkesrådmannen	Styrets leder og nestleder	Årskonferanse med deltakelse fra formannskapene og fylkesutvalget. Felles kommunestyremøte/samrådsmøte etter behov.
Samarbeidsrådet for Nedre Romerike	Styre med ordførerne og fylkesordfører	Rådmennene (rådmannsgruppa)		Årlig samarbeidsmøte formannskap/fylkesutvalg
Follorådet	Ordførere og rådmenn i kommunene og Akershus fylkeskommune	Rådmennene (kollegiet), Fylkesmannen, Oslo kommune	Leder, nestleder, deres respektive rådmenn og daglig leder	Follomøtet bestående av formannskapene og fylkesutvalget i Akerhus fk
Indre Østfold Regionråd	Ordfører, rådmann, en annen politiker pr kommune	Rådmennene, repr fra Østfold fk		Felles formannskapsmøte eller innkalling av flere politikere i store saker
Regionrådet for Mossregionen	Ordfører, en opposisjonspolitiker pr kommune	Rådmenene (kollegiet)		Årskonferanse med bred deltakelse
Nedre Glomma regionråd	Ordfører, en posisjons- og opp.politiker pr kommune	Rådmennene	Ordførerne, rådmenn møte- og talerett	Årlig regionkonferanse
Regionrådet for Halden og Aremark	Ordfører og to politikere pr kommune	Rådmennene		Felles formannskapsmøte i store saker

Tabell 5.1 Oversikt over politiske styringsorganer i dagens regionråd definert i gjeldende vedtekter

5.7 Administrativ organisering

Alle dagens regionråd har et fast sekretariat, med unntak for Drammensregionen hvor det ikke er behov for en fast avtalebasert sekretærfunksjon. Det mest vanlige er at sekretærfunksjonen er lagt til en vertskommune, evt. følger den kommunen som har lederen i regionrådet.

I vedtektene til regionrådene beskrives løsninger for regionrådets sekretærfunksjon som angitt nedenfor. I oversikten inngår også opplysninger om dagens dimensjonering i form av årsverk til sekretariat og prosjektstillinger.

- Kongsbergregionen: Regionrådet skal ha eget sekretariat, ledet av Regional koordinator, arbeidsgiveransvar i vertskommunen (Kongsberg). Sekretariatet er dimensjonert med 6,7 faste årsverk, herunder daglig leder (100%), anskaffelseskoordinator (70%), personvernombud (100%), kompetanserådgiver (100%), digitalisering/Suks-it (300%). I tillegg kommer 2,5 innleide årsverk til hhv. sak/arkiv-konsulent (150%) og Alle skal med konsulent (100%). Kongsberg kommune har arbeidsgiveransvaret.
- Midt-Buskerud: Sekretær skal være ansatt i en av kommunene, i dag en 100 prosent stilling som regionkoordinator i Modum kommune
- Hallingdal: Daglig leder ansettes av regionrådet, formelt arbeidsgiveransvar i sekretariatskommunen (Ål kommune). Regionrådet har tre fast ansatte, daglig leder, IKT-koordinator og en administrativ stilling. I tillegg kommer en halv prosjektstilling.
- Ringerike: Regionkoordinator er underordnet rådmannen i Hole som ivaretar lønns- og personalansvar og Ringerike kommune som vertskommune med teknisk arbeidsgiveransvar. Sekretariatsfunksjon tilsvarende 0,6 årsverk kjøpes for tiden fra Ringerike utvikling AS, som er et næringsutviklingselskap eid av Ringerike, Hole og Jevnaker kommuner og Høgskolen Sørøst-Norge.
- Hadeland: Regionkoordinator og regionrådets øvrige sekretariat er lokalisert til Gran rådhus. Utgifter til dette reguleres gjennom egen avtale. Sekretariatet oppgis å være dimensjonert med 2,5 årsverk med tillegg av 2,0 årsverk i prosjektstillinger.
- Gardermoreregionen: Sekretærfunksjonen er lagt til Gjerdrum kommune. Det er avtalt 0,2 årsverk, men reelt sett beregnes 0,5 årsverk til sekretær.
- Nedre Romerike: Lørenskog kommune er vertskommune og formell arbeidsgiver for sekretariatet. Sekretariatet består av regionkoordinator i 100 prosent stilling. I tillegg kommer en 100 prosent stilling som prosjektleder for regional næringsstrategi, som utløpet ved årsskiftet.
- Follo: Daglig leder rapporterer til Follorådets leder og er ansatt i en vertskommune. (Oppegård kommune). Sekretariatet er dimensjonert med en 100 prosent stilling som daglig leder.
- Indre Østfold: Sekretærfunksjon ivaretas av en av kommunene, i dag Hobøl kommune. Dagens dimensjonering er begrenset som følge av pågående kommunesammenslutning og moderat aktivitet i regionrådet. Stillingsandel anslås til under 10 prosent.
- Mossregionen: Sekretariatet tilligger den kommunen som har lederen i regionrådet. Dagens dimensjonering er minimal som følge av pågående kommunesammenslutning og moderat aktivitet i regionrådet. Stillingsandel anslås til under 10 prosent.
- Nedre Glomma: Sekretariatet tilligger den kommunen som har lederen i regionrådet. For tiden dekkes sekretærfunksjonen av rådgiver i Team Sekretariat i Sarpsborg kommune, som er en felles stilling som sekretær for flere råd og utvalg i kommunen. Stillingsandel anslås til under 10 prosent.
- Halden og Aremark: Halden kommune har sekretariatsansvaret. Regionrådet er nydannet og sekretærfunksjon er begrenset. Stillingsandel anslås til under 10 prosent.

Samlet ressursbruk til administrasjon og ledelse i dagens regionråd i Viken må betraktes som høyst begrenset. Sekretariatene for 13 regionråd er dimensjonert med 10 årsverk, varierende fra tilnærmet 0 til 2,5 faste årsverk (Hadeland). Omfanget på prosjektstillinger, som her inkluderer felles stillinger for kommunene og innleie, er beregnet til 12,7 årsverk, hvorav de fleste i Kongsbergregionen. Fordeling av stillinger er noe skjønnsmessig.

Regionrådenes samlede administrasjon inkludert sekretariat og prosjektstillinger utgjør for tiden 22,7 årsverk. Tallet er kvalitetssikret fra alle regionrådene.

Regionråd	Sekretariat	Prosjekt/innleie	Sum årsverk
Drammensregionen	0	0	0
Regionrådet for Kongsbergregionen	1	8,2	9,2
Regionrådet i Midt-Buskerud	1	0	1
Regionrådet for Hallingdal	2	1,5	3,5
Rådet for Ringeriksregionen	0,6	0	0,6
Regionrådet for Hadeland	2,5	2	4,5
Gardermoregionen	0,5	0	0,5
Samarbeidsrådet for Nedre Romerike	1	1	2
Follorådet	1	0	1
Indre Østfold Regionråd	0,1	0	0,1
Regionrådet for Mosseregionen	0,1	0	0,1
Nedre Glomma regionråd	0,1	0	0,1
Regionrådet for Halden og Aremark	0,1	0	0,1
Sum årsverk i Viken	10	12,7	22,7

Tabell 5.2 Årsverk til sekretariat og prosjektstillinger i dagens regionråd.

5.8 Finansiering

Regionrådenes virksomhet finansieres gjennom følgende kanaler:

- Fast tilskudd fra kommunene til drift og tiltak/prosjekter etter en nærmere angitt fordelingsnøkkel
- Kontingent fra fylkeskommunen som medlem av regionrådet (Akershus)
- Søkbare midler fra fylkeskommunen, evt. avtalebaserte midler til f.eks. etablererveiledning
- Faste partnerskapsmidler fra fylkeskommunen til utvikling og drift av regionrådet (Oppland fylkeskommune)
- Søkbare midler fra Fylkesmannen, direktorater og andre finansieringskilder

Dagens vedtekter sier følgende om finansieringen av dagens regionråd:

Kongsbergregionen: Kommunene betaler årlig kontingent til drift av sekretariatet og til tiltak/prosjekter jf. nærmere oversikt nedenfor. Halvparten av utgiftene fordeles likt, halvparten etter folketall. Kommunene dekker egne utgifter til møter og reiser. Større prosjekter skal søkes finansiert eksternt.

Midt-Buskerud: Kommunene og fylkeskommunene dekker egne utgifter til møter og reiser. Medlemskommunene dekker utgifter til sekretær med 1/3 hver. Spesielle utgifter dekkes etter avtale.

Hallingdal: Driftsutgifter og utgifter til tiltak/prosjekt fordeles med 70% etter deltakere i regionrådet og 30 prosent etter folketall

Ringerike: Deltakerkommunene inkl. fylkeskommunene dekker utgifter til møte, reise, diett mv. Medlemskommunene betaler årlig kontingent. Denne skal dekkes sekretariatsfunksjonen, løpende utgifter samt spesielle utgifter etter avtale.

Hadeland: Utgiftene ved regionrådets sekretariat reguleres gjennom egen avtale. Regionrådet er beslutningsorgan for partnerskapsavtalen med Oppland fylkeskommune.

Gardermoregionen: 25 kr pr innbygger (virksomheten finansieres ved tilskudd fra kommunene og eksterne kilder). Fylkeskommunens bidrag fastsettes etter egen avtale. I 2018 utgjorde fylkeskommunens kontingent 220.000 kr.

Nedre Romerike: Årlig tilskudd fra kommunene, tilskuddet fastsettes med en fast del som er like stor for alle og en variabel del som fastsettes ut fra innbyggertall. Fylkeskommunen betaler samme andel som den største av de øvrige deltakerkommunene.

Follo: Follorådets virksomhet finansieres gjennomløpende driftstilskudd, gjennom prosjekttilskudd og eksterne kilder. Det ordinære driftsbudsjettet dekkes med 20 prosent av Akershus fylkeskommune, mens det resterende fordeles på kommunene etter folketall pr 01.01 året før det enkelte budsjettår. I 2018 var driftstilskuddet fra Akershus fylkeskommune 279.205 kr.

Indre Østfold: Årlig medlemsbeløp 10.000 kr pr kommune. I tillegg innbetales en årlig kompensasjon til kommunen som ivaretar sekretariatsoppgavene. Kompensasjonen fordeles på innbyggertall pr. 1.1 det aktuelle år.

Mosseregionen: Samarbeidsorganet finansieres av den enkelte kommunes bidrag pr. innbygger.

Nedre Glomma: Kontingenten fastsettes av regionrådet og benyttes til å finansiere sekretærfunksjonen. Prosjekter og prioriterte tiltak finansieres gjennom tilskudd fra deltakende kommuner, fylkeskommunen og eksterne kilder.

Halden og Aremark: Kommunene er ansvarlige for sine respektive utgifter tilknyttet regionrådet

Samlet budsjett er klart størst for Regionrådet for Kongsbergregionen, der budsjettet for 2019 ligger på 24 mill. kr. Nøkkeltall for dagens finansiering vist i tabellen nedenfor. I budsjettet inngår en flere stillinger som kommunene har valgt å ha felles, som personvernombud, anskaffelseskoordinator, kompetanserådgiver og tre stillinger knyttet til digitalisering/it.

Som det framgår er kommunene de største bidragsyterne til driften. Regionrådet mottar 1,1 mill. kr fra Fylkesmannen i Telemark og 950.000 kr fra Fylkesmannen i Buskerud som faste pottter. I Telemark er det kun regionrådene som kan søke om prosjektskjønn fra Fylkesmannen, i Buskerud både regionrådene og den enkelte kommune. Regionrådet forholder seg i liten grad til fylkesgrensen og søker om midler til samme prosjekt til begge fylkesmennene gjennom Fylkesmannens portalløsning.

Finansiering fra fylkeskommunene har blitt mindre de siste årene. Kongsbergregionen får fast bidrag til etablererveiledning fra Buskerud fylkeskommune (300.000 kr) og søker for øvrig om midler til enkeltprosjekter på begge siden av grensen.

Under annen finansiering for 2019 inngår blant annet ca. 3 mill. kr fra Utdanningsdirektoratet til kompetansetiltak i skole og barnehage (Alle skal med).

Kilde	Finansiering 2018	Finansiering 2019
Kommunale bidrag - drift	4 670 000	5 750 000
Kommunale bidrag - tiltak/prosjekter	9 200 000	4 070 000
Kommunale bidrag totalt	13 870 000	9 820 000
Annen finansiering	5 700 000	14 350 000
Sum	19 570 000	24 170 000

Tabell 5.3 Aktiviteter og finansiering for Regionrådet for Kongsbergregionen

5.9 Nærmere om Buskerudmodellen

Buskerudmodellen brukes her om etablert samarbeidsstruktur mellom Buskerud fylkeskommunene og følgende faste kommuneregioner i Buskerud:

- Drammensregionen
- Kongsbergregionen
- Ringerike
- Midt-Buskerud
- Hallingdal

I Drammensregionen ble Rådet for Drammensregionen nedlagt i 2012. Rådet var et regionråd mellom Hurum, Røyken, Lier, Drammen, Nedre Eiker, Øvre Eiker, Sande og Svelvik. Nedleggelsen innebar en deling der fem av kommunene dannet D5-regionen rundt Drammen, mens Lier, Røyken og Hurum dannet Region Vestviken. I 2016 ble også Region Vestviken nedlagt som følge av at Røyken og Hurum vedtok kommunesammenslutning med Asker. D5-regionen ble utvidet med Lier og Drammensregionen gikk over til en møteplass for ordførerne og en felles koordinering av kommunene interesser overfor bl.a. Buskerud fylkeskommune.

Alle de fem faste kommuneregionene har inngått en partnerskapsavtale med Buskerud fylkeskommune. Avtalepartene er regionrådet ved ordførerne og fylkeskommunen ved fylkesordfører. Den skriftlige avtalen består av tre deler:

Del 1: Likelydende del om avtalepartnere, formålet med avtalen, forankring, oppfølging av avtalen, årlige drøftingsmøter, rullering, 4-årig evaluering og endring av avtalen, samt et punkt om kommune- og regionreformen

Del 2: Regionale satsingsområder, men strategiske mål og prioriteringer for fylkeskommunen og definerte satsingsområder prioritert av kommunene

Del 3: Likelydende del om regelverk og forvaltning av regionale utviklingsmidler

De siste inngåtte avtalene gjelder for perioden 2017-2019. Del 1 av avtalene lyder som følger:

1: Partnerskapsavtale 2017-2019

Del 1 er en felles del av partnerskapsavtalen mellom Buskerud fylkeskommune og alle regionrådene/kommunesamarbeidet og dekker den generelle delen av avtalen.

1. Avtalepartnere

Partnerskapsavtalen er inngått mellom Buskerud fylkeskommune og regionrådet. Avtalen er først gyldig når den har vært oppe som egen sak i fylkesutvalg og regionråd og er signert av ordførerne.

2. Formålet med avtalen

Partnerskapsavtalen skal bidra til utvikling av hele fylket i et bærekraftig perspektiv. I fellesskap skal fylket utvikles til et velfungerende samfunn hvor det er godt å bo, leve og jobbe.

Denne avtalen tilrettelegger for samarbeidsområdene regionalutvikling, samferdsel og utdanning. Avtalen skal bidra til synlige resultater gjennom dialog, konstruktivt engasjement, forenkling, effektivisering og samarbeid. Målet er aktivt å gjøre nytte av hverandres kompetanse og oppnå større grad av erfaringsutveksling. Partnerskapsavtalen skal legge til rette for et langsiktig samarbeid mellom regionen og fylkeskommunen.

3. Forankring

Avtalen er basert på nasjonale føringer, samt fylkeskommunens vedtatte planer og strategier og regionrådets egne planer og satsingsområder.

4. Oppfølging av avtalen

- Tiltak skal være forankret hos begge avtaleparter.
- Regionrådet utpeker en person som er ansvarlig for oppfølging av avtalen.
- Buskerud fylkeskommune utpeker en person som er ansvarlig for oppfølging av avtalen.
- Fylkestinget utpeker to fylkestingsrepresentanter til hver region.
- De utpekte fylkespolitikere for regionen og de administrative regionkontaktene i Buskerud fylkeskommune kan møte i regionrådet med tale- og forslagsrett.

5. Årlige drøftingsmøter

Administrative drøftingsmøter avholdes en gang i året for å gjennomgå fjorårets arbeid og for å drøfte neste års mål. Ved behov tilrettelegges det for drøftingsmøter mellom fylkesutvalget og regionrådet hvor viktige samarbeidsområder i regionen kan diskuteres.

6. Rullering, 4-årig evaluering og endring av avtalen

Rullering.

Rulleringen av partnerskapsavtalen innenfor avtaleperioden skal senest igangsettes 1. august året før avtalen går ut. Ny avtale skal være sluttbehandlet av alle involverte parter senest ved årets utgang i 2019.

Evaluering.

Før ny 4-årig partnerskapsavtale sluttbehandles skal det foretas en evaluering av gjeldende avtale. Evalueringen skal bestå av en politisk del, hvor regionrådene/kommunesamarbeidet møter de utpekte fylkestingsrepresentanter, og en administrativ del, hvor praktiske forhold knyttet til avtalen evalueres.

Endring.

Dersom en av avtalepartnerne ønsker å endre avtalens innhold i avtaleperioden, skal endringene være sluttbehandlet før 1. november året før endringen trer i kraft.

7. Kommune- og regionreformen

Arbeidet med kommunereform og regionreform kan føre til endringer i sammensetning av kommuneregioner og større regioner som erstatter dagens fylkeskommuner. Dette vil kunne føre til endringer av nåværende og framtidige partnerskapsavtaler.

Del 2 i avtalene innledes med en felles intensjon om samordning og utnyttelse av regionale fortrinn. Innledningen lyder som følger: *Prioriterte arbeidsområder er basert på de enkelte regioners planer og satsinger med utgangspunkt i regionale fortrinn, muligheter og utfordringer, samt de strategiske innsatsområdene i fylkeskommunen. Gjennom dialog, partnerskap og samarbeid kan tiltak planlegges slik at regionenes potensiale utnyttes best mulig.*

Deretter følger strategiske mål og prioriteringer for fylkeskommunen, før omtale av prioriterte satsingsområder og særegenhet i den aktuelle kommuneregionen. Nedenfor er det gitt en oversikt over prioriterte satsingsområder i de ulike kommuneregionene. Satsingsområdene er nærmere konkretisert i årlige handlingsprogram.

En viktig side ved Buskerudmodellen er at mål og satsingsområder er forankret i en faglig analyse av kommuneregionenes fortrinn og muligheter¹⁴. Det ble tidligere bevilget midler til kommuneregionene som de kunne benytte til prosjekter. Prosjektsøknadene ble prioritert av regionrådene før de ble endelig vedtatt av fylkesutvalget. Etter stor nedgang i statlig tildeling av regionale utviklingsmidler og også nedgang i andre utviklingsmidler i fylkeskommunen, er det ikke tildelt prosjektmidler til kommuneregionene. Fylkeskommunen har aldri gitt driftsmidler til kommuneregionene, som dekkes av kommunene selv.

Det kan nevnes at Buskerudmodellen har blitt justert og videreutviklet bl.a. i nært samarbeid med Regionrådet for Hallingdal. Regionrådet for Hallingdal har rullerende planplandokumenter i form av Strategisk plan for Hallingdal og årlig handlingsprogram, forankret i både regionrådet og Hallingtinget. Kommunene i Hallingdal har gjennom avtalen mottatt betydelig finansiering til prioriterte utviklingstiltak fra Buskerud fylkeskommune. Årlig bevilget beløp fra Fylkestinget har enkelte år vært over 2 mill.kr.

Når det gjelder kommuneregioner som krysser fylkesgrensen, har følgende praksis vært fulgt i Buskerud:

- Sande og Svelvik har som deltakere i Drammensregionen vært parter i partnerskapsavtalen
- Hurum og Røyken har de siste årene ikke hatt avtale, men har deltatt på fellesmøter
- I Kongsbergregionen er det de fire kommunene i Buskerud som er avtalepartner. Regionrådet har likevel kunnet disponere midler fra både Buskerud fylkeskommune og de to fylkesmennene til prosjekter i hele den grenseoverskridende kommuneregionen.
- På Ringerike er det Rådet for Ringeriksregionen med kommunene Ringerike, Hole og Jevnaker som har vært avtalepartner i forhold til Buskerud fylkeskommune. Jevnaker er også med i Regionrådet for Hadeland som har inngått partnerskapsavtale med Oppland fylkeskommune, jf. nærmere omtale av denne partnerskapsavtalen nedenfor. Jevnaker kommune har dermed vært part i to partnerskapsavtaler.

Kjennetegn ved Buskerudmodellen kan oppsummeres i følgende punkter:

- Partnerskapsavtalen er en politisk samhandlingsmodell mellom likeverdige parter basert på skreddersøm og utnyttelse av regionale fortrinn
- Inndelingen i kommuneregioner er bestemt av kommunene
- Partnerskapsavtale underskrevet av ordførerne og vedtatt i fylkesting og kommunestyre, forankret i begge parters strategiske planer
- Fylkestinget oppnevner 2 representanter pr kommuneregion, en fra posisjon og en fra opposisjon. Representantene fra fylkeskommunen har møte-, tale og forslagsrett i regionrådet og er ikke formelle medlemmer i regionrådet med stemmerett.
- Fylkeskommunen har utpekt en administrativ regionkontakt ansatt i fylkeskommunen som bindeledd, med møterett i regionrådet
- Ifølge avtalene skal det avholdes årlige administrative drøftingsmøter og møter mellom fylkesutvalg og regionråd etter behov
- Avtalen inneholder definerte satsingsområder tilpasset hver kommuneregion, som bygger på analyser av kommuneregionenes fortrinn og muligheter

---

¹⁴ Behov for kraftsamling og prioritering Analyse av regionenes unikheter og fortrinn i Buskerud. Oxford Research. Nov 2018.

- Avtalen inneholder ikke frie regionale utviklingsmidler og det gis ikke driftsmidler til regionrådene. Søkbare prosjektmidler er avsatt i fylkeskommunen.
- Kommuneregionene benyttes til løpende dialog og høringer, inkludert samarbeid om påvirkning av staten og nasjonal politikk

Regionråd	Periode	Regionale satsingsområder
Midt-Buskerud	2017-2019	Attraktivitet, Næringsutvikling, Tjenesteproduksjon, Kommunikasjonsteknologi, Areal og transport, Folkehelse, Klima- og miljøteknikk
Drammensregionen	2017-2019	1. Styrke samarbeidet og kontakten mellom kommunene, legge grunnlaget for en dypere regional identitet og fremme muligheten for etablering av gode samarbeidsløsninger på konkrete sakfelt. Alle kommunene i D5 ønsker å jobbe med fellesprosjekter til beste for hele regionen, inkludert enkeltprosjekter med regional betydning 2. Markedsføring av D5 som næringsregion har til nå vært et satsingsområde som vil bli videreført
Kongsbergregionen	2017-2019	Tilrettelegging for næringsutvikling og arbeidsplasser, Kommunikasjon/infrastruktur/samferdsel, Steds- og områdeutvikling, Kunnskapsutvikling, Tjenesteutvikling
Ringerike	2017-2019	Næringsetableringer, Samferdsel, Befolkningsutvikling, Kompetanse
Hallingdal	2015-2016	1. Bukvalitet (bulyst/blilyst), Hallingdal 2020 2. Kommunikasjon, veg, bane, inkl. kollektivtrafikk og trafikktryggleik, breiband 3. Kompetanse, herunder utvikling av tilbud vgs i nært samarbeid med Hallingdal, permanent desentralisert høgskuletilbud/fjellfagskule, karrieresenter 4. Reiseliv, herunder støtte opp om felles reiselivsselskap for Hallingdal, opplevingar, 5. Utvikle næringsklynger, veksthus 6. Folkehelse (eige prosjekt i samband med samhandlingsreforma)

Tabell 5.4 Satsingsområder i gjeldende partnerskapsavtaler i Buskerud

5.10 Partnerskapsavtalen i Oppland

Oppland fylkeskommune har inngått en fireårig partnerskapsavtale med alle sine kommuneregioner. Gjeldende avtaler gjelder for perioden 2016-2019. Partnerskapsinstituttet i Oppland har mange likhetstrekk med Buskerudmodellen, men er forskjellig på bl.a. følgende områder:

- I Oppland er fylkeskommunen fullverdig medlem av regionrådene med rettigheter på linje med kommunene. I pkt.1 i reglement for Hadeland regionråd står det: *Regionrådet for Hadeland er et politisk samarbeidsorgan for kommunene Gran, Jevnaker og Lunner og Oppland fylkeskommune.* I pkt.4 står det: *Rådet skal arbeide med saker som er av felles interesse for kommunene og fylkeskommunen og være et samarbeidsorgan for utvikling av regionale strategier og planer.*
- Av regionrådenes vedtekter fremgår at regionrådet er et beslutningsorgan for partnerskapsavtalen og at Oppland fylkeskommune derfor deltar med to politiske representanter fra fylkesutvalgsnivå, en fra posisjonen og en fra opposisjonen. Det møter også en fast administrativ representant fra fylkeskommunen.
- Begge parter har lagt inn årlige partnerskapsmidler tilsvarende 2,5 millioner i frie utviklingsmidler fra fylkeskommunen og 1 million fra kommunene. Årlige driftsmidler til regionrådets sekretariat utgjør ca. 1 mill. kr, hvorav 450.000 kr kommer fra Oppland fylkeskommune. Regionrådet disponerer dermed 3,5 mill. kr i årlige utviklingsmidler og driftsmidler på ca. 1 mill. kr pr. år. I tillegg kommer søkbare prosjektmidler som varierer.

- Partnerskapsavtalene i Oppland medfører at regionrådene gjennomgående har større sekretariat og større løpende prosjektaktivitet sammenliknet med de fleste regionråd i Buskerud

Figur 5.1 Dagens faste kommuneregioner i Oppland

6 Kommunenes preferanser

6.1 Målgrupper og informasjonsgrunnlag

Dette kapitlet bygger på tilbakemeldinger fra gjennomførte møter og dialog med regionråd og enkeltkommuner fra alle deler av Viken. Møteaktivitet og informasjonsgrunnlag framgår av tabell 1.2 i kap.1. Det presiseres at de fleste innspill og vurderinger er av foreløpig karakter, uten forankring i en formell saksbehandling i representative organer. I oppsummeringen skiller det mellom synspunkter som er felles for alle eller tilnærmet alle kommuneregionene i Viken og uttalelser og vurderinger fra den enkelte kommuneregion.

6.2 Felles synspunkter og vurderinger

Fra nær sagt alle kommuner og regionråd som prosjektteamet har vært i kontakt med blir det formidlet at spørsmålene som er stilt er svært viktige for det politiske arbeidet og den videre forvaltningsutvikling. Det understrekes samtidig at det samlede reformbildet er krevende og at det vil kreve litt tid å tilpasse arenaer og fremtidig samarbeidsform i forhold til den nye fylkeskommunen.

Fra alle deler av Viken og særlig de nye store kommunene meldes det om et differensiert og fleksibelt samarbeidsbehov. For mange av kommunene kan det være fruktbart å beskrive aktuelle fremtidige samarbeidsstrukturer etter følgende typologi:

- Nærsamarbeid om tjenester og samfunnsutvikling mellom de mest integrerte kommuner i innenfor en byregion eller en distriktsregion med felles utfordringer og felles regional identitet. Begrepet kommuneblokk er også brukt som begrep på nærsamarbeid mellom godt integrerte nabokommuner. Nærsamarbeidet kan omfatte alle typer kommunale oppgaver, både administrative støttefunksjoner, kompetansekrevede velferdstjenester og plan- og utviklingsoppgaver.
- Regionalpolitisk samarbeid om samfunnsutvikling i et større regionalt tyngdepunkt, som kan være et felles bo- og arbeidsmarkedsområde, en felles næringsgeografisk region, en transportregion eller en regional planregion. Samarbeid om samferdsel, regional planlegging og næringsutvikling kan være typiske samarbeidsområder.
- Tverrgående kommuneklynger, som kan være tilpasset definerte næringsklynger eller andre spesielle behov for samordning
- Interessepolitisk samarbeid i hele storbyregionen dvs. Osloregionen, som typ bl.a. kan handle om nasjonal og internasjonal profilering

Som viktige drivere for fornyelse av det regionalpolitiske samarbeidet pekes det på en rekke eksterne og interne faktorer som påvirker det politiske og faglige arbeidet, bl.a. følgende:

- Nasjonale utfordringer, reformer og føringer, som bl.a. medfører økte kompetansekrav og strammere økonomiske rammer som vil stille krav til effektiv ressursbruk i hele offentlig sektor.
- Nasjonale føringer for klimatilpasning og samordnet samfunnsplanlegging der det bl.a. stilles krav om tilpasning til FNs bærekraftsmål og mer samordnet opptreden fra kommuner og fylkeskommuner
- Behov for forsterket næringspolitikk med vekt på utnyttelse av lokale muligheter for utvikling av et sterkere og mer bærekraftig næringsliv
- Behov for fornyet interessepolitikk mot rammesettere og utviklingsaktører som er under omstilling, både fylkeskommuner, fylkesmann og andre statlige etater
- KS i forandring og pågående tilpasning til Viken

- Pågående diskusjoner om samferdselspolitikk, NTP, byvekstavtaler, hovedstadsråd og eierskap til selskaper
- Framtidig helsepolitikk og samhandling mellom primær- og spesialisthelsetjenesten
- Skole- og utdanningspolitikk, herunder bl.a. samordnet opptreden som skoleeiere overfor næringsliv og academia
- Framtidig regional- og distriktspolitikk tilpasset ulike behov og fortrinn
- Økt regional konkurranse om innbyggere og arbeidskraft, herunder tiltak for regional attraktivitet og merkevarebygging
- Utvikling av smarte samfunn, sirkulærøkonomi, mer digitalisering og innføring av velferdsteknologi

Fra alle deler av Viken formidles at regionrådene vil være en godt egnet arena for dialog om samordning mellom Viken fylkeskommune og kommunene. De fleste regionråd ser behov for en nærmere dialog om formalisering av samarbeidet med Viken, bl.a. sett i lys av nødvendige endringer i regionrådenes sammensetning og organisering.

Fra de fleste regionråd i Buskerud uttrykkes forventning om å videreføre og forsterke det avtalebaserte samarbeidet som er utviklet i Buskerud siden 2004. Det uttrykkes forventninger om at Viken bør bruke kommuneregionene aktivt ved utvikling av regionale planer og strategier for å sikre lokal tilpasning og utnyttelse av regionale fortrinn. Det uttrykkes også forventninger om balansert fordeling av kompetansearbeidsplasser og at Viken fylkeskommune bør kunne tilby en partnerskapsavtale med tilgang til regionale utviklingsmidler som minst er på nivå med dagens partnerskapsavtale i Oppland.

Fra alle deler av Viken fremkommer ønsker om regional tilpasning og differensiert oppfølging av den enkelte kommuneregion. Utvikling av evt. samarbeidsavtale og konkretisering av arbeidsform på politisk og administrativt nivå vil måtte diskuteres nærmere i lys av pågående omstillinger.

Samtlige kommuner i Viken har formidlet ønske om å tilhøre en kommuneregion som grunnlag for den videre regionalpolitisk dialog og samordning mot Viken Fylkeskommune. Det gjelder også Bærum og nye Asker kommune som i dag ikke er medlemmer i regionråd.

Nedenfor følger tilbakemeldinger fra de enkelte kommuneregioner, slik de foreløpig er formidlet som del av prosjektet.

6.3 Asker og Bærum sammen

Det er gjennomført intervju og oppfølgende dialog med administrativ ledelse i begge kommuner. Hovedspørsmålene i prosjektet er drøftet på møte i Vestregionen med bred deltakelse fra ordførere og rådmenn. Utreder oppfatter at det fra begge kommuner er uttrykt enighet om følgende:

- Det gamle regionrådsmønsteret i vestområdet må fornyes og omstilles som resultat av pågående omstillinger i offentlig sektor og nye utfordringer knyttet til planlegging og overordnet utbyggingsmønster i hovedstadsområdet.
- Asker og Bærum er sterkt integrert i et felles bo-, service- og arbeidsmarked og er begge en del av det nære bybåndet rundt Oslo. I intensjonsavtalen for nye Asker kommune er det vektlagt at Asker og Bærum bør tilhøre samme region og at den nye kommunen skal søke samarbeid med andre kommuner i regionalpolitiske saker. Asker og Bærum har på denne bakgrunn sterke felles interesser overfor staten, Viken fylkeskommune og andre regionale aktører i den videre planlegging og utvikling av hovedstadsområdet.

- Asker og Bærum ønsker å danne en kommuneregion med sikte på politisk samordning av felles interesser overfor Viken fylkeskommune fra 2020. Kommunene ser behov for samordnet dialog om samferdsel og regional planlegging, herunder samordning av felles interesser i det sammenhengende bybåndet på vestsiden.
- Kommunene ser behov for dialog om regional planstrategi og det regionale plansystemet som skal fornyes som del av Viken fylkeskommune. Asker og Bærum ønsker å samordne sine interesser i den videre dialog om byvekstavtale og hovedstadsråd.
- Kommunene kan også ha felles interesser overfor Viken fylkeskommunen ved samordning av kommunale og fylkeskommunale tjenester overfor egne innbyggere. Begge kommuner er opptatt av å utvikle et sammenhengende, brukervennlig og effektivt tjenestetilbud, forankret i et mest mulig helhetlig lokaldemokratisk ansvar.
- Asker og Bærum ser behov for en klargjøring av mål og prinsipper for samhandling mellom Viken fylkeskommune og kommuneregionene i Viken, som grunnlag for en evt. ytterligere formalisering av det politiske og faglige samarbeidet.
- Begge kommuner vektlegger at det regionalpolitiske samarbeidet skal styrke kommunestyrenes påvirkningskraft i regionale saker og ikke representerer et nytt forvaltningsnivå.
- Asker kommune signaliserer også et behov for et bilateralt samarbeid med nabokommunen nye Drammen kommune og ønsker å drøfte et rammene for avtalebasert samarbeid.

I gjennomført dialog har kommunene også gitt sine foreløpige vurderinger av mulige langsiktige utviklingsretninger i kommunesamarbeidet i vestområdet. Bærum kommune har spilt inn behov for konkretisering alternative modeller og er kilden til problematisering av en hovedstadsmodell og en sektormodell jf. nærmere omtale i kap.8.

Begge kommuner uttrykker at de på lang sikt kan ha felles interesser i å utvikle et sterkere regionalt tyngdepunkt i vestområdet. Begge kommuner ser behov for et fleksibelt saksorientert samarbeid mot andre nabokommuner og naboregioner de nærmeste årene. Dette kan ta form av utvidet samarbeid mellom store og sentrale kommuner, men også samarbeid mot naboregioner som Drammensregionen og Ringerike.

6.4 Ny regional posisjon for Drammensregionen

En politisk arbeidsgruppe under fellesnemnda for nye Drammen kommune har nylig utarbeidet et notat om den nye kommunens regionale posisjon¹⁵. Notatet har nylig vært på høring i berørte kommuner. Det er gjennomført dialogmøte med kommunene i Drammensregionen som gir grunnlag for følgende foreløpige konklusjoner om kommunenes posisjon i forhold til Viken fylkeskommune:

- Nye Drammen kommune, Lier kommune og Øvre Eiker kommune ønsker å danne en kommuneregion for politisk dialog og samhandling med Viken fylkeskommune fra 2020
- De tre kommunene vektlegger behov for et nært kommunesamarbeid i byregionen med utgangspunkt i Buskerudbyen som det sentrale samarbeidet i Drammensregionen.
- Nye Drammen kommune ønsker å utvikle et strategisk og funksjonelt regionsamarbeid med Asker og Bærum, som gir påvirkningskraft internt i Viken og i forhold til nasjonale myndigheter.
- Nye Drammen kommune anser Lier og Øvre Eiker som naturlige deltakere i et bredere regionsamarbeid mot Asker og Bærum (DAB+ regionen).

---

¹⁵ Nye Drammen kommune og regional posisjon. Notat fra politisk arbeidsgruppe «P3 Regional posisjon» datert 10.04.2019.

- Nye Holmestrand kommune og Kongsbergregionen kan også være viktige samarbeidspartnere for å oppnå regional tyngde og påvirkningskraft.
- Nye Drammen ønsker å inngå i et større regionalt samarbeid i Osloregionen sammen med øvrige kommuner i regionen, gitt at det styrker kommunenes posisjon
- Kommunene i Drammensregionen vil senere vurdere behov for et felles interkommunalt politisk råd for å ivareta dialog og evt. avtaler i forhold til Viken fylkeskommune

I notatets sammendrag uttrykkes det bl.a. følgende om nærsamarbeidet og det bredere regionsamarbeidet for kommunene i Drammensregionen (sitat fra første del av sammendraget):

Nye Drammen kommune har som ambisjon å være regionhovedstad vest for Oslo med Drammen som sentrum. Den skal ha konkurransekraft og en regional posisjon som gjør den til et naturlig valg for plassering av attraktive arbeidsplasser, både innen privat næringsliv og for offentlige institusjoner. Denne ambisjonen følger opp den regionale tilnærmingen Drammen, Svelvik og Nedre Eiker til nå har hatt som kommuner med felles bo- og arbeidsmarked orientert mot Oslo.

Nye Drammen kommune bør innta en regional posisjon som innebærer å videreutvikle funksjonelle samarbeid med nabokommuner i tråd med ambisjonen om å være regionhovedstad vest for Oslo.

Nye Drammen kommune, Bærum kommune og Nye Asker kommune ligger på akse Drammen – Oslo og vil være de tre største kommunene i Viken fylke med samlet om lag 320 000 innbyggere. Nye Drammen kommune bør ta initiativ til å etablere et strategisk og funksjonelt regionsamarbeid med Asker og Bærum. Hensikten vil være å definere samarbeidet som et tyngdepunkt i Viken vest for Oslofjorden, som gir påvirkningskraft internt i Viken og i dialog med nasjonale myndigheter. Dette vil særlig kunne gjelde i saker som omhandler transport-, areal- og næringsutvikling, men også i andre saker som dreier seg om prioritering av ressurser og lokalisering av institusjoner og annen virksomhet.

Et formalisert samarbeid mellom Asker, Bærum og Drammen vil fylle vakuemet etter Vestregionen som strategisk-funksjonelt samarbeid, men mer fokusert med utgangspunkt i færre og større kommuners behov innen et mindre geografisk område. Samtidig er det viktig å understreke at Nye Drammens posisjon som regionhovedstad innebærer å innta en inkluderende rolle for hele det området som utgjør et felles bo- og arbeidsmarked i og rundt Drammen. Det inkluderer både Lier, Øvre Eiker og Kongsberg, samt Nye Holmestrand.

Nye Drammen kommune ønsker et nært samarbeid med kommunene Lier og Øvre Eiker. Buskerudbyen bør være det sentrale samarbeidet i Drammensregionen og være arenaen for formalisert regionsamarbeid mellom Nye Drammen og særlig nabokommunene Lier og Øvre Eiker. Buskerudbyen vil sammen med vertskommuneavtaler og selskapsorganisering på ulike tjenesteområder sikre et nært og omfattende samarbeid med Lier og Øvre Eiker. Drammensregionsamarbeidet slik det er organisert i dag vil være overflødig og kan avvikles. Nye Drammen vil i tråd med intensjonen med Drammensregionsamarbeidet legge til rette for fortsatt regelmessig dialog på ordfører-/rådmannsnivå om aktuelle saker av felles interesse.

Nye Holmestrand kommune er del av Vestfold-Telemark fylke syd for Drammen hvor regionalt samarbeid med kommunene i Drammensregionen til nå har vært begrenset til å inkludere Sande kommune. Nye Drammen ønsker å legge til rette for god dialog med Nye Holmestrand om saker av felles interesse. Formalisert samarbeid mellom Nye Drammen og Nye Holmestrand bør først og fremst gjelde vertskommunesamarbeid som kommunene finner ønskelig.

Osloregionen planlegger å igangsette et arbeid i 2020 med å foreslå fremtidig organisering av det regionalpolitiske samarbeidet i Osloregionen/Østlandet. Nye Drammen bør inngå i et større regionalt samarbeid i Osloregionen dersom dette får en tilstrekkelig stor oppslutning blant

kommunene i regionen og at samarbeidet gis oppgaver som er med på å styrke Drammen kommunes ambisjon om å være regionhovedstad vest for Oslo.

6.5 Sømløs Kongsbergregion

Kongsbergregionen ble etablert i 2005 og er en grensekryssende kommuneregion som dekker fire kommuner i Buskerud (Kongsberg, Flesberg, Rollag og Nore og Uvdal) og tre kommuner i Telemark (Notodden, Hjartdal og Tinn). Kommunene har utviklet et omfattende interkommunalt samarbeid og er Viken største regionråd mål i budsjett og felles stillinger. Kongsbergregionen er også Vikens klart største kommuneregion i areal.

Etter dialog med rådmannsgruppen i Kongsbergregionen og kjennskap til pågående arbeid med revisjon av fremtidig strategi¹⁶, kan det gis følgende foreløpige oppsummering av Kongsbergregionens ønsker og behov i forhold til Viken fylkeskommune:

- Kongsbergregionen ønsker å forsterke sin posisjon som et eget regionalt tyngdepunkt med lange samarbeidstradisjoner og et sterkt regionalt merkenavn. Samarbeidet om tjenesteutvikling skal videreføres og det regionalpolitiske samarbeidet skal forsterkes i perioden 2019-2030.
- Kongsbergregionen er åpen for å utvide kommuneregionen med andre nabokommuner hvis det gir positive merverdier og er et gjensidig ønske om det
- Kongsbergregionen har i hovedsak gode erfaringer som grenseoverskridende region i det løpende samarbeid med berørte fylkeskommuner og fylkesmenn. Kongsbergregionen ønsker at de regionale aktørene skal legge til rette for videreutvikling av en sømløs kommuneregion. Kongsbergregionen ser behov for nærmere dialog med berørte fylkeskommuner for å samordne rutiner for politisk dialog, økonomiske rammebetingelser og avtaler.
- Kongsbergregionen har forventninger om at Viken fylkeskommune og Vestfold og Telemark fylkeskommune tilstreber regional balanse og underbygger Kongsbergregionens mål og strategier for regional utvikling.
- Regionrådet for Kongsbergregionen vil bli omorganisert i tråd med bestemmelser om regionalpolitisk råd i ny kommunelov. Den politiske organiseringen og forankringen i kommunestyrene vil bli nærmere vurdert som del av den kommende omstillingsprosess for dagens regionråd.

6.6 Hallingdal er bra for Viken

Det er gjennomført dialogmøte med regionrådet og rådmannsgruppen. Regionrådet for Hallingdal og Hallingdalstinget er blant de kommuneregioner i Viken som klart uttrykker sitt regionale samhold og sine forventninger til den nye fylkeskommunen.

Som en generell holdning vektlegges at Hallingdal har sterke samarbeidstradisjoner og store utviklingsmuligheter som kan forsterkes i samarbeidet med Viken fylkeskommune. Det framheves at Hallingdal har gode erfaringer med et tett og nært samarbeid om regional utvikling og tjenesteproduksjon med Buskerud fylkeskommune. Kommunene i Hallingdal forventer at Viken fylkeskommune formulerer mål om skreddersøm og tilpasning av regionale planer og strategier til Hallingdals muligheter og fortrinn.

Hallingdal ønsker politisk dialog mellom likeverdige parter, som innebærer følgende:

---

¹⁶ Forslag til Strategidokument 2019-2030

1. Vilje i Viken fylkeskommune til desentralisering og forsterket regionalt selvstyre i Hallingdal. Viken forventes å investere i Hallingdalsstrategiene. Viken må også være med å bygge opp kompetanse og virkemidler for å sikre en balansert og bærekraftig utvikling i Hallingdal.
2. Gjennomslag for Vikenstrategier i Hallingdalskommunene, som betyr at det må bygges politisk tillit og forståelse mellom fylkestinget i Viken og kommunestyrene i Hallingdal. Det hevedes at det ikke er den geografiske avstanden som er hovedutfordringen, men den politiske og den folkelige oppfatning av økte avstander og mindre påvirkningsmuligheter i et mye større fylke. For å motvirke politisk avstand og marginalisering av distriktskommuner i Viken vil det være viktig å forsterke den politiske samhandlingen mellom kommunepolitikerne og fylkestingspolitikerne, slik tradisjonen har vært i Buskerud før dannelsen av Viken.

Etter vedtaket om etablering av Viken som fylke har Regionrådet for Hallingdal med støtte fra Buskerud fylkeskommune gjennomført et prosjekt «som har som mål å klargjøre Hallingdal sine møgeleheiter og utfordringer, i samband med prosess for etableringa av Viken fylkeskommune». En bearbejdet rapport om Viken utviklingskontor/innovasjonskontor¹⁷ ble behandlet på Hallingtinget 3.mai 2019. Av rapporten framgår det blant annet at et avdelingskontor i Hallingdal kan ha ansvar for å ivareta kompetansebehov på vegne av Viken på f.eks. følgende områder:

- Distriktpolitikk og distriktpolitiske virkemidler
- Destinasjonsutvikling og vertskapsrollen dette medfører
- Reiseliv og kultur
- Fjellandbruk
- Funksjoner som det er naturlig å lokalisere flere steder i Viken

Hovedargumentene for å etablere et avdelingskontor er todelt, dels at kompetanse og tjenester i forhold til distrikt og fjellkommuner skal være tilgjengelig nærmest mulig innbyggerne og næringslivet, dels at et avdelingskontor skal redusere avstanden i kunnskap og forståelse i en stor og mangfoldig region. For Hallingdal er arbeidsplasser et viktig motiv, men den grunnleggende forståelsen vil være at Hallingdal skal yte tjenester og kompetanse inn i Viken.

Hallingtinget 3.mai gjorde vedtak om å fortsette arbeidet med utviklingskontoret. Hallingtinget gjorde også vedtak om handlingsprogram for 2019 til gjeldende strategisk plan for Hallingdal¹⁸.

Regionrådet i Hallingdal representerer på denne bakgrunn en aktiv kommuneregion med store forventninger til den kommende dialog med Viken fylkeskommune.

6.7 Veivalg for Midt-Buskerud

Fra Midt-Buskerud er det ikke mottatt tilbakemeldinger fra regionrådet i lys av at det pågår en ekstern vurdering av regionrådets framtid. Aktuelle veivalg som utredes av Telemarksforskning er videreføring av dagens regionråd, sammenslutning med en naboregion eller oppdeling av dagens regionråd. Rapport fra Telemarksforskning skal etter planene foreligge 1. juni 2019.

Det vises til en foreløpig tilrådning om en mulig framtidig løsning for Regionrådet i Midt-Buskerud i kap.8.

---

¹⁷ Viken avdelingskontor Hallingdal, versjon 12 datert 01.04.2019

¹⁸ Strategisk plan for Hallingdal 2017-2020

6.8 Offensive Ringerike

Det er gjennomført dialog og oppfølgende samtaler med representanter for Rådet for Ringeriksregionen og kommunene på Ringerike. Blant kommunene ser det ut til å være bred enighet om at Ringerike skal innta en offensiv posisjon som fremtidig kommuneregion og regionalt tyngdepunkt i Viken.

Som innspill til den videre dialog med Viken fylkeskommune har regionrådet vedtatt en uttalelse om Ringerike som fremtidig kommuneregion i Viken etter behandling på rådsmøte 22. mai 2019. Regionrådet vedtok samtidig å ta initiativ til samtaler med Regionrådet i Midt-Buskerud for å legge grunnlaget for et videre samarbeid eller evt. sammenslutning.

Uttalelsen fra regionrådet lyder som følger (sitat i sin helhet):

Ringerike som fremtidig kommuneregion i Viken

Ringerike er og vil i stigende grad utvikles til et eget regionalt tyngdepunkt i Viken kjennetegnet av høy kompetanse og et sterkt næringsliv. Dagens Ringeriksregion vil utgjøre et naturlig tyngdepunkt i nye Viken, som med omliggende kommuner vil utgjøre et geografisk og regionalpolitisk fellesskap med sterke felles interesser overfor Viken fylkeskommune, Oslo kommune og staten.

Dagens regionråd for Ringeriksregionen vil være et naturlig utgangspunkt for dialog med Viken fylkeskommune om regional planstrategi og regionalpolitiske utfordringer fra 2020. Regionrådet er samtidig i prosess for å utvikle regionrådet til et regionalpolitisk råd med ansvar for samordnet samfunnsutvikling i tråd med ny kommunelov. Det er startet en prosess som vil innebære et videre arbeid med regionrådets roller og organisering, herunder mål, strategier og tiltak for Ringeriksregionen, samt nye vedtekter tilpasset ny kommunelov.

Dagens regionråd er åpen for utvidelse av det kommunalpolitiske fellesskapet på Ringerike med nabokommuner, dersom kommunestyrene ønsker det. Det kan bety både et større regionalpolitisk råd på Ringerike og et forsterket og regionalpolitisk samarbeid med naboregioner.

Dagens regionråd ser det som ønskelig at Buskerud fylkeskommunes samarbeidsordning med kommunene videreutvikles og forsterkes som del av Viken. Samarbeidet bør utvikles som politisk samhandlingsmodell mellom likeverdige parter basert på skreddersøm og utnyttelse av regionale fortrinn.

Regionrådet på Ringerike har forventninger til at Viken fylkeskommune videreutvikler dagens partnerskapsavtale i nær dialog med kommunene. Regionrådet ser behov for en konkretisering av mål og prinsipper for samhandling og mener avtalen bør gir muligheter for en tynge samhandling og arbeidsdeling mellom kommunene og fylkeskommunen.

Dagens regionråd mener en framtidig partnerskapsavtale bør inneholde en felles grunnfinansiering med et betydelig bidrag fra fylkeskommunen, for å sikre kontinuitet i den løpende samhandling og gjennomføringskraft i strategiske prosjekter av stor regionalpolitisk betydning. Det har vært et stort minus ved Buskerud-modellen at fylkeskommunen trakk ut sine partnerskapsmidler fra 2018.

Dagens regionråd mener Viken fylkeskommune bør legge til grunn at det kun bør være én partnerskapsavtale pr kommune i Viken. Av hensyn til videre regional integrasjon og samarbeid er det ikke ønskelig at enkeltkommuner utvikler et dobbelt regionalpolitisk samarbeid.

Dagens regionråd mener det er naturlig at også statlige etater tilpasser og samordner sin kommunedialog i samsvar med framtidige kommuneregioner i Viken.

For å sikre en god regional balanse og utnyttelse av regionale fortrinn, bør Viken fylkeskommune samordne dagens aktører og virkemidler og legge til rette for en aktiv videreutvikling av kommunenes innovasjonsressurser.

Kommunene på Ringerike har forventninger til at Viken fylkeskommune videreutvikler og fordeler regionale kompetansearbeidsplasser i nær dialog med kommunene.

6.9 Fortsatt regionråd på Hadeland?

Regionrådet for Hadeland kommer i en spesiell situasjon etter at to av tre eierkommuner overføres fra Oppland til Viken fra 1.1.2020. Situasjonen på Hadeland er spesiell i forhold til andre grenseregioner, for eksempel Kongsbergregionen og Nordre Vestfold, av følgende årsaker:

- Jevnaker kommune signaliserer at de ikke ønsker å være dobbeltmedlem i to politiske råd og forholde seg til ulik regionalpolitikk fra to fylkeskommuner. Jevnaker har gjort et langsiktig retningsvalg til fordel for Viken og er en aktiv bidragsyter i Rådet for Ringeriksregionen, jf. uttalelse fra regionrådet ovenfor.
- Den videre utvikling av kommunale og regionale tjenester kombinert med forventninger om sterkt integrasjon på bo- og arbeidsmarkedet på Ringerike, vil etter all sannsynlighet innebære at Jevnaker funksjonelt sett vil knyttes sterkere til Ringerike enn til Hadeland.
- Situasjonen for Lunner er tilsvarende preget av et aktivt retningsvalg til fordel for Viken. Lunner tilhører en annen kommunikasjonsakse enn Jevnaker og er funksjonelt sett en sørvendt kommune med mye arbeidspendling mot Nittedal og Oslo. Det er sannsynlig at Lunner som del av Viken vil knyttes enda sterkere til nedre Romerike og hovedstadsområdet enn til Gran og Jevnaker.

Selv om situasjonen på Hadeland preges av ulik funksjonell tilhørighet og langsiktig utviklingsretning, kan det tenkes flere løsninger for dagens regionråd og pågående samarbeid. Regionrådet for Hadeland forbereder for tiden en sak om regionrådets framtid som skal behandles i nær framtid. Det vises til kap.8 for en foreløpig tilrådning fra utreder.

6.10 Nytt politisk råd for Gardermoregionen

Som beskrevet i kap.5 har det gjennom de siste årene skjedd en omorganisering av det gamle regionrådet på Øvre Romerike til fordelt for Gardermoregionen som er organisert som et moderne interkommunalt politisk råd etter ny kommunelov. Det er gjennomført dialogmøte med styret for Gardermoregionen som bekrefter at det nye regionrådet vil være en godt egnet arena for dialog og samhandling med Viken fylkeskommune.

Av hensyn til kommunevalget og implementering av det nye regionrådet i tråd med ny kommunelov, vil det kreves noe tid for å konkretisere dialogform og hvilken type saker som vil være viktig i forhold til fylkeskommunen. Det vektlegges at regionrådet har hatt et nært forhold til Akershus fylkeskommunen som høringsarena i plansaker som berører kommuneregionen.

6.11 Nedre Romerike klar for regional dialog

Også Samarbeidsrådet for Nedre Romerike har vært gjennom omstillinger og frastår i dag som et mer rendyrket regionalpolitisk samarbeidsorgan. Samarbeidsrådet reviderte sine vedtekter i 2016 som bl.a. framhever samordnet areal og transport blant satsingsområdene. Den videre organisering av regionrådet påvirkes av at fire av syv medlemskommuner er berørt av kommunesammenslutning. Nye Lillestrøm kommune kan fra 2020 være avtalepart i byvekstavtale for Oslo og Akershus og deltaker i et mulig hovedstadsråd der også andre store bybåndskommuner kan komme til å delta.

Det er gjennomført dialogmøte med styret for samarbeidsrådet. I lys av pågående omstillinger er det ikke gitt detaljerte tilbakemeldinger om ønsket relasjon til Viken fylkeskommune. Det legges til grunn at Samarbeidsrådet for Nedre Romerike er en ønsket arena for dialog om regionale saker ifht. Viken fylkeskommune.

6.12 Uavklart i Follo

Også Follorådet er for tiden sterkt preget av at regionens to største kommuner gjennomfører kommunesammenslutning. Ved at Ski og Oppegård danner Nordre Follo kommune endres forutsetninger for eierskap og videreføring av det regionale samarbeidet i Follo. Kommunesammenslutningen påvirker også det regionalpolitiske fellesskap, bl.a. fordi Nordre Follo kommune kan bli avtalepart i byvekstsavtale og hovedstadsråd som del av det nære Osloområdet.

Det er gjennomført dialog med Follrådet på et felles regionrådsmøte sammen med Indre Østfold og Mosseregionen. I lys av de pågående omstillinger er det ikke gitt konkrete tilbakemeldinger på hovedspørsmålene ifht. Viken fylkeskommune. Det legges til grunn at dagens regionråd kan være en egnet oppstartsarena for dialog med Viken fylkeskommune, med mindre det tas initiativ til nødvendig omstilling av dagens regionråd i Follo. Det vises til kap.8 for en foreløpig tilrådning fra utreder.

6.13 Midlertidig ubalanse i Indre Østfold

Også Regionrådet for Indre Østfold er preget av den pågående sammenslutningen mellom fem av åtte kommuner i regionen. Fra 2020 vil kommuneregionen bestå av en stor Indre Østfold kommune og to små kommuner, Skiptvet og Marker. Dagens regionråd har gjort følgende vedtak om framtiden for dagens regionråd (sak 5/2019 datert 08.02.2019):

Det er enighet blant medlemskommunene i regionrådet om at vi bør fortsette med regionråd, men primært at det bør utvides eller slås sammen med andre for å bli enda sterkere og ha større påvirkningskraft. Sekretariatet lager i samarbeid med administrasjonen i Indre Østfold kommune et diskusjonsgrunnlag til neste møte. Leder og nestleder av regionrådet er invitert til Follorådet og vil orientere om dette møtet i neste regionråd.

Etter fellesmøtet i med regionrådene i Follo og Mosseregionen er det ikke avklart framtidig løsning for regionrådet. Det legges til grunn at dagens regionråd kan være en egnet oppstartsarena for dialog med Viken fylkeskommune, med mindre det tas initiativ til nødvendig omstilling av dagens regionråd i Indre Østfold. Det vises til kap.8 for en foreløpig tilrådning fra utreder.

6.14 Veivalg for Mosseregionen

Også Regionrådet for Mosseregionen deltok på fellesmøtet med regionrådene i Follo og Indre Østfold. Tilbakemeldingene tyder på at det er for tidlig å gjøre konkrete vurderinger av ønsket relasjon til Viken fylkeskommune. Det vektlegges at Mosseregionen har en viss egentyngde som selvstendig kommuneregion, samtidig som kommunene har funksjonelle bindinger både i retning Follo og Oslo og mot Nedre Glomma.

Det legges til grunn at Regionrådet for Mosseregionen vil være en egnet arena for dialog om relasjon til Viken fylkeskommune, med mindre kommunene gjør nye retningsvalg i lys av pågående diskusjoner. Det vises til kap.8 for en foreløpig tilrådning fra utreder.

6.15 Nedre Glomma og Halden står sammen

Etter møte med Nedre Glomma regionråd er det mottatt en skriftlig tilbakemelding på aktuelle hovedspørsmål fra enhet for plan og samfunnsutvikling i Sarpsborg kommune. Innspillet har karakter av en faglig problematisering der det er gitt faglige innspill fra flere av kommunene.

Innspillet kan sammenfattes i følgende foreløpige punkter om kommunenes ønsker i forhold til Viken fylkeskommune:

- Kommunene i Nedre Glomma regionråd og regionrådet for Halden og Aremark ønsker å samordne sine interesser i forhold til den kommende dialog med Viken fylkeskommune. Etablerte samarbeidspartnere er Sarpsborg, Fredrikstad, Hvaler, Rakkestad, Halden og Aremark. Interessante og mulige andre samarbeidspartnere vil være Råde, nye Moss, Våler og deler av Folloregionen som for eksempel Vestby. Den funksjonelle kommuneregionen for samhandling kan baseres på arbeidsmarked og næringsstruktur, kommunenes og regionens styrker og ressurser, innbyggernes ressurser, kompetanse, utdanningsinstitusjoner, kommunikasjon og infrastruktur. Alternative scenarier som bør ligge til grunn kan være å samles om og styrke:
  - Søndre Viken (Nedre Glomma og Haldenregionen)
  - Søndre Viken og Mossregionen med deler av Follo
  - Søndre Viken og Bohuslän.
- Kommunene peker bl.a. på behov for samordning i forhold til Nasjonal transportplan og regionale planer, herunder areal- og transportplaner og -strategier, bypakker og byvekstavtaler, planer for næringsutvikling, folkehelse/levkår og boligpolitikk. I en større region kan det også være hensiktsmessig å samarbeide om regionale og kommunale kunnskapsgrunnlag som utarbeides i forbindelse med planstrategi og planer, herunder analyser av næringsutvikling, arbeidsmarked, flyttemønster og flyttemotiver, boligmarked, levekårsforskjeller, miljøfaktorer mm.
- Regionrådet bør ha en viktig rolle og mål om å styrke hele Viken, samtidig som Viken må løfte fram og forsterke regionale fortrinn og muligheter. Det vektlegges at det er store levekårsforskjeller mellom kommuner og mellom delregioner i Viken. Boligpolitiske virkemidler, samt virkemidler og tjenester innen velferd, oppvekst og arbeid bør innrettes deretter for å gi gode forutsetninger for å lykkes med utvikling av de stedegne ressursene og målsettingene. Regionen har også behov for omstilling av næringsliv og etablering av nye arbeidsplasser. Det må legges til rette for at industrien kan vokse, herunder bl.a. prosessindustri, verkstedindustri og næringsmiddelindustri.
- Det vektlegges at kommuneregionen bør få et ansvar når det gjelder statlige oppgaver og arbeidsplasser som skal delegeres/desentraliseres. Reiselivsnæringen har et potensial og regionrådet kan ha en rolle knyttet til destinasjonsselskapene. I regionene er det stort engasjement i samferdselsoppgavene og det vektlegges det et stort potensial for mobilisering og tilpasning til regionale fortrinn i regionale samferdselsprosjekter.
- Kommunene mener evt. nye roller og oppgave for kommuneregionen vil skape behov for å vurdere dagens organisering av regionrådet, herunder regionrådets politiske forankring i kommunestyrene og partiene.
- Kommunene mener en partnerskapsavtale etter modell av Buskerud vil kreve tilpasninger til kommuneregionens behov og det regionalpolitiske engasjement i regionen. Som alternativ til en partnerskapsavtale bør det vurderes om regionrådet kan overta deler av fylkeskommunens ansvar og rolle som regional utviklingsaktør. Kommunene ser også behov for en nærmere vurdering av oppgavefordelingen på andre konkrete saksfelt.
- Kommunene vektlegger at Viken ikke bør ha som mål å overta eller utfordre kommunenes og delregionenes planmyndighet

- Kommunene legger også vekt på at de nye fylkespolitikere vil ha et spesifikt ansvar for å ivareta en god regional balanse i Viken, som er en forutsetning for at hele Viken skal fungere godt.
- Det vektlegges at regionrådet vil ha en viktig formidlingsrolle som bindeledd mellom Viken fylkeskommune og primærkommunene. Et regionalpolitisk råd med bredere forankring i kommunestyrene vil være en god arena for å gjøre politikerne og administrasjonen i Viken kjent med delregionens styrker og utfordringer.

7 Synspunkter fra statlige aktører

7.1 Målgrupper og tilnærming

I arbeidet med kommuneregioner i Viken er det fokusert på to problemstillinger i forhold til den regionale statsforvaltning:

- Statsetatenes regioninndeling og deres vurdering og evt. planer om å tilpasse egen regioninndeling til Viken fylke
- Statsetatenes planer for fremtidig kommunedialog, herunder om det foreligger planer om regionalisering av egen virksomhet eller den løpende sektorfaglige dialogen mot kommunene

Den første problemstillingen er til vurdering på nasjonalt nivå, bl.a. etter utredninger og anbefalinger fra Difi og påfølgende høringsprosess i etatene. En status for de pågående vurderinger følger nedenfor, med utgangspunkt i gjennomførte ledersamtaler og regjeringens nylige rapportering om det pågående arbeid i kommuneøkonomiproposisjonen for 2020¹⁹.

Den andre problemstillingen er kort drøftet med bakgrunn i ledersamtaler som er gjennomført med i hovedsak tre utvalgte kommuneorienterte statsetater, herunder Fylkesmannen for Oslo og Viken, NAV som nylig har etablert to regionkontorer innenfor Viken, samt Husbanken. På hver sin måte representerer disse statsetatene en ganske ulik tilnærming til regioninndeling og behov for nye strukturer som grunnlag for egen kommunedialog.

7.2 Tilpasning til Viken?

Difi har nylig kartlagt og analysert konsekvenser av ulike statlige regioninndelinger. Gjennomgangen dekker følgende 11 statsetater med samhandlingsbehov med fylkeskommunen, fylkesmannsembetet og kommunene: NAV, Innovasjon Norge, Husbanken, IMDi, Bufetat, Statens Vegvesen, NVE, Fiskeridirektoratet, Politiet og Sivilforsvaret og Kystverket.

Difi har laget egne delrapporter om den statlige inndelingens betydning for samhandling om hhv. regional utvikling, kommunerettet virksomhet og samfunnssikkerhet og beredskap. I sin hovedrapport²⁰ trekker Difi følgende konklusjoner om betydningen av ulike regionstrukturer:

- Det generelle inntrykket er at inndeling teller, men at sektorstyring, ressurser og velfungerende arenaer avgjør
- Det konkluderes med at sammenfallende inndeling betyr mer i arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap enn på de to andre områdene (regional utvikling og kommunerettet samhandling). Flere av Difis informanter uttrykker bekymring for at Viken blir et komplekst og tungvint fylke å samordne i beredskapsarbeidet.
- Stor grad av sammenfallende inndeling mellom fylkeskommunene og statlige samarbeidspartnere framheves også som en fordel i arbeidet med regional planlegging og utvikling. Fylkeskommunene gir i større grad enn statsetatene uttrykk for negative følger av en uensartet regional inndeling.
- Statsetatene opplever at samhandlingen om kommunerettede oppgaver stort sett fungerer bra, men at det er regionale forskjeller. Fylkesmannen og kommunene vurderer en ulik

---

¹⁹ Prop. 113 S (2018-2019)

²⁰ Difi-rapport 2018:10 En analyse av inndelingen av regional stat. Hovedrapport.

regional inndeling som særlig utfordrende der etatene deler opp fylker. Gode møteplasser for samarbeid om prioriterte satsinger framheves som viktig.

Difi fremmer i sin hovedrapport forslag til prinsipper for fremtidig tilpasning av regiongrenser. Difi anbefaler bl.a. at statsetatens regionale ledd i utgangspunktet bør følge fylkesgrensene og at inndelingen av statens lokale kontorer bør tilpasses gjeldende kommune- og fylkesinndeling.

Difi anbefaler videre at NVE, Sivilforsvaret, Innovasjon Norge og Husbanken bør endre sine regiongrenser slik at de sammenfaller med ny fylkesinndeling evt. de nye grensene for Fylkesmannen. For Statens vegvesen og IMDi pekes det på at fremtidig behov for regional organisering er uavklart. For Politiet, Bufetat, Kystverket og Fiskeridirektoratet anbefales ingen endring.

I Kommuneøkonomiproposisjonen for 2020 gir Regjeringens en status for gjennomgangen av inndelingen i regional statsforvaltning i lys av ny fylkesstruktur. Det opplyses at Difis analyser og anbefalinger har vært forelagt KS, kommunene og fylkeskommunene. Regjeringen opplyser at følgende prinsipper skal være retningsgivende:

1. Der det er behov for regional organisering, bør inndelingen av etatens regionale ledd i utgangspunktet følge fylkesgrensene
2. Prinsipp a. må balanseres mot den aktuelle statsetatens evne til å ivareta sektorspesifikke hensyn og mål, samt kostnadene ved endring. Effektiv ressursbruk skal være et hovedhensyn.
3. Inndelingen av lokale kontorer av statsetatene bør tilpasses gjeldende kommune- og fylkesinndeling
4. Statsetater med kommunerettede oppgaver som formidling, veiledning, tilsyn og kontroll bør som hovedregel legge slike oppgaver på regionalt nivå til fylkesmannen

Regjeringen sier følgende om aktuelle tilpasninger for den enkelte etat:

- Samfunnssikkerhetsministeren utreder hvordan Sivilforsvaret, som i dag er inndelt i 20 distrikter, kan tilpasses ny «grunnstruktur» for samfunnssikkerhets- og beredskapsetatene, ved å følge samme struktur som fylkesmannen eller politiet.
- NVE vil fra 1. januar 2020 foreta en tilpasning av regioninndelingen slik at hele Møre og Romsdal inngår i Region Vest med kontor i Førde.
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet vil utrede hvordan Husbanken kan tilpasse sin inndeling til ny fylkesstruktur.
- Politiets inndeling vil dele Viken og Troms og Finnmark, men regjeringen mener det er lite hensiktsmessig å foreslå endringer i politiet nå. Regjeringen mener at tilpasning av strukturen for Mattilsynet og UDI i det sentrale Østlandsområdet, og en tilpasning til nasjonal struktur for Heimevernet, bør vurderes hvis det senere gjøres organisasjonsendringer.
- Regjeringen mener at Kystverket og Fiskeridirektoratet kan forbli uendret på grunn av sammenfallende yttergrenser med nye fylker.
- Det samme gjelder Bufetat som først og fremst samhandler med helseregionene
- Det er avklart at Statens vegvesen ikke lenger skal ha en regional inndeling
- Fylkeskommunene får overført oppgaver fra IMDi som ledd i regionreformen, og vil utgjøre det regionale leddet på integreringsområdet
- Inndelingen til NAV og Innovasjon Norge er allerede tilpasset ny fylkesstruktur

7.3 Fylkesmannens kommunedialog

Resultater fra intervju og dialog med Fylkesmannen for Oslo og Viken kan sammenfattes i følgende punkter:

- Fylkesmannen uttrykker en ambisjon om at det nye embetet skal oppfattes som en enhetlig institusjon som bidrar aktivt til at statens politikk overfor kommunene er samordnet på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer. Fylkesmannens samordning skal bidra til at kommunene ivaretar statlig politikk og gjør gode lokale politiske prioriteringer.
- Generell formidling av statlig politikk, kommunebesøk og individuell oppfølging av den enkelte kommune vil være hovedsporet i den formelle styringslinjen mellom kommune og fylkesmann. Fylkesmannen legger opp til kommunevise kommunebilder og forventningsbrev, slik praksis har vært i tidligere embeter.
- Det foreligger ingen konkrete planer om utvidet dialog mot kommunene gjennom regionråd. Fylkesmannen vektlegger, med henvisning til Difis rapporter, at samarbeid om konkrete prosjekter og oppgaver oppleves som mer hensiktsmessig enn mer generelle møteplasser med hovedvekt på informasjonsutveksling. Som gode eksempler på konkret samordningsarbeid mellom staten og kommunene nevnes bl.a. Velferdspiloten i Østfold.
- Fylkesmannen er samtidig opptatt av å bidra til samordning gjennom etablerte arenaer og møteplasser, som regionalt planforum og samarbeid med fylkeskommunen gjennom egne partnerskap og avtaler.
- Fylkesmannen uttrykker også ønske om en nærmere dialog med fylkeskommunen og KS om møteplasser for kommunenes ledelse (ordførere/rådmann) og dialog om bl.a. befolkningsprognoser og annen statistikkproduksjon.
- Det er utfordringer knyttet til fylkesmannens samordningsoppdrag og beredskapsoppdrag i et nytt og større fylke. Antallet statlige regionale etater og antallet kommuner bidrar til denne utfordringen. Utfordringene handler bl.a. om å holde oversikt over risikobildet, herunder utarbeide en fylkesdekkende risiko- og sårbarhetsanalyse med oppfølgingsplan, og ikke minst samordne et stort antall aktører gjennom fylkesberedskapsrådet.

Det kan nevnes at nytt fylkesberedskapsråd for Oslo og Viken vil bestå av over 50 ledere fra til sammen 23 statlige etater og andre aktører med ansvar for kritisk infrastruktur og kritiske samfunnsfunksjoner. Politiet vil være representert med 3 politimestre, det samme gjelder etater som Heimevernet, Sivilforsvaret og Bane NOR. Etater som NVE og kraftforsyningen vil ha to representanter hver.

7.4 NAV i Øst-Viken og Vest-Viken

Etter dialog med NAV nasjonalt og regionalt framstår NAV som en sterkt kommuneorientert og innovativ statsetat. Etaten har et målbilde for sin kontorstruktur som langt på vei sammenfaller med målbildet for kommunereformen. NAV er opptatt av at både kommunesammenslutninger og forsterket interkommunalt samarbeid er aktuelle strategier for å nå etatens mål. Etaten har allerede tilpasset seg regionreformen og driver en aktiv strukturledelse i samarbeid med kommunene for å utvikle nye tjenester.

Pågående omstillinger i NAV er forankret i nasjonale strategier for omstilling som ble trukket opp i Meld.St.33 (2015-2016) Nav i en ny tid – for arbeid og aktivitet. Her fastlegger Stortinget at det enkelte NAV-kontor bør få økt handlefrihet og myndighet og at Regjeringen skal sørge for en sammenslåing til færre og større NAV-kontor. I meldingen trekkes det opp mål og rammer for utviklingen av partnerskapet mellom staten og kommunene. Her vektlegges særlig følgende:

- At NAV-kontorenes oppgaver bør være klart arbeidsrettede
- At samarbeidet om digitale tjenester skal forsterkes
- At ledelse og kompetanse ved kontorene må utvikles for å utnytte større lokal frihet
- At større NAV-kontor gjennom kommunesammenslutninger og interkommunalt samarbeid er nødvendig for å bygge bredere fagmiljøer og sikre rettssikkerhet

NAV var tidlig ute med å fastlegge en ny landsdekkende struktur med 12 regioner fra 1.1.2019. Nye regioner i NAV ble utredet²¹ med bakgrunn i bl.a. regionreformen og arbeidet med ny regional struktur for fylkesmannen. Etter politisk behandling ble det bestemt at NAV skulle ha sammenfallende inndeling som de nye fylkene, med ett unntak. Viken ble delt i Øst-Viken som består av kommunene i Østfold, Follo og Romerike, mens Vest-Viken består av Buskerud, Asker og Bærum.

Fra 1.1.2020 vil kommunesammenslutninger medføre en reduksjon i antall NAV-kontor. Øst-Viken vil få 29 NAV-kontor fordelt på 30 kommuner. Utvikling av nye NAV-kontor pågår i alle de nye kommunene Lillestrøm, Aurskog-Høland, Nordre Follo, Indre Østfold og Moss.

Vest-Viken vil få 14 NAV-kontor på 21 kommuner. Vest-Viken får to store NAV-kontor i nye Asker og nye Drammen kommune, hver med 160 og 220 ansatte for å dekke en befolkning på rundt 94.000 og 100.000 innbyggere. Vest-Viken får også to nye NAV-kontor basert på interkommunalt samarbeid for fem kommuner gjennom NAV Hallingdal (Gol) og tre kommuner gjennom NAV Numedal (Rollag). De nye kontorene vil ha vesentlig større fagmiljø. NAV Hallingdal vil f.eks. ha 31 årsverk og dekke en befolkning på 20.000 innbyggere. I Vest-Viken pågår også utredning av felles NAV-kontor mellom Sigdal og Modum.

For NAV er det liten tvil om at fremtidens NAV-kontor må bli bedre tilpasset felles bo- og arbeidsmarkedsområder. Fra begge regioner framheves at bo- og arbeidsmarkedene er dynamiske bl.a. som følge av endringer i kommunikasjoner og næringsstruktur. De regionale bo- og arbeidsmarkedene er likevel sterkt knyttet til den regionale by- og senterstrukturen. I Øst-Viken skisseres en mulig utvikling mot 3-5 bo- og arbeidsmarkedsregioner, mens i Vestviken, vil Asker, Bærum, de tre historiske byene (Drammen, Kongsberg og Hønefoss) og de regionale landskapene (Hallingdal og Numedal) utgjøre rammer for den videre utvikling.

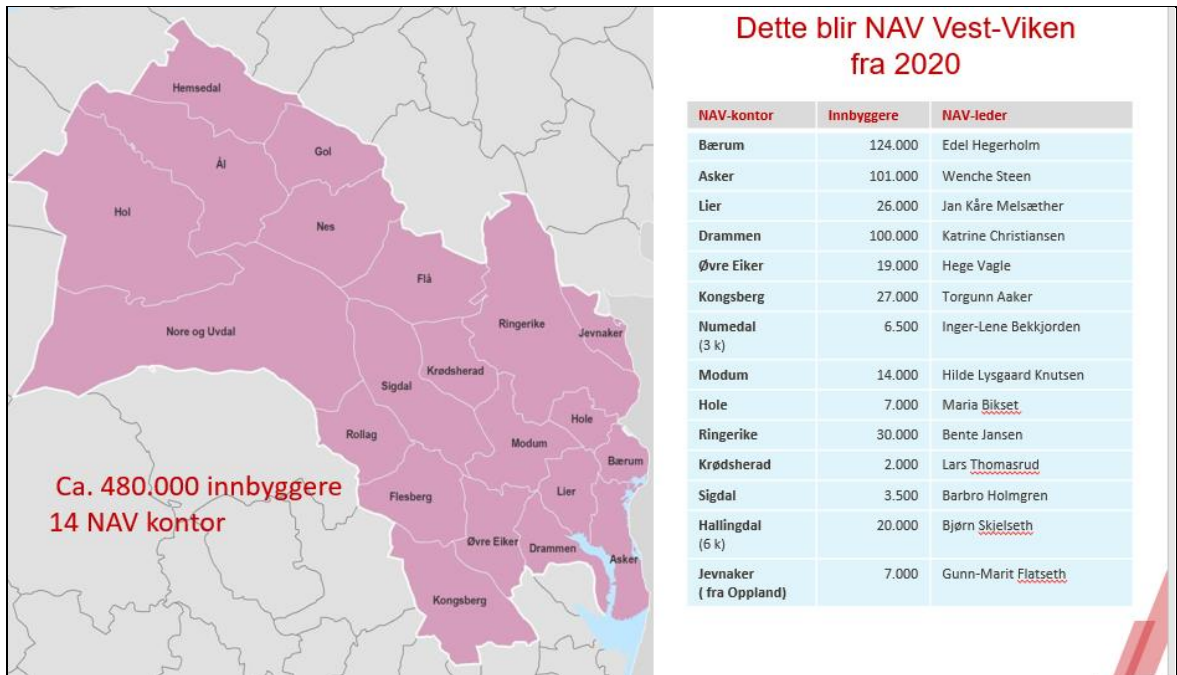
Fra NAV opplyses det om at større kontor og samarbeid innenfor felles bo- og arbeidsmarkedsområder over tid kan skape grunnlag for et utvidet regionalt samarbeid på statlig side og innenfor partnerskapet med kommunene. Funksjonelle regioner kan f.eks. bli brukt som områder for statlig ressursallokering og som markedsområder. Utvidet samarbeid om kunnskapsproduksjon og kompetanseutvikling er også aktuelt. Større NAV-kontor kan også få utvidet ansvar for viktige oppgaver og virkemidler som del av partnerskapet med staten.

Regionrådene framheves som en interessant og viktige arena for den videre utvikling av tjenester og nye NAV-kontor. I den videre omstilling er NAV helt avhengige av et nært samarbeid med kommunenes politiske og administrative ledelse. NAV kan samtidig benytte ulike arenaer, både det eksisterende partnerskapet, regionrådene og andre regionale arenaer som f.eks. etablerte samarbeid knyttet til utdanning og næring i regi av Buskerud fylkeskommune. Det framheves at regionrådene framstår som en naturlig arena for dialog om både kunnskapsgrunnlag og felles utfordringer, nye løsninger og ikke minst erfaringer som høstes fra løpende omstillinger.

---

²¹ Forslag til framtidig regional modell for Arbeids- og tjenestelinjen i NAV. Delrapport 5 Regionalisering gir muligheter. 01.06.2017.

Figur 7.1 NAV-kontor i Vest-Viken fra 1.1.2020. Kilde: NAV Vest-Viken

Figur 7.2 Problematisering av framvoksende bo- og arbeidsmarkedsområder i Øst-Viken. Kilde: NAV Øst-Viken

7.5 Kommunedialog i Husbanken

Av Husbankens hjemmeside framgår at Husbankens rolle er å iverksette regjeringens politikk for boligsosialt arbeid. Gjennom virkemidler som bostøtte, lån, tilskudd, kompetanseutvikling og kunnskapsutvikling støtter Husbanken kommunene faglig og økonomisk i arbeidet med å hjelpe vanskeligstilte på boligmarkedet.

Husbanken forvalter den nasjonale strategien Bolig for velferd, som fem departementer står bak. Strategien skal sikre en koordinert bruk av de statlige virkemidlene og god samordning med andre velferdspolitiske tiltak innenfor arbeid, helse- og omsorgstjenester og barnevern.

Husbanken vektlegger at alle kommuner med like behov skal få et likt og forutsigbart tilbud. Alle landets kommuner skal få lik behandling av like saker fra Husbanken uavhengig av regiontilhørighet.

Husbanken har et flerårig samarbeid med kommunene gjennom Husbankens kommuneprogram 2016-2020. Programmet består av et grunntilbud til alle landets kommuner og to delprogrammer med ytterligere oppfølging av kommuner med særskilte utfordringer. Storbyprogrammet består av kommunene Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger og Drammen. I by- og tettstedsprogrammet deltar 70 kommuner.

Husbanken har to regionkontor som betjener kommunene innenfor Viken. Husbanken øst omfatter fylkene Østfold, Akershus, Oslo, Oppland og Hedmark, og er lokalisert i Oslo. Husbanken sør omfatter Agderfylkene, Buskerud, Vestfold og Telemark, og har kontor i Arendal og i Drammen. En stor del av Husbankens kundekontakt skjer gjennom regionkontorene. Husbanken er med sin lokalkunnskap en viktig samarbeidspartner for kommunene og byggenæringen.

Husbanken samhandler direkte med kommunene. Fra Husbanken vektlegges at regionråd erfaringsmessig vil være lite relevant som arena for utvikling av boligsosiale tjenester. Husbankens oppgaver tilsier tilpasning av tjenestene til ulike boligpolitiske utfordringer i ulike kommuner. Det blir vektlagt at kommuner som inngår i regionråd som regel vil være heterogene mht. lokale boligmarkeder. Lokale utfordringer og behov for boligsosiale tjenester vil være forskjellig. Det blir også vektlagt at erfaringene med regionråd som produksjonsorganer for konkrete tjenester er høyst blandet.

Når det gjelder Husbankens fremtidige regioninndeling på Østlandet, blir det vist til pågående vurderinger av Regjeringen. Som nevnt ovenfor har Regjeringen nylig varslet at Kommunal- og moderniseringsdepartementet skal utrede hvordan Husbanken kan tilpasse sin kontorinndeling til ny fylkesstruktur.

8 Avsluttende analyser og tilråding

NIVI/SØA redegjør i dette kapitlet for noen antatt viktige premisser som grunnlag for en selvstendig faglig tilråding, som på noen punkter avviker fra kommunenes preferanser jf. kap.6.

8.1 Sterke kommuneregioner gir muligheter

Viken kjennetegnes av landets største storbyregion og flere andre store byregioner i norsk sammenheng. Viken har også sterke kommuneregioner utenfor hovedstadsområdet og de mest folkerike byregionene rundt Oslofjorden.

I figuren nedenfor har vi framstilt vekst i sysselsetting og befolkning for dagens kommuneregioner i to femårsperioder fra 2009-2018. Kommuneregioner med vekst i både sysselsetting og befolkning kan kalles utviklingsregioner²². Regioner med vekst i sysselsetting, men tilbakegang i befolkning kan kalles arbeidsregioner. Regioner som vokser i befolkning, men som har tilbakegang i sysselsettingen kan kalles bostedsregioner. Regioner som har tilbakegang i både sysselsetting og befolkning kan kalles uttynningsregioner.

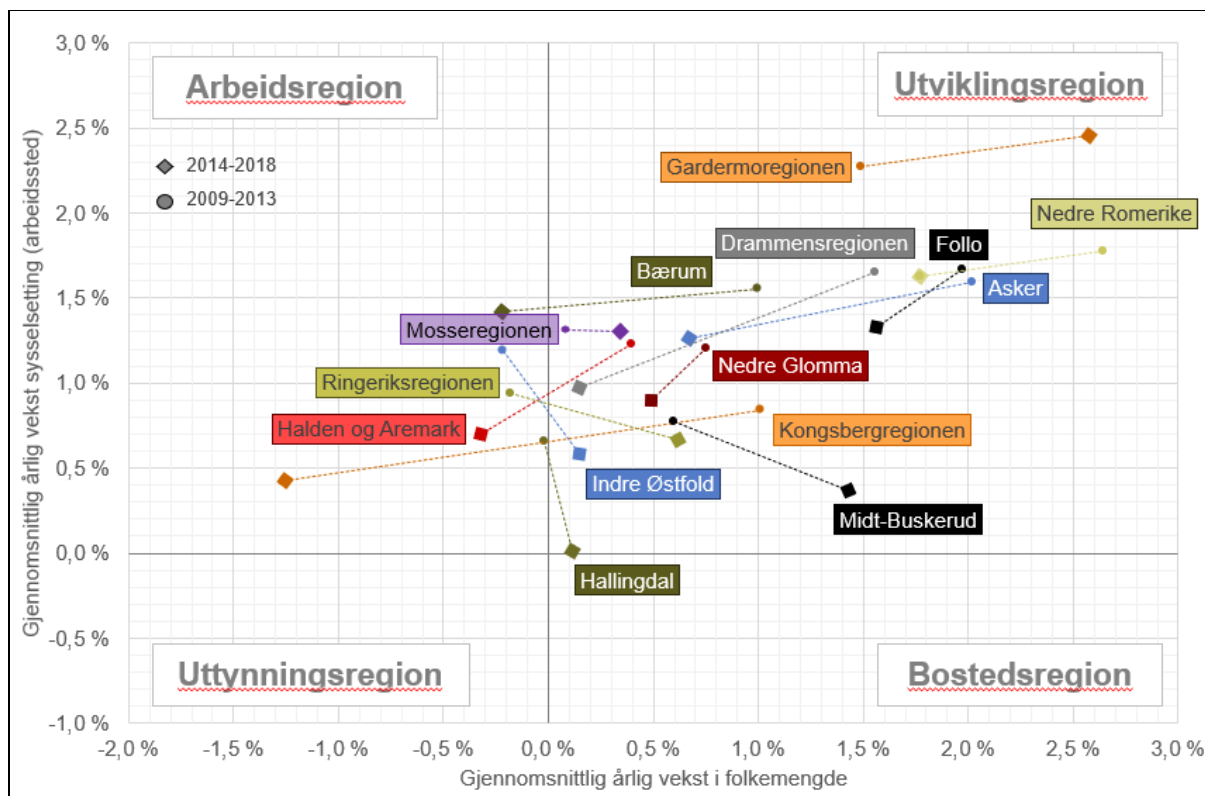
Analysen viser at nesten samtlige kommuneregioner i Viken kan betraktes som utviklingsregioner, med vekst i både sysselsetting og befolkning gjennom den siste tiårsperioden. I de sentrale byregionene gjenspeiler tallene en flerkjernet storbyutvikling med flere store og dynamiske arbeidsmarkeder utenfor Oslo. Tallene gjenspeiler også sterke næringsgeografiske regioner i Kongsbergregionen, på Ringerike og i Hallingdal. Ingen av kommuneregionene i Viken er typiske uttynningsregioner og heller ikke typiske bostedsregioner. Tallene kan skjule store interne ulikheter for enkeltkommuner.

Vikens sterke kommuneregioner kan skape grunnlag for et variert og spennende samarbeid i forhold til både Viken fylkeskommune, Oslo kommune og den regionale statsforvaltning. Utvidet samarbeid om bærekraftig samfunnsutvikling og effektiv tjenesteproduksjon er en del av mulighetsrommet. Bruk av kommuneregionene som faste analyseregioner og regionale planregioner er interessant i lys av at kommuneregionene sammenfaller bedre med felles bo- og arbeidsmarkedsområder. Kommuneregionene kan også spille en viktig demokratisk rolle ved at samarbeidet kan utløse desentralisering og bidra til større lokal påvirkningskraft og bredere politisk deltakelse i regionale og nasjonale saker.

Kommuneregionene er også interessante i et bredere reformpolitisk bilde. Mye kan tyde på at den videre fornyelse og omstilling i offentlig sektor vil måtte skje på tvers av etablerte bystrukturer og administrative inndelinger som ikke framstår som optimale. De siste endringene i oppgavefordelingen har vært sterkt preget kamp om tilføring av nye oppgaver fra staten til fylkeskommunene. Det største potensialet for forbedring i oppgavefordelingen i offentlig sektor er antakelig knyttet til en tettere integrasjon mellom kommunene og fylkeskommunen, særlig med utgangspunkt i de store kommunene. Såkalt vertikal integrasjon kan skape grunnlag for mer helhetlig politisk ansvar, bedre samfunnsplanlegging og mer sammenhengende tjenestekjeder for brukerne. Økt vertikal integrasjon kan også være et viktig bidrag til mer effektiv ressursbruk og en mer oversiktlig forvaltning for innbyggerne

---

²² Typologien er bl.a. brukt av Norut f.eks. i Rapport 4/215

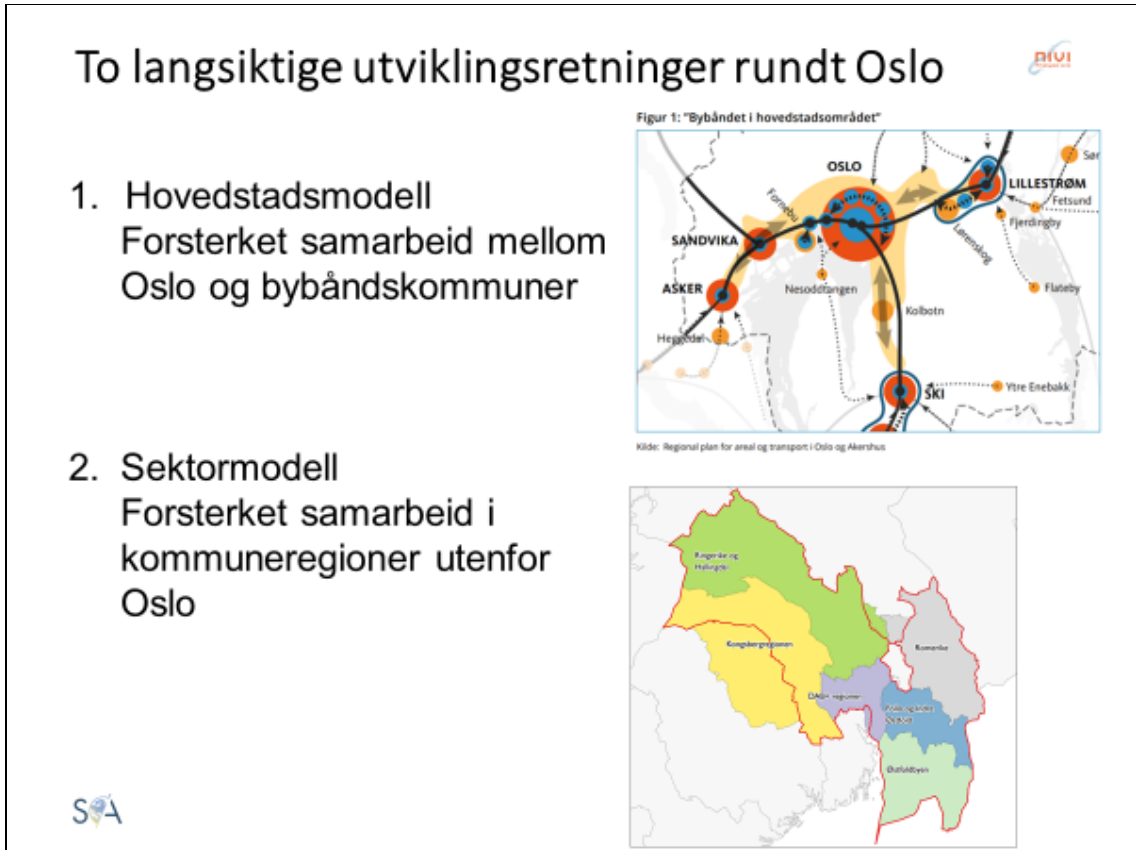
Figur 8.1 Vekst i befolkning og sysselsetting 2009-2018. Kilde: SSB

8.2 Langsiktig utviklingsretning rundt Oslo

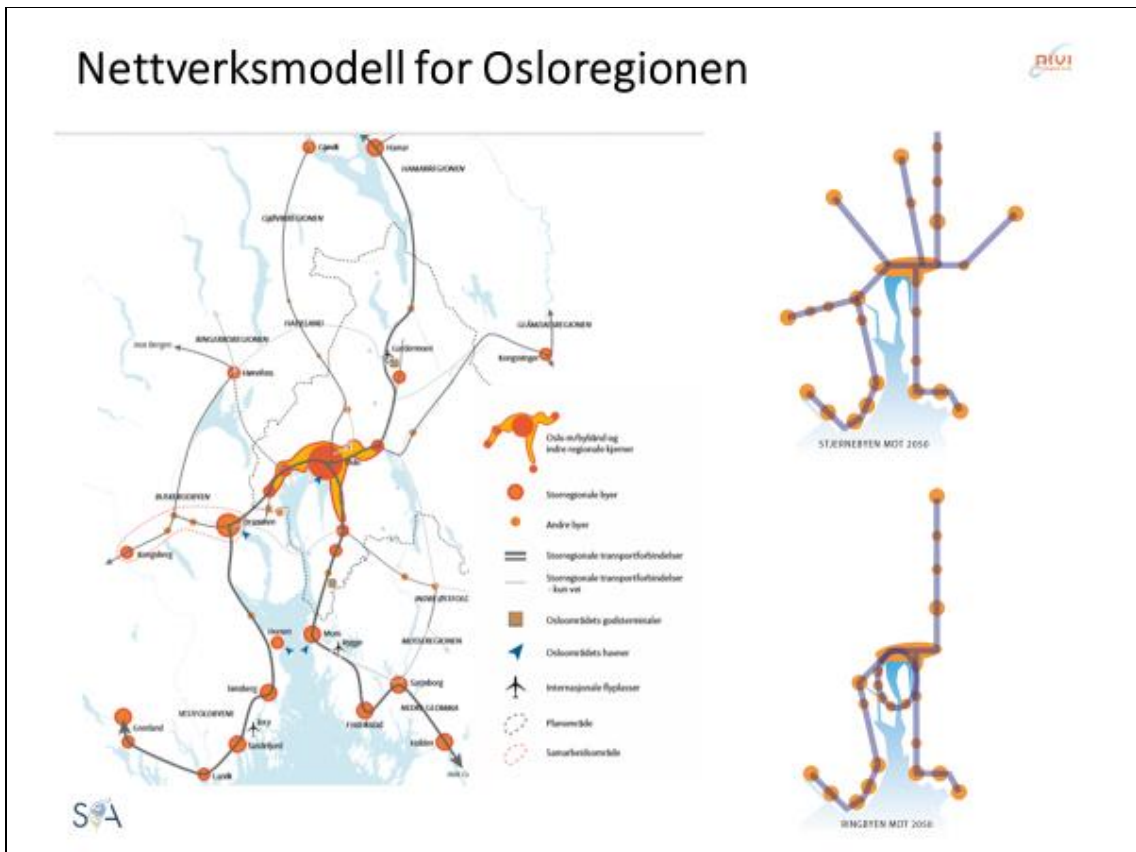
I utredningsarbeidet har Bærum kommune etterlyst «tankemodeller» for den videre byutvikling rundt Oslo. Oslo tettsted omfatter i dag 1 million innbyggere og strekker seg inn i 12 kommuner og tre fylker. I dette prosjektet har det ikke vært tid til å gå dypt inn i denne viktige problemstillingen. To «tankemodeller» er identifisert, en hovedstadsmodell som vektlegger samarbeid mellom Oslo og nære omegnskommuner (regionbyer i bybåndet), og en sektormodell som kan tolkes som en motvektsmodell til Oslo, der omegnskommunene organiserer seg i sterke delregioner rundt Oslo. De to modellene er skissert i figuren nedenfor.

I den regionalpolitiske debatt har det også vært diskutert «ringby» og «stjerneby» med utgangspunkt i nye kommunikasjoner og intercityutbygging på Østlandet. Slike nettverksmodeller kan være interessante, men neppe som grunnlag for regionalt samarbeid mellom nabokommuner som vi her er opptatt av.

Problemstillingen som her reises kan være naturlig å drøfte i det videre arbeid med det overordnede plansystemet for Viken og Oslo, herunder innretning av framtidig byveksttaltale og hovedstadsråd.

Figur 8.2 Skisser av ulike samarbeidsstrukturer rundt Oslo

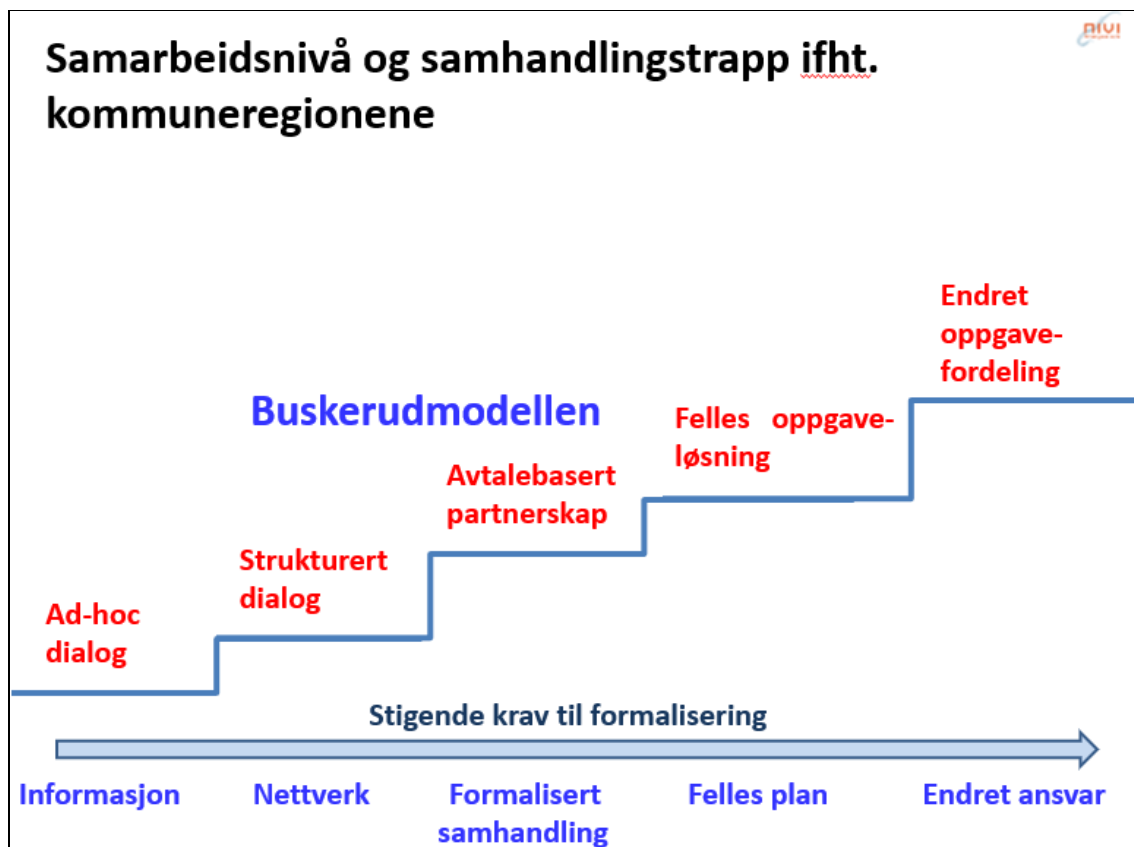

Figur 8.3 Nettverksmodeller i Osloregionen

8.3 Samhandlingstrapp og prinsipielle vurderinger

Utredningen som er gjennomført reiser spørsmål om form og innhold i samhandlingen mellom kommuneregionene og Viken fylkeskommune. For å spenne ut mulighetsrommet er det laget en samhandlingstrapp som konkretiserer mulige samarbeidsnivåer ifht. til fylkeskommunen. Trappen er illustrert nedenfor og det er grunn til å peke på viktige sammenhenger av praktisk og prinsipiell karakter:

1. Jo høyere samarbeidsnivå det legges opp til jo større krav til formalisering. Hvis prinsippene i Buskerudmodellen følges vil det etableres en strukturert dialog forankret i en avtale mellom kommunene og fylkeskommunen. Det kan tenkes både en løsere dialog med vekt på gjensidig informasjonsutveksling og et tyngre og mer integrert samarbeid, f.eks. i form av felles planer og strategier eller endret arbeidsfordeling for tilretteleggende virkemidler.
2. Ny kommunelov tillater ikke at et interkommunalt politisk råd overtar forvaltningsoppgaver eller offentlig myndighet fra fylkeskommunen, utover tilskuddsmyndighet. Det øverste trinnet i samhandlingstrappen kan innebære en formell endring i oppgavefordelingen som kan stille krav til annen juridisk regulering, inkl. organisering etter forsøksloven. Ut fra den nye kommunestrukturen og det komplekse utfordringsbildet i Viken, kan det være grunn til å peke på at Viken kan romme svært interessante forsøksmuligheter som del av den videre forvaltningsutvikling.
3. Etablering av interkommunale politiske råd aktualiserer en debatt om representasjon og deltakelse og hvem som har politisk ansvar for beslutninger og ressursbruk i det politiske rådet. Det gjelder særlig dersom fylkeskommunen deltar på linje med kommunene og dersom det politiske rådet skal forvalte fylkeskommunale utviklingsmidler gjennom en partnerskapsavtale, slik tilfelle er i Opplandsmodellen. Det innebærer at det politiske rådet blir et samstyriingsorgan med kollektivt ansvar for beslutninger og ressursbruk. Alternativet er at kun kommuner deltar i rådet, som vil sikre klare ansvarslinjer og frihet for kommunene til å opptre uavhengig av konsensus med fylkeskommunen.
4. Et høyt interkommunalt samarbeidsnivå, kan også være prinsipielt betenkelig i forhold til det representative demokratiet som skal utøves av kommunestyrene og fylkestingene. Interkommunale politiske råd og andre interkommunale styringsgrupper kan innebære en politisk marginalisering og fragmentering av politisk ansvar. Det kan derfor være svært viktig at regionråd er organisert med brede arenaer for deltakelse og involvering av kommunestyrene, slik mange regionråd i dag er.
5. Et høyt interkommunalt samarbeidsnivå kan i praksis innebære utvikling av et fjerde forvaltningsnivå. Det vil særlig være tilfelle dersom det politiske rådet kombineres med omfattende interkommunalt samarbeid om lovpålagte oppgaver, organisert gjennom vertskommuner, oppgavefellesskap og interkommunale selskaper.
6. En forsterkning av samarbeidsstrukturen mellom kommunene og fylkeskommunen kan også lede til en mindre oversiktlig forvaltning for innbyggerne, bl.a. sett i lys av at nye store kommuner som regel organiseres med et nærdemokrati.
7. Kommunesammenslutninger og formelle endringer i oppgavefordelingen kan redusere behovet for interkommunale politiske råd, annet interkommunalt samarbeid og partnerskap mellom forvaltningsnivåene for å løse offentlige oppgaver.

Figur 8.3 Sammenheng mellom samarbeidsnivå og formalisering

8.4 Tiltrådning om fremtidig samarbeidsstruktur

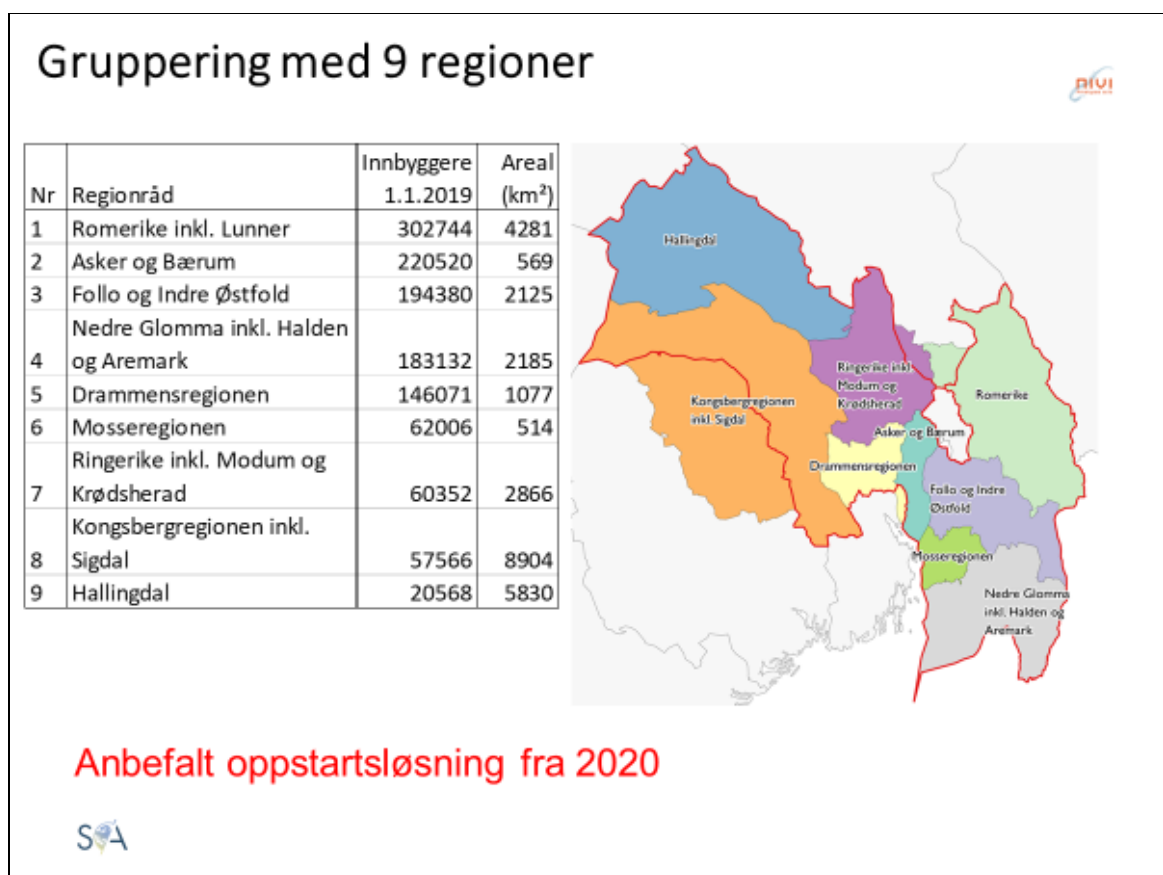
Fellesnemnda i Viken har forutsatt at det er kommunene som skal bestemme deltakelse i kommuneregioner og regionråd. I tråd med dette prinsipielle utgangspunktet vil den faglige anbefalingen være å følge kommunenes preferanser slik det er redegjort for i kap.6.

Vi ser flere grunner til å anbefale en avvikende samarbeidsstruktur ut fra faglige vurderinger:

- Både fylkeskommunen og staten har sterke og legitime interesser i strukturene for offentlig oppgaveløsning. Det gjelder både kommunestrukturen og samarbeidsstrukturen mellom kommunene, som må ivareta ikke bare lokale interesser, men også regionale og nasjonale hensyn. Kommunenes organisasjonsfrihet er knyttet til organiseringen av egne oppgaver og ikke til strukturene for oppgaveløsning, som mange offentlige aktører er avhengige av.
- Viken fylkeskommune bør antakelig tilstrebe en viss regional balanse mellom kommuneregionene, av hensyn til likebehandling og ivaretagelse av regional balanse
- Kommuneregionene bør følge grunnleggende faglige prinsipper for offentlig planlegging og inndeling av kommuner, der tilpasning til felles- og arbeidsmarkedsområder er ønskelig av hensyn til god oppgaveløsning.
- Kommunene kan ønske at Viken fylkeskommune formidler hva som kan være gode løsninger sett fra fylkeskommunens definerte roller og ansvar
- Vi er kjent med at flere av regionrådene vurderer ulike veivalg og vil sette pris på uavhengige faglige innspill

NIVI/SØA anbefaler oppdragsgiver å gå i dialog med utvalgte regionråd for om mulig å etablere en mer balansert og geografisk funksjonell samarbeidsstruktur, som grunnlag for plandialog og øvrig samhandling fra 2020. NIVI/SØA mener det kan være gode faglige argumenter for endringer for følgende etablerte kommuneregioner:

- Regionrådet i Midt-Buskerud framstår ikke som et bærekraftig og funksjonelt kommunesamarbeid i møte med den nye forvaltningsstrukturen i Viken. NIVI/SØA har vurdert ulike løsninger og anbefaler en deling ved at Sigdal kommune slutter seg til Kongsbergregionen, mens Modum og Krødsherad slutter seg til Ringerike som regionalt tyngdepunkt og fremtidig integrasjonsakse.
- Hadeland regionråd vil være vanskelig å videreføre som et interkommunalt og grenseoverskridende politisk råd i lys av endret retningsvalg, skifte av fylkestilhørighet og ulike integrasjonsretninger for Jevnaker og Lunner. Hadeland representerer samtidig en merkevare og et innarbeidet samarbeid som evt. kan videreføres som et prosjektbasert samarbeid i en definert kommuneklynge, gitt at eierkommunene og berørte fylkeskommuner ser seg tjent med en slik ressursbruk og profilering.
- Det anbefales en samordnet dialog med begge de to regionrådene på Romerike inkl. Lunner kommune, særlig av hensyn til dialog om areal og transport og hensynet til symmetri i samarbeidsmønsteret rundt Oslo.
- Det anbefales også en samordnet dialog mot Follorådet og Indre Østfold Regionråd, begrunnet i behov for samordnet areal og transportplanlegging, korte reiseavstander og økende integrasjon mot Oslo. Alternative retningsvalg for Indre Østfold framstår som lite realistiske sette fra aktuelle naboregioner og relevante faglige kriterier for orientering av Indre Østfold kommune.
- Nye Moss kommune og Mosseregionen har en viss egentyngde som selvstendig kommuneregion og kan gjøre gode retningsvalg både mot Follo og mot Nedre Glomma og Halden.

Figur 8.4 Konsolideringsmodell med ni kommuneregioner i Viken

8.5 Andre tilrådninger

Andre tilrådninger som følger av utredningen kan oppsummeres i følgende punkter:

- Viken fylkeskommune bør ta initiativ til et videre arbeid om langsiktige utviklingsretninger rundt Oslo i nær dialog med kommunene
- Flere kommuner og regionråd etterspør en klargjøring av mål og prinsipper for fremtidig samhandling mellom kommunene og den nye fylkeskommunen, herunder hvilke roller og oppgaver det er ønskelig å legge til interkommunale politiske råd
- Behovet for avtalebasert dialog i form av en partnerskapsavtale vil variere og bør tilpasses lokale utfordringer og behov
- Viken fylkeskommune bør vurdere å etablere de anbefalte kommuneregionene som faste planregioner for utvikling av kunnskapsgrunnlag og regionalt plansystem tilpasset FNs bærekraftsmål. Regionale fortrinnsanalyser bør gjennomføres for alle kommuneregioner, som grunnlag for regionalpolitisk dialog om utfordringer og løsninger.
- Det kommunale plansystemet bør tilpasses behovet for planlegging av funksjonelle byregioner og felles bo- og arbeidsmarkedsområder. Det er behov for samordning av kommuneplaner i flerkommunale byråder. I Hallingdal kan et regionalt utviklingskontor kombineres med et regionalt plankontor og en regionplan for Hallingdal.
- Fylkesmannen for Oslo og Viken og andre kommuneorienterte statsetater bør samordne sin kommunedialog i forhold til kommunene. Gjennomført dialog tyder på at kommunene anser regionrådene og de faste kommuneregionene som gode arenaer for samordnet kommunedialog om statlig politikk og løpende reformer.
- Gjennomført dialog tyder på bekymring og usikkerhet blant store og sentrale kommuner knyttet til en fortsatt fragmentert organisering av sentrale beredskapssetater i Viken. Det pekes bl.a. på mulige svakheter i fylkesmannens organisering og manglende sammenfall mellom politiet og andre sentrale beredskapsaktører. Det etterlyses en helhetlig analyse med vekt på lokale og regionale løsninger som kan sikre en organisering i tråd med gjeldende beredskapsprinsipper.

Vedlegg 1: Informasjonsbrev til kommuner og regionråd i Viken datert 17.03.2019

Alle kommuner og alle regionråd i Viken

Vår ref.: 828/2019 - 2018/188
Saksbehandler: Espen Nedland Hansen
Dato: 17.03.2019

Analyse av kommuneregioner/regionrådsstruktur

Dette brevet sendes til regionrådene i framtidige Viken og til alle kommuner i de tre nåværende fylkene Østfold, Buskerud og Akershus.

15. november 2018 ble det avholdt et første dialogmøte mellom framtidige Viken fylkeskommune og noen utvalgte samfunnsaktører. Alle regionråd, samt alle kommuner som ikke tilhører et regionråd, var invitert.

Ett tema som ble behandlet på møtet var regionrådenes rolle i det nye fylket. Under møtet ble det fra deltakerne stilt forventninger om at regionrådene vil måtte spille en sentral rolle i den framtidige dialogen med Viken fylkeskommune (jf. tidligere utsendt oppsummering fra dialogmøtet, vedlagt). For å følge opp dette punktet fra dialogmøtet, ønsker Prosjekt Viken å fremskaffe et kunnskapsgrunnlag for å få bedre oversikt over kommunens ønsker og vurderinger for den framtidige kommunestrukturen/regionrådsstrukturen i Viken.

Fellesnemnda har vedtatt prosess for regional planstrategi for Viken, og har i den sammenheng bedt om at det i forbindelse med utarbeidelse av kunnskapsgrunnlaget for planstrategien, gjøres en analyse av kommuneregioner/regionrådsstruktur. Analysen kobles derfor til denne prosessen.

Hensikten med analysen er å fremskaffe et godt faglig grunnlag for samfunnsdialogen som skal foregå gjennom medvirkningsprosessen for regional planstrategi første halvår 2020, og samtidig tilføre kommunene et grunnlag for deres egne vurderinger om samarbeidsrelasjoner og samarbeidsformer i det nye fylket. Disse beslutningene vil kommunene fatte på eget grunnlag.

For å kunne fremskaffe dette kunnskapsgrunnlaget og foreta en god faglig analyse, er det viktig med god medvirkning fra regionrådene/kommunene. Det varsles derfor gjennom dette brevet at regionrådene/kommunene vil bli kontaktet av valgt leverandør for analysen: NIVI Analyse/Samfunnsøkonomisk analyse. Vi håper at regionrådene/kommunene vil se med velvilje på å bidra i dette arbeidet.

Med hilsen *Dokumentet er elektronisk godkjent og signert av*

Anette Solli
Fylkesordfører Akershus
Leder av fellesnemnda

Ole Haabeth
Fylkesordfører Østfold
Nestleder i fellesnemnda

Roger Ryberg
Fylkesordfører Buskerud
Nestleder i fellesnemnda

Vedlegg 1: Andel av arbeidstakerne som pendler ut fra kommuner i Viken m. Prosent. 2018.

Regionrådsområde	Kommune	Arbeids- Pendler							Øvrig ut-pendling
		takere	ikke	1	2	3	4	5	
	Viken	599041	436113						
	Bærum	64633	28762	Oslo (42%)	Asker (5%)	Drammen (1%)	Ullensaker (1%)	Lier (1%)	6 %
	Asker	31027	11324	Oslo (31%)	Bærum (19%)	Drammen (3%)	Lier (2%)	Røyken (1%)	7 %
	Røyken	11771	3265	Oslo (19%)	Asker (18%)	Bærum (12%)	Drammen (8%)	Lier (5%)	10 %
	Hurum	4569	1881	Oslo (13%)	Røyken (9%)	Asker (8%)	Drammen (8%)	Bærum (5%)	15 %
Drammensregionen	Drammen	33620	17735	Oslo (14%)	Lier (9%)	Asker (5%)	Bærum (4%)	Nedre Eiker (3%)	13 %
Drammensregionen	Lier	13519	4647	Drammen (18%)	Oslo (16%)	Asker (11%)	Bærum (8%)	Røyken (2%)	10 %
Drammensregionen	Nedre Eiker	12384	3726	Nedre Eiker (30%)	Oslo (8%)	Lier (7%)	Øvre Eiker (6%)	Asker (3%)	14 %
Drammensregionen	Øvre Eiker	9638	3608	Drammen (18%)	Nedre Eiker (12%)	Kongsberg (10%)	Oslo (6%)	Lier (5%)	13 %
Drammensregionen	Svelvik	3222	1046	Drammen (28%)	Lier (8%)	Oslo (7%)	Asker (3%)	Bærum (2%)	19 %
Follorådet	Ski	15554	5311	Ski (34%)	Ås (7%)	Oppegård (6%)	Bærum (3%)	Vestby (2%)	10 %
Follorådet	Oppegård	13716	3533	Oppegård (26%)	Ski (7%)	Bærum (4%)	Ås (2%)	Vestby (1%)	8 %
Follorådet	Ås	10376	3526	Oslo (31%)	Ski (12%)	Oppegård (4%)	Vestby (3%)	Frogn (2%)	14 %
Follorådet	Nesodden	9886	3797	Nesodden (38%)	Bærum (4%)	Ski (2%)	Frogn (2%)	Ås (2%)	9 %
Follorådet	Vestby	8860	3198	Oslo (26%)	Ås (7%)	Ski (6%)	Moss (5%)	Oppegård (3%)	16 %
Follorådet	Frogn	7989	2905	Oslo (30%)	Ås (7%)	Ski (6%)	Vestby (4%)	Nesodden (3%)	14 %
Follorådet	Enebakk	5601	1614	Enebakk (29%)	Skedsmo (8%)	Ski (7%)	Lørenskog (5%)	Rælingen (3%)	14 %
Gardermoreregionen	Ullensaker	19753	9628	Oslo (24%)	Skedsmo (8%)	Lørenskog (3%)	Eidsvoll (3%)	Nannestad (2%)	12 %
Gardermoreregionen	Eidsvoll	12525	4778	Ullensaker (22%)	Oslo (20%)	Skedsmo (5%)	Nannestad (2%)	Lørenskog (2%)	11 %
Gardermoreregionen	Nes (Ak.)	11245	4108	Oslo (20%)	Ullensaker (15%)	Skedsmo (8%)	Sørum (4%)	Lørenskog (3%)	13 %
Gardermoreregionen	Nannestad	7210	1903	Nannestad (26%)	Oslo (19%)	Skedsmo (8%)	Eidsvoll (4%)	Lørenskog (3%)	12 %
Gardermoreregionen	Gjerdrum	3664	835	Gjerdrum (23%)	Skedsmo (15%)	Ullensaker (12%)	Lørenskog (5%)	Nittedal (2%)	13 %
Gardermoreregionen	Hurdal	1374	548	Ullensaker (17%)	Eidsvoll (11%)	Oslo (11%)	Nannestad (4%)	Skedsmo (3%)	13 %
Halden og Aremark	Halden	13802	9823	Sarpsborg (11%)	Fredrikstad (6%)	Oslo (4%)	Moss (1%)	Rakkestad (1%)	7 %
Halden og Aremark	Aremark	641	230	Aremark (36%)	Sarpsborg (5%)	Marker (4%)	Rakkestad (3%)	Fredrikstad (3%)	10 %
Hallingdal	Hol	2476	1955	Ål (7%)	Gol (3%)	Oslo (2%)	Drammen (1%)	Nes (Busk.) (1%)	7 %
Hallingdal	Gol	2447	1831	Ål (9%)	Nes (Busk.) (4%)	Hemsedal (3%)	Oslo (2%)	Hol (1%)	6 %
Hallingdal	Ål	2438	1712	Gol (12%)	Hol (6%)	Oslo (2%)	Drammen (1%)	Ringerike (1%)	7 %
Hallingdal	Nes (Busk.)	1730	1187	Gol (15%)	Ål (4%)	Oslo (3%)	Flå (2%)	Ringerike (1%)	6 %
Hallingdal	Hemsedal	1350	946	Gol (11%)	Oslo (4%)	Ål (2%)	Bærum (1%)	Ringerike (1%)	11 %
Hallingdal	Flå	538	364	Nes (Busk.) (8%)	Oslo (5%)	Ringerike (3%)	Gol (3%)	Ål (2%)	11 %
Indre Østfold	Askim	7279	3068	Oslo (16%)	Eidsberg (8%)	Ski (7%)	Spydeberg (4%)	Ås (3%)	20 %
Indre Østfold	Eidsberg	5388	2584	Askim (12%)	Oslo (10%)	Trøgstad (4%)	Rakkestad (4%)	Sarpsborg (3%)	20 %
Indre Østfold	Hobøl	2985	578	Hobøl (19%)	Ski (14%)	Ås (7%)	Askim (5%)	Vestby (5%)	27 %
Indre Østfold	Spydeberg	2983	907	Oslo (20%)	Ski (11%)	Askim (10%)	Ås (4%)	Hobøl (4%)	21 %
Indre Østfold	Trøgstad	2659	1038	Eidsberg (14%)	Oslo (11%)	Askim (10%)	Ski (2%)	Aurskog-Høland (2%)	22 %
Indre Østfold	Skiptvet	1919	657	Askim (13%)	Oslo (9%)	Spydeberg (6%)	Sarpsborg (6%)	Eidsberg (4%)	27 %
Indre Østfold	Marker	1702	908	Eidsberg (14%)	Askim (7%)	Oslo (5%)	Rakkestad (2%)	Sarpsborg (2%)	16 %
Kongsbergregionen	Kongsberg	13636	10494	Drammen (5%)	Oslo (4%)	Øvre Eiker (2%)	Bærum (1%)	Nedre Eiker (1%)	10 %
Kongsbergregionen	Flesberg	1395	607	Kongsberg (35%)	Oslo (3%)	Rollag (2%)	Drammen (2%)	Øvre Eiker (2%)	12 %
Kongsbergregionen	Nore og Uvdal	1391	1091	Rollag (4%)	Kongsberg (3%)	Nes (Busk.) (2%)	Oslo (2%)	Drammen (1%)	9 %
Kongsbergregionen	Rollag	732	461	Kongsberg (12%)	Nore og Uvdal (8%)	Flesberg (7%)	Oslo (3%)	Drammen (2%)	6 %
Kongsbergregionen	Notodden	5763	4013	Kongsberg (10%)	Oslo (3%)	Hjartdal (2%)	Tinn (1%)	Drammen (1%)	13 %
Kongsbergregionen	Tinn	2873	2362	Oslo (4%)	Notodden (2%)	Kongsberg (1%)	Bærum (1%)	Hjartdal (0%)	9 %
Kongsbergregionen	Hjartdal	762	387	Notodden (24%)	Oslo (4%)	Kongsberg (3%)	Tinn (2%)	Bærum (1%)	16 %
Midt-Buskerud	Modum	6839	3648	Drammen (10%)	Øvre Eiker (7%)	Ringerike (4%)	Nedre Eiker (4%)	Oslo (4%)	17 %
Midt-Buskerud	Sigdal	1896	1221	Modum (10%)	Drammen (5%)	Øvre Eiker (3%)	Nedre Eiker (3%)	Krødsherad (3%)	11 %
Midt-Buskerud	Krødsherad	1142	695	Modum (9%)	Ringerike (8%)	Sigdal (4%)	Oslo (3%)	Flå (3%)	13 %
Mosseregionen	Moss	14845	6631	Oslo (17%)	Rygge (10%)	Vestby (5%)	Sarpsborg (5%)	Fredrikstad (3%)	16 %
Mosseregionen	Rygge	7796	2569	Moss (26%)	Oslo (11%)	Sarpsborg (6%)	Fredrikstad (4%)	Vestby (4%)	15 %
Mosseregionen	Råde	3652	1068	Fredrikstad (15%)	Sarpsborg (13%)	Moss (12%)	Oslo (8%)	Rygge (8%)	14 %
Mosseregionen	Våler	2846	655	Moss (22%)	Oslo (10%)	Rygge (9%)	Vestby (8%)	Sarpsborg (6%)	22 %
Nedre Glomma	Fredrikstad	37893	23396	Sarpsborg (17%)	Oslo (6%)	Moss (3%)	Råde (2%)	Halden (2%)	8 %
Nedre Glomma	Sarpsborg	25192	15547	Fredrikstad (16%)	Oslo (4%)	Halden (4%)	Moss (3%)	Råde (2%)	9 %
Nedre Glomma	Rakkestad	3962	2121	Sarpsborg (10%)	Eidsberg (9%)	Oslo (4%)	Halden (4%)	Fredrikstad (4%)	15 %
Nedre Glomma	Hvaler	2132	846	Fredrikstad (31%)	Sarpsborg (10%)	Oslo (7%)	Moss (2%)	Halden (1%)	9 %
Nedre Romerike	Skedsmo	28681	9670	Skedsmo (34%)	Lørenskog (9%)	Ullensaker (4%)	Bærum (2%)	Nittedal (2%)	10 %
Nedre Romerike	Lørenskog	20794	6345	Lørenskog (31%)	Skedsmo (10%)	Bærum (3%)	Ullensaker (2%)	Rælingen (1%)	8 %
Nedre Romerike	Nittedal	12625	3549	Nittedal (28%)	Skedsmo (7%)	Lørenskog (4%)	Bærum (3%)	Ullensaker (2%)	6 %
Nedre Romerike	Sørum	9562	2377	Sørum (25%)	Skedsmo (15%)	Ullensaker (7%)	Lørenskog (6%)	Fet (2%)	13 %
Nedre Romerike	Rælingen	9559	1538	Skedsmo (19%)	Rælingen (16%)	Lørenskog (12%)	Ullensaker (3%)	Bærum (3%)	10 %
Nedre Romerike	Aurskog-Høland	8265	3950	Oslo (17%)	Skedsmo (10%)	Lørenskog (5%)	Fet (3%)	Sørum (3%)	13 %
Nedre Romerike	Fet	6244	1367	Fet (22%)	Skedsmo (18%)	Lørenskog (8%)	Ullensaker (3%)	Sørum (2%)	13 %
Nedre Romerike	Rømskog	345	173	Aurskog-Høland (24%)	Oslo (8%)	Marker (3%)	Skedsmo (2%)	Sørum (1%)	11 %
Hadeland	Lunner	4627	1394	Oslo (27%)	Gran (14%)	Nittedal (7%)	Ullensaker (4%)	Ringerike (3%)	15 %
Hadeland	Gran	6731	4208	Oslo (12%)	Lunner (5%)	Ringerike (3%)	Jevnaker (3%)	Ullensaker (2%)	13 %
Ringeriksregionen	Ringerike	14836	10041	Oslo (8%)	Hole (5%)	Bærum (4%)	Jevnaker (3%)	Modum (2%)	11 %
Ringeriksregionen	Hole	3530	1071	Ringerike (26%)	Oslo (17%)	Bærum (14%)	Asker (3%)	Drammen (1%)	9 %
Ringeriksregionen	Jevnaker	3396	1286	Ringerike (30%)	Oslo (7%)	Gran (6%)	Lunner (4%)	Hole (2%)	13 %

Vedlegg 1: Antall arbeidstakerne som pendler ut fra kommuner i Viken. 2018.

Regionrådsområde	Kommune	Arbeids- Pendler		1	2	3	4	5	Øvrig ut-pendling
		takere	ikke						
	Viken	599041	436113						
	Bærum	64633	28762	Oslo (27263)	Asker (3101)	Drammen (631)	Ullensaker (419)	Lier (368)	4089
	Asker	31027	11324	Oslo (9757)	Bærum (5803)	Drammen (857)	Lier (518)	Røyken (456)	2312
	Røyken	11771	3265	Oslo (2273)	Asker (2076)	Bærum (1383)	Drammen (978)	Lier (619)	1177
	Hurum	4569	1881	Oslo (616)	Røyken (423)	Asker (382)	Drammen (349)	Bærum (249)	669
Drammensregionen	Drammen	33620	17735	Oslo (4606)	Lier (2862)	Asker (1544)	Bærum (1504)	Nedre Eiker (1156)	4213
Drammensregionen	Lier	13519	4647	Drammen (2475)	Oslo (2131)	Asker (1503)	Bærum (1135)	Røyken (297)	1331
Drammensregionen	Nedre Eiker	12384	3726	Nedre Eiker (3726)	Oslo (1043)	Lier (895)	Øvre Eiker (788)	Asker (390)	1755
Drammensregionen	Øvre Eiker	9638	3608	Drammen (1748)	Nedre Eiker (1112)	Kongsberg (917)	Oslo (575)	Lier (463)	1215
Drammensregionen	Svelvik	3222	1046	Drammen (893)	Lier (270)	Oslo (233)	Asker (96)	Bærum (67)	617
Follorådet	Ski	15554	5311	Ski (5311)	Ås (1100)	Oppegård (862)	Bærum (430)	Vestby (305)	1612
Follorådet	Oppegård	13716	3533	Oppegård (3533)	Ski (912)	Bærum (499)	Ås (325)	Vestby (145)	1121
Follorådet	Ås	10376	3526	Oslo (3183)	Ski (1259)	Oppegård (369)	Vestby (354)	Frogn (247)	1438
Follorådet	Nesodden	9886	3797	Nesodden (3797)	Bærum (387)	Ski (238)	Frogn (208)	Ås (204)	855
Follorådet	Vestby	8860	3198	Oslo (2346)	Ås (637)	Ski (563)	Moss (407)	Oppegård (248)	1461
Follorådet	Frogn	7989	2905	Oslo (2403)	Ås (560)	Ski (479)	Vestby (288)	Nesodden (215)	1139
Follorådet	Enebakk	5601	1614	Enebakk (1614)	Skedsmo (431)	Ski (374)	Lørenskog (285)	Rælingen (142)	786
Gardermoreregionen	Ullensaker	19753	9628	Oslo (4738)	Skedsmo (1578)	Lørenskog (632)	Eidsvoll (494)	Nannestad (332)	2351
Gardermoreregionen	Eidsvoll	12525	4778	Ullensaker (2746)	Oslo (2498)	Skedsmo (581)	Nannestad (270)	Lørenskog (267)	1385
Gardermoreregionen	Nes (Ak.)	11245	4108	Oslo (2292)	Ullensaker (1695)	Skedsmo (902)	Sørum (403)	Lørenskog (331)	1514
Gardermoreregionen	Nannestad	7210	1903	Nannestad (1903)	Oslo (1379)	Skedsmo (577)	Eidsvoll (268)	Lørenskog (208)	898
Gardermoreregionen	Gjerdrum	3664	835	Gjerdrum (835)	Skedsmo (551)	Ullensaker (425)	Lørenskog (201)	Nittedal (68)	493
Gardermoreregionen	Hurdal	1374	548	Ullensaker (232)	Eidsvoll (157)	Oslo (150)	Nannestad (57)	Skedsmo (45)	185
Halden og Aremark	Halden	13802	9823	Sarpsborg (1479)	Fredrikstad (798)	Oslo (529)	Moss (141)	Rakkestad (111)	921
Halden og Aremark	Aremark	641	230	Aremark (230)	Sarpsborg (34)	Marker (28)	Rakkestad (18)	Fredrikstad (18)	61
Hallingdal	Hol	2476	1955	Ål (180)	Gol (72)	Oslo (57)	Drammen (15)	Nes (Busk.) (14)	183
Hallingdal	Gol	2447	1831	Ål (218)	Nes (Busk.) (98)	Hemsedal (70)	Oslo (47)	Hol (30)	153
Hallingdal	Ål	2438	1712	Gol (300)	Hol (154)	Oslo (59)	Drammen (25)	Ringerike (21)	167
Hallingdal	Nes (Busk.)	1730	1187	Gol (264)	Ål (71)	Oslo (46)	Flå (39)	Ringerike (12)	111
Hallingdal	Hemsedal	1350	946	Gol (149)	Oslo (49)	Ål (32)	Bærum (14)	Ringerike (9)	151
Hallingdal	Flå	538	364	Nes (Busk.) (41)	Oslo (26)	Ringerike (18)	Gol (18)	Ål (10)	61
Indre Østfold	Askim	7279	3068	Oslo (1190)	Eidsberg (573)	Ski (502)	Spydeberg (280)	Ås (199)	1467
Indre Østfold	Eidsberg	5388	2584	Askim (648)	Oslo (519)	Trøgstad (205)	Rakkestad (191)	Sarpsborg (158)	1083
Indre Østfold	Hobøl	2985	578	Hobøl (578)	Ski (427)	Ås (204)	Askim (151)	Vestby (138)	803
Indre Østfold	Spydeberg	2983	907	Oslo (591)	Ski (327)	Askim (297)	Ås (134)	Hobøl (111)	616
Indre Østfold	Trøgstad	2659	1038	Eidsberg (360)	Oslo (295)	Askim (268)	Ski (63)	Aurskog-Høland (56)	579
Indre Østfold	Skiptvet	1919	657	Askim (257)	Oslo (169)	Spydeberg (117)	Sarpsborg (109)	Eidsberg (85)	525
Indre Østfold	Marker	1702	908	Eidsberg (246)	Askim (126)	Oslo (88)	Rakkestad (33)	Sarpsborg (32)	269
Kongsbergregionen	Kongsberg	13636	10494	Drammen (644)	Oslo (548)	Øvre Eiker (257)	Bærum (144)	Nedre Eiker (140)	1409
Kongsbergregionen	Flesberg	1395	607	Kongsberg (494)	Oslo (35)	Rollag (33)	Drammen (30)	Øvre Eiker (22)	174
Kongsbergregionen	Nore og Uvdal	1391	1091	Rollag (56)	Kongsberg (46)	Nes (Busk.) (32)	Oslo (25)	Drammen (20)	121
Kongsbergregionen	Rollag	732	461	Kongsberg (88)	Nore og Uvdal (56)	Flesberg (49)	Oslo (20)	Drammen (16)	42
Kongsbergregionen	Notodden	5763	4013	Kongsberg (589)	Oslo (177)	Hjartdal (143)	Tinn (44)	Drammen (39)	758
Kongsbergregionen	Tinn	2873	2362	Oslo (104)	Notodden (67)	Kongsberg (36)	Bærum (23)	Hjartdal (12)	269
Kongsbergregionen	Hjartdal	762	387	Notodden (182)	Oslo (29)	Kongsberg (24)	Tinn (13)	Bærum (5)	122
Midt-Buskerud	Modum	6839	3648	Drammen (681)	Øvre Eiker (509)	Ringerike (300)	Nedre Eiker (285)	Oslo (267)	1149
Midt-Buskerud	Sigdal	1896	1221	Modum (188)	Drammen (89)	Øvre Eiker (65)	Nedre Eiker (60)	Krødsherad (57)	216
Midt-Buskerud	Krødsherad	1142	695	Modum (105)	Ringerike (90)	Sigdal (43)	Oslo (34)	Flå (32)	143
Mosseregionen	Moss	14845	6631	Oslo (2470)	Rygge (1459)	Vestby (770)	Sarpsborg (709)	Fredrikstad (410)	2396
Mosseregionen	Rygge	7796	2569	Moss (2058)	Oslo (881)	Sarpsborg (450)	Fredrikstad (317)	Vestby (315)	1206
Mosseregionen	Råde	3652	1068	Fredrikstad (564)	Sarpsborg (465)	Moss (448)	Oslo (309)	Rygge (284)	514
Mosseregionen	Våler	2846	655	Moss (622)	Oslo (286)	Rygge (242)	Vestby (230)	Sarpsborg (177)	634
Nedre Glomma	Fredrikstad	37893	23396	Sarpsborg (6529)	Oslo (2293)	Moss (968)	Råde (779)	Halden (759)	3169
Nedre Glomma	Sarpsborg	25192	15547	Fredrikstad (4097)	Oslo (1129)	Halden (886)	Moss (695)	Råde (463)	2375
Nedre Glomma	Rakkestad	3962	2121	Sarpsborg (406)	Eidsberg (347)	Oslo (172)	Halden (153)	Fredrikstad (153)	610
Nedre Glomma	Hvaler	2132	846	Fredrikstad (660)	Sarpsborg (205)	Oslo (153)	Moss (44)	Halden (28)	196
Nedre Romerike	Skedsmo	28681	9670	Skedsmo (9670)	Lørenskog (2556)	Ullensaker (1121)	Bærum (700)	Nittedal (522)	2855
Nedre Romerike	Lørenskog	20794	6345	Lørenskog (6345)	Skedsmo (2030)	Bærum (551)	Ullensaker (447)	Rælingen (246)	1621
Nedre Romerike	Nittedal	12625	3549	Nittedal (3549)	Skedsmo (942)	Lørenskog (508)	Bærum (320)	Ullensaker (279)	812
Nedre Romerike	Sørum	9562	2377	Sørum (2377)	Skedsmo (1392)	Ullensaker (634)	Lørenskog (586)	Fet (179)	1242
Nedre Romerike	Rælingen	9559	1538	Skedsmo (1780)	Rælingen (1538)	Lørenskog (1194)	Ullensaker (277)	Bærum (250)	956
Nedre Romerike	Aurskog-Høland	8265	3950	Oslo (1417)	Skedsmo (847)	Lørenskog (420)	Fet (283)	Sørum (278)	1070
Nedre Romerike	Fet	6244	1367	Fet (1367)	Skedsmo (1139)	Lørenskog (511)	Ullensaker (173)	Sørum (144)	794
Nedre Romerike	Rømskog	345	173	Aurskog-Høland (82)	Oslo (29)	Marker (11)	Skedsmo (7)	Sørum (4)	39
Nedre Romerike	Lunner	4627	1394	Oslo (1233)	Gran (660)	Nittedal (318)	Ullensaker (170)	Ringerike (138)	714
Hadeland	Gran	6731	4208	Oslo (775)	Lunner (327)	Ringerike (217)	Jevnaker (171)	Ullensaker (136)	897
Ringeriksregionen	Ringerike	14836	10041	Oslo (1133)	Hole (790)	Bærum (625)	Jevnaker (393)	Modum (232)	1622
Ringeriksregionen	Hole	3530	1071	Ringerike (913)	Oslo (610)	Bærum (482)	Asker (103)	Drammen (42)	309
Ringeriksregionen	Jevnaker	3396	1286	Ringerike (1021)	Oslo (242)	Gran (191)	Lunner (142)	Hole (75)	439

PARTNERSKAPSAVTALE

2020-2024

Generell del

mellom

interkommunalt politisk råd for x

og

Viken fylkeskommune

1. Avtalepartnere

Partnerskapsavtalen inngås mellom interkommunalt politisk råd (IPR) for x kommuner og Viken fylkeskommune.

IPR x er et selvstendig folkevalgt organ med ansvar i henhold til sin vedtatte interkommunale samarbeidsavtale.

Avtalen er først gyldig når den er godkjent av kommunestyrene i x kommuner og fylkestinget i Viken.

2. Formål og form for partnerskapsavtalen

Formålet med partnerskapsavtalen er å formalisere samhandlingen mellom kommuneregionene og Viken fylkeskommune. Dette gjøres gjennom formaliserte partnerskapsavtaler mellom IPR x og Viken fylkeskommune. Gjennom dialog og godt samarbeid forankret i en partnerskapsavtale ønsker *kommuneregionene* og Viken fylkeskommune å samhandle for i fellesskap å utvikle Vikensamfunnet til å bli et godt sted å bo, leve og jobbe. Det forutsettes at samarbeidet skal gi alle avtalepartnere en merverdi for eget arbeid, og oppleves som positivt og ønskelig.

Partnerskapsavtalen er et uttrykk for en felles ambisjon om samarbeid, og ønsket retning for samarbeidet mellom interkommunalt politisk råd x og Viken fylkeskommune.

Denne partnerskapsavtalen består av en generell del som er lik for alle kommuneregioner med partnerskapsavtale med Viken fylkeskommune, og en spesiell del utarbeidet for det enkelte IPR som redegjør nærmere for både aktuelle samarbeidsområder og arbeidsformer.

3. Samarbeidsområder

For partnerskapsavtalen legges FNs bærekraftsmål og nasjonale føringer til grunn sammen med vedtatte regionale planer, kommuneplaner og øvrige overordnede strategier.

Partnerskapsavtalen skal legge til rette for samarbeid og dialog innenfor Viken fylkeskommunes ansvarsområder. De konkrete samarbeidsområdene mellom IPR x og Viken fylkeskommune beskrives nærmere i partnerskapsavtalens, spesielle del.

Ved inngåelse av denne partnerskapsavtalen legges handlingsplanen for global utvikling, Agenda 2030, til grunn som ambisjon for samfunnsutviklingen i Viken. IPR x og Viken fylkeskommune ønsker i felleskap å jobbe for å oppfylle FNs bærekraftsmål, samt regjeringens nasjonale forventinger til fylkeskommuner og kommuner ved å jobbe for:

å skape et bærekraftig velferdssamfunn

å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning

å skape et sosialt bærekraftig samfunn

å skape et trygt samfunn for alle

å tilrettelegge for nærings- og kompetanseutvikling

Mangfold, klima og miljø, folkehelse vil ha et særskilt fokus som tverrfaglige temaer i samarbeidet, og beskrives nærmere i partnerskapsavtalens, spesielle del.

Partene vil videre bidra til gjennomføring av regionale planer, relevante partnerskap og annet avtalebasert samarbeid.

Viken fylkeskommune vil støtte opp om lokal samfunnsutvikling gjennom et regionalt planverk som tar hensyn til regionale forskjeller og fortrinn.

4. Representasjon og roller

Samarbeidet og dialogen mellom IPR x og Viken fylkeskommune er avtalebasert.

IPR x er representert ved rådets medlemmer slik de er oppnevnt i de respektive kommunestyrer.

Fylkesrådet i Viken og Viken fylkesting velger begge representanter til oppfølging av hvert IPR. Fylkesrådet oppnevner en fylkesråd, og fylkestinget oppnevner to representanter, en fra posisjon og en fra opposisjon. Disse representerer fylkeskommunen i møtene med IPR x.

De politisk oppnevnte representantene fra Viken fylkeskommune er ikke å anse som ordinære medlemmer av IPR, men deltar etter innkalling fra interkommunalt politisk råd med møte-, tale og forslagsrett (representantskap, regionting, ordinære møter) innenfor de samarbeidsområder som fremkommer i spesiell del av partnerskapsavtalen.

I øvrige saker som behandles i IPR er det opp til hver enkelt å avklare Viken fylkeskommunes deltakelse.

Viken fylkeskommune ved fylkesrådsleders kontor er administrativt ansvarlig for oppfølging av partnerskapsavtalen. IPR x oppnevner en eller flere personer som er administrativt ansvarlig for IPRs oppfølging av avtalen.

5. Rullering, endring av avtalen

Partnerskapsavtalen følger valgperiodene for kommunestyre/fylkesting, og rulleres i første kalenderår etter kommune/fylkestingsvalg.

Avtalen må reforhandles dersom kommuneregionens grenser endres ved at nye kommuner inngår eller kommuner utgår av kommuneregionsamarbeidet.

Avtalepartnerne kan reforhandle partnerskapsavtalen, og en avtalepart kan si opp avtalen med 6 måneders skriftlig varsel.

I tillegg til denne generelle avtalen vil avtalepartene inngå en spesiell del som redegjør nærmere for aktuelle samarbeidsområder og arbeidsformer. *I partnerskapsavtalens spesielle del beskrives også partenes forpliktelser.*

Samarbeidsavtale for Folloregionen interkommunalt politisk råd

§ 1. Navn, deltakere og rettslig status

Folloregionen interkommunalt politiske råd (Folloregionen) stiftes i henhold til Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) § 18. Folloregionen interkommunalt politisk råd er en videreføring av samarbeidet mellom kommunene i Follo (Follorådet), etablert i 1992/2000.

Deltakerne er følgende kommuner: Enebakk, Frogn, Nesodden, Nordre Follo, Vestby og Ås.

Andre kommuner kan etter vedtak i kommunestyrene tas inn som medlemmer.

Rådet er ikke eget rettssubjekt. Avtaler som gjelder Folloregionen interkommunalt politisk råd inngås av Nordre Follo kommune på vegne av Folloregionen interkommunalt politisk råd. Nordre Follo kommune har også arbeidsgiveransvar for sekretariatet, jf. § 10, samt arkiv-, regnskaps- og revisjonsansvar, jf. § 10.

Kontingent baseres på folketall i den enkelte kommune og fastsettes gjennom vedtak for det enkelte budsjettår. Det er folketallet pr. 01.01. året før det enkelte budsjettår som legges til grunn.

§ 2. Formål

Folloregionen er et politisk samarbeidsorgan for de deltakende kommunene som skal bidra til å styrke og synliggjøre Follo som en bærekraftig og attraktiv region i Hovedstadsområdet med nærhet til Oslo. Folloregionen skal bidra til å utvikle regionen til beste for innbyggerne og for de samarbeidende kommunene i henhold til enhver tid gjeldende strategidokument.

Folloregionen skal arbeide for utvikling av regionen gjennom forpliktende samarbeid og ivareta interessene til regionen overfor fylket, staten og andre organer på regionalt og nasjonalt nivå.

§ 3. Den enkelte deltakerens eierandel i samarbeidet og ansvarsandel for fellesskapets forpliktelser hvis ansvarsandelen avviker fra eierandelen

Eier- og ansvarsandelen i Folloregionen interkommunalt politisk råd er som følger:

Enebakk kommune:	x %
Frogn kommune:	x %
Nesodden kommune:	x %

Nordre Follo kommune:	x %
Ås kommune:	x %

Hver deltakerkommune har en eierandel på 1/6 av Folloregionens interkommunalt politisk råd.

Den enkelte deltaker har ubegrenset økonomisk ansvar for sin andel av rådets forpliktelser. Til sammen skal andelene utgjøre rådets samlede forpliktelser.

Ansvar for kostnadene til drift av rådet fordeles etter følgende prinsipp:

- Folloregionen finansieres av den enkelte kommunes bidrag pr. innbygger

I den årlige kontingenten dekkes utgifter til drift av sekretariatet, samt utgifter til regionrådets møtevirksomhet. Deltakerkommunene dekker selv utgiftene til møte, reise, diett m.v. i forbindelse med regionrådsmøter og tilstøtende arbeid, samt eventuelle studieturer.

Rammene for omfanget av Folloregionens aktivitet bestemmes i en årlig mål- og handlingsplan som legges frem til drøfting og vedtas av regionrådet. I budsjettarbeidet avklares det hvorvidt kommunene skal bidra med økonomiske ressurser til eventuelle samarbeidsprosjekter og -tiltak; herunder i regionalt samarbeid og partnerskap med regionale aktører som NMBU, Campus Ås, næringsråd, fylke og andre statlige og regionale myndigheter.

§ 4. Myndighet og oppgaver

Folloregionen interkommunalt politisk råd har følgende oppgaver innenfor rammene av samarbeidsavtalens formål:

- Drøfte felles saker på tvers av kommune- og fylkesgrensene
- Utarbeide felles rådgivende strategier
- Planlegge og gjennomføre prosjekter i regi av Folloregionen
- Arbeide interessepolitisk, herunder avgi høringsuttalelser, der det er felles regionale interesser - samfunnspåvirkning
- Profilering og omdømmebygging
- Reiseliv og turisme
- Bidra i samarbeidsprosjekter og partnerskap der det er felles regionale interesser, herunder næringsutvikling i samarbeid med blant annet NMBU, Campus Ås og næringslivet for øvrig.
- Gjennomføre aktiviteter med sikte på erfaringsoverføring, læring, og styrking av felles identitet innenfor samarbeidet.
- Samordne kommunenes samhandling med Viken Fylkeskommune for så vidt gjelder næring og fylkeskommunal finansiering av infrastruktur.

I denne sammenheng har Folloregionen interkommunalt politisk råd myndighet til å forvalte de tilskuddsordningene som ligger til Folloregionen interkommunalt politisk råd. Folloregionen interkommunalt politisk råd har myndighet til å fatte vedtak om interne forhold i rådet og disponere over midler bevilget til rådet, så langt det fremmer Folloregionens strategi og ligger innenfor det som til enhver tid er vedtatt budsjett for Folloregionen interkommunalt politisk råds virksomhet. Folloregionen kan også inngå avtaler til gjennomføring av ovennevnte oppgaver, innenfor rammene av det til enhver tid vedtatte budsjettet.

Folloregionen interkommunalt politisk råd har ikke myndighet til å fatte enkeltvedtak, jf. kommunelovens § 18-1 annet ledd.

§ 5. Representantskapet

Representantskapet er øverste organ i Folloregionen interkommunalt politisk råd og består av formannskapene i kommunene. Valgperioden til representantskapet følger valgperioden til kommunestyre og fylkesting.

Representantskapet fastlegger strategier for arbeidet i rådet, fastsetter årlig kontingent og godkjenner regnskap og årsberetning for rådet. Representantskapet skal minst én gang pr. fireårsperiode vedta strategiske føringer for arbeidet i Folloregionen interkommunalt politisk råd.

Beslutninger fattes ved alminnelig flertall, der en kommune har en stemme.

Representantskapet ledes av rådets leder. Ved leders fravær ledes rådet av nestleder. Dersom verken leder eller nestleder er til stede, velges en møteleder av og blant de tilstedeværende medlemmene.

Leder og nestleder av representantskapet velges for ett år av gangen (spørsmål: skal ledervervet være for 2 år?), og vervet går på rundgang etter kommunenavn i alfabetisk rekkefølge: Enebakk, Frogn, Nesodden, Nordre Follo, Vestby og Ås.

Medlemmene i representantskapet utøver sin rett til medbestemmelse ved tale-, forslags- og stemmerett i representantskapet.

Representantskapet møtes minst én gang hvert kalenderår. Representantskapet kan sammenkalles ekstraordinært når styret har fattet beslutning om dette, eller når et forslag om slik innkalling støttes av minst 1/3 av deltakerne i samarbeidet. Representantskapets møter holdes for åpne dører, jf. kommunelovens § 11-5 om møteoffentlighet.

Representantskapet oppretter et organ – Folloregionen - (regionråd, styre) av det interkommunale politiske rådet som består av ordførerne i deltakerkommunene, jf. kommunelovens kapittel 18.3. Leder og nestleder i Folloregionen er den samme som leder og nestleder i Representantskapet.

§ 6. Folloregionen

Folloregionen er det utøvende organ for interkommunalt politisk råd og består av ordførerne og rådmennene i de seks kommunene. Det politiske flertallet i den enkelte kommune, representert ved ordføreren, forvalter kommunens stemmerett i Folloregionen.

Folloregionen har fullmakt til å fatte beslutninger innenfor de arbeidsområder og i tråd med de strategier for Folloregionen som er besluttet av representantskapet.

Folloregionen vedtar årlig budsjett for rådets virksomhet, fatter selv beslutninger når myndighet er tillagt rådet og ivaretar ellers løpende Folloregionens interesser mellom møtene i representantskapet.

I Folloregionens møter har kun valgte representanter og møtende vararepresentanter tale-, forslags- og stemmerett. Beslutninger fattes ved alminnelig flertall. Folloregionen kan bestemme at også andre kan delta og gis talerett i møtene. Styrets møter holdes for åpne dører, jf. kommunelovens § 11-5 om møteoffentlighet, med unntak av de tilfellene det følger av lov at en sak skal behandles for lukkede dører.

Folloregionen holder møte når regionrådslederen beslutter det, eller når minst 1/3 av regionrådsmedlemmene krever det.

Folloregionen har i hovedsak møter 6 – 8 ganger pr. år. Det skal settes opp møteplan for ett år av gangen.

Politiske representanter fra Viken fylkeskommune kan møte med møte- og talerett. (se forslag til partnerskapsavtale med Viken fk punkt 4 der Vikens representanter gis møte-, tale- og forslagsrett)

Oslo kommune og Fylkesmannen i Oslo og Viken har observatørstatus i representantskapet og Folloregionen. (lik dagens vedtekter – skal også Mosseregionen og Indre Østfold regionråd gis observatørstatus?)

Stortingsrepresentantene fra Follo skal (kan?) minst 1 gang pr. år inviteres til dialog med Folloregionen.

Det er Folloregionen som velger leder og nestleder i Folloregionen interkommunalt politisk råd for det påfølgende kalenderår. Valget skjer i siste møte før jul.

§ 7. Organer underlagt Folloregionen

Representantskapet oppretter et **arbeidsutvalg**. Leder og nestleder i representantskapet er også leder og nestleder i arbeidsutvalget. I arbeidsutvalget deltar også leder og nestleder i rådmannskollegiet, samt sekretariatsleder. Arbeidsutvalget skal forberede dagsorden og saker til møtene i representantskapet og i Folloregionen.

Representantskapet kan beslutte å opprette permanente eller midlertidige utvalg for å løse bestemte oppgaver eller utrede bestemte spørsmål. Representantskapet oppnevner samtidig leder, nestleder og øvrige medlemmer og varamedlemmer i et slikt utvalg

§ 8. Rådmannskollegiet

Rådmannskollegiet i Folloregionen består av rådmennene/kommunedirektørene fra medlemskommunene. Vervet som leder av rådmannskollegiet går på omgang med ett års funksjonstid (eller 2 år?). Rådmennene/kommunedirektørene deltar i representantskapets og Folloregionens møter med møte- og talerett.

§ 9. Forankring

Det gjøres en evaluering av samarbeidet mot slutten av hver valgperiode, inkludert en vurdering av medlemsavgiftens størrelse i kommende valgperiode. Ut fra evalueringen skal det vurderes om det skal gjøre endringen i samarbeidets innhold og prioriteringer. Denne evalueringen skal behandles av kommunestyrene ved starten av hver valgperiode.

§ 10. Sekretariatet

Folloregionen interkommunalt politisk råd skal ha eget sekretariat, for å ivareta daglig drift, nødvendig administrativ koordinering og sekretariatstjenester for organene i rådet. Sekretariatsleder er direkte underlagt rådets leder. Folloregionen utpeker en ansettelseskomité til å bistå ved ansettelse av sekretariatsleder.

Nordre Follo kommune er administrativ ansvarlig kommune med kontorhold for sekretariatet. Nordre Follo kommune har arbeidsgiveransvar for de ansatte i sekretariatet, herunder ansettelses-, lønns- og personalansvar for ansatte og ivaretar regnskap og revisjon. Interkommunalt politisk råd fastsetter sekretariatets ansvarsområde, oppgaver og ressursbruk etter behov i vedtak av årlige budsjett og handlingsprogram.

§ 11. Saksbehandling

Rådmannskollegiet skal utrede felles saker for Folloregionen. Saker til interkommunalt politisk råd skal behandles på grunnlag av saksutredninger/vedtaksforslag fremlagt av sekretariatet.

Saksbehandlingen i representantskapets og Folloregionens møter skal være orientert mot å finne omforente løsninger, basert på regionens felles og langsiktige interesser.

For saksbehandling i sekretariatet gjelder blant annet forvaltningslovens bestemmelser om habilitet og om taushetsplikt, samt offentlighetslovens bestemmelser om dokumentoffentlighet.

§ 12. Ikrafttredelse

Denne samarbeidsavtalen er gyldig når alle kommunene har vedtatt den og Folloregionen interkommunalt politisk råd har vedtatt den i konstituerende møte i representantskapet.

§ 13. Endring av samarbeidsavtalen

Endringer i samarbeidsavtalen forutsetter konsensus og skal til behandling i kommunestyrene. Endringer i samarbeidsavtalen som omfattes av kommunelovens § 18 – 4, fjerde ledd, må besluttes av alle partene som omfattes av samarbeidsavtalen. Endringer i samarbeidsavtalen skal godkjennes ved likelydende kommunestyrevedtak i de deltakende kommuner.

Endringer i de delene av samarbeidsavtalen som gjelder andre forhold enn de som er nevnt i fjerde ledd, kan foretas av representantskapet. Slike endringer vedtas med minst 2/3 av de avgitte stemmene.

§ 14. Uttreden

Den enkelte kommune kan tre ut av Folloregionen etter vedtak i kommunestyret. Uttreden av Folloregionen interkommunalt politisk råd meldes skriftlig til Folloregionen med en frist på minst 6 – seks – måneder før uttreden. Uttredelse får virkning fra utgangen av kommende budsjettår etter at melding om uttredelse er gitt.

Ved uttreden frasier kommunen seg sin eierandel i Folloregionen.

§ 15. Oppløsning

Folloregionen interkommunalt politisk råd kan oppløses ved vedtak i representantskapet med 2/3 flertall. Endelig oppløsning vedtas i deltakernes kommunestyre.

Forslag om oppløsning må varsles minst 3 – tre – måneder før møte i representantskapet. Oppløsningen iverksettes fra førstkommende årsskifte.

Ved oppløsning har Nordre Follo kommune ansvar for oppbevaring av Folloregionen interkommunalt politisk råd sine arkiver.

Det økonomiske oppgjøret ved oppløsning skjer på bakgrunn av fordelingsnøkkel fastsatt ved siste års kontingentfastsettelse.

Sted/dato: .....

Sted/dato: .....

.....
Ordfører Enebakk kommune

.....
Ordfører Frogn kommune

Sted/dato: .....

Sted/dato: .....

.....
Ordfører Nesodden kommune

.....
Ordfører Nordre Follo kommune

Sted/dato: .....

Sted/dato: .....

.....
Ordfører Vestby kommune

.....
Ordfører Ås kommune

Utdrag fra KommuneLOVEN

Kapittel 18. Interkommunalt politisk råd

§ 18-1. Interkommunalt politisk råd

To eller flere kommuner eller fylkeskommuner kan sammen opprette et interkommunalt politisk råd. Rådet kan behandle saker som går på tvers av kommune- eller fylkesgrensene. Kommunestyrene og fylkestingene vedtar selv å opprette et slikt råd.

Et interkommunalt politisk råd kan ikke gis myndighet til å treffe enkeltvedtak. Rådet kan likevel gis myndighet til å treffe slike vedtak om interne forhold i samarbeidet og til å forvalte tilskuddsordninger.

Rådets navn skal inneholde ordene interkommunalt politisk råd.

De øvrige kapitlene i denne loven gjelder på tilsvarende måte så langt de passer for interkommunale politiske råd.

§ 18-2. Deltakeransvar

Den enkelte deltakeren i et interkommunalt politisk råd har ubegrenset økonomisk ansvar for sin andel av rådets forpliktelser. Til sammen skal andelene utgjøre rådets samlede forpliktelser.

Rådets kreditorer må først gjøre sitt krav gjeldende mot rådet. Hvis kreditor ikke får dekket kravet sitt innen 14 dager regnet fra påkrav, kan kreditor kreve den enkelte deltakeren for dennes andel av forpliktelsen. En deltaker som helt eller delvis har dekket sin andel av en fordring på rådet, kan straks kreve tilbake utlegget sitt fra rådet.

En deltaker som trer ut av rådet, fortsetter å ha økonomisk ansvar for sin andel av de forpliktelsene rådet har på det tidspunktet deltakeren trer ut. Det samme gjelder hvis rådet oppløses.

§ 18-3. Representantskap

Representantskapet er det øverste organet i et interkommunalt politisk råd. Samtlige deltakere i rådet skal være representert med minst ett medlem i representantskapet. Hvert kommunestyre eller fylkesting velger selv sine medlemmer og minst like mange varamedlemmer. Også medlemmer av kommunerådet og fylkesrådet kan velges. Hvis ikke noe annet er fastsatt i samarbeidsavtalen, velger representantskapet selv sin leder og nestleder. Det kan fastsettes i samarbeidsavtalen at vervene som leder og nestleder skal gå på omgang mellom deltakerne.

I kommuner og fylkeskommuner med parlamentarisk styreform kan kommunestyret eller fylkestinget selv fastsette at kommunerådet eller fylkesrådet skal velge kommunens eller fylkeskommunens medlemmer. Kommunerådet eller fylkesrådet kan videredelegere denne myndigheten til enkeltmedlemmer av rådet hvis ikke kommunestyret eller fylkestinget har bestemt noe annet.

Representantskapets medlemmer og varamedlemmer velges for fire år hvis ikke noe annet er fastsatt i samarbeidsavtalen. Den enkelte deltakeren kan selv når som helst ved nyvalg skifte ut de

medlemmene og varamedlemmene som deltakeren selv har valgt. Nye medlemmer og varamedlemmer velges for resten av valgperioden.

Representantskapet kan selv opprette andre organer til styring av rådet. Representantskapet velger selv en leder, en nestleder og øvrige medlemmer og varamedlemmer til slike organer.

§ 18-4. Samarbeidsavtale

Når det opprettes et interkommunalt politisk råd, skal det inngås en skriftlig samarbeidsavtale mellom alle deltakerne i rådet.

De enkelte kommunestyrene og fylkestingene i alle deltakerkommunene skal selv vedta samarbeidsavtalen og avtaleendringer som gjelder noen av momentene nevnt i fjerde ledd.

Representantskapet vedtar selv endringer i de delene av samarbeidsavtalen som gjelder andre forhold enn de som er nevnt i fjerde ledd. Slike endringer vedtas med minst 2/3 av de avgitte stemmene hvis ikke noe annet er fastsatt i samarbeidsavtalen. Det kan også fastsettes i samarbeidsavtalen at slike endringer skal vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv i samtlige deltakerkommuner.

Samarbeidsavtalen skal fastsette

- a) rådets navn
- b) om rådet er et eget rettssubjekt
- c) hvor mange medlemmer den enkelte deltakeren skal ha i representantskapet
- d) hvilke saker rådet skal kunne behandle
- e) hvilken myndighet som er lagt til rådet
- f) den enkelte deltakerens eierandel i rådet og ansvarsandel for rådets forpliktelser hvis ansvarsandelen avviker fra eierandelen
- g) hvordan deltakerne kan tre ut av rådet
- h) hvordan rådet skal oppløses, blant annet hvem som skal ha ansvaret for oppbevaringen av rådets arkiver etter at rådet er oppløst.

PARTNERSKAPSAVTALE

2020-2024

Generell del

mellom

interkommunalt politisk råd for x

og

Viken fylkeskommune

1. Avtalepartnere

Partnerskapsavtalen inngås mellom interkommunalt politisk råd (IPR) for x kommuner og Viken fylkeskommune.

IPR x er et selvstendig folkevalgt organ med ansvar i henhold til sin vedtatte interkommunale samarbeidsavtale.

Avtalen er først gyldig når den er godkjent av kommunestyrene i x kommuner og fylkestinget i Viken.

2. Formål og form for partnerskapsavtalen

Formålet med partnerskapsavtalen er å formalisere samhandlingen mellom kommuneregionene og Viken fylkeskommune. Dette gjøres gjennom formaliserte partnerskapsavtaler mellom IPR x og Viken fylkeskommune. Gjennom dialog og godt samarbeid forankret i en partnerskapsavtale ønsker *kommuneregionene* og Viken fylkeskommune å samhandle for i fellesskap å utvikle Vikensamfunnet til å bli et godt sted å bo, leve og jobbe. Det forutsettes at samarbeidet skal gi alle avtalepartnere en merverdi for eget arbeid, og oppleves som positivt og ønskelig.

Partnerskapsavtalen er et uttrykk for en felles ambisjon om samarbeid, og ønsket retning for samarbeidet mellom interkommunalt politisk råd x og Viken fylkeskommune.

Denne partnerskapsavtalen består av en generell del som er lik for alle kommuneregioner med partnerskapsavtale med Viken fylkeskommune, og en spesiell del utarbeidet for det enkelte IPR som redegjør nærmere for både aktuelle samarbeidsområder og arbeidsformer.

3. Samarbeidsområder

For partnerskapsavtalen legges FNs bærekraftsmål og nasjonale føringer til grunn sammen med vedtatte regionale planer, kommuneplaner og øvrige overordnede strategier.

Partnerskapsavtalen skal legge til rette for samarbeid og dialog innenfor Viken fylkeskommunes ansvarsområder. De konkrete samarbeidsområdene mellom IPR x og Viken fylkeskommune beskrives nærmere i partnerskapsavtalens, spesielle del.

Ved inngåelse av denne partnerskapsavtalen legges handlingsplanen for global utvikling, Agenda 2030, til grunn som ambisjon for samfunnsutviklingen i Viken. IPR x og Viken fylkeskommune ønsker i felleskap å jobbe for å oppfylle FNs bærekraftsmål, samt regjeringens nasjonale forventinger til fylkeskommuner og kommuner ved å jobbe for:

å skape et bærekraftig velferdssamfunn

å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning

å skape et sosialt bærekraftig samfunn

å skape et trygt samfunn for alle

å tilrettelegge for nærings- og kompetanseutvikling

Mangfold, klima og miljø, folkehelse vil ha et særskilt fokus som tverrfaglige temaer i samarbeidet, og beskrives nærmere i partnerskapsavtalens, spesielle del.

Partene vil videre bidra til gjennomføring av regionale planer, relevante partnerskap og annet avtalebasert samarbeid.

Viken fylkeskommune vil støtte opp om lokal samfunnsutvikling gjennom et regionalt planverk som tar hensyn til regionale forskjeller og fortrinn.

4. Representasjon og roller

Samarbeidet og dialogen mellom IPR x og Viken fylkeskommune er avtalebasert.

IPR x er representert ved rådets medlemmer slik de er oppnevnt i de respektive kommunestyrer.

Fylkesrådet i Viken og Viken fylkesting velger begge representanter til oppfølging av hvert IPR. Fylkesrådet oppnevner en fylkesråd, og fylkestinget oppnevner to representanter, en fra posisjon og en fra opposisjon. Disse representerer fylkeskommunen i møtene med IPR x.

De politisk oppnevnte representantene fra Viken fylkeskommune er ikke å anse som ordinære medlemmer av IPR, men deltar etter innkalling fra interkommunalt politisk råd med møte-, tale og forslagsrett (representantskap, regionting, ordinære møter) innenfor de samarbeidsområder som fremkommer i spesiell del av partnerskapsavtalen.

I øvrige saker som behandles i IPR er det opp til hver enkelt å avklare Viken fylkeskommunes deltakelse.

Viken fylkeskommune ved fylkesrådsleders kontor er administrativt ansvarlig for oppfølging av partnerskapsavtalen. IPR x oppnevner en eller flere personer som er administrativt ansvarlig for IPRs oppfølging av avtalen.

5. Rullering, endring av avtalen

Partnerskapsavtalen følger valgperiodene for kommunestyre/fylkesting, og rulleres i første kalenderår etter kommune/fylkestingsvalg.

Avtalen må reforhandles dersom kommuneregionens grenser endres ved at nye kommuner inngår eller kommuner utgår av kommuneregionsamarbeidet.

Avtalepartnerne kan reforhandle partnerskapsavtalen, og en avtalepart kan si opp avtalen med 6 måneders skriftlig varsel.

I tillegg til denne generelle avtalen vil avtalepartene inngå en spesiell del som redegjør nærmere for aktuelle samarbeidsområder og arbeidsformer. *I partnerskapsavtalens spesielle del beskrives også partenes forpliktelser.*

SAKSFREMLEGG

Til: Representantskapet i xxxx IKS

Fra: representantskapets leder

Sak 44/20 - opprettelse av klagenemnd for xxx IKS

Bakgrunn for saken:

Etter valget høsten 2019 ble det vinteren 2020 konstituert nye representantskap og oppnevnt nye valgkomiteer for valg av nye styre i de interkommunale selskapene og virksomhetene i Follo. Det ble reist spørsmål om det kunne være praktisk med en felles klagenemnd for alle de interkommunale selskapene (IKSene) som er egne rettssubjekter. En egen klagenemnd for de interkommunale selskapene i kommunen er ikke kommunens «ordinære» klagenemnd. En felles klagenemnd vil sikre en enhetlig vedtakspraksis. Det enkelte kommunestyret vedtar å opprette en særskilt interkommunal klagenemnd, jf. fvl. § 28 annet ledd for å behandle klager på enkeltvedtak fattet av det enkelte selskap. Det enkelte kommunestyret vedtar samtidig å delegerer myndighet til representantskapet i det enkelte selskap om å organisere og oppnevne en særskilt og uavhengig interkommunal klagenemnd. Det må derfor utarbeides en sak til kommunestyrene om dette, men det er det enkelte representantskapet som oppnevner klagenemnda (likt sammensatt) for selskapet.

Representantskapet må opprette en slik klagenemnd som vil være klageinstans og avgjøre klager med endelig virkning. Det enkelte selskap må saksbehandle klagen i henhold til de enkelte særlovene som gjelder for selskapet og forberede saken for behandling i klagenemnden. Det må etableres en sekretariatsordning for innkalling, protokoll og annen fasilitering. Ansvar for at dette kommer i orden påhviler det enkelte IKS og representantskapet.

Follorådet behandlet saken på sitt møte den 3. april, jf. sak 14/20, og vedtok: «*Follorådet foreslår at det enkelte representantskap vedtar et likt sammensatt klageorgan for de interkommunale selskapene i Follo.*»

På representantskapsmøtene den 27. mai vedtok det enkelte representantskap å opprette en felles klagenemnd for IKSene i Follo, samt at Follorådet ble bedt om å iverksette nødvendige tiltak for etablering av en slik ordning. Følgende representantskap vedtok felles klagenemnd den 27. mai:

Representantskapet i Nordre Follo Renseanlegg IKS
Krise- og incestsenteret i Follo IKS
Follo Brannvesen IKS
Follo Ren IKS

Når det gjelder Follo Kvalifiseringssenter IKS, ble det protokollert at selskapet er under avvikling, og at det derfor ikke er aktuelt med en klagenemnd.

Spørsmålet om felles klagenemnd for Kemneren i Follo og for Follo barnevernvakt, som begge er § 27-selskap, ble ikke behandlet. Kemneren skal overføres til Staten 01.11.2020. En veileder fra Kommunaldepartementet av 1994 peker på 2 muligheter her – enten vertskommunens klageorgan, eller et eget som opprettes for interkommunalt samarbeid. Det betyr at den felles klagenemnden som opprettes for IKSene, kan benyttes også for § 27-samarbeid.

Saken er heller ikke behandlet i Follo lokalmedisinske senter IKS (avviklet).

Vurdering:

Klagesaker behandles som regel i første omgang av den instansen som fattet vedtaket. Deretter går klagen til klagenemnd dersom vedtaket i førsteinstansen opprettholdes. I en del saker vil det være fylkesmannen som er klageinstans, med vanlig saksgang for denne type sak.

Det enkelte representantskap vedtar og oppnevner en felles likt sammensatt interkommunal klagenemnd, som behandler klager fra ulike selskaper med ulik særlovgivning. Representantskapene skal velge en personidentisk nemnd som opererer som selvstendig klageorgan for det enkelte IKSet.

Utfordringen er å finne medlemmer til felles klagenemnd og at alle representantskapene skal gjøre likt vedtak. En måte å gjøre dette på, kan være at hvert selskapsstyre oppnevner et medlem til klagenemnda, samt at eierkommunene velger 2-3 jurister fra kommuneadministrasjonene (eller eksternt) som har god forvaltningserfaring, til å utgjøre felles klagenemnd. Siden omfanget ikke er stort, anbefales det imidlertid at klagenemnden består av 6 (eller 3??) fagpersoner med personlige vara som behandler alle klagenemndene, og at klagenemnden kan innhente uttalelse fra personer med særskilt kompetanse innenfor temaet/problemstillingen.

Adv. Vibeke Resch-Knudsen anbefaler at klagenemndens mandat, sammensetning og valg bør hjemles i selskapsavtalen, og at det utarbeides egne retningslinjer for dem. Dette er imidlertid ikke noe krav etter loven at klagenemnd skal hjemles i selskapsavtalen. Det er pr. i dag kun Follo Brannvesen IKS og Follo Ren IKS som har tatt inn en omtale av klagenemnd i utkast til selskapsavtale. Adv. Vibeke Resch-Knudsen har utarbeidet forslag til retningslinjer og mandat for felles klagenemnda. Dette er ikke i henhold til vanlig prosedyre i selskapene, der det er selskapet og styret i selskapet som selvsagt er ansvarlig for dette. Siden dette oppdraget gjelder de fleste selskapene, og mye naturlig nok blir likt, kan dette være en praktisk måte å få etablert denne ordningen på.

Konklusjon:

Follorådet anbefaler at det enkelte representantskapet oppnevner en lik sammensatt klagenemnd for alle de interkommunale selskapene i Follo med inntil 6 (3) personer??. Representantskapene kan oppnevne den personidentiske nemnda på møtene den 21.

desember, samt at det da velges nye styrever for de fleste selskapene. Prinsippene for sammensetningen av klagenemnda er da hjemlet i retningslinjene, utarbeidet av adv. Resch-Knudsen. Klagenemnden velges for 4 år og følger kommune- og fylkestingsperioden.

23.10.20
KMSW

Vedlegg:

1. Retningslinjer for klagenemnda i x IKS
2. Mandat for felles klagenemnda i Follo
3. notat – felles klagenemnd for IKS datert 12.03.2020 av Vibeke Resch-Knudsen
4. Notat – felles klagenemnd for IKS datert 24.09.2020 av Vibeke Resch-Knudsen
5. Oversikt over antall klagesaker i IKSene i Follo

Retningslinjer for klagenemnda i ..... IKS

Vedtatt av representantskapet xx/xx-20xx

1. Klagenemndas oppgaver

Klagenemnden er klageinstans for alle enkeltvedtak truffet av administrasjonen i ..... IKS med mindre annet følger av lov eller forskrift, jf. forvaltningsloven § 28 annet ledd.

Klagenemnden prøver alle sider av det påklagede vedtaket, og det skjønn som er utøvet. Klagenemnden kan avvise saken, oppheve, endre eller stadfeste det påklagede vedtaket.

Alle vedtak i Klagenemnden er endelige.

2. Oppnevning – funksjonstid

Klagenemnden består av 6 medlemmer som velges for 4 år. Valgkomiteen foreslår medlemmer til klagenemnden som velges av representantskapet i ..... IKS.

For saksbehandlingen gjelder reglene i forvaltningsloven.

Klagenemndas vedtak i klagesaker er endelige og kan ikke påklages.

Klagenemnda kan pålegge administrasjonen i selskapet å foreta nærmere undersøkelser og gi uttalelse om klagen.

Møter i klagenemnda holdes når det er behov for det, når utvalget selv vedtar det, eller et av medlemmene krever det. Møteinnkalling og saksforelegg skal så vidt mulig sendes ut senest 8 dager før møtet til medlemmene og varamedlemmene.

3. Tilrettelegging av saker

Saker forberedes i samsvar med de regler som følger av forvaltningslovens alminnelige bestemmelser, annen lovgivning og andre bindende bestemmelser.

Nemnda kan innhente bistand til å utføre oppdrag på deres vegne. Eierkommunene stiller ressurser og kompetanse til rådighet for denne oppgave.

Klagenemnda treffer sine vedtak i møte. Klagenemnda fatter sine vedtak med vanlig flertall. Ved stemmelikhet gjør lederens stemme utslaget.

Klagenemndas vedtak begrunnes i forvaltningsloven og evt. særlov. Klagenemnda kan gi andre anledning til å delta i møtene med talerett i spesielle saker eller anledninger. Nemnda må da kreve taushetsløfte av dem.

4. Møtebok

Det skal føres møtebok. Møteboka legges fram til godkjenning i påfølgende møte og underskrives av de medlemmene som deltok på møtet.

Mandat for felles klagenemnda i Follo

Mandatet til den interkommunale klagenemnda er å behandle klager på enkeltvedtak fattet i de interkommunale selskapene i Follo etter delegert myndighet fra deltakerkommunene.

Vedtak i enkeltsaker avgjøres av administrasjonen i selskapene og kan påklages til klagenemnda. Før saken oversendes klagenemnda, skal styret ta standpunkt til om vedtaket skal omgjøres eller avvises, jf. forvaltningslovens § 33 (saksforberedelser i klagesaker), eller gi en innstilling til klagenemnda.

Klageordningen skal sikre riktige avgjørelser. Det innebærer først og fremst å sikre rettsriktige avgjørelser. Dette gir blant annet forvaltningen mulighet til å rette opp eventuelle feil i det rettslige eller faktiske grunnlaget for avgjørelsen når en klageberettiget krever det.

Follokommunene har vedtatt å opprette en felles klagenemnd for følgende selskaper:

- Xxx IKS
- Xxx IKS
- Xxx IKS

Valgkomiteen foreslår 6 kandidater til en identisk klagenemnd for selskapene i Folloregionen overfor representantskapet i det enkelte selskap. Representantskapet vedtar klagenemnden for det enkelte selskap for 4 år. Klagenemnden følger identiske retningslinjene som vedtatt av representantskapet i det enkelte selskap.

Ved valg av medlemmer av klagenemnda skal valgkomiteen legge vekt på nemndas oppgaver:

- Klagenemnda skal sikre at selskapenes praksis er i tråd med lover, forskrifter og politiske rammer.
- I sine vedtak skal nemnda gi en tydelig argumentasjon med tydelig hjemmel. Nemnda skal videre sikre likebehandling av like saker og en konkret, individuell vurdering av hver klage.

NOTAT

Til: Follorådet ved daglig leder Kari Marie Swensen

Sak: Felles klagenemnd for IKS

Dato: 12.03.2020

Spørsmålet om klageorgan er ikke regulert i kommuneloven eller lov om interkommunale selskaper, men med virkning fra 1. november i 2019 fikk forvaltningsloven § 28 en ny regel i andre ledd andre punktum. Bestemmelsen lyder:

«For enkeltvedtak som er truffet av egne rettssubjekter som har fått overført myndighet fra kommunen eller fylkeskommunen, er klageinstansen én eller flere særskilte klagenemnder som er oppnevnt av det øverste organet i rettssubjektet.»

Det vil si at representantskapet i et IKS er gitt myndighet til å oppnevne en særskilt klagenemnd som skal avgjøre klager på enkeltvedtak som er truffet på administrativt nivå i selskapet.

Utgangspunktet må da være at så lenge det enkelte representantskap treffer vedtaket, er det ingen ting i veien for at alle IKS'ene i Follo har et klageorgan som er likt sammensatt.

Selv om dette er utgangspunktet, må man være oppmerksom på at lovgiver, ved å velge en slik løsning, ønsker at klagen skal behandles *internt* i vedtaksorganet i samsvar med det generelle utgangspunktet i forvaltningsloven § 28 andre ledd.¹

Med internt, antas det at de ikke ønsket en behandling i deltakerkommunene. En felles klagenemnd for flere kommuner ble ikke diskutert, kun alternativene om en løsning hvor den enkelte deltakerkommune behandler klager fra egne innbyggere og at klageorganet i forretningskontorkommunen skulle benyttes for interkommunale selskaper.

I tillegg til at klagen skal behandles internt, la lovgiver også vekt på at en felles klagenemnd vil sikre en enhetlig vedtakspraksis. Dette vil en felles klagenemnd kunne ivareta.

Follokommunene deltar i flere IKS sammen og ser det da hensiktsmessig med en identisk sammensatt klagenemnd for IKS'ene de deltar i. Så lenge det er representantskapet i det enkelte selskap som formelt treffer vedtak om å benytte denne klagenemnden, vurderer jeg at det er i tråd med fvl. § 28 annet ledd annet punktum. Ellers er jeg enig i konklusjonen i referatet fra Rådmannskollegiet 24. januar om at underinstansbehandlingen må finne sted i det enkelte IKS.

Avslutningsvis er det viktig å huske at på de fleste saksområder er det likevel med hjemmel i særlovgivningen fastsatt at klager skal behandles av et statlig forvaltningsorgan uansett om vedtaket er truffet av kommunen eller et IKS.

---

¹ Se NOU 2016:4, pkt. 18.8.3.

Til: Follorådet v/daglig leder Kari Marie Swensen
Fra: Vibeke Resch-Knudsen, VRK Rådgiving
Dato: 24.09.2020
Tema: Begrunnelse for å etablere en felles interkommunal klagenemnd for IKS'ene i Follo

I pkt. 5 i referatet fra Rådmannskollegiets møte 24. januar 2020 står følgende om en felles interkommunal klagenemnd for de interkommunale selskapene i Follo:

«Spørsmål om felles klagenemnd for alle IKS'er som er egne rettssubjekter Det må etableres en egen klagenemnd for de interkommunale selskapene i kommunen som ikke er kommunens «ordinære» klagenemnd. Det er selskapets øverste organ som skal opprette slik(e) klagenemnd(er)- dvs. representantskapet. De(nne) vil være klageinstans- dvs. avgjøre klager med endelig virkning. Underinstansbehandlingen må finne sted i det enkelte IKS. Det må også etableres en sekretariatsordning for innkalling, protokoll og annet fasilitering. Ansvar for at dette kommer i orden påhviler det enkelte IKS og representantskapet. Det kan være fornuftig med en felles klagenemnd for alle IKSene. Dette bør være et relevant tema som kan avklares i Follorådet først. Daglig leder skriver notat om det til neste møte i arbeidsutvalget.»

I referat fra møte i Follorådet 03.04.2020 Sak 14/20: Felles klagenemnd for interkommunale selskaper som er egne rettssubjekter, står følgende:

«Det er reist spørsmål om det kan være praktisk med en felles klagenemnd for alle IKSene.

En egen klagenemnd for de interkommunale selskapene i kommunen er ikke kommunens «ordinære» klagenemnd. Det er selskapets øverste organ som skal opprette slik(e) klagenemnd(er)- dvs. representantskapet. De(nne) vil være klageinstans- dvs. avgjøre klager med endelig virkning. Underinstansbehandlingen må finne sted i det enkelte IKS. Det må også etableres en sekretariatsordning for innkalling, protokoll og annet fasilitering. Ansvar for at dette kommer i orden påhviler det enkelte IKS og representantskapet. Advokat Vibeke Resch-Knudsen har utarbeidet et notat i saken, jf. vedlegg.

Forslag til vedtak: *Follorådet foreslår at det enkelte representantskap vedtar et likt sammensatt klageorgan for de interkommunale selskapene i Follo.»*

Hjemmelen for opprettelsen av felles interkommunal klagenemnden er forvaltningsloven § 28 2. ledd 2. punktum:

«For enkeltvedtak som er truffet av egne rettssubjekter som har fått overført myndighet fra kommunen eller fylkeskommunen, er klageinstansen én eller flere særskilte klagenemnder som er oppnevnt av det øverste organet i rettssubjektet.»

Dette punktet kom inn i forvaltningsloven i forbindelse med arbeidet med ny kommunelov og trådte i kraft sammen med den nye kommuneloven ved konstitueringen i den enkelte kommune etter valget i 2019.¹ Utover det som står i forvaltningsloven § 28 andre ledd andre punkt er det ikke gitt føringer for organisering og sammensetning av slike klagenemnder. Tolking må derfor ta utgangspunkt i «*Veiledning om intern klage i kommuner og fylkeskommuner*» fra Kommunal- og regionaldepartementet utarbeidet i 1994 samt uttalelser fra Sivilombudsmannen og Kommunal- og moderniseringsdepartementet rundt klagenemnder for interkommunale selskaper.²

Jeg kan ikke se at det er skranker i regelverket eller noen av de ovennevnte dokumentene for at flere selskaper går sammen om en felles interkommunal klagenemnd, så lenge det er representantskapet i det enkelte selskap som oppnevner klagenemnden.³

I forbindelse med oppdrag om å se på mandat, sammensetning og utarbeidelse av utkast til retningslinjer for en felles interkommunal klagenemnd for IKS'ene i Follo, dukket det opp en del problemstillinger som jeg er usikker på om ble vurdert i forkant av beslutningen om å opprette en felles interkommunal klagenemnd i Follo.

Dette notatet er ment som et grunnlag for diskusjon i Rådmannskollegiet om hensiktsmessigheten av at det er én felles nemnd for selskapene i Follo, og ikke én interkommunal klagenemnd for hvert av selskapene.

Mandat

I henhold til KRD sin «*Veiledning om intern klage i kommuner og fylkeskommuner*» skal klagenemnden være uavhengig av den etat som forbereder og treffer vedtaket som førsteinstans, samt at nemnda ikke skal ha andre oppgaver. Det vil si den skal være uavhengig av selskapet; styret kan ikke være klagenemnd gå grunn av nærhet til daglig leder og resten av administrasjonen. Representantskapet i selskapet kan heller ikke være klagenemnd, fordi de har andre oppgaver. Klagenemndens oppgaver skal kun være å behandle klager.

Kompetanse

I flere av de interkommunale klagenemndene som allerede er etablerte, er nemnda satt sammen av personer med kjennskap til fagfeltet til det aktuelle selskapet og slik at flere kommuner er representert, dvs. faglig tyngde og politisk representasjon. En felles interkommunal klagenemnd får kanskje ikke så mange saker til behandling, men klagebehandlingen vil være innen svært ulike rettsområder, hvor det ofte er behov for spisskompetanse.

- Har dere oversikt over antall saker og tema for klager i de enkelte selskapene?

Det er også viktig for valgkomiteen å ha informasjon om hva som forventes av nemndsmedlemmene og ev. hvilken kompetanse de skal inneha, før disse kan igangsette arbeidet sitt.

Behandling av klagesaker

- Skal nemnden knytte til seg kompetanse fra de ulike kommunene innen flere rettsområder eller skal nemnden engasjere ekstern bistand?

---

¹ Se kommuneloven av 22. juni 2018 nr. 83.

² Se Rundskriv H-12/94.

³ Se notat fra undertegnede til Follorådet ved daglig leder Kari Marie Swensen datert 12.03.2020.

Om kompetanse i kommunene brukes, kan det oppleves av selskapene som om kommunene «overprøver» selskapene og dette kan lage dårlig klima mellom administrasjonen i selskapene og eierkommunene.

- Kan dette bli et problem?

Sekretariat

- Hvem skal være nemndas sekretariat og hva vil rollen til sekretariatet være?
- Skal sekretariatet bestille klagebehandling eller foreta behandlingen selv?
- Er det naturlig at Follorådets sekretariat påtar seg denne oppgaven?

Finansiering

Dette er et klageorgan for selskaper som er selvstendig rettssubjekt. Organet skal behandle klager på vedtak fattet i selskapenes administrasjon.

- Hva vil det koste å etablere en felles nemnd contra en nemnd pr. selskap?
- Hvem skal finansiere nemnda, sekretariatet og den enkelte klagebehandlingen; kommunene/selskapene?
- Hvordan er kostnadene til nemndsmedlemmene, sekretariatet og den enkelte klagebehandlingen tenkt fordelt på selskapene/kommunene om man etablerer en felles nemnd for flere selskaper?
- Er det merkostnader ved å lage en felles nemnd som ikke er nødvendig om hvert representantskap oppretter egen interkommunal klagenemnd?

Gjennomføring

Ansvar for at det etableres en interkommunal klagenemnd hviler på det enkelte selskap.

- Hvem skal initiere, igangsette og følge opp den felles klagenemnden?
- Hva er motivasjonen for det enkelte selskapet til å gjøre det ovennevnte?

***

Om konklusjonen blir at det er mer fornuftig å etablere en interkommunal klagenemnd pr. selskap. og ikke en felles for flere selskaper, må det da fattes nye vedtak i representantskapene og må selskapsavtaler endres? Vedtakene og selskapsavtalene må da gjennomgås.

I pkt. 8.6 i selskapsavtalen til Follo Brannvesen står det at representantskapet skal velge klagenemnd og videre i kapittel 15 om klagenemnden:

«15.1 Selskapet skal ha en særskilt interkommunal klagenemnd som behandler klager på enkeltvedtak fattet av Follo Brannvesen IKS etter overført myndighet fra kommunen jf. forvaltningsloven § 28 annet ledd annet punktum. Se brann- og eksplosjonsvernloven § 41 og forurensningsloven § 85..

15.2 Representantskapet vedtar retningslinjer for klagenemnda og oppnevner medlemmer.»

Hvorvidt denne nemnden er felles for flere IKS eller kun for Follo Brannvesen IKS fremkommer ikke av ordlyden her, så teksten må derfor ikke endres. Representantskapet må derimot fatte nytt vedtak ut fra ordlyden i representantskapsvedtaket fra 16.7.2020:⁴

«Representantskapet ber Follorådet v/rådmannskollegiet utarbeide forslag til felles saksfremlegg til behandling i alle kommunene om felles klagenemnd.»

I utkast til ny selskapsavtale for Follo Ren IKS (usikker på om den er vedtatt) står følgende om klagenemnd:

«§ 10 KLAGENEMND

Selskapet skal ha en særskilt interkommunal klagenemnd som behandler klager på enkeltvedtak fattet av Follo Ren etter forurensningsloven. Se forurensningsloven § 85 jf. forvaltningsloven § 28 annet ledd.

Representantskapet vedtar retningslinjer for klagenemnda og oppnevner medlemmer.»

Hvorvidt det er en felles klagenemnd for IKS'ene i Follo eller om Follo Ren skal ha en egen interkommunal klagenemnd fremgår heller ikke av denne selskapsavtalen og det er da ikke nødvendig å endre denne teksten.

---

⁴ Se sak RS 10/20.

Oversikt klagesaker i IKSene i Follo

Selskap:	Antall klager:	Behandling i kst.	Kommentarer:
Søndre Follo Renseanlegg IKS	Noen få klager på lukket tidligere	Nei	Behandlet i styre og rep.skap – vedtak om å bygge inn bassengområdet – er (delvis) utbedret
Nordre Follo Renseanlegg IKS	Nei	-	Klagenemnd må ha grunnleggende kompetanse innen renseteknologi.
Follo Ren IKS	Ja, noen få på vedtak overfor abonnenter - 1 – 3 saker pr. år	-	De fleste sakene gjelder vei, veistandard, snuarealer, vend hammere, standplasser o.l. Må derfor ha spisskompetanse på fagfelt som veiingeniør eller tilsvarende. Frykter at felles klagenemnd fører til flere klager. (3 – 5 klager pr. år)
Krise- og incestsenteret i Follo IKS	2 klager: til FM og diskrimineringsombudet	1 klage behandlet i Ås kommune	Klagene gjaldt at selskapet ikke følger eksisterende lover. Mener at det finnes klagemuligheter i eksisterende lovverk og ikke behov for klagenemnd.
Follo Brannvesen IKS	Få klagesaker	JA! Klageorganet i dag er kst. i hver kommune	Se vedlegg. Epost fra Janne Hovdenakk og notat fra ØRB – Øvre Romerike Brann og redning
Follo Barnevernvakt			Ikke fått tilbakemelding, men her er det vel FM som er klageinstans?
Follo Kvalifiseringssenter IKS			Ikke aktuelt pga. avvikling av selskapet
Kemneren i Follo			Ikke aktuelt – overføres til staten 01.11.2020
Follo LMS IKS			Selskapet under avvikling

KMSW pr. 08.10.2020

Til: Follorådet
Fra: Daglig leder

Sak 45-20 - Saksfremlegg – Forslag til Follorådets handlingsprogram for 2021

Forslag til vedtak:

1. Forslag til Follorådets handlingsprogram for 2021 tas til orientering.
2. Det innstilles til Follomøtet den 1. desember om å vedta forslag til handlingsprogram for 2021.

Bakgrunn og forutsetninger/føringer:

Follorådet vedtok på sitt møte den 30. september 2016, jf. sak 64/16, å sette i gang et prosjekt kalt «Nytt Folloråd». På samme møte ble det vedtatt at det regionale nærings samarbeidet i regi av Follorådet ikke skulle videreføres og ressursene tilbakeføres til kommunene. Follorådet utarbeidet i 2018 forslag til nye hovedsatsingsområder, og det er enighet om følgende:

- Samfunnspåvirkning
- Profilering
- Omdømmebygging
- Næringsutvikling i samarbeid med blant annet NMBU, Campus Ås og næringslivet for øvrig. Samarbeidsavtalen med NMBU og Campus Ås ligger til grunn for det regionale nærings samarbeidet.

I etterkant er ny kommunelov trådt i kraft, Viken fylkeskommune er etablert fra 01.01.2020, og Akershus fylkeskommune er ikke lenger medlem i Follorådet, samt at Ski og Oppegård kommuner er slått sammen til Nordre Follo kommune fra samme tidspunkt. Dette innebærer at alle regionråd i løpet av en fireårsperiode må omdannes til interkommunalt politisk råd i tråd med kommunelovens bestemmelser. Mange regionråd er i en slik omdanningsprosess nå.

I henhold til utkast til Folloregionens samarbeidsavtale § 5 skal representantskapet minst én gang pr. fireårsperiode vedta strategiske føringer for arbeidet i Folloregionen interkommunalt politisk råd. Det foreslås derfor at Folloregionen vinteren 2021 starter opp en strategiprosess for å utarbeide et slikt strategidokument med deltakelse fra formannskapene. Det er også naturlig å trekke inn NMBU, næringsråd og andre regionale aktører i denne prosessen med å utvikle en visjon og sette hoved- og delmål innenfor de innsatsområdene som Follorådet tidligere har blitt enige om og som nå er listet opp i samarbeidsavtalen.

Disse innsatsområdene og prioriterte aktivitetene 2021-2024 i Folloregionens

strategidokument vil samtidig være utgangspunktet for partnerskapsavtalen del II med Viken fylkeskommune (spesifikk del for hver kommuneregion).

Forslag til ny samarbeidsavtale for Follorådet vil derfor bli behandlet i kommunestyrene høst/vinter 2020/2021. Inntil ny avtale er vedtatt av alle kommunestyrene, legges eksisterende innsatsområder til grunn for handlingsprogrammet for 2021.

Hovedfokus i 2021

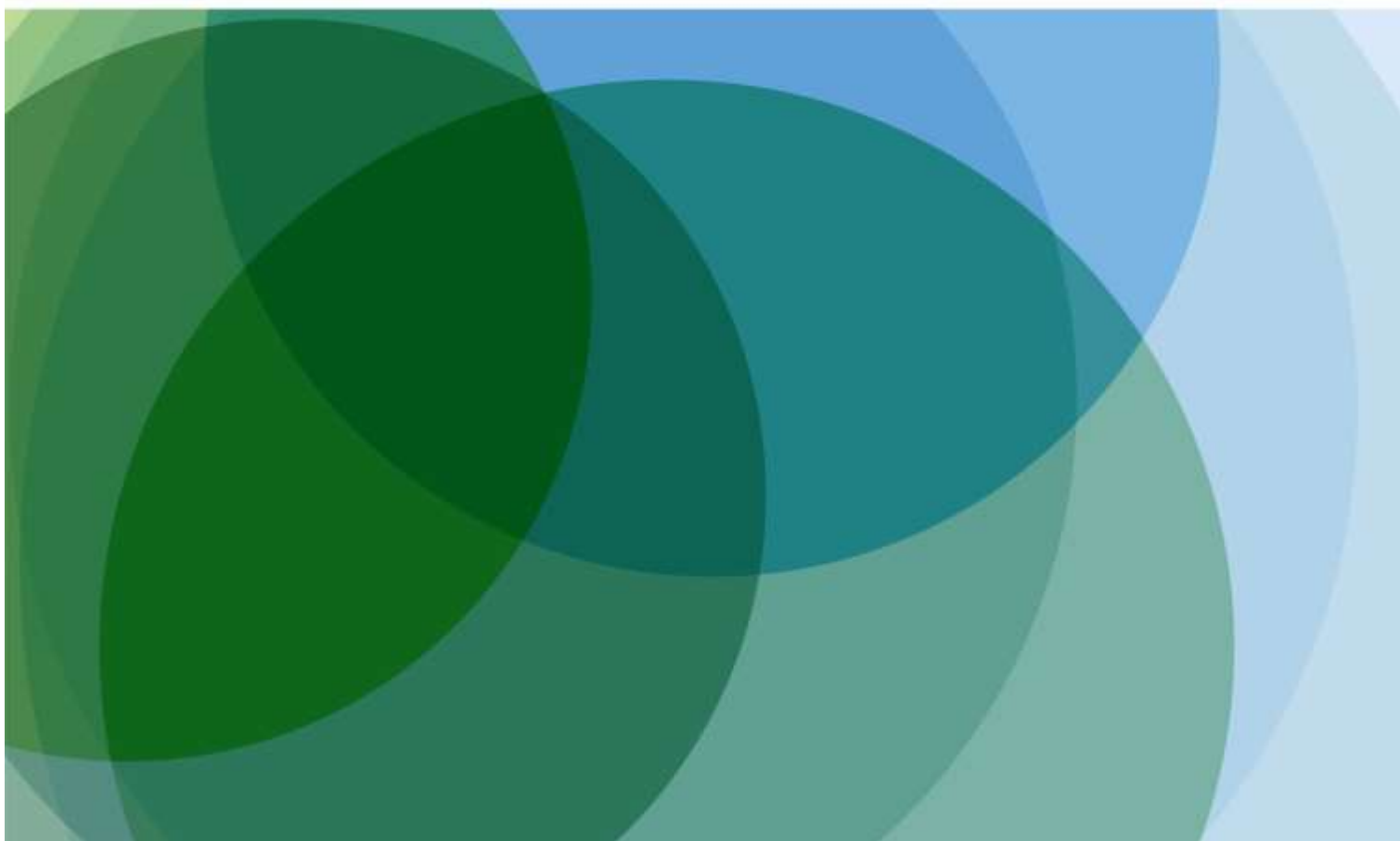
1. Tidlig på nyåret 2021 starter Folloregionen opp en strategiprosess for å utvikle visjon og mål/delmål for regionrådets arbeid i denne valgperioden. Prosessen skal ende med et strategidokument som vedtas i representantskapet i det interkommunale politiske rådet. Deltakelsen fra formannskapene er viktig, og næringsråd, NMBU, Campus Ås og andre regionale aktører vil også bli trukket inn i prosessen. Det foreslås å sette av tid og ressurser til dette arbeidet våren 2021.
2. I 2021 vil påvirknings- og lobbyvirksomhet bli prioritert. Det er ønskelig å styrke innsatsen mot nasjonale myndigheter og Storting i saker som gjelder hele regionen, f.eks. NTP, samferdsel/Oslopakke 3/Byvekstavnale og Innovasjonsbygg/arena for innovasjon og næringsutvikling på Campus Ås.
3. Samarbeidsplattformen for næringsutvikling i Follo følges opp. Follorådet deltar i et spleiselag med Viken fylkeskommune og NMBU/Ard Innovation og støtter en utvikling av Campus Ås som en arena for innovasjon og næringsutvikling i regionen. Det foreslås at denne hovedsatsingen blir et sentralt punkt i partnerskapsavtalen med Viken fylkeskommune del II.
4. Våren 2021 vil forprosjektet LHBT i Follo gjennomføres, der Follorådet er en av avtalepartnerne. Det foreslås at dette arbeidet forankres i partnerskapsavtalen med Viken fylkeskommune under del I punkt 3, der det står omtalt at «mangfold» skal konkretiseres i partnerskapsavtalens del II. Det foreslås at forprosjektet videreføres som del av avtale del II med Viken.
5. Follorådets leder og sekretariatet vil delta på regionale arenaer som Osloregionens møter, KS og Fylkesmannens samlinger etc. etter behov.

Handlingsprogram 2021 - 2024 Follorådet

Follomøte 1. desember 2020

follerådet

Innhold

Innhold	1
1. Follorådets strategi og organisering	3
1.1 Den overordnede strategien for follosamarbeidet.....	3
1.2 Organisering.....	3
2 Satsingsområder – regionale utviklingsoppgaver	6
2.1 Omdanning av Follorådet til Folloregionen interkommunalt politisk råd	8
2.2 Aktiviteter og tiltak 2021	9

1. Follorådets strategi og organisering

Follorådet er et regionalt samarbeidsorgan for kommunene Enebakk, Frogn, Nesodden, Nordre Follo, Vestby og Ås.

1.1 Den overordnede strategien for follosamarbeidet

Den overordnede strategien for follosamarbeidet er:

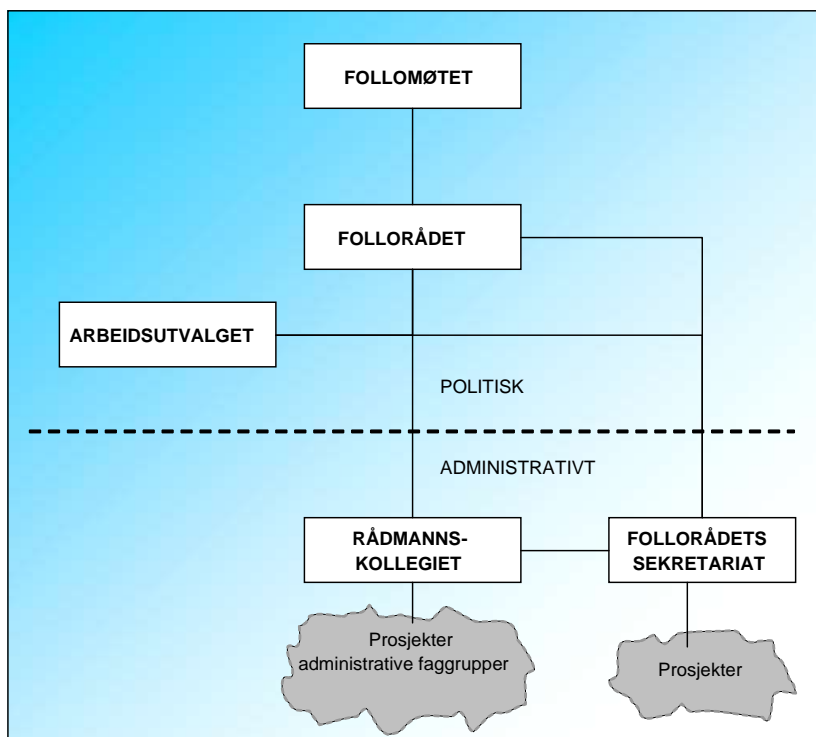
- Mer styrke utad på ulike regionale utviklingsområder
- Kvalitets- og effektivitetsforbedringer gjennom interkommunalt samarbeid om samfunnsutvikling, tjenesteproduksjon, forvaltning og administrasjon

Samarbeidsområdene er:

- Felles strategier overfor stat og omverdenen for øvrig
- Regional planlegging
- Kommunesamarbeid etter behov
- Tjenestesamarbeid
- Utviklingsarbeid

1.2 Organisering

Organisering av samarbeidet i folloreionen er vist i figuren nedenfor.

Follomøtet er i henhold til vedtektene fra 01.01.2012 follosamarbeidets øverste organ og består av formannskapet fra hver follokommune og fylkesutvalget i Akershus fylkeskommune.¹ Det er møteplikt. Rådmannen i den enkelte deltakende kommune, eller en av ham/henne valgt medarbeider, og leder av Follorådets sekretariat, har møte- og talerett i Follomøtet. Oslo kommune og Fylkesmannen i Oslo og Viken har observatørstatus med tale- og forslagsrett.

Follomøtets leder og nestleder velges av og blant ordførerne i follokommunene for 1 år, etter kommunenavn i alfabetisk rekkefølge. Den valgte nestlederen vil bli leder påfølgende år.

Follorådets leder innkaller Follomøtet til møte – minst 1 gang hvert år, eller oftere om man finner dette ønskelig. I møtet drøftes sentrale utfordringer for folloreionen og for øvrig andre saker knyttet til de formål og oppgaver som er angitt i pkt. 1. Follomøtet fastsetter årlige handlingsplaner og budsjett for det regionale samarbeidet.

Organiseringen med Follomøte 1 – 2 ganger pr. år for alle formannskapsmedlemmene i regionen, vil kunne bidra til at Follorådets regionale arbeid og prosesser forankres bedre i kommunene.

Follorådet består av ordførerne og rådmennene i follokommunene. Disse møtes vanligvis 1 gang pr. måned og behandler aktuelle saker. Ved forfall kan de politiske representantene bare la seg representere ved sine faste stedfortredere. Hver deltaker har én stemme som forvaltes av ordføreren eller dennes møtende

¹ De tidligere fylkene Akershus, Buskerud og Østfold utgjør fra 01.01.2020 Viken fylkeskommune. Viken er ikke medlem i kommuneregionene, men ønsker å inngå partnerskapsavtaler med hver enkelt kommuneregion (regionråd).

vararepresentant. Rådmennene, eller en av ham/henne valgt medarbeider, og leder av Follorådets sekretariat har møte- og talerett i Follorådet. Oslo kommune og Fylkesmannen i Oslo og Viken har observatørstatus med tale- og forslagsrett.

Follorådet er det sentrale premissgivende og utøvende organet i samarbeidet. Follorådet avgir innstilling i saker som forelegges Follomøtet og vedtar årsmelding og regnskap. Disse forelegges den enkelte deltaker som melding.

I den grad Follorådet finner det tjenlig, kan midlertidige faggrupper (ad hoc-utvalg) med medlemmer fra deltakerkommunene og/eller eksterne fagfolk etableres for ønsket saksutredning.

Stortingsrepresentantene fra Follo skal minst 1 gang pr. år inviteres til dialog med Follorådet.

Arbeidsutvalget består av leder og nestleder i Follorådet samt deres respektive rådmenn og daglig leder. Arbeidsutvalget forbereder sakene for Follorådet og Follomøtet.

Rådmannskollegiet består av rådmennene i de deltakende kommunene samt fylkesrådmannen i Akershus. Rådmannskollegiet ledes av rådmannen i den kommunen som har lederskapet i Follorådet. Han/hun skal påse at de saker som kollegiet legger frem for Follorådets organer, er forsvarlig utredet, og at vedtak blir iverksatt.

Sekretariatet for Follorådet ledes av en daglig leder og ivaretar nødvendige sekretariatsfunksjoner for Follorådets organer. Sekretariatsleder rapporterer til leder av Follorådet. Denne har instruksjonsmyndighet overfor sekretariatsleder. Sekretariatsleder skal påse at iverksetting av handlingsprogram og øvrige vedtak utføres i samsvar med gjeldende bestemmelser og i henhold til vedtak, samt retningslinjer og pålegg som fattes av Follorådet og Follomøtet. Sekretariatsleder skal også ivareta plan- og budsjettansvaret for Follorådet og dets underorganer, og har anvisningsmyndighet på Follorådets vegne.

Følgende oppgaver og tiltak prioriteres i 2021:

- Ivareta sekretariatsoppgavene (møteforberedelser, oppfølging, utarbeide handlingsprogram, budsjett og årsmelding, oppdatere og videreutvikle nettsiden www.follo.no).
- Bistå Follorådets leder/ordførerne i sitt arbeid/rolle med faglige og praktiske forberedelser til møter og konferanser. Neste år vil særlig arbeidet med samfunnspåvirkning bli prioritert (møte med stortingsrepresentanter, statlige og regionale myndigheter). Follorådet har ikke vært på studietur i 2019 og 2020, og denne utsettes inntil videre på grunn av Covid-19-pandemien.
- Representere og ivareta Follorådets interesser på ulike samarbeidsarenaer (herunder Samarbeidsalliansen Osloregionen) i samråd med politisk ledelse lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

- Samarbeidsplattformen for næringsutvikling i Follo: Samarbeidet med Campus Ås og Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU). Sekretariat for Samarbeidsplattformen legges til Follorådets sekretariat (daglig leder).
- Koordinere og skrive protokoll i representantskapsmøtene i de interkommunale selskapene i Follo. Etter valg av nye styrer, gjennomføres et dagskurs i styreopplæring for styremedlemmer, der det også vil være fokus på representantskapene i de interkommunale selskapene i Follo.

Administrative fagnettverksgrupper er underlagt Rådmannskollegiet, som fungerer som styringsgruppe. Nettverksgruppene innen ulike fagområder følger opp og gjennomfører Follorådets utviklingsarbeid og tiltak som gjerne organiseres som prosjekter. Følgende fagnettverksgrupper er for tiden etablert: Klima- og energinettverket, Helsegruppen, Faggruppe næring og Areal- og samferdselsgruppen.

2 Satsingsområder – regionale utviklingsoppgaver

Grunnlaget for Follorådets handlingsprogram for 2021 er de overordnede strategiene og innsatsområdene som har vært uendret over flere år. Samtidig som det våren 2021 vil pågå en strategiprosess for å avklare Folloregionens visjon, mål- og delmål, settes det av tid og ressurser til å utvikle det konkrete tjenesteområdet og avklare hva de seks kommunene i Follo kan samarbeide om videre.

På bakgrunn av Follorådets diskusjon om utvikling av nye satsingsområder er det ønskelig å satse mer på påvirkningsarbeid, profilering og omdømmebygging, samt lokal og regional næringsutvikling. Selv om kommunestyrene ikke har behandlet og vedtatt ny strategi, vil disse temaene bli synliggjort i handlingsprogrammet for 2021.

Nærings samarbeidet i regionen har vært synliggjort i handlingsprogrammet med flere tiltak i perioden 2011 – 2016, men ble tatt ut etter vedtak i Follorådet, jf. sak 63/16, under forutsetning av at kommunene selv skulle følge opp og iverksette næringstiltak med kr 10 pr. innbygger. Det regionale nærings samarbeidet koordineres gjennom Samarbeidsplattformen for næringsutvikling i Follo. Samarbeidsplattformen ble signert den 15. april 2016 av fylkesordføreren i Akershus, alle ordførere i Follo, Follorådet, rektor ved NMBU og forskningsinstituttene på Campus Ås, Norsk Institutt for Bioøkonomi (NIBIO), Nofima og Veterinærinstituttet (VI), samt at Vitenparken sluttet seg til i etterkant. Styringsgruppen ledes av ordfører i Ås. Faggruppen for næringsutvikling får særlig ansvar for å følge opp tiltakene i Samarbeidsplattformen.

Styringsgruppen for Samarbeidsplattformen har høsten 2019 diskutert spørsmålet om å ansatte en egen prosjektleder i et 3-årig engasjement på Innovasjonssenter Campus Ås. Ard Innovation har sagt seg villig til å påta seg et eventuelt arbeidsgiveransvar, dersom kommunene spleiser på kostnadene ved en slik stilling. Hensikten er å følge opp mer systematisk utviklingen på Campus Øst og tilrettelegge for å tiltrekke seg næringsliv og selskaper i samarbeid med kommunene. Dette forslaget har ennå ikke blitt iverksatt, og i forslaget til budsjett for 2021 gjøres det ikke bruk av fondsmidler til tiltak under Samarbeidsplattformen, før disse eventuelt er nærmere avklart.

Faggruppen Klima- og energinettverket i Follo har i 2020 mottatt kr 150 000 i klimasats-midler fra Miljødirektoratet til klimatiltak i regionen. Gruppen vil videreføre det samordnede klima- og miljøarbeidet i regionen i 2021.

Når det gjelder klima- og miljøarbeidet i Follo, har Follorådet deltatt i to interreg-prosjekter innen fossilfri transportsektor «Hela Gröna Vägen» og «Infragreen» med Østfold fylkeskommune som lead partner. Follorådet viderefører arbeidet i interreg-prosjekt «Fossilfri Genseregion 2030» som startet opp i 2019. Follorådet deltar også i Bio4Fuels – Forskningscenter for miljøvennlig energi (FME) sammen med NMBU og NIBIO på Campus Ås, der hovedmålet er å utvikle teknologi for bærekraftig produksjon av andre generasjons biodrivstoff.

Helsegruppen i Follo

Helsegruppen består av kommunalsjefene for helse- og omsorgstjenestene i hver av Follo kommunene. Helsegruppen er underlagt rådmannskollegiet i Follorådet og har ansvaret for å ivareta kommunenes forpliktelser i samhandlingen med Akershus universitetssykehus, faglige ansvar for utviklingen av det helsefaglige kommuneoverbyggende arbeidet i regionen, samt ansvar for samarbeidsprosjekter innad i Folloregionen. Helsegruppas ledelse går på omgang og følger Follorådet og rådmannskollegiets ledelse.

2.1 Omdanning av Follorådet til Folloregionen interkommunalt politisk råd

Dagens strategi og innsatsområder for regionrådsarbeidet har vært uendret over flere år. Follorådet vedtok på sitt møte den 30. september 2016, jf. sak 64/16, å sette i gang et prosjekt «nytt Folloråd». Prosessen startet opp etter stortingsvalget i september 2017 med en workshop. På grunn av ny kommunelov og etablering av Viken fylkeskommune fra 01.01.2020 har denne saken blitt satt på vent for behandling i kommunestyrene i Follo. Forslag til ny regional samarbeidsavtale vil bli behandlet og vedtatt av kommunestyrene i Follo høsten/vinteren 2020/2021, der Follorådet oppløses og det etableres et interkommunalt politisk råd i tråd med kommunelovens bestemmelser.

I henhold til samarbeidsavtalens § 5 skal representantskapet minst én gang pr. fireårsperiode vedta strategiske føringer for arbeidet i Folloregionen interkommunalt politisk råd. Det foreslås derfor at Folloregionen vinteren 2021 starter opp en strategiprosess for å utarbeide et slikt strategidokument med deltakelse fra formannskapene. Det er også naturlig å trekke inn NMBU, næringsråd og andre regionale aktører i denne prosessen med å utvikle en visjon og sette hoved- og delmål innenfor de innsatsområdene som Follorådet tidligere har blitt enige om og som nå er listet opp i samarbeidsavtalen. Disse innsatsområdene og prioriterte aktivitetene 2021-2024 i Folloregionens strategidokument vil samtidig være utgangspunktet for partnerskapsavtalen del II med Viken fylkeskommune (spesifikk del for hver kommuneregion).

Follorådet består formelt av seks kommuner fra 01.01.2020 da Oppegård og Ski ble til Nordre Follo kommune. Dagens samarbeidsavtale vil derfor måtte endres i tråd med dette, samt i tråd med ny kommunelov. Viken fylkeskommune har i 2020 gitt kommuneregionene (regionrådene i Viken) beskjed om at fylket vil inngå partnerskapsavtaler med hvert enkelt regionråd etter den såkalte «Buskerud-modellen». Det betyr at fylket ikke lenger er medlem i regionrådet, slik Akershus fylkeskommune var det.

Nettsiden til Follorådet ble fornyet i 2020, og i 2021 vil denne bli videreutviklet.

2.2 Aktiviteter og tiltak 2021

Det foreslås følgende tema, prosjekter og tiltak i 2021

1. Påvirkningsarbeid	Tidsramme: Løpende Ansvar/organisering: Sekretariatet Arbeidsutvalget Samarbeid med Osloregionen og andre regionråd	Tiltak i 2021: <ul style="list-style-type: none"> • Samfunnspåvirkning og lobbyarbeid overfor nasjonale myndigheter, særlig rullering av NTP • Bidra til at flere statlige investeringer og arbeidsplasser lokaliseres i Follo • Follobenken på Stortinget inviteres til minimum 1 møte i Follorådet.
2. Profilering og omdømmebygging	Tidsramme: Løpende Ansvar/organisering: Arbeidsutvalget Sekretariatet Samarbeid med VisitFollo og Akershus Reiselivslag, samt kommunenes kommunikasjonsavdeling	Tiltak i 2021: <ul style="list-style-type: none"> • Utvikle regionens markedsføring- og kommunikasjonsstrategier •
3. Regional og lokal næringsutvikling - Samarbeidsplattformen for næringsutvikling i Follo – teksten er ikke oppdatert	Tidsramme: Løpende Ansvar/organisering: Sekretariatet Faggruppe næringsutvikling Arbeidsutvalget Styringsgruppen for Samarbeidsplattformen Hovedpunktene i samarbeidsplattformen er: 1. Bioøkonomi som satsingsområde i Follo	Tiltak i 2021: Samarbeidsplattformen: <ul style="list-style-type: none"> • Følge opp styringsgruppen for Samarbeidsplattformen for næringsutvikling i Follo, ca. 4 møter og arbeider med tiltak/oppgaver som oppfølging av samarbeidsplattformen. • Skape arenaer for samhandling på tvers av kommuner og næringsliv • I samarbeid med Ard Innovation engasjere en prosjektleder i et 3-årig engasjement for systematisk næringsutvikling og

	<p>2. Etablering av innovasjonsbygg og kompetansesenter på Campus Ås</p> <p>3. Oppbygging av Inkubator Ås</p> <p>4. Øke næringslivets FoU- og innovasjonsaktivitet</p> <p>5. Utvikle innovative næringsmiljøer innenfor bioøkonomien</p> <p>6. Bygge opp gode forvaltningsmiljøer i regionen og utløse mer kapital til bedrifter i tidlig fase</p> <p>7. Utvikle gode bostedskvaliteter i Follo</p> <p>8. Samarbeid mellom NMBU og videregående skoler i Follo</p> <p>Tiltakene i samarbeidsplattformen er Follo's bidrag til oppfølging av Regional plan for innovasjon og nyskaping i Oslo og Akershus fram mot 2025.</p>	<p>bedriftsetableringer på Campus Ås og Follo-kommunene.</p> <p>Det foreslås å avvente dette tiltaket og ikke gjøre bruk av fondsmidler i 2021 (kr 500 000 i 3 år).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Det gis driftsstøtte til Inkubator Ås på inntil kr 100 000. <p>Etablerertjenesten i Follo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Næringsgruppen deltar i arbeidene styringsgruppe. Ås kommune er kontraktspartner opp mot Akershus fylkeskommune. <p>Ressurser: arbeidstimer + midler fra fylkeskommunen + 2 kr pr. innbygger i Follo-kommunene (dekket av kommunenes egne budsjetter)</p> <p>Felles nettsider:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Næringsgruppen lager en underside på Follo.no med felles næringsinformasjon. Alle kommunene lenker til denne. Kun kommunespesifikk informasjon på egne nettsider. <p>Ressurser: Finansieres av Follorådet og kommunene (50% - 50%).</p>
<p>4. Bærekraftig utvikling – Klima- og miljøarbeid i Follo</p> <p>Teksten er ikke oppdatert</p>		<p>Tiltak i 2021:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bærekraftcamp i samarbeid med Ungt Entreprenørskap (barneskolene) • Benytte mulighetene som ligger i Fossilfri Grenseregion 2030-prosjektet enda bedre. Arbeidet med omlegging til fossilfri transportsektor er ikke ferdig, og det skal fortsatt jobbes med kommunikasjon og erfaringsutveksling, i tillegg til å få et sterkere trykk på å finne gode løsninger for de som bor utenfor sentrum, få gjort

		<p>enda mer på fossilfrie anleggsmaskiner og landbruksmaskiner, og få utnyttet mer av potensialet som ligger i sykling - spesielt elsykler og lastesykler.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Arrangere seminarer for administrasjon og politikere for å øke kompetansen om klima – midler fra Klimasats. • Samarbeid om gjennomføring og utvikling av Klimagassbudsjett for de kommunene som skal ha det, og med utvikling av klimabudsjett-modellen i budsjettssystemet Framsikt. • Fokus på samarbeid om klimavennlige innkjøp. • Follo vil følge opp den regionale planen for klima og energi i Akershus. Klima- og energinettverket i Follo vil følge opp arbeidet. <p><u>Finansiering:</u> Det er satt av inntil kr 50 000 i arbeidsinnsats til Fossilfri Grenseregion. Follorådet bidrar med inntil kr 20 000 til Bio4Fuels på Campus Ås.</p>
<p>5. Helse</p>	<p>Samhandling med Ahus</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Delta og være en aktiv bidragsyter og delta i helsefelleskap med lokalt helseforetak • Følge opp og implementere de lovpålagte samarbeidsavtalene og overordnet samhandlingsplan. • Følge opp og utvikle Kompetansebroen, en digital plattform for samhandling og kompetansedeling mellom kommuner, sykehus og utdanningsinstitusjoner i et helseforetaksområde. • Faglige satsingsområder: • Samarbeid om de mest sårbare

		<p>pasientgruppene – barn og unge, Skrøpelig eldre, Personer med flere kroniske lidelser, Personer med alvorlige psykiske lidelser og/eller rusproblemer</p> <ul style="list-style-type: none"> • Digital samhandling – teknologi • Kompetanse • Videreutvikle ny fagrådsordning og samhandlingsstruktur • Sikre system slik at ledere for barne- og ungdomshelsen i hver kommune, ivaretar samhandling med sykehuset innenfor sitt ansvarsområde.
	Follo medisinske senter	<ul style="list-style-type: none"> • Vertskommunesamarbeid ved Follo medisinske senter skal levere tjenestene legevakt, legevaktsentral og kommunal akutt døgnplasser. Helsegruppen vil sitte i Faglig samarbeidsråd og være et faglig rådgivende og saksforberedende organ til strategisk samarbeidsråd. <p>Faglig samarbeidsråd skal rapportere på kvalitetsindikatorer og måloppnåelse i henhold til mål, resultatplan og økonomiplan / årsbudsjett.</p> <p>Follo medisinske senter er nyetablert i 2021 og faglig samarbeidsråd vil ha tett oppfølging med utviklingen av overnevnte.</p>
	Velferdsteknologi	<ul style="list-style-type: none"> • Videre deltagelse i nasjonalt velferdsteknologiprogram. • Videre samarbeid om rutiner og verktøy, kompetanse og responstjenester. • Utvide samarbeid ved å se på mulighetene ved å tilby velferdsteknologi til nye brukergrupper, velferdsteknologi i privat regi, ny teknologi, digitalt tilsyn, medisinsk avstandsoppfølging, velferdsteknologi i institusjoner.

	Kompetanse	<ul style="list-style-type: none"> • Basis kompetanse og ABC. • Velfersteknologiens ABC. • Delta i kompetanse program pasientsikkerhet sammen med Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester i Akershus. • Felles deltagelse i forskningsprosjekt, Kompetansekartlegging av helsepersonell i eldreomsorgen.
6. Areal og samferdsel	<p>Ivaretagelse av Follo's faglige interesser i pågående regionale prosesser/planarbeid</p> <p>Utarbeide forslag til høringsinnspill fra Follorådet innen samferdsel</p>	Løpende deltakelse i ulike fag- og prosjektgrupper.

Til: Follorådet
Fra: Daglig leder

Sak 46/20 - Saksfremlegg – Forslag til Follorådets budsjett for 2021 og økonomiplan for 2021-2024

Forslag til vedtak:

1. Follorådet forslag til budsjett for 2021 tas til orientering.
2. Det innstilles til Follomøtet den 1. desember om å vedta forslag til budsjett for 2021.

Bakgrunn og forutsetninger/føringer:

Det er utarbeidet et forslag til budsjett i tråd med forslag til handlingsprogram for 2021. Inntil nye innsatsområder og mål er vedtatt av kommunestyrene høsten 2020 og kan legges til grunn for Follorådets satsinger og tiltak/prosjekter, foreslås det et budsjett for 2021 i tråd med Follorådets vedtak den 16. juni 2019, jf. sak 19/19, om å halvere kommunenes overførsel til Follorådet i 2020 og 2021 for å redusere fondet. Follorådets fond utgjør pr. 31.12.2019 3 millioner kroner.

I og med at Viken fylkeskommune ikke vil overføre generelle midler til kommuneregionene i 2021, faller tilskottet på kr 250 000 fra Viken bort. Det betyr at det må spares inn kr 250 000 på Follorådets budsjett, eller at kommunenes overføringer til Follorådet må økes. Det foreslås at kommunenes overføringer til Follorådet ikke økes, men heller ikke reduseres. Innsparingen på kr 250 000 gjøres derfor innenfor Follorådets eget budsjett, der særlig postene for sekretariatets løpende utgifter og posten for kurs og møter reduseres betraktelig. Det foreslås bruk av fondsmidler til Inkubator Ås som tiltak i Samarbeidsplattformen i 2021 – som tidligere år, men at andre tiltak ikke prioriteres før dette er nærmere avklart med styringsgruppen og Faggruppe næring.

Det foreslås å bruke kr 600 000 inkl. mva. av fondet til strategiprosess for Folloregionen interkommunalt politisk råd våren 2021.

Det legges opp til at neste års handlingsprogram og tilhørende budsjett utarbeides med en del for drift av sekretariatet og en del «øvrige prosjekt», der de to prosjektene som Follorådet tidligere har forpliktet seg til - Bio4Fuel (kr 20 000 pr. år) og interreg-prosjektet klimaprojektet «Fossilfri grenseregion 2030» (egeninnsats).

På grunn av liten aktivitet under pandemien forventes at driftsutgiftene er i henhold til budsjettet for 2020 og/eller at det går mot et overskudd/underforbruk for 2020. Et eventuelt overskuddet kan også overføres 2021-budsjettet (mangler regnskapsutskrift for 2020).

26.10.2020
KMSW

Follorådet budsjett for 2021:

Follorådet – drift (tjeneste 900200)	Regnskap 2018	Regnskap 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021
Sum utgifter	1 877 299	1 652 854	1 520 000	1 330 000
Bto lønnsutgifter sekretariatet	966 286	941 436	1 010 000	1 010 000
Sekretariatets løpende virksomhet og drift	291 489	233 870	220 000	150 000
Husleie	56 370	59 260	60 000	60 000
Konferanser, kurs, møter	132 370	108 713	90 000	30 000
Arbeidsseminar/studietur Follorådet	0	70 000	70 000	70 000
Tilfeldige utgifter/rammeendring	0	0	50 000	0
Avsetning til bundne fond	411 267	273 052	0	0
MVA komp.	19 517	36 523	20 000	10 000
Sum inntekter	-1 857 765	-1 585 809	-1 520 000	1 330 000
Overføring fra Akershus fylkeskommune	-279 205	-250 000	-304 000	0
Overføring fra kommuner	-1 500 000	-1 234 000	-598 000	-600 000
Gaver	193	0	0	0
Renter fond	-59 235	-65 286	0	-70 000
Bruk av bundne fond	0	0	-598 000	-650 000
MVA komp.	-19 517	-36 523	-20 000	-10 000

Diverse prosjekter	Regnskap 2018	Regnskap 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021
Sum utgifter	244 060	235 180	765 000	822 000
Konsulent, vikar og andre tjenester	10 104	2 000	20 000	60 000
Løpende utgifter Klima- og energinettverk		52 720	0	40 000
Strategiprosess Folloregionen IPR	0	0	100 000	600 000
Norwegian Centre of Expertice – Bio4Fuel	20 000	20 000	20 000	20 000
Fossilfri Grenseregion (egeninnsats)	0	0	0	0
Deltakelse på MIPIM/eiendomsmesse	59 203	57 880	0	0
Samarbeidsplattformen – div. tiltak	100 000	100 000	600 000	100 000
MVA komp.	54 753	2 580	25 000	2 000
Sum inntekter	-263 593	-277 580	-765 000	-822 000
Overføring fra kommuner	-100 000	-100 000	-120 000	-120 000
Ref fra andre/privat	0	-175 000		0
Refusjon fra fylkeskommunen	-108 840	0		0
Bruk av bundne fond	0	0	-620 000	-700 000
MVA komp.	-54 753	-2 580	-25 000	-2 000
Mindreforbruk	-19 534			

	Antall innbyggere 01.01.2020 (2.kv.)	%-fordeling 2021	Tilskudd/ driftstøtte kommunen	Tilskudd/ prosjekter kommunene	Sum overføring fra kommunene	Overføring pr. innby
Enebakk	11 097	7,68 %	46 080	9 216	55 296	5,03
Frogn	15 959	11,04 %	66 240	13 248	79 488	5,03
Nesodden	19 652	13,60 %	81 600	16 320	97 920	5,03
Nordre Follo	59 595	41,22 %	247 320	49 464	296 784	5,03
Vestby	18 095	12,52 %	75 120	15 024	90 144	5,03
Ås	20 151	13,94 %	83 640	16 728	100 368	5,03
SUM	144 549	100,00	600 000	120 000	720 000	5,03

Noter til budsjettet:

Note	Forklaring:
1	Lønn og sosiale utgifter til daglig leder i 100 % stilling.
2	Posten omfatter kontormateriell, reisevirksomhet, utgifter/servering på møter, IKT-avtale, økonomi/regnskapstjenester fra Nordre kommune, telefon/bredbånd, aviser, gaver
3	Husleie: betales til Nordre Follo kommune, justeres årlig iht. prisindeksen.
4	Posten «konferanser, kurs, møter» omfatter blant annet daglig leders deltakelse på konferanser og kurs, Follorådets eksterne møter utenfor rådhus, Follomøte,
5	Tilfeldige utgifter til f.eks. avisbilag etc. for profilering/omdømmebygging av Follo.
6	Overføringer fra kommunene i henhold til innbyggertallet pr. 01.01.2019. Iht vedtak i Follorådet den 14.06.2019, jf. sak 19/19, halveres kommunenes overførsel i 2020 og 2021 for å redusere fondet.
7	Bruk av fondsmidler til strategiprosessen – Folloregionen IPR
8	Forskningscenter for miljøvennlig energi – Bio4Fuels – på NMBU mottar kr 20 000 pr år fom 2016 i 5 + 3 år, for å utvikle bærekraftig biodrivstoff.
9	Posten dekker Follorådets del av tilskudd til samarbeidsprosjekter og – tiltak i oppfølging av Samarbeidsplattformen for næringsutvikling i Follo (kr 100 000 til Inkubator Ås som tas av fondet. Det er ikke brukt ressurser på denne posten i 2020.)
10	Bruk av fondsmidler til gjennomføring av strategiprosessen i Folloregionen IPR

Forprosjekt LHBT i Follo: Kommuner mobiliserer en minoritet

Dette forprosjektet innebærer følgende:

- Utvikling av et unikt kunnskapsgrunnlag for Follo-kommunene og andre gjennom analyse av seks nasjonale og seks internasjonale kommunale handlingsplaner for LHBT+.
- Formidle funn og analyser til politisk og administrativ ledelse i Nesodden kommune og Follorådet i mars 2021, eller på et senere tidspunkt som de to instansene selv velger. Nesodden og Follorådet kan også fortløpende få statusrapport når de måtte ønske både muntlig og skriftlig.
- En rapport med politiske og administrative anbefalinger til de respektive kommunene med levering i april 2021, samt en forskningsartikkel til publisering i 2021.
- To presentasjoner/workshops i de respektive kommunene i Follo for de som kommunene selv ønsker som deltakere våren 2021.
- Forprosjektet er førende for et hovedprosjekt/doktorgrad fra våren 2021 og endelig søknad om restfinansiering fra Forskningsrådet eller på annen måte, men forprosjektet står uansett på egne ben.
- Det vil bli fakturert Nesodden kommune og Follorådet et beløp på 100.000 hver for finansiering av forprosjektet.
- Høgskolen Kristiania sikrer administrering av forprosjektet, kontorfasiliteter, akademisk veiledning og kvalitetssikring.

1. Innledning og bakgrunn

Nesodden kommune har, både politisk og administrativt, tatt initiativ til å samle de andre Follo-kommunene i et prosjekt for å mobilisere økt innsats og dialog med sine LHBT+-innbyggere. Dette skjer etter en økende erkjennelse av at kommunen må utvikle nye metoder og tjenester for å gi likeverdige tilbud og tjenester til sine innbyggere. Dette gjelder særlig innbyggere som tilhører minoriteter, marginaliserte og sårbare grupper. Likeverdige tjenester er ikke like tjenester for alle, men tjenester som møter ulike mennesker. Den unike norske studien «Skeiv på Bygda» fra 2015 har gitt oss innsikt i levekårene for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner med flere (LHBT+) i Norge. Studien forteller om alvorlige utfordringer, som høyere selvmordsrate, mer uhelse, mer trakassering og stadig usynliggjøring for denne gruppen. Rapporten «Eneste Skeive på bygda» fra 2018 avdekker at lokale myndighetene feiler i forsøkene på å utvikle dialog og tjenester som møter disse utfordringene. Det er derfor et stort behov for bedre innsikt i hvilke utfordringer våre lokale LHBT-ere har, også sett i et interseksjonelt lys, det vil si å se flere minoriteter eller diskrimineringsgrunnlag i sammenheng.

Dette dokumentet handler således om et forprosjekt for Nesodden kommune og de øvrige Follo-kommunene for å utvikle et unikt kunnskapsgrunnlag basert på hvordan seks øvrige kommuner i Norge og seks kommuner internasjonalt har satt seg politiske og administrative mål for å bedre levekårsutvikling for sine LHBT-innbyggere gjennom egne lokale handlingsplaner. **En slik analyse finnes ikke i dag.** Det er ikke mer enn 30 lokale handlingsplaner på verdensbasis som er meldt inn til nettverksorganisasjonen Rainbow City Network. Blant de norske er byer som Oslo og Bergen, men en håndfull mindre kommuner i Norge har også LHBT-handlingsplaner, og prosjektet vil således favne over så godt som alle de norske planene.

2. Mål for forprosjektet

Prosjektets mål er å **bedre levekårene og dialogen med våre LHBT-innbyggere** gjennom **kunnskapsbaserte politiske og administrative beslutninger om fornying av offentlige tjenester**. Det unike kunnskapsgrunnlaget vil ha umiddelbar effekt for kommunene politisk og administrativt i arbeidet med å videreutvikle våre tjenester, fordi vi i prosjektet sikrer formidling og operasjonalisering av kunnskapen allerede i arbeidet med neste års budsjett og inkluderer flere fagmiljøer i kommunene. Prosjektet vil også være avgjørende for å **definere forskningsutfordringer** i et planlagt hovedprosjekt som inkluderer forskning på levekårene for våre LHBT-innbyggere og deres møte med kommunen i dag. Hovedprosjektet vil resultere i egne skreddersydde handlingsplaner for Follo-kommunene og etablere en innovativ modell for kommunikasjon, dialog og tjenesteutvikling for minoriteter gjennom blant annet aktivt medborgerskap, med arbeidstittel Follo-modellen. Dette prosjektet vil bli organisert som et doktorgradsprosjekt i samarbeid med Høyskolen Kristiania og Universitetet i Bergen.

Nesodden kommune ønsker å ta en **koordinerende rolle** i dette kvalifiseringsprosjektet og i et senere hovedprosjekt, og har bevilget 100.000 kroner til forprosjektet. Follorådet bidrar med ytterligere 100.000 og Høyskolen Kristiania med det resterende.

Per i dag står Nesodden kommune sammen med Nordre Follo og Vestby kommune, som tilsammen inkluderer over 100.000 av Follo 150.000 innbyggere som bekreftede deltakere i et hovedprosjekt. Målet er at samtlige seks kommuner i Follo blir med på den videre forskningen. Kunnskapen som utarbeides i forprosjektet og hovedprosjekt vil kunne bidra til at Follo og Viken tar en **ledende posisjon i likestillingsarbeidet** og innsatsen for minoriteter og marginaliserte grupper i Norge, og leder an i en **nasjonal dugnad** for flere kommunale handlingsplaner, slik blant annet Likestillings- og diskrimineringsombudet og det tidligere LHBT-senteret hos Barne- ungdoms- og familiedirektoratet argumenterer for i utviklingen av likeverdige tjenester. Allerede ved hjelp av kvalifiseringstøtten vil vi i Follo og Viken være et **avgjørende steg** på vei i fornyingen og utviklingen av våre tjenester, blant annet fordi vi sikrer formidlingen av ny kunnskap og får nytt beslutningsgrunnlag som vi skal ta i bruk umiddelbart. En viktig del av prosjektet vil også være å dele funn og erfaringer med andre kommuner i Viken. Vi vet for eksempel at Drammen, Asker og Bærum kommune også ønsker samme innsikt som vi kan få tilgang til gjennom dette kvalifiseringsprosjektet.

Forsknings- og utviklingsutfordringer, spørsmål og metode

Prosjektet vil bli delt inn i **tre arbeidspakker** med tilhørende forskningsspørsmål, aktiviteter og milepæler:

Arbeidspakke 1: Analyse av handlingsplaner

Formålet er å studere utvikling og oppfølging av den enkelte plan. Forskningsspørsmålene som vil besvares i dette arbeidet vil være:

FS1: Hvordan beskrives LHBT-innbyggerne i handlingsplanene som omhandler dem?

FS2: Hvilke tematiske områder dekker planene?

FS3: Hvordan er interseksjonalitet ivaretatt i planene?

FS4: Hvordan har man søkt å sikre gjennomføringen av planene?

FS5: Hvordan har man evaluert måloppnåelse, eller lagt til grunn muligheter for evaluering?

For å svare på FS1 vil det bli gjort en språkbruk og diskursanalyse, i spørsmål 2-4 inkluderer **dokumentstudier**, og det vil også bli utført **kvalitative intervjuer** med relevante personer som har vært involvert i utviklingen og implementeringen av de lokale planene der informasjon mangler i selve dokumentene. Det vil også bli gjort intervjuer med prosjektlederne og organisasjoner i tre byer som internasjonalt er kommet lengst i planarbeid og evaluering (Berlin, Barcelona, Göteborg). Til sammen seks nasjonale og seks internasjonale planer vil bli analysert i denne delen. Dette vil altså være de fleste planene i Norge, samt et utvalg av de eldste og mest detaljerte planene internasjonalt som vil bli valgt senere basert på ulik størrelse, ulik demografi, og ulike variabler av

forskningsspørsmålene, noe som slik kan illustrere et mangfold, og trolig styrker og svakheter i utviklingen og gjennomføringen av planene. Det vil fortrinnsvis bli valgt planer som er evaluert.

Arbeidspakke 2: En komparativ analyse av de ulike planene.

Formålet i denne pakken er å sammenligne planene for å finne overordnede fellesnevner, spesielt hva gjelder **involveringen** av målgruppen, lokale LHBT-innbyggere eller noen som representerer dem, i utviklingen og implementeringen av planene, samt virkningen av dette. Slik ønsker man å gi en vurdering av vellykketheten av denne involveringen, samt se på om det er involvering av andre som har hatt betydning. Forskningsspørsmål som vil bli besvart er:

FS1: Hvordan er målgruppen representert?

FS2: Hva har målgruppen bidratt med i utviklingen av planene?

FS3: Hvilket gjennomslag har målgruppen hatt i utviklingen av planene?

FS4: Hvilken rolle har målgruppen i gjennomføringen av planene?

Det vil bli laget **kategorier** og en **skala** for målgruppeinvolvering og virkningen av dette. Variabelen er i hvilken grad **målgruppeinvolveringen**, inkludert hvordan **interseksjonalitet** er hensyntatt (flere sosiale kategorier/diskrimineringsgrunnlag) og representasjon fra **ulike organisasjoner og miljøer**, har hatt betydning for virkningen av innholdet i planene. Det vil også bli gjort **kvalitative intervjuer** med relevante personer både i kommunene og blant utvalgte interesseorganisasjoner eller andre som har representert målgruppen for å følge opp eventuelt manglende informasjon i planene om brukermedvirkning i utviklingen og implementeringen av planene, og slik også søke svar om virkningen av målgruppemedvirkning.

Arbeidspakke 3: Formidling

Denne arbeidspakken er knyttet til formidling av prosjektets **resultater**. En viktig del av arbeidet vil være å spre informasjon om resultatene som skapes i arbeidspakke 1 og 2. Prosjektet vil derfor presenteres i møte med politisk og administrativ ledelse i kommunene, i møter med fagansatte og det vil bli holdt arbeidsmøter med relevante kommuneansatte i utviklingen av offentlige tjenester. Det vil også bli utviklet et standardforedrag som oppsummerer funnene, en rapport, og en forskningsartikkel.

Innovasjonspotensial

Prosjektet vil sikre et **kunnskapsgrunnlag og beslutningsgrunnlag** som vi ikke har i dag, og møter kriterier for å søke kvalifiseringsstøtte basert på innovasjonsmuligheter innen livsvitenskap, helse-og, folkehelse, utdanning og oppvekst, samt tjenesteutvikling såvel som integrering/inkludering og frivillighet gjennom direkte fornyelse i offentlig sektor og bedre offentlige tjenester. Prosjektet vil ha virkninger på hvordan våre LHBT-innbyggere blir møtt av kommunens medarbeidere og politikere, og kommunen forventer å ta bedre beslutninger, og utvikle bedre tjenester og tilbud allerede fra neste års budsjett.

Forskningsetikk

Kommunene både nasjonalt og internasjonalt har ulike demografi og andre ulikhetsfaktorer. Noen kommuner har laget planer i form av politiske ambisjoner og intensjoner, mens andre har laget tiltak og direkte føringer for offentlige tjenester. Disse utfordringene vil bli beskrevet og forklart nøye, slik at det som reelt kan sammenlignes blir sammenlignet, og det som kan representere caser, eksempler og erfaringer fra planene nettopp blir beskrevet som dette. Det vil også være en utfordring at de som har utviklet planene og blir intervjuet er et fåtall mennesker som gjerne har sterkt eierskap til planene og vellykketheten. Utfordringene vil slik også bli møtt av spørsmålsutviklingen i de kvalitative intervjuene, og det vil bli gjort en grundig jobb med å innhente flere kilder.

3. Prosjektorganisering

Forprosjektet vil bli utført av Høyskolen Kristiania, i en prosjektstilling koordinert av Nesodden kommune. Nesodden kommune er administrativt ansvarlig og koordiner prosjektleder og samarbeidet med de øvrige Follo-kommunene. Prosjektlederen er Jon Martin Larsen. Han er i dag høyskolelektor ved Høyskolen Kristiania, og underviser i journalistikk, kommunikasjon og politikk. Larsen er tidligere redaktør i Akershus Amtstidende i Follo, og har også bakgrunn fra LHBT-forskning som tidligere styremedlem i FRI – foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold i flere år, samt som kommunikasjonssjef i Likestillings- og diskrimineringsombudet hvor han også ledet flere LHBT-prosjekter og forskning innen hatefulle ytringer, blant annet mot LHBT.

Budsjett og milepæler

Aktivitetene i prosjektet er fordelt på 3 arbeidspakker, detaljene om aktiviteter og milepæler kan sees i tabellen. Arbeidspakke 1 og 2 gjennomføres av Høyskolen Kristiania, med dialog og innspill fra kommunene. Arbeidspakke 3 er et samarbeid med skolen og kommunene.

Aktiviteter	Nov 2020	Des 2020	Jan 2021	Feb 2021	Mars 2021	April 2021	Kostnader
Arbeidspakke 1							
A1: Analysere tolv handlingsplaner for LHBT-innbyggere							25.000 nok
A2: Avklare behov for komplementerende intervjuer							4.000 nok
A3: Utføre intervjuer							37.000 nok
A4: Transkribere og analysere intervjuer							22.000 nok
Arbeidspakke 2							
A3: Avtale intervju i Berlin, Barcelona og Göteborg, og kilder som kan belyse målgruppeinvolvering							4.000 nok
A4: Utføre intervjuer							62.230 nok
A5: Transkribere og analysere intervjuer							31.600 nok
Arbeidspakke 3							
A1: Formidle funn til politisk og administrativ ledelse							53.300 nok
A2: Utvikle foredrag og rapport							17.400 nok
A3: Ha informasjons- og arbeidsmøter med ledelse og fagansatte							10.000 nok
A4: Skrive forskningsartikkel							17.400 nok
Totalt							283.930

Tabell 1: Aktiviteter

Bidrag pålydende 100.000 kroner fra Nesodden kommune og 100.000 fra Follorådet kan faktureres fra prosjektressurs i november 2020 eller deles opp, eventuelt organiseres på annen måte gjennom avtale.

4. Effekter og realisering

Prosjektet vil ha en umiddelbar **akademisk virkning** ved at man etablerer ny kunnskap om hvordan kommuner kan inkludere og ivareta sine LHBT-innbyggere. Denne kunnskapen er i dag er lite kjent, og dette prosjektet vil i så måte frembringe ny kunnskap som kan lede til videre forskning på dette feltet, blant annet i regi av Høyskolen Kristiania, hvor forsknings, utviklings og undervisningsarbeid innen kommunikasjon, ledelse i offentlig forvaltning og folkehelse, er noen av skolens fremtredende akademiske områder. Prosjektet vil også ha en **virkning på det kommunale tjenestetilbudet**, blant annet fordi kunnskapsgrunnlaget vil bli formidlet og tatt i bruk i fagmiljøer innen de ulike sektorene helse, oppvekst, utdanning og kultur spesielt, og styrke beslutningsgrunnlaget og innovasjonsmuligheter

Gjennom å sikre et slikt kunnskapsgrunnlag for bedre inkludering, dialog og aktivt medborgerskap vil vi også på lang sikt forvente samfunnsmessige effekter som bedre helse, inkludering og medborgerskap for våre LHBT-innbyggere, som vil gi **bedre levekår og møte utfordringer** som vi i dag ser med selvmord, trakassering, og uhelse. Norske studier viser blant annet at en av fem LHBT-personer har opplevd vold og trakassering (Bufdir/ISF 2019) og halvparten av våre skeive innvandrere har forsøkt å ta livet sitt (Bufdir/Nordlandsforskning/KUN 2018). Å møte disse utfordringene gjennom bedre kunnskapsgrunnlag, kan igjen redusere kommunenes utgifter innen helsesektoren, blant annet.

Prosjektet bidrar også til **FNs bærekraftsmål**, som skal være bærende i planleggingsarbeid og fornyelse i offentlig sektor, blant annet ved å redusere ulikhet. Delmålene 10.3 og 10.4 ber oss om å sikre like muligheter og redusere forskjellsbehandling, blant annet ved å avskaffe diskriminerende lover, politikk og praksis og ved å fremme lovgivning, politikk og tiltak som er egnet til å nå bygge ned ulikhet, og vedta politikk, blant annet innen sosialomsorg, med sikte på å oppnå en gradvis utjevning av forskjeller, og prosjektets kunnskapsgrunnlag og dette prosjektet er et direkte tiltak opp mot disse delmålene.

Med kvalifiseringsprosjektet vil vi **etablere samarbeid med relevante kompetansemiljøer** og andre samarbeidspartnere som kan bidra i et hovedprosjektet. For Nesodden kommune er det også viktig å ha et tett samarbeid med FoU-partnere i vår region. Høyskolen Kristiania har bred kompetanse innen fagfeltet kommunikasjon, og hvordan kommunikasjon kan brukes som et virkemiddel for kommunene til å nå ut til sine LHBT-innbyggere. Gjennom et kvalifiseringsstøtteprosjekt vil kommunen skape et tettere samarbeid med Høyskolen Kristiania, som vil gjøre oss godt rustet for å kunne samarbeide tett i årene som kommer mot og i et hovedprosjekt. Dette samarbeidet er essensielt for at kommunene skal kunne tilegne seg rikelig kunnskap om hvordan best mulig skape en god dialog med sine innbyggere. Høyskolen Kristiania har også ekspertise innen områder som ledelse og folkehelse, som også vil bistå inn i et hovedprosjekt.

Regional samfunnsmessig betydning

Follokommunene kan med dette prosjektet være først ute med en standard for resten av regionen om hvordan man kan arbeide for å møte og mobilisere minoriteter som LHBT, og Follokommunene kan bli en pioner på dedikert innsats og tjenesteutvikling for LHBT-innbyggere. Follokommunene kan slik også være en pådriver regionalt for LHBT-inkludering og samtidig bidra til mer demokrati og aktivt medborgerskap. Vi mener prosjektet kan lede til at Viken blir en foregangsregion for hvordan norske kommuner best kan møte utfordringer blant LHBT og andre minoriteter. I videreføringen av et hovedprosjekt er målet at Viken blir den regionen i landet med flest lokale handlingsplaner og best innsats for sine LHBT-innbyggere.

Regional verdiskaping for offentlig sektor

Det nye kunnskapsgrunnlaget vil påvirke den videre politikktutviklingen innen flere sektorer og utviklingen av nye og bedre offentlige tjenester innen flere kommunale sektorer, samt bidra til økt

måloppnåelse i dagens tjenester og tilbud, og bedre inkludering av brukerne av kommunale tjenester i våre kommuner. Kunnskapsgrunnlaget kan bli brukt av alle kommuner, kommunale og interkommunale fagmiljøer, og styrke internasjonalt samarbeid med regionen da blant annet lokalmyndighetene i Berlin og Barcelona med sitt samarbeidsuniversitet Vic, ønsker et tettere samarbeid med både Follo-kommunene.

Regional verdiskaping for det private næringslivet

Å kunne ta med seg et slikt kunnskapsgrunnlag, som vi vet vil berøre helse og arbeidsvilkår for LHBT-befolkningen blant annet, vil være verdifullt for mangfoldsarbeidet inn mot private aktører og næringsliv. Vi vil bruke kunnskapsgrunnlaget i diskusjoner og samspill med disse, og i møte med andre frivillige organisasjoner og kunnskapsorganisasjoner.

Formidling av resultatene

Se arbeidspakke 3.

Formidling av resultater er en viktig del av dette prosjektet og det er derfor viet en egen arbeidspakke som vil sikre dette arbeidet. Resultatene vil bli presentert gjennom en rapport og en forskningsartikkel. Rapporten er ment til å brukes i formidling av resultatene til kommunenes politiske og administrative ledelse og øvrige ansatte som har interesse for dette arbeidet, som andre kommuner i Viken og nasjonalt, Vikens politiske og administrative stab og instanser med flere. Forskningsartikkelen vil publiseres i en relevant journal for offentlig fornying og forvaltning, og gjerne også tilsvarende for kommunikasjon og LHBT-feltet. Slik vil kunnskapsgrunnlaget være tilgjengelig for akademiske miljøer som vil kunne benytte forskningsresultatene videre i sin forskning på LHBT-inkludering. Prosjektleder og Nesodden kommune vil sammen arrangere minst fire arbeidsmøter med ledelse og fagansatte i de medvirkende kommunene, blant annet gjennom Follorådet hvor politisk og administrativ ledelse møter fra de ulike kommunene. Her vil formålet være å formidle funnene og legge en plan for hvordan kommunene skal ta i bruk disse resultatene i sin tjenestetutvikling.

Videreføring som FoU - prosjekt

Planen er at forprosjektet videreføres som et hovedprosjekt i samarbeid med Høyskolen Kristiania og Universitetet i Bergen gjennom et doktorgradprosjekt fra og med våren 2021. Dette prosjektet vil ha tre faser;

1. Forskning på lokale LHBT-innbyggere i Follo, deres levekår, møte med kommunene, og forventninger til kommunene
2. Forskning på hvordan kommunene møter LHBT-innbyggere i dag, relevante ansattes kunnskap og behov fremover
3. Utvikling av skreddersydde handlingsplaner og utvikling av Follo-modellen for å kommunenes mobilisering av minoritetsinnbyggere.

Det vil bli søkt om offentlige phd-midler fra Forskningsrådet i januar 2021 pålydende 1,3-1,7 mill, og Høyskolen Kristiania sin prosjektressurs og forskningsadministrasjon er også i dialog med flere relevante samarbeidspartnere i region Viken, blant annet om samarbeid med de videregående skolene og bidrag til Vikens mangfoldsarbeid. Høyskolen Kristiania vil i et slikt hovedprosjekt dekke kontorkostnader og kostnader til akademisk veiledning og kvalitetssikring, pålydende 1,3 mill. Sparebankstiftelsen DNB støtter også prosjektet med opptil 1,7 millioner kroner. Hovedprosjektet har et budsjett i størrelsesorden 4,2 millioner kroner.

5. Referanser

Eggebø, H, Almli, M, Taylor, M. Bye. (2015). Skeiv på bygda. KUN 2015:2. Senter for kunnskap og likestilling

Eggebø, Helga, Stubberud, Elisabeth, Karlstrøm, Henrik. (2018) Levekår blant skeive med innvandrerbakgrunn i Norge. Nordlandsforskning, KUN

Fladmoe, Audun, Nadim, Marjan, Birkvad, Simon Roland. (2019). Erfaringer med hat-ytringer og hets blant LHBT-personer, andre minoritetsgrupper og den øvrige befolkningen. Institutt for Samfunnsforskning

Langset, E.K. (2019). Evaluering av Stolte Oslo - handlingsplan for likeverd og frihet, uavhengig av kjønnsuttrykk, kjønnsidentitet og seksuell orientering 2015-2018. Stiftelsen Mangfold i Arbeidslivet.

Stubberud, E, Prøitz, L, Hamidiasl, H. (2018) Den eneste skeive i bygda. Mental Helse Ungdon, KUN

ENKEL SAMARBEIDSAVTALE

(for prosjekter som ikke har behov for å regulere eierskap og bruk av prosjekterresultater)

1 Generelle bestemmelser

Nesodden Kommune og Follorådet har tildelt midler til gjennomføring av FoU-prosjektet '*Forprosjekt LHBT i Follo: Kommuner mobiliserer en minoritet*', heretter kalt "prosjektet". Det blir i den forbindelse inngått kontrakt mellom **Høgskolen Kristiania – Ernst G. Mortensens Stiftelse**, org nr 954831604 heretter kalt "prosjektansvarlig", og **Follorådet** ('samarbeidspartneren').

2 Prosjektets innhold og omfang

Avtalen inneholder finansiering av bidragsforskning ved Høgskolen Kristiania i perioden november 2020 til april 2021, og inneholder følgende leveranse:

- Utvikling av et unikt kunnskapsgrunnlag for Follo kommunene gjennom analyse av seks nasjonale og seks internasjonale kommunale handlingsplaner for LHBT+.
- Formidling av funn og analyser til Follorådet i mars 2021, eller på et senere tidspunkt som rådet selv velger. Follorådet kan også fortløpende få statusrapport når de måtte ønske både muntlig og skriftlig.
- En rapport med politiske og administrative anbefalinger til de respektive kommunenes arbeid med LHBT+, med levering i april 2021, samt en forskningsartikkel til publisering i 2021.
- To presentasjoner/workshops i hver av de respektive kommunene i Follo, for de kommunene selv ønsker som deltakere våren 2021.
- Høgskolen Kristiania sikrer administrering av forprosjektet, kontorfasiliteter, akademisk veiledning og kvalitetssikring.

Dette forprosjektet er ment å gi anbefalinger og et beslutningsgrunnlag for hvordan kommunene kan arbeide bedre for sine innbyggere i gruppen LHBT+, og kan slik også bidra til utvikling og fornying i offentlige tjenester.

Dette prosjektet er også førende for et sannsynlig hovedprosjekt/doktorgradsprosjekt fra våren 2021, og det blir derfor lagt til grunn at kommunene i Follo som ønsker å delta også i dette prosjektet, åpner opp for at forskeren kan få innsikt i de politiske og administrative prosessene som tar utgangspunkt i prosjektet etter prosjektleveransen.

3 Finansiering

Prosjektansvarlig vil fakturere Follorådet et beløp på **kr 100 000,-** (hundredetusen) for finansiering av forprosjektet. Beløpet vil bli fakturert i november 2020, samtidig som prosjektet starter og forprosjektet avsluttes i april 2021.

4 Prosjektgjennomføring

Samarbeidspartneren har kun personal- og økonomiansvar for sine egne medarbeidere som stilles til rådighet, og har oppgaveplikt for personlige tildelinger og arbeidsgiveransvar for sine ansatte i prosjektet.

Samarbeidspartneren skal veilede og følge opp det arbeid eget personale gjør i prosjektet, og samarbeide med prosjektansvarlig og eventuelle øvrige samarbeidspartnere om den nærmere tilrettelegging, utførelse og oppfølging av samarbeidet.

Samarbeidspartneren plikter å sikre at de som utfører arbeid i prosjektet på vedkommendes vegne respekter de bestemmelser som fremgår av denne avtalen, og skal bl.a. etablere nødvendige avtaler som sikrer samarbeidspartneren rett til å overta alle rettigheter til prosjektresultatene og rett til utnyttelse av disse.

Samarbeidspartneren plikter, hvis mulig, å egenarkivere fagfellevurderte vitenskapelige artikler som bygger på forskning helt eller delvis finansiert av Forskningsrådet, i egnede, åpne digitale arkiv, forutsatt at slik arkivering ikke kommer i konflikt med forfatterens akademiske og juridiske rettigheter.

5. Eiendomsrett, utnyttelsesrett og lisensiering m.v.

Samarbeidspartneren samtykker til at prosjektansvarlig tilkommer alle rettigheter til forskningsinfrastruktur innkjøpt for prosjektets midler (ev. med midler fra samarbeidspartneren) og til prosjektresultatene. Follorådet kan fritt benytte prosjektresultatene i sitt videre arbeid til beste for sine innbyggere, med tydelig henvisning til Høyskolen Kristiania.

Dato/sted: Oslo, 25. september 2020

Samarbeidspartnerens underskrift

(person som har myndighet til å
binde virksomheten)

Prosjektansvarlig - Høyskolen Kristiania
Professor Trine Johansen Meza
Pro-reaktor for forskning og kunstnerisk
utviklingsarbeid

Oversikt og status for nye selskapsavtaler for IKSene i Follo

Selskap:	Utarbeidet ny selskapsavtale:	Behandling i kst.	Kommentarer:
Søndre Follo Renseanlegg IKS			Ikke aktuelt
Nordre Follo Renseanlegg IKS	Ja	Nordre Follo: 21.10. Ås: 21.10.	
Follo Ren IKS	Ja	Nordre Follo: 23.09. Frogn: 12.10. Ås: 21.10. Nesodden:	
Krise- og incestsenteret i Follo IKS	Ja	Enebakk: 22.6. Frogn: 02.11. Nordre Follo: 21.10. Ås: 21.10. Vestby: 16.11. Nesodden: 07.10.	
Follo Brannvesen IKS	Ja	Frogn: 02.11. Enebakk: Ås: 21.10. Nordre Follo: 21.10. Nesodden:	
Follo Barnevernvakt	Ja	Frogn: 02.11. Vestby: Nordre Follo: Ås: Enebakk: Nesodden:	
Follo Kvalifiseringssenter IKS			Ikke aktuelt pga. avvikling av selskapet
Kemneren i Follo			Ikke aktuelt – overføres til staten
Follo LMS IKS			Selskapet under avvikling
<i>Vertskommunesamarbeid:</i>			
Follo landbrukskontor			
Follo barne- og ungdomsskole			

KMSW pr. 22.10.

An aerial photograph of a lush green forest. A winding road cuts through the trees, with two white trucks driving on it. The lighting is bright, creating a vibrant green scene.

Bio4Fuels

Norwegian Centre for Sustainable Bio-Based Fuel and Energy

Contents

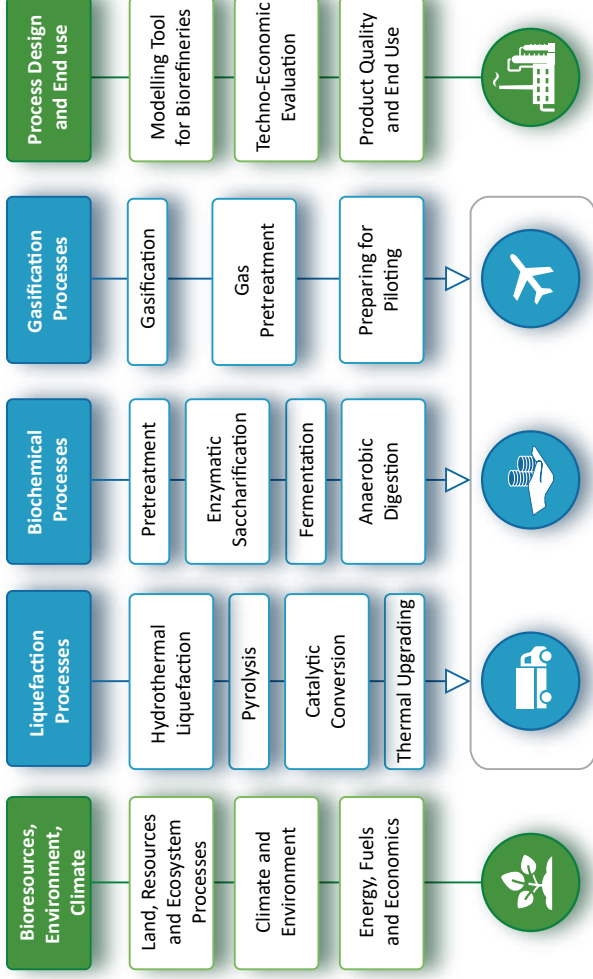
Bio4Fuels value chains	3
What is Bio4Fuels?	4
From the chair of the board and centre leader	5
Research activities	6
Insights from our partners	12
Bio4Fuels outreach in 2019	16
Bio4Fuels organization	18

Bio4Fuels value chains

From sustainable biomass resources to economic production of advanced biofuels

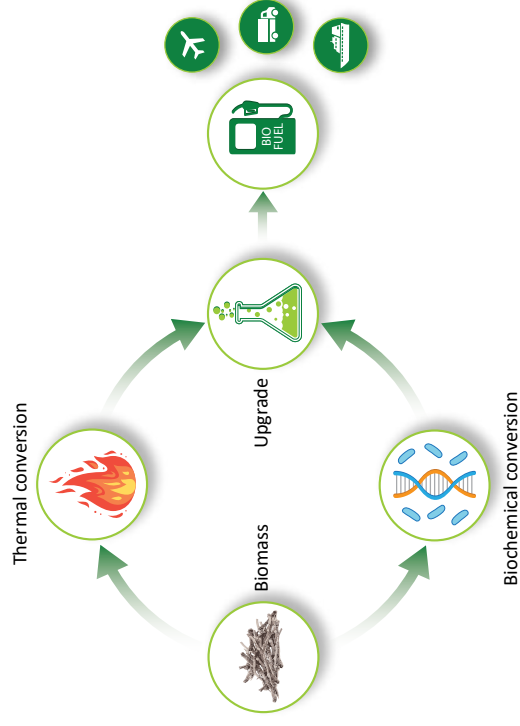

What is Bio4Fuels?

The Bio4Fuels FME Centre's goal is to contribute to the reduction of climate gas emissions from the transport sector. We aim to enable a sustainable production of biofuels in Norway based on low-grade woody biomass and agricultural waste.

Bio4Fuels also addresses issues regarding viable commercial production of advanced biofuels from sustainable biomass, with the ambition to improve the technologies and economics of processes for converting biomass to advanced biofuels, investigate the sustainability and impact of large-scale use of low-grade biomass, and to evaluate and design the process concepts and testing quality of the biofuels for the engines used today.

The prospects for advanced biofuel production in Norway have increased significantly through the activities of key Bio4Fuels stakeholders since the establishment of Bio4Fuels in 2017.

From the chair of the board and centre leader

In 2019, Bio4Fuels researchers continued to pursue their development efforts towards the key technology platforms relevant for Norway, with experimental work on thermochemical conversion routes also gaining momentum. Feedstock sustainability and resource management are key aspects of a future bio-based society, thus the research in these areas is generating valuable insight for the debate on biofuels in Norway. Following a structural reorganization, new communication lines have been established along the major value chains in the Centre.

The Centre also continued its increasing international profile with the annual Bio4Fuels conference being held in Gothenburg in 2019 as a joint event with the Swedish f3 Knowledge Centre for Renewable Transportation Fuels and the UK SuperGen Bioenergy Hub. This focus also included coordinating a landmark workshop in Brussels on the potential and future of HTL technology, bringing together the major technology providers worldwide.

The Centre's focus on supporting the industrial implementation in Norway has also been strengthened by the accession of Equinor with their interest in co-processing using existing refinery infrastructure. This will give valuable insights for activities in 2020 as key stakeholders come closer to fulfilling their plans of commercial scale production.

Ingo Machenbach, Statkraft
Chair of the Board

Duncan Akporiaye, SINTEF
Centre leader

Research activities - Selected highlights

Bio4Fuels contribution to IPCC Special report on Climate Change and Land

NTNU Professor Francesco Cherubini is the leader one of the sub projects in Bio4Fuels and was in 2019 one of the main authors of the IPCC's special report on Climate Change and Land, as the only author from a Norwegian institution.

The IPCC report addresses the links between climate change and land, including the role played by climate change mitigation alternatives, such as bioenergy.

The IPCC describes the report as an “assessment of the latest scientific knowledge about climate change, desertification, land degradation, sustainable land management, food security, and greenhouse gas fluxes in terrestrial ecosystems.” The report is an analysis of more than 7000 publications assessing many possible scenarios under various socioeconomic situations.

We need a lot of land in order to mitigate climate change. Even in the most sustainable possible scenarios, the amount of forest land needed to soak up CO₂ and to produce bioenergy -

either with or without carbon capture and storage - will by the end of this century top out at about 7.500.000 km², or roughly the size of Australia. Bioenergy needs to be part of the climate change mitigation in order to achieve the goal of limiting global warming to 1.5 degrees.

Although these changes will cost money, the IPCC report emphasizes that the costs of inaction will exceed the costs of immediate action in many areas. They mean that money spent now is a sound investment to prevent even larger future costs from social and environmental damages and adaptation needs.

Reference: IPCC Special Report on Climate Change and Land at:

<https://www.ipcc.ch/srcl/>

Successful enzymatic saccharification of spruce at demonstration scale

NMBU has worked in close collaboration with Borregaard and Lund University to develop an industrial setup to harness the action of oxidative enzymes called LPMOs (lytic polysaccharide monooxygenases) in commercial cellulase cocktails in a more efficient way.

The novel process is based on the recent scientific breakthrough at NMBU showing that LPMOs can utilize hydrogen peroxide much more efficiently than oxygen to break down cellulose. Based on processes developed at laboratory scale, a successful scale-up of the processes was carried out using Borregaard's demo unit. Using H₂O₂ supply for the controlled activation of LPMOs in a commercial enzyme blend from Novozymes enabled faster and more complete saccharification of Borregaard's BALL-pretreated spruce feedstock.

With the new process setup at 2000 L scale, 15 per cent more glucose was released from the feedstock in 40 per cent less saccharification time than when using the current state of the

Borregaard's demonstration plant in Sarpsborg, Norway. Photo: Martin Lersch, Borregaard.

art. These wood sugars are excellent as feed in many types of fermentations processes for a range of chemicals and fuels. The data from the large scale saccharification process at Borregaard has been published in the scientific journal "Biofuels, Bioproducts and Biorefining". *) Deputy leader of Bio4Fuels, Svein Jarle Horn, and Anikó Várnai, leader of one of the sub projects in Bio4Fuels, were involved in this work.

*) Costa, T.H., Kadic, A., Chylenski, P., Várnai, A., Bengtsson, O., Lidén, G., Eijsink, V.G. and Horn, S.J., 2020, Demonstration-scale enzymatic saccharification of sulfate-pulped spruce with addition of hydrogen peroxide for LPMO activation. Biofuels, Bioproducts and Biorefining. <https://doi.org/10.1002/bbb.210>

Sorption-Enhanced Reforming (SER) for H₂ production

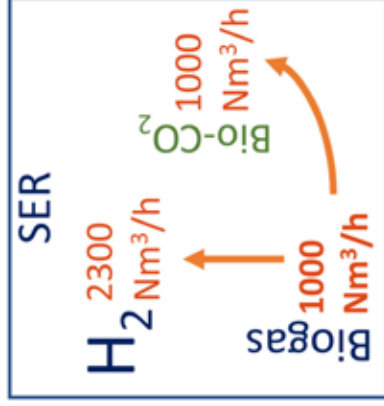
SER (Sorption-Enhanced Reforming) is an emerging reforming technology that integrates H₂ production with CO₂ capture through the addition of a high temperature calcium-based CO₂ solid sorbent. In one single step higher H₂ yields can be obtained than with conventional reforming, as the capture of the CO₂ shifts the reaction equilibrium and enhances H₂ production. SER is suited to process natural gas feedstock, but the technology is also

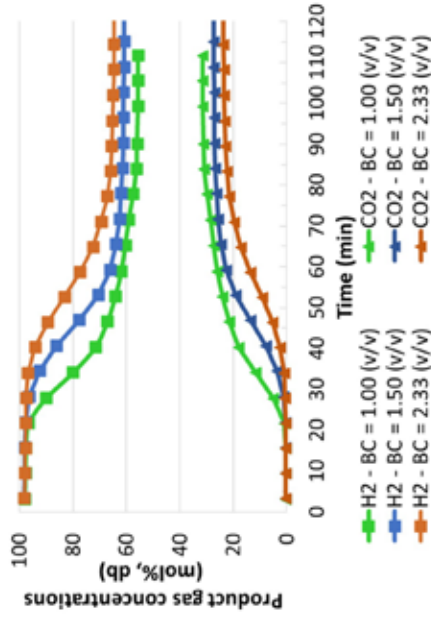
particularly attractive for reforming of biogas, as it simultaneously produces hydrogen and captures both the CO₂ contained in the feedstock, as well as the CO₂ formed in the reforming process. As a result, the biogas upgrading and water gas shift processing

steps are removed, and the process is significantly simplified and intensified.

SER Conversion Efficiency: Within the Bio4Fuels framework, Bio4Fuels-partner IFE has carried out a series of SER experiments with synthetic biogas in a lab-scale fluidized bed reactor to optimize the SER process parameters towards this application area: 1) CH₄/CO₂ ratio (see figure), 2) solid inventory, 3) steam to CH₄ ratio and 4) fluidization velocity. H₂ concentrations over 95 vol% and CO₂ concentrations lower than 2 vol% were obtained in the product gas for various operating conditions.

The process intensification has the potential to reduce investment costs by 20-30 per cent, as it removes the need of a biogas upgrading unit and water-gas shift reactors. Additionally, the produced bio-CO₂ can be valorized after a purification step, for use in the food and beverage industry, greenhouses, bio-polymer synthesis, algae production, or for the production of electrical fuels in a power-to-gas concept.

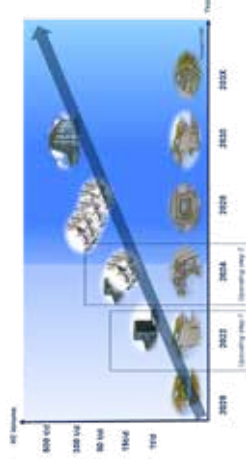

Product gas concentrations of SER carried out in a laboratory scale fluidized bed reactor, for different biogas compositions. Note: BC = CH_4/CO_2 ratio.

The first ZEG POWER hydrogen production plant with carbon capture

Bio4Fuels-partner ZEG Power is currently engineering its first upscaled SER plant for the production of clean, carbon-neutral hydrogen. The plant will have a hydrogen production capacity of 30 kg/h based on upgraded biogas as feedstock. The company has entered into a partnership with CCB (Coast Center Base AS) to realize the first plant at CCB Energy Park at Kollsnes in Hordaland by the end of 2021. The two companies have further plans to jointly further expand in order to supply land transport, maritime applications, and industrial players with clean, carbon-neutral hydrogen.

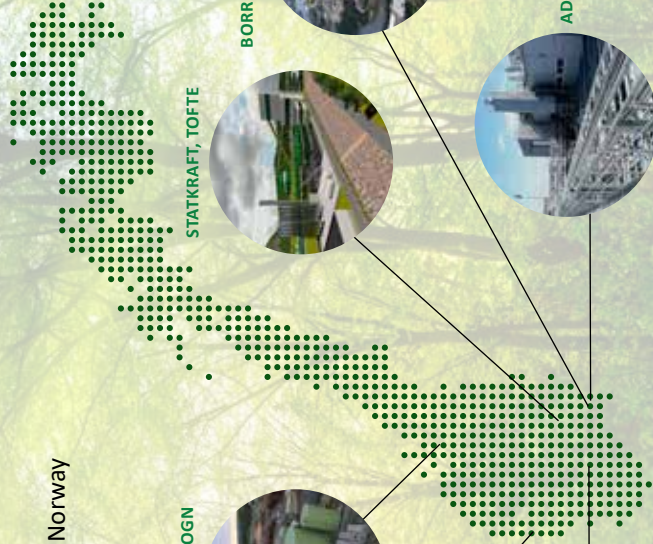
In addition, ZEG Power is also looking into the implementation of SER plants at biogas production locations, using clean biogas as feedstock.

Industrial activities

Heading for full-scale production - Initiatives in Norway

EQUINOR, MONGSTAD

BIOKRAFT, SKOEN

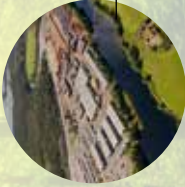
STATKRAFT, TOFTE

BORREGÅRD, SARPSBORG

BIOZIN, ÅMLI

ADESSO, FREDRIKSTAD

*Helle Brit Mostad
Innovation Advisor*

Insights from our partners

Successful testing at Equinor's refineries

We need new conversion technology to use more of the biomass we have at hand – and to produce advanced biofuels at scale. Energy company Equinor, welcomes dialogue with feedstock providers and conversion technology providers in order to reach this.

- Our partnership with Bio4Fuels is an important meeting arena for us and an enabler for relevant research cooperation, says Helle Brit Mostad, Innovation Advisor for Equinor.

Equinor is committed to long term value creation in a low carbon future, and their strong technology base and ability to apply new technologies, gives them a competitive advantage, states Mostad.

- Going forward we will prioritize a portfolio towards renewables and low carbon activities. Sustainable and carbon neutral liquid fuels are not widely available today. That is one of the reasons why we work with advanced biofuels solutions, in order to provide viable alternatives to conventional fuels

- particularly for means of transportation that are not easily electrified, she says.

During 2019, several successful tests were completed at Mongstad and Kalundborg refineries, co-processing bio-oil feedstocks. The objective is to test even more sustainable feedstocks with a lower supply chain CO₂ footprint compared with first generation biofuels.

- Our goal is to make our refineries at Mongstad and Kalundborg relevant for the energy transition by reducing the CO₂ footprint of our production and products, Helle Brit Mostad says.

*Mongstad facility.
Photo: Equinor /
Espen Rønnevik,
Roar Lindefield,
Woldcam*

*Gerhard Muggen
Managing Director*

High demand for Dutch biofuel technology in the Nordics

Finland will invest 100 million euros in new sustainable technology in order to produce oil from various waste materials - including wood waste. The yearly capacity will be 20 million litres oil.

The company BTG-BTL (Biomass to liquid) was established in 2008 in order to sell the BTG pyrolysis technology. The company has developed and upscaled commercial technology for the producing of pyrolysis oil from waste biomass.

In April 2019 managing director Gerhard Muggen could proudly announce a major order from Finnish company Green Fuel Nordic Oy – to first build a single production facility, and subsequently three more plants.

In September 2019 a new success was announced. The company Pyrocell (co-owned by Setra and Preem) ordered a pyrolysis plant to convert sawdust to pyrolysis oil. The plant will be built in Gävle in Sweden and the oil will be used by Preem in their refinery in Lysekil.

The BTG-BTL pyrolysis technology produces raw oil sustainably from natural waste materials. In pyrolysis, raw materials such as sawdust or grass clippings are heated to approximately 500°C in the absence of oxygen, resulting in the formation of raw bio oil.

- In nature, this process takes millions of years, but our technology speeds up the process so that it takes only a few seconds, Gerhard Muggen explains. He continues:

- We can honestly say that we're talking about "non-fossil-non-food"-oil. Our oil is an excellent alternative for fossil fuels and does not require the exploitation of agricultural land or forests. It really is a sustainable form of energy.

The Empyro plant in Hengelo (NL) Photo: BTG

Lars Lind
Managing Director

Adesso Bioproducts - bringing biofuels to market in Norway

Adesso Bioproducts produced 260.000.000 liters of biofuel in 2019 in their factories in Norway and Sweden – corresponding to 52 per cent of Norwegians’ consumption in 2018. Adesso is the only fully operational biofuel producer in Norway.

Adesso Bioproducts’ factory in Fredrikstad has been in operation since 2010, run by Adesso since 2016. Their biodiesel is sold to the Scandinavian market, and is used as mandatory blend-in with fossil fuels, as 100 per cent biofuels for trucks, buses and ferries, as well as a replacement for heating oil. Adesso fuels are documented to have good cold weather performance.

According to managing director of Adesso Bioproducts, Lars Lind, the documentation of climate impact is very important. Every step in the production line, from growing rapeseed via processing to biofuels, all the way to the distribution to the end user, influences the total impact.

The feedstocks used by Adesso are mainly crops from Europe, as the level of unsaturation is favorable for the Scandinavian climate. In order to meet the demand for advanced biofuels, used cooking oil and fish oil has also been evaluated and included in the process.

Adesso is not involved with feedstocks from rainforests or deforestation, meaning that they do not use palm oil or soy.

- One of Adesso’s main objectives is to maximize the use of non-crop raw materials without jeopardizing the product quality and winter properties, and to utilise farmland not used for food production within Europe, to not put pressure on feedstock production outside of Europe, Lars Lind says.

*Adesso biodiesel plant in Fredrikstad.
Photo: Adesso Bioproducts*

Svein Guldal
Project leader

Norwegian Farmers Union introduce strong CO₂-cuts from agriculture

In June 2019 the Norwegian Farmers Union signed an agreement with the Norwegian government to reduce climate gas emission from agriculture by 5 million tons CO₂ equivalents annually within 2030.

- Replacing fossil diesel with biodiesel and biogas is a prioritized action, says project leader on climate, energy and bioeconomy in Norwegian Farmers Union (Bondelaget), Svein Guldal.

In January 2020, the Norwegian Environment Agency (Miljødirektoratet) released the vast report “Climate Cure”, evaluating several climate actions to be taken to meet a set 2030 target. Some of the actions with the highest impact include going from red beef production to plant production, as well as reducing the large losses in the food chain from producer to consumer. Replacing fossil fuel with biofuel and biogas is also a prioritized action in the report.

Biodiesel-tests performed in 2018 and 2019 by Inland Norway University of Applied Sciences in collaboration with Norwegian Farmers Union conclude that the existing tractor park operates well when fueled with the biodiesel already on the market, also in cold weather. Biodiesel also reduces particle emission and keeps the vital parts of the motor cleaner.

- Status on climate actions will be a central issue in the annual negotiations between The Farmers Union and the Norwegian Ministry of Agriculture and Food in the future, says Guldal.

- In the long-term perspective, the use of electric machines and self-operating robots will be introduced in Norwegian farming, being an important factor, he says.

Farmer fills up his tractor with biodiesel. Photo: Norwegian Farmers Union (Bondelaget)

Bio4Fuels outreach in 2019

Bio4Fuels days

Date: 4-6 November

Topics: The main objective of sustainable biofuel implementation prospects in Norway, Sweden and the UK.

The intergovernmental organization Nordic Energy Research offered a back-to-back workshop to all participants.

The conference brought together researchers, industry specialists and policy-makers to review the status of bioenergy deployment, analyse the future of sustainable biofuel production and use in Europe, and connected sectorial expertise with a view to support sustainable biofuel production and greenhouse gas mitigation.

The conference cooperated with the international Elsevier journal Biomass & Bioenergy, and authors of scientific oral and poster presentations were invited to submit papers. These papers are currently going through a review process and selected papers will be published in a special issue of this journal in 2020.

This year's Bio4Fuels Days was a joint conference organized by three research centres:

- f3 Swedish Knowledge Centre for Renewable Transportation Fuels, SE
- Supergen Bioenergy Hub, UK
- Bio4Fuels, NO

Bio4Fuels' webinar

Date: 26 November

Topics: H2020 Bioenergy & Biofuels Proposals

European Expert Workshop

Date: 19 November, Brussels, Belgium

Topics: The potential of HTL for Biofuel production

National Breakfast meeting

Date: 14 November, Oslo, Norway

Topics: Sustainable biomass in the Nordic region – how should we farm the ocean?

Nordic Workshop co-organised with Nordic Energy Research

Date: 6 November

Topic: Biofuels strategy for the coming decade - The Nordic region at the forefront of technology and sustainability!

Summer school MOZEES/Bio4Fuels

Date: 17-21 June

Topics: NorRen summer school, Sustainable Transport

Bio4Fuels lunch meetings

Date: 1 February, 24 May, 11 October

Topics: Scientific presentations within various fields of work.

For Bio4Fuels scientific publications from 2019, see the annual report: <https://www.nmbu.no/en/services/centers/bio4fuels/news/node/40424>

Sustainable biomass in the Nordics - How should we farm the ocean?
The National Foundation and Nordic Energy Research invite you to join the discussion on Bioenergy and sustainable opportunities.

NorRen Summer School 2019: Sustainable Transport

June 17-21 2019 in Oslo, Norway

For information and to apply, please contact: summer@norren.no or visit www.norren.no

EXPERT WORKSHOP
Potential of Hydrothermal Liquefaction (HTL) routes for biofuel production
19th November 2019 - Brussels

Bio4Fuels organization

Management and leaders

Management and Staff

Duncan Akporiaye, SINTEF
Svein Jarle Horn, NIMBU
Torjus Bolkesjø, NIMBU
Odd Jarle Skjelhaugen, NIMBU
Janne Beate Utåker, NIMBU
Ann-Solveig Hofseth, NIMBU
Bente Paulson, NIMBU

SP 2 Liquefaction Processes

Judit Sandquist, SINTEF
Kai Toven, RISE PFI
Roman Tschentscher, SINTEF
De Chen, NTNU

SP 1 Bio-resource, Environment and Climate

Francesco Cherubini, NTNU
Rasmus Astrup, NIBIO
Torjus Bolkesjø, NIMBU

Biochemical Conversion

Aniko Varnai, NIMBU
Mihaela Tanase Opedal, RISE PFI
Alexander Wentzel, SINTEF
Linn Solli, NIMBU

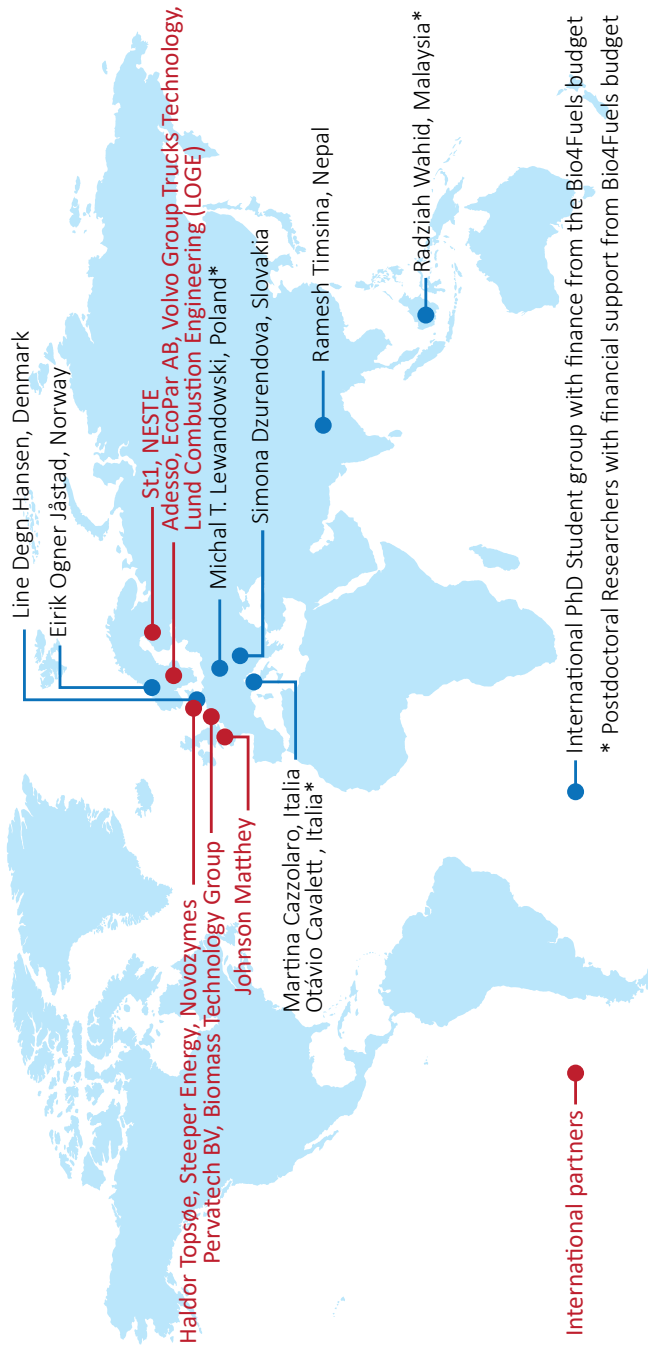
Gasification Processes

Morten Seljesko, SINTEF
Edd Blekkan, NTNU
Klaus Jens, USN

Process Design and End Use

Bernd Wittgens, SINTEF
Heinz Preisig, NTNU
Terese Løvås, NTNU

—● International PhD Student Researchers with finance from the Bio4Fuels budget
 * Postdoctoral Researchers with financial support from Bio4Fuels budget

Bio4Fuels Industrial and public stakeholders

BIORESOURCE OWNERS

BIOFUEL AND BIOCHEMICAL PRODUCERS

TECH./KNOWLEDGE PROVIDERS, NORWEGIAN

TECH./KNOWLEDGE PROVIDERS, INTERNATIONAL

BIOFUELS DISTRIBUTORS AND END USERS

TRADE ORGANIZATIONS

GOVERNMENT AND STATE PARTNERS

FYLKESMANNEN I OSLO OG VIKEN
Postboks 325
1502 MOSS

Vår referanse:
20/38516-2

Deres referanse:

Saksbehandler:
Kari Marie Swensen

Dato:
23.10.2020

Anmodning fra Follorådet - samordning av innkjøp og fordeling av smittevernutstyr

Follorådet viser til Helsedirektoratets brev til kommunene datert 23. september der det informeres om at den nasjonale ordningen for innkjøp og fordeling av smittevernutstyr avvikles fra 01.01.2021. I brevet omtales også forventninger til kommunene og informasjon om beredskapslageret som skal bygges opp som del av forsyningssikkerheten nasjonalt. Etter nyttår vil det være den enkelte kommune og RHF sin oppgave å sørge for innkjøp, oppbygging og lager av eget smittevernutstyr og kvalitetssikre dette. For kommunene vil dette være både kostbart og ressurskrevende. En konsekvens av avviklingen er at dette bidrar til økt skjevhet og ulikhet mellom kommuner og mellom kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten. Kommuneoverlegene i våre kommuner mener dette i verste fall kan gå ut over ivaretagelse av smittevernet.

Ordførerne i Follo retter med dette en sterk anmodning til Fylkesmannen i Oslo og Viken om å fortsette sin samordningsrolle og ta et overordnet ansvar for kommunenes innkjøp og fordeling av smittevernutstyr. For ordførerne er det viktig at smittevernutstyret er av god kvalitet, og at det er nok utstyr til innbyggerne våre. Kommunene våre kan komme i en situasjon at det blir mangel på utstyr når kommunene skal konkurrere om det samme begrensede utstyret. Resultatet kan også bli ujevn fordeling av utstyr, der det noen steder kan bli for store lagre.

Flere av kommunene er med i såkalte innkjøpssamarbeid, men ikke alle er det. De store kommunene og aktørene vil vinne kampen om utstyr og ha ressurser nok til å kvalitetssikre utstyret som også vil kunne komme fra useriøse aktører. Prisen på utstyr er allerede svært høy og vil kunne bli enda høyere i en konkurransesituasjon der markedet ikke er normalisert.

Follorådet har en klar forventning om at Fylkesmannen i Oslo og Viken inntar en sentral rolle i samhandlingen mellom kommunene, grossistene og RHF/Ahus. Kommunene får stadig nye oppgaver overført fra stat og fylke. I denne situasjonen med en pandemi som vil vare i 1 – 2 år, og der smittetallene øker både nasjonalt og internasjonalt, vil det være mest hensiktsmessig at kommunene får mer bistand til å sikre at alle har tilgang på utstyr når det trengs.

Follorådet mener regionale løsninger, eventuelt i samarbeid med sykehusene, er mer hensiktsmessig i dagens situasjon der smittetrykket varierer mye fra kommune til kommune og totalbelastningen er svært ulik i kommunene. Det haster med å få til en god håndtering av den videre nasjonale innkjøps- og fordelingsordningen.

Follorådet er kjent med at kommuneoverlegene i Follo har sendt eget brev til Helsedirektoratet der de tar opp de samme problemstillingene.

Med hilsen

Hans Kristian Solberg
ordfører Enebakk kommune og leder Follorådet

Dokumentet er godkjent elektronisk.

Kopi: Helsedirektoratet
                  KS

Dato: 16.09.2020

Saksansvarlig.: Øyvind Såtvedt
e-post: oyvind.satvedt@osloregionen.no

Utkast til Referat fra styremøte i Osloregionen, 11. september 2020

TILSTEDE:

Byrådsleder Raymond Johansen, Oslo kommune (leder)
Fylkesråd for finans Halvard Ingebrigtsen, Viken fylkeskommune (nestleder)
Fylkesordfører Even Aleksander Hagen, Innlandet fylkeskommune
Ordfører Monica Myrvold Berg, Drammensregionen
Ordfører Kari Anne Sand, Kongsbergregionen
Ordfører Hans Kristian Solberg, Follorådet
Ordfører Kirsten Orebråthen, Ringeriksregionen
Ordfører Hanne Tollerud, Mossregionen
Ordfører Knut Hvithammer, Kongsvingerregionen
Ordfører Harald Tyrdal, Hadelandsregionen
Ordfører Einar Busterud, Hamarregionen
Ordfører Ståle Grøtte, Samarbeidsrådet for Nedre Romerike
Ordfører Elin Gran Weggesrud, Vestfoldkommuner
Ordfører Saxe Frøshaug, Regionrådet for Indre Østfold
Varaordfører Linn Laupsa, Haldenregionen (vara for Anne-Kari Holm)
Ordfører Torvild Sveen, Gjøvikregionen (vara for Anne Hagenborg)

FORFALL:

Ordfører Lene Conradi, Asker/Bærum
Ordfører Anne Hagenborg, Gjøvikregionen
Ordfører Paul Johan Moltzau, Gardermoregionen
Ordfører Jon-Ivar Nygård, Nedre Glomma regionråd
Ordfører Tine Normann, Regionrådet for Midt-Buskerud
Ordfører Anne-Kari Holm, Haldenregionen

Dessuten møtte:

Byrådssekretær Julie Ness (Oslo kommune), Sigurd Skage (Innlandet fylkeskommune), Betty S. Hvalsengen (Indre Østfold regionråd), Helge Hasvold Bollæren (Nedre Glomma regionråd), Bjarne Haslund (Oslo kommune), Martin Hafsaahl (Asker kommune), Astrid Bjerke (Osloregionens Europakontor), Lasse Najord Thue (Viken fylkeskommune), Inger Kammerud (Ringerike kommune),

Terje Vegem, Jernbanedirektoratet (under sak 50/20).

Fra sekretariatet: Øyvind Såtvedt, Eva Næss Karlsen, Andrea Nylund, Margrethe Gjessing, Merete Agerbak-Jensen, Mari Strømsvåg.

Sakskart, styremøte 11. september 2020

Sak 43/20 Godkjenning av innkalling

Innkalling ble utsendt pr. e-post 1. september 2020

Vedtak:

Innkallingen godkjennes

Sak 44/20 Godkjenning av referat fra styremøte 23. juni 2020

Utkast til referat fra styremøte 23. juni 2020 ble sendt ut 25.juni 2020.

Vedtak:

Referat fra styremøte 23. juni 2020 godkjennes

Sak 45/20 Orientering fra styrets medlemmer om aktuelle saker i regionen

Styrets medlemmer gir hver en kort rapport fra eget fylke eller region.

Viken:

Garanti i forbindelse med E-18-utbyggingen skal behandles i fylkestinget neste uke. Krevende økonomisk situasjon, bl.a. pga. Corona.

Nedre Romerike:

Støtteordningene etter corona ble avvirket 1. september. Viktig å følge med på virksomheter som har vanskelig med å få inntekter nå. Et eksempel er Norges Varemeresse, som i praksis har næringsforbud. SNR følger opp dette overfor Stortinget.

Kongsbergregionen:

Viktig i profileringsarbeidet at hele regionen inkluderes. Eksportsituasjonen er vanskelig for næringslivet i Kongsberg. Regjeringens krisepakke har ikke truffet. Samferdsel viktig. 3. juli åpnet ny E-134 gjennom Kongsberg. Også positivt med E-18. To tog timen til Kongsberg er viktig å få på plass.

Oslo:

Mottar den første av 87 nye trikker i slutten av september.

Ringerikeriksregionen

Samarbeidsavtalen med Osloregionen ble behandlet i kommunestyret i går. Modum og Krødsherad har sendt formell søknad om å inngå i Ringeriksregionen

Det er framdrift i prosjektet Fellesprosjektet E16 og Ringeriksbanen, både med grunnverv og KS2. Statsbudsjettet i oktober gi signaler om det blir investeringsbeslutning i 2021. Dette er regionen nå helt avhengig av.

Det har aldri vært så mange planinitiativ til behandling i Ringerike kommune som det er nå. Vi har 35 nye planinitiativ som skal håndteres av planavdelingen. Både kommunen og de private utbyggere legger nå til rette for å få mest mulig samfunnsnytte ut av den statlige investeringen som kommer med vei og bane. Ringeriksregionen gjør nå hjemmeleksen!! – vi tar en mye større risiko enn staten i dette prosjektet.

Kommunen har merket de økonomiske konsekvensene av koronasituasjonen. Ringerike kommune er ikke en rik kommune, og ekstrautgiftene vi har hatt pga corona er alvorlige for kommuneøkonomien. Når vi nå går inn i budsjettprosessen for 2021- budsjettet, er det

krevende å gå inn i dette når forutsetningene er meget usikre – f. eks hva vi får kompensert fra staten.

Ringerike kommune har benyttet seg av tilbudet om hjelp til innlegg i lokalavisen i forbindelse med Osloregionens innspill til nasjonal transportplan lokalt. Et slikt samarbeid letter arbeidet for de kommunene med få ressurser på kommunikasjon og profilering.

Follo:

Arbeider med innspill til regional planstrategi.

Ser på hvordan Follorådet skal arbeidet fremover sammen med Viken. Har fått brev om at Viken dropper støtte til regionråd. Dette er krevende. Vanskelig økonomisk situasjonen.

Haldenregionen:

Har arbeidet med bruk av biomidler i Halden. Ordningen treffer dårlig for større bedrifter, som bl.a. Saugsbrugs.

Vedtak:

Saken tas til orientering

Sak 46/20

Videreutvikling av samarbeidet i Osloregionen

Raymond Johansen refererte kort fra møte i den politiske arbeidsgruppen den 3. september, der det ble kjent at Viken fylkeskommune ønsker å melde seg ut av Osloregionen.

Hallvard Ingebrigtsen bekreftet at Viken ønsker å tre ut av samarbeidet i Osloregionen. Viken vil ikke slutte seg til samarbeidsavtalen for Osloregionen interkommunalt politisk råd. Viken vil likevel bidra økonomisk til Osloregionen første halvår 2021 tilsvarende halv årskontingent. Ingebrigtsen ga samtidig full støtte til samarbeidet i Osloregionen og sa at Viken ønsker samarbeidet alt godt fremover.

Even Alexander Hagen sa at Innlandet fylkeskommune foreløpig ikke har tatt stilling i saken, men at fylkeskommunen sannsynligvis vil tre ut av Osloregionen sammen med Viken.

Raymond Johansen sa at Oslo kommune de siste årene hadde prioritert Osloregion som arena det regionale samarbeidet og uttrykte skuffelse over at Viken og Innlandet ikke ville gå videre med å se på muligheter for å slå sammen Osloregionen og Østlandssamarbeidet som et alternativ til å melde seg ut. Oslo kommune ønsker å fortsette samarbeidet i Osloregionen fremover.

Vedtak:

Saken tas til orientering

Sak 47/20

Statusrapport handlingsplan og budsjett – forslag til revidert budsjett for 2020

Styret i Osloregionen vedtok budsjett og handlingsplan for 2020 i sak 4/20 den 20. januar 2020.

Vedtak:

1. Styret tar statusrapport for budsjett og handlingsprogram 2020 til orientering.
2. Styret vedtar revidert budsjett for 2020

Sak 48/20

Revidert mandat for faggruppe for næringssamarbeid i Osloregionen

Vedtak:

Styret slutter seg til revidert mandat for faggruppen for næringssamarbeidet i Osloregionen.

- Sak 49/20**   **Rapport fra pågående profileringsprosjekter**
Sekretariatet ga en statusrapport om pågående og gjennomførte profileringsprosjekter i 2020. Presentasjonene er vedlagt referatet.
- Vedtak:
Saken tas til orientering
- Sak 50/20**   **Høringsuttalelse til KVV terminalstruktur i Oslofjordområdet**
- Terje Vegem fra Jernbanedirektoratet presentere KVVUen.
- Styret ga støttet til forslaget til høringsuttalelse. I diskusjonen kom det frem ønsker om å føye til enkelte momenter, bl.a. om Ryggkollen og Kopstad, samt om svakhetene i mandatet for KVVU'en med hensyn til å se utfordringene når det gjelder tømmerterminaler i sammenheng med terminalstrukturen for øvrig. Dette innarbeides i høringsuttalelsen.
- Endelig høringsuttalelse er vedlagt referatet.
- Vedtak:
Styret slutter seg til høringsuttalelsen med de kommentarer som fremkom i styremøtet. Sekretariatet får fullmakt til å ferdigstille og oversende høringsuttalelsen.
- Sak51/20**   **Møter med statsråder/departementer i oppfølging av våre innspill til Klimakur og NTP**
- Vedtak:
Sekretariatet legger til rette for møter med de angjeldende departementene i tråd med de føringer som gis av styret.
- Sak 52/20**   **Saksliste og gjennomføringsplan for møte i Samarbeidsrådet/Representantskapet i Osloregionen interkommunalt politisk råd 28. oktober**
- Vedtak:
Styret slutter seg til forslag til saklister for møte i samarbeidsrådet i Osloregionen og representantskapet i Osloregionen interkommunalt politisk råd 28. oktober 2020
- Sak 53/20**   **Kommende møter/konferanser i regi av Osloregionen**
- BEST-konferansen 2020, 28. oktober
  - Webinar om grensekryssende jernbaneløsninger 23. oktober
  - Nordic Place Branding Conference 26. November
- Sak 54/20**   **Korte orienteringer fra sekretariatet**
- Høringsmøte om NTP 10. September 2020
  - Innovasjonscamper I forbindelse med samarbeid med Ungt Entreprenørskap ern å I gang på de videregående skolene i Osloregionen.
- Sak 55/20**   **Eventuelt**
Det var ingen saker under eventuelt.

Notat: 18.9.20

Jernbane er viktig, for næringslivet, for arbeidsmarkedet, for persontrafikk i vår region og for mulighet for mer gods over på bane. Vi trenger et moderne og fremtidsrettet togtilbud i regionen.

Vi ser at BaneNor har anbefalt statlig regulering i prosjektene «Østre Linje og hensettingspor».

For best mulig utnyttelse av konsekvensen av de store prosjektene vil det være hensiktsmessig hvordan vi best mulig kan utnytte traseen for nettopp og utvikle en moderen og fremtidsrettet jernbane i vår region.

Møte mellom Indre Østfold og Nordre Follo (ordførere og varaordførere)

Tema: Samferdsel og samarbeid

Kommunene har mange felles interesser når det gjelder samferdsel, særlig innen jernbane, og nå aktualisert gjennom ny Østre linje og prosjektet Stockholm - Oslo 2.55.

Jordvernet står sterkt i begge kommuner, men Indre Østfold har større rom for nedbygging i samferdselsprosjekter enn når det gjelder bolig og næring. Kommunene er enige i at erfaring med jordflytting (Ny jord-prosjektet) viser at det ser bedre ut på papiret enn i praksis.

Det er en anbefaling av trase med påkobling sør for Kråkstad. Argumentene for denne traseen framfor Romerike er (1) tilstrekkelig kapasitet i Follo-tunnelen, (2) planlagt oppgradering av Østre linje og (3) muligheter for bruk av samme linje for hurtigtog retning Gøteborg, København og kontinentet. Dette vil gi gode synergieffekter der man får mest igjen for pengene som investeres og for arealet som beslaglegges.

Vi ønsker å jobbe videre for å styrke vår region i konkurranse med andre regioner i fylket. I arbeidet er det viktig med involvering fra flere og næringslivet spesielt.

Fellesuttalelse fra Nordre Follo og Indre Østfold kommune:

GRENSEKRYSSENDE JERNBANE OSLO-STOCKHOLM

1. Ordførerne i kommunene Nordre Follo og Indre Østfold har over tid hatt dialog med selskapet Oslo-Stockholm 2.55 AB med sikte om å etablere en jernbaneforbindelse mellom hovedstedene med en reisetid på under 3 timer.
2. Av traseene som det jobbes med mener vi at deltrasé fra Arvika til Ski og Follobane tunnelen vil være å foretrekke. En slik grensekryssende jernbane vil styrke bo attraktivitet, næringsattraktivitet og besøksattraktivitet i vår region. Traseen vil også gi store synergier ved en eventuell fremtidig tilkobling av høyhastighetsbane mot kontinentet, både på jordvernsiden og kostnadssiden.
3. Ved Stortingets behandling av Prop 97S (2013-14) ble det lagt til grunn at et fremtidig høyhastighetskonsept mot utlandet skulle kunne koble seg på gjennom en avgreining av Østre linje sør for Ski. Våre kommuner er enige om at det er viktig å finne en løsning som sikrer at denne avgreiningen kommer raskt på plass.
4. Vi ber om at arbeidet med KVVU for grensekryssende jernbane startes opp så raskt som mulig. Det samme har Viken fylkeskommune gjort.
5. En ny høyhastighet jernbaneforbindelse mellom Stockholm og Oslo vil være både samfunnsøkonomisk og privatøkonomisk lønnsom, og vi mener derfor at en slik utbygging kan

finansieres utenfor statsbudsjettet. Det vil sikre en raskere realisering og hindre at prosjektet stiller bak i køen av andre statlige samferdselsprosjekter.

6. Vi mener at norske og svenske myndigheter bør utlyse en felles konsesjon for hele jernbanestrekningen.
7. Vi vil bidra konstruktivt til å gjennomføre byggingen av ny linje Arvika - Ski med mål om ferdigstilling i 2030.
8. Realisering av prosjektet vil være et viktig bidrag til å nå klimamålene.